ڳنڍڪاڻپو ۽ پنهنجي مٿي سان ولڙ ڦهائي جهنگ طرح ڪيو
وڃي ڏڏ تيار ڪري مٿي تي رکي پيري آکاڙي پڌ پيئي
۽ ٻه داسيون به پنيائدس هليون. ڏکيون ڏي پيون ٻه
کهٽيتي هيون ٻه سيني کي مٿ ڪري پٽ تي موٽايا.
جيئو ٽيڪ پڌ وچڙ ڪري کهٽون ڏاڪڙو ڏيس ۽ مٿو ڏاڍو
ڏکيس ڏي جهڙي ڪڪرکيو هوا پر چٽ جي انشاءِ ڪري
ڪجهه به ڏ ليکيا. ۽ سڪن جي مهما (جن ڏانهن رکي ڪورو جي
شيوا ڪئي آهي) ويچاري چوڙ لڳي ته ڏن جنم آهي مدن
پرشن جو ۽ ڳڻليق هو جڳت ۾ آفرين لائق آهن ۽ ڪهڙي
وست مدن کي ڏ رلعب مڙدي جا هو نتا ڏيئي سگهن.
اهي ڳالهيون ڪندي ماتا گنگا وڃي ڏاهي پيدي صاحب جي
پيرن ۾ پهتي. ڀائيصاحب به انجي اڳيئن رات ڏو چن ڪون،
ڪاڏو هو ۽ ان وقت ڏاڍو بکايو ويٺو هو ۽ انجهه ڏ کهٽي لڳي.
هيس سو ماتا کي پرپان ايندو ڏسي هڪدم پريت سان
اٿيو ۽ چوڻ لڳو ته ماتا ڏون ڏن آهين ۽ سچ پچ ڏون ڳور
ڳهرجي لائق آهين جو مدهنجي لاءِ مٿي پيري پڌ ڪري آئي
آهين ۽ ڳنڍڪاڻسواءِ ڏون ڏ ولي ۽ ڀاڳ ڪي جي چڙهڻ لائق، مٿي
ڏي بار کڻي آئي آهين. پر ۽ چڙ ڏ ڳنڍجي آس پوري ڳڻي
جو ڏون سيدي ڪان وڏي ۽ هطرح آئي آهين. ماتا گنگا
ڪو به اکر اهڪار جو ڏ پوليو ۽ من جي ڏڙت ۽ پريم سان
چوندي آئي ڏ ساءِ آءُ ٻانهي آهيان، آءُ ڳولي آهيان ۽ آءُ
اوهان سڀني جي داسي آهيان. ايتري ۾ ڀائيصاحب به اڃي

ڪري ۽ شال سيبني سگهن توڙ مول ڏوهاڻجي قدمن ۾
ڏيڻ موتڪي نصيب ٿئي - جڏهن سڄي سنگت ڏاڍو ڏ
هاڻي ڪٿي قدر ۽ ڏين ٿي پيڙي ٿي تڏهن هڪڙي ڏڪڙ
سرشت مٿ سڪاري ۽ ڏيڻصاحب جان سڪر ۽ ٻاڙ
اڌ ري چيت آهي ڪنهنجي سيوا پنهنجي هٿن سان
ڪرڻ کپي ، هن طرح ، تہ آپاڻو ڇڏي ، ٻيو ڏاري ، وڏي
رات ڏينهن ، سڄي سان اٿي ، اول اشنان پاڻي جي
ڪرپالو پوءِ اڌ ڇاڻ ۽ اڌ ڪاٺ گڏي پنهنجي هٿن سان
پڻهي الڪو موڙ ڏيو لوڻ وڌي پچائي هٿانڊس کهڻن
گڏ مڪي. ڏڏ ولو ڙي اٿر ڏو ۽ ٻاڙي ٻاڙي جو ڪيسو ڪٽير ۽
بٺائي ڏڪر جي ڏالو ۽ وڌي ٻہ ٿي کيڏا بصر جا آنجي هٿان
ڏکي پنهنجي مٿي تي کڻي پيرين آکهاڙي پهڪ ڪري
الوٽ وچ - ۽ ڪو ڏڪر ۽ ڪري وڃي ڪچائنس ۽ جو
ڪڻ داس ٿوتي ڪرپال ليدو ۽ ۽ بخشي ڪنهنجي اڃا
ٻہ ري ڪمدو - ۽ بدا سنسي ٻٽ جي آسا پائيدڪ پئي - ۽
اهو پالڪ آتر متوان ۽ مهان ٻلي ليدو ۽ سپ الڪي
سيوا ڪمدا ۽ الڪا داس ليدا - مانا ڪدڪا سنگون جا
وڏن پڙي ايتري قدر خوش ٿي جو چڙڪ پٽ جانوالس
۽ جن ڏن رات ڪدارتي سڄي سان آتي الصرت ونلي
اشنان ڪيا - ۽ آن چجي صاف ڪري ٻئي سان
ٻيهر بيٺا ، داسي کهڻي چسن ۽ مان پيهان ٻو آنکي
پيئي لـ ڏنا ۽ پاڻ هٿ ڪري پيئي ورتا ۽

پاڻ ۾ چاڪائي پيرن جي خاڪ ڏي رهيو آهي- ازين قسم
پيون ۾ ٿيڻائي جون مڙيون پڻ ي ماڻا ڪڏڪا ڪهڙو پڇڻاءِ
ڪيو ۽ چوڻ لڳي ته ٻدا ويچار ڪر ڪير تنهنجو ڳالهه ي
ڏڪر پاڻ- پوءِ ته ويٺي ويٺي اچي روئڻ ۽ چيڪڻ -و روئي
روئي ڪهڙي ڏير تاءِ ڪٽڻيون پوڪي آخر ڏير ج ڏاري ٿهرتا
سان چوڻ لڳي ته سائينجن جڳ ڪرو سدا سروکير ۽ مهان
شڪتيوان آهن- هي ٻرو جيڪي توهين چاهيو سو ٻدا ڏير
ڪري سگهو ٿا - ۽ سڀني ڏيسن ۾ جتي ڪٿي حاضران
حضور آهيو- توهين سڀن جا ڪارج ڪرتا آهيو اها وارتا اوهان
جي عام خاص چوندو ۽ آءُ انهر ڪوڙ ڪون ٿي ڪريان-
پاڻي پيدي صاحب ۾ توهانجي تعريف ٿي ڪئي ته سڀجو
جڳ ڪورو جو پاڇڪ آهي ۽ توهين ئي فلاڻ ڏيٺهار آهيو- جيئو ڪيڪ
توهين صاحب هر طرح پنهنجي-ر سمرٿ آهيو تنهن هونديءَ
۾ مونکي پاڻي صاحب ڏانهن وڃڻ جي آڳيا ڏنيو ته انڪان
وڃي پٽ جي پاڇدا ڪر جو ڪم مونکان ٿي نه سگهيو-
ٻرو ري ۾ بگڙي کي اوهين ئي سڌاريند ۽ آءُ هر حال
اوهانجي آڳيا انوسار آهيان مهاتما پرش جي سيوا ڪرڻ
۾ پڻ ۾ وڏي ڪچي سا مون ۾ ڪانهي تنهنڪري ڏيا
پالي اهڙي مت سيکاريوم جنهنڪري سورج جي سمان
۽ وس جو مٺيو پٽ ٿيئم ته ماڻي مان اوڻتين ڪري
سرشٽ ور وڏان جنهنڪري مدهنجي جدا مٽجي - ۽
پنهنجي داسي جاڻي مدهنجي ڀل بخش ڪريو ۽ خوشي

۽ سب سڪر، ۾ اچو دلگير ٿي ڏسجن، خبر پئي ته ڪٿان
آئي ڪار ڪري آيا آهيو. ماما اکين ۾ پاڻي آڻي چيو ڪا
پري ڇو ٿا پورهين صاحبن جي آکيا موجب اسين اوڏاهين
ويا هون. جتي هن ٻاڏي صاحب جي استان کي ويجهو
پهتاسون ته هن سوار پون ڇڏي اکيان داس ٿيا پوءِ آءٌ
داسين سان گڏ جي وڃي نمسڪار ڪيو سون ته پٽ ۽
پٽ جي ماءُ اڳلو ڇئي ڏٺائين، کوڙ ڏي ۾ ڪا ٻچڙي
پيئي هئي يا ڪا آهي اهي سهڙي هئي. آءٌ ۽ اهي وٺن
پڇي ته جي ويس ۽ اڳلو جدا اهي ورتم ۽ ڪٿجڻ ڪي گهرڻ
آئي آهيان جنهن طرح ڪو ڪلپ ورڇ وڻ وڃي ڪجي. ٻه
حالات ته ڪري اڳلو پهنجي موڙي وڃائي اچي ڪڍي حال
مڃهنجو ٿيو آهي. مهاراجن پهچو ته اوڏاهين ڪڍو سماج ٻاڻ
سان ٿيو هوو، ڪڍو ٻاهر ڪري ويٺون هون ۽ پيدا ڪڍي
ڪمشي هيو. ماما گهڪا ڇو ته رڪ ٿي ٻاجهه ويٺي هيس ۽
پيون گهٽو ڪري ٻيل ڪاڏين ۾ هيون ۽ داس ٻه اسان سان
کهڻان مليا هوا. پرساد ٻه مڌو ۽ ڪوڙ ۽ ڪاهي ويا هواسون
سو وڃي اکيان رکيوسون ۽ مڃورت مڃهنجو سچو داسي
جتي پڌايس ۾ آن گالهه ڪي هڪ ٻاسي رکي اڳلو سراپ
ڏيئي سڀني کي حيراني ۾ وجهي ڦڪر مدد ڪري ڪيو ياءِ.
سواميءَ سچي حقيقت پڌي وسعار پور ٻڪ سڪياڻ ڏيئي فرمايو
ته پورن پور ڪر رڪ وڃڻ ۾ لس باڪل ته ڪٽيو آهي ۽ ديءَ
ٿي امڪار ٻواري پهنجي مڪر سان ويٺي ڪجي آهي ۽

۽ رحم فرمائي ديال ٿي ورڌان بخشي نهال ڪريو. اهڙي
ياچنا آهي جنهن لاءِ ماتا ڏينهن رات ٿي اوهانجي قدمن ۾
پيئي آهي. ڀائي صاحب سنڌي حقيقت پڙهي جواب ڏنو
ته ادا موڪل پٽ ڪٿان آيا آهه ته ڪور گهر جو ڪامي
آهيان، بعد جي رکواري ڪندو آهيان، موڻ ۾ اهڙي
شڪتي ڪٿان آئي، باقي پنهنجي ڪرم (گاه پڙهي) جي خبر
سا الڳ. سڪورو ڀاڳ پورن آهن ۽ هزارين داسن جون ڪامنائون
پوريون ڪندا جي فقط سندن نالو ٿا وٺن. ۽ سوين ڪوهن
پنڌ تي ڪو ٻچي سڏ ٻڌو ڪرڻ ته مڪدم اچي پهچي هن
جي سهائتا ڪندا ۽ وڏين وڏين آفتن کان ڇڏائين ٿا -
ڏنگي هي ڳاله ڪهڙي وڏي آهي. ماتا گنگا ڀائي صاحب جي
ورندي پڙهي بلڪل نراس ٿي ۽ اداس چت تمام دکي
ٿي ماٺڙي ڪري پيري پئي آئي ۽ پيرن داسيون ۽ داس
پڻ دل شڪست ٿي نمسڪار ڪري اٿيا جنهجي خوشي هڪ
دفعه جي جواب سان ئي ميٽجي ويئي. ۽ سڀيئي چنداڙ
وٽن ٿي چڙهي موٽي امرتسر آيا ۽ سڀني انهن سمجهيو
ته پرتيئي جو وچن سچو ٿيندو ۽ هنديڪي پٽ ڪون ڄمندو
ڏنهڪري سڀڪو مدهوش ويٺو هو غم آلود پنهنجي پنهنجي
جاءِ تي هليو ويو. ۽ ماتا گنگا به سواري تان لهي گهر آئي
ته سڪورو ڏينهن ڏيال اڪيلي آئي ويٺا هوا ۽ اچي چرنوندنان
ڪيائين. صاحبن هنجو ڪنول مهڙو ڪومل مک ڪوماڻل
ڏسي پڇيو ته ههڙ ڪامنا ڀائي جنها مٿائي آئيون، پيو آهي

جڏهن واهن سڄاڻي ڇڏيو ڏکورو جي طرف جا ماڻهو هيڏانهن
پيا اچن. ماڻهون آهن کهڙان ۽ وهٽ ۽ ٻالڪيون ٻه ٻاڙ
سان الن سو آئهجي ٻڪڙ جو اهو شور آهي. جڏهن
ٻائي صاحب فرمايو ته واهڏان ٻه ڙ ڪا ٻچو ٻيٺي آهي
ڏا جو هيترا ماڻهون ٻاڙ سان ولي شور مچائي لڪيا آهن
۽ وڃن ڪيڏانهن ٿا. انهن ڇٽي پوءِ هن ڏانهن اهاري لڳا ۽
ايتري ۾ هو ٻه ويجهو آيا ۽ سواريون ڇڏي داس اکيان
ڪري داسيون ماتا گهڪا کي ٻاڙ سان ولي ٻائيصاحب وٽ
آيون ۽ ٻڪوان اکيان رکي سيئي متوتيڪي ويٺيون.
ٻابي پڌي صاحب سهڄ سياه ٻچيو ۽ ماتا ڪٿان اچي ٿيو
آهي ٻچو ۽ ڪان پيٺو هئي جو ايتري خلق ڪٺي ڪاهي
الو. ماتا ٻائيصاحب جا وچن ٻڌي مڪدم ڏٺڪي ويٺي ۽
هنريطرح طوفان ڪيلو جي وڙڪي ڪيرائي ڇڏيندو آهي
ڏهنيطرح مدهن سڪي وبس ۽ ڊپ جي ڪري ڪجهه چئي
نه سگهي. مگر انوقت ماتا گهڪا جي داسي همت جوڙي
چيو ته سري سعکورن حڪم ڏيئي توهان ڏانهن موڪليو
آهي ۽ ماتا آئي آهي هٿ جي لاءِ توهان کان ور وڏڻ.
توهين سڀني سکن ۾ مکيه آهيو ۽ سعکورو نانڪ صاحب
جو توهان درشن ڪيو هو. ۽ توهين مهان ڪٺوان آهيو ۽
توهانجي برابر ٻيو ڪو ڪونهي. توهان وڏي ڪمائي ڪئي
آهي ۽ عمر ۾ ٻه توهين وڏا آهيو. ۽ هي سعڪمق ٻه وڏو
آهي سو دِيا ڪري ٻهچجي ڪرپا درشٽي سان ڏٺيو.

من جي چوڻا مٺائي چڙهيس - هو جهڙي ترسن ٿيندو
آهي تهڙو مدو رت اوس پورن ڪندو آهي ۽ سرن
آئي جي لڄ رکندو ۽ من پانڇت ڦل ڏيندو آهي - هنجي
چت جي ورتي نسچل ۽ گمڀير آهي - هنجي ٿهل بلڪل
ڦل داڪ آهي ۽ هنجو وچن اٽل آهي -

جڏهن سکورن پنهنجي داس جي ايڏري قدر ساراه
ڪري پڌائي تڏهن ماتا گنگا من ۾ پت جي آسا ڌاري صاحبن
جي وچن تي وساه آڻي رات گذاري صبوح جو سوير ۾ ڀائيصاحب
ڏانهن وڃڻ جي تياري ڪئي - داسين حڪم موجب سوئين
پدم سداچين سان گهوڙا ۽ جهانجن، گهڪهورن ۽ گهنڊين
سان ڏاڍ تيار ڪرايا - ڪيترن سکڻين ۽ داسيون ڏاڍن
تي چڙهي ماتا گنگا سان همرڪاب ٿيون ۽ مڻن ڪومل ۽
سوادي پڪوان جو ٿڪڙو بار ٻڌو پالڪيسان گڏيائون اهڙيطرح
آنند ۽ اتساه سان گهڻون پنڌ لتاڙي جڏهن ڀائي صاحب
جي استان جي ويجهو آيا تڏهن وڻن کي ڏکو ڪياءُ جڏهن
ڪري بيلن جي گهنڊين ۽ گهڪهورن جا آواز ڪرڻ ٿيا ۽
پکيڙي ۾ رهيلن ڏکن کي جو وٺي ڏوڙاياءُ تهڙي کري رستي جي
ڌوڙ آسمان ڏانهن چڙهندي ويئي - ۽ وڻن جي ڏڪڙو ۽
گهنڊيلن جي کڙڪي ۽ شور جي ڪري آسمان جا پکي اڪي
ويا ۽ ڏپ جا ماريل هرڻ ڇال ماري پڇي ڏکڻ - تهڙي
ڀائيصاحب هڪري ڪڙمي کان (جو اتي ويٺو هو) پڇيو ته
هي ڪير ٿا اچن جو سڀ جيو ڏپ ۾ وياڪل، ٿي رهيا آهن

چٽي پٺي اکيون هيٺ ڪري ويڙهجي ويٺي ۽ الله ۾
لڳي ويس ۽ وري ڪنڌ هيٺ ڪري ڇيائين ته اوهين هر طرح
لائق آهيو اهڙو ڪم ڪريو جنهن شريڪ ڪلون نه ڪن ۽ ته
اسالڪي هن حال ۾ ڏسي پاڻ خوش ٿين. ۽ پاڻڪي هو
پٽ ڪون ڏيو آهي ته ڪهڙي مولڪي اڳاڻ ڄاڻي ٻرسن
پيا ٿين. هي ڳالهه ته ٻين سڀ ٻرڪار سهرت آهيو ۽
نيڪيءَ ته هالجي هت ۾ آهي ڪرڻا ڪري سند ۾ ۽
سرشت پٺر سمعان لاءِ پڌمجي مڪار ٻڌ سان وچن فرمايو ۽
پڌمجو ڪهر ۽ شڻ ڪري هون لماڻي کي ڪرنارت ڪريو
۽ داسي جو هي ٻاري سدڪت ميٺيو. ايترو چٽي ماتا ڪنڪا
اڪين ۾ جل آڻي اڙڪ وهائڻ لڳي. سري سنڪورن هن
ڏالهاري ڏٺا آڻي فرمايو ته جيڪڏهن توکي پٽ وڄڻ
جي ڪامنا آهي ته ڪه ٻار جي گاڏ جو واڪو جو هميشه ٻاهر
ڪيت ۾ رهيو ۽ پٺي ٻاسي ڏ. ويدت ۽ آهي لڌهمجو وڃي درشن
ڪر ته هنڪي ور ڏيڻ جي شڪتي آهي. هنجو نالو ٻاٻو پيرو
صاحب آهي هو سيدي ڪٺن جو مندر ۾ هنا ڪياڙوان ۽ هوهر
آدڪ مرڻن جي ناس ڪرڻ لاءِ شيڻهن والڪو آهي ڪدهڪي
ٻرسن ڪرن آن ڪان ۽ وڏي ڪرنارت ٿيندي، ٻروڻ ماڻهوءِ
جو ڪالهائڻ ڇڏي ويندي سان هنجالس. هن سيدي سنڪورن
جا ٻول سڀوئي عمرڪداري آهي ۽ ڪور ڪهر جي ڪار ٻڻ
اڻوئي سدياليد و هو. هو مهان سهرت آهي ۽ جيڪڏهن
ڪدهمجي مٿي ٿي هنڌ وري ته جيڪر سڀ ڏڪر دور ڪري

تڏهن فڪر ڪندا رهڻ لڳي ۽ ڪاڏو پيئو، هر طرح جو ڙتي مٿو
ڦريو لڳيس -

هڪڙي ڏينهن سعدو رو سچا پاتشاه پنهنجي مدد ڪر
آيا ۽ هميشه واڪر شادت چيت، سعد رسيجا ڏي اچي وٺا
ماڻا گڏڪا انهنکي ڏسي هڪدم هت جوڙي اٿي بيٺي ۽
ويچهو ڏي پٽ جي لاءِ وينتي ڪرڻ لڳي ته هي ناٿ
ڪرپا ڪري پرش جي گهر سپاتر سنتان جو جنم ڏيڻ ديپڪ
جي نياڻي آهي، تت انهي گهر هميشه دکي هي او نداهي
رهنتي ۽ لوڪ پرلوڪ ۾ انهنجي سوڀيا نٿي ٿئي جيئو ٽيڪ
سائينهنجن مدا سروگيه آهن ۽ آءُ الپ مت واري آهيان
تڏهن مونکي بہ دين ڏي پنهنجو دکر چئي ٿي پڌايان
جنن تو هان صاحبن جي پاءِ پنهنجي استري ڪي چيو
آهي ۽ هنجي داسي جنن جو ڏنن پڌي آئي آهي ته مدن (
اسان) جي گهر پٽ ڪون ٿيندو. ۽ گورنا اسانکي
مهندي پوءِ عمدا عمدا پدارٿ ڏون وٺي ماڪجاء...
تنهنڪري مونکي ڏاڍو ارمان آهي ته پاڻڪي پڇر پيدا
ڪون ڏو ٿئي ۽ موت بہ سيدي جي سر تي بيٺو آهي ۽
ڪنهنکي بہ جڳ ۾ اسٿر رهڻون ڪونهي ۽ ٽوهين صاحب
هزارها سکن جون ڪامنائون پوريون ڪريو ٿا ۽ ڏنن، پدر
الوا پٽن امله پدارٿن بلڪ سيدي سکن جا داتا آهيو،
ڪرپا ڪري پنهنجي گهر بہ هڪڙو سرشٽ سنتان بخش
ڪريو جو ونس جو اجالو ڪري ۽ دشمن داغ ٿئي- اڻيرِي

ڪڏهن ڪي ماڻهون ڪوهي. صاحبن جي داسي هنجي ڳالهه ٻڌي
اکين ۾ جل آڻي چوڻ لڳي ته پرميشر سڀني ڪوڙ وڪي
لعل ڏيندو ۽ پوءِ ڪوڙا هنجي ڪٽن ڳيندي لدهڪالسواءِ
هنجوڪو وڏو وڏو پٽ ڪرڻ ڳيو آهي اڄان پڻي جوائي ۾
آهن. پر حسد جي باهه ڏاڍي بري آهي اهي اوليئي ڪوتا
وهن جتي اهو سڙي پيا مرن. شال ڪوڙو جوڪهرو سحد ۽
جي اڄ ڳي ويندا سو سڄو جڳ ڏسندو ته ٻئي ٻالوان
ڳيندس جڏهن ڪان دشمن ڊچي لڪندا. اهڙيطرح ٻئي
داسين پنهنجي پنهنجي ٻڪپر جون ڳالهيون ڪيون ۽ پوءِ
ٻئي هٿ ۾ چونڊاڪنديون پنهنجي محل ڏانهن ويئون.
سڀ ڪو ر و مهاراجن جي داسي گهر ۾ اچي ماتا ڪيڪا کي سڄي
ڳالهه ٻڌائي ته هنطرح پرڳيهند جي زال بري چونڊاڪٽي
آهي ته جڏهن ٻوکي پٽ ٿو ٿئي ۽ اهو پرسڪر هنجي داسي
مولکي ٻڌايو جا ٻڌائيندي چٽڪ خوش ٿي ٿي ۽ مولکي
ٻڌي ڏاڍو ڏکر ڳيو ۽ ڪند ٿي ڏو ڪيو.

ماتا ڪيڪا داسي کان خبر ٻڌي دڪد ۾ ڪڙهي ۾ پنهنجي
ويئي ۽ دکي ٿي ڏاسا ڪڙهڻ ۽ چڻاڪرڻ لڳي. ۽ من ۾
چوڻ لڳي ته تحقيق آهي ته انهن ته ٻٽ سان ٿي ڪندهپ
۾ آئنده وڏاري ٿو ٿئي پرمان جا ٻيا اولاد آهيان سا ڪهڙيون
آسائون ڪنديس. افسوس آهي ته اسانجا شريڪ اسانجي
موت ۾ اکيون ٻايو ويٺا آهن. ۽ انهنجون ڳالهيون سڀ ٻدارت
مانڊ چاهين ڳيون. اهڙيطرح ڪڙهيون ڪڙهيندي رات

گو رائي ۽ ڀيڻن سهارڻي الئي ڊهڪري الڪي ۾ سي ايڙو
ارمان ڏ ڪرڇاڪاڻ ڏ. جڏهن وڏ ڀائي جي پچاڙي ڪاڻي
سا وڏ ڀائي جهڙي آهي ڏهڙي ڏاهي ۽ ڏون ماڻي اڳي هوشيار ڏيڻي
۽ ڪو غم ڏ ڪر - ۽ ڪڏ ڙيل وارڏا جو ارمان ڪرڻ اڃاوو
آهي ۽ اُنجي ارمان ڪرڻ مان هٿ ڪين ايندو - ۽ پوء
جيڪي ڏ زيو رڏوکي پاڻڻان هجن سي پائيندي الئي حال
۽ پوشاڪون ڏ جيڪي ڏهرائيون هجن سي پڻهنجي سڌڪ
مان ڏن ايندو سوڪڻي وچي ڏهرائجي - اهڙيطرح پڻهنجي
اسڙي کي چئن انجو اندر ڏاري پئي چئان گڏ جي اڻ ڏيڻي
ڳالهه ڏي ڪمر ڪشي ويٺا - سچ آهي ڏ جيڪو پئي جو پڙو
چاهي پڻهنجو پلو کهريشو ڏ پڙپو انجي سولي ڏئو ڪري -

پرڏيچند جي داسي جڏهن پڻهنجي ڏڻي ۽ ڏياڻي جي
سچي ڪٿڪو ويٺي پڌي سامهن ۾ گهڻون پرسن ڏي ۽ راتو
ڏيڻهن اُنهي خيال ۾ رهي سري گورو ارجن صاحب جي
داسي سان سچو پرسنگ جئن مليو ۽ پورو ڏيو تڏهن ڪياڏ
ڏ پرڏيچند پڻهنجي اسٽري جي روبرو گورو ارجن صاحب
ڏي ڪوپ ڏي انکي سراپ ڏنو آهي ڏ هنکي پٽ ڪون
ڏيندو - (اما ڳالهه دل ۾ رکجو) ۽ جڏهن گورو مرندو
ڏڏهن سڀ پدارٿ اسانکي ملندو ۽ گوريائي اسانجي گهر
۾ ايندي ۽ ڏون ڪا چنتا ڪر - ۽ ادي هو وٺاري ڏ پلئين
سان اهڙيائي ڏي پاڻجي ڇو جوڪيترا سال گذري ويا آهن
ڏ هنجي گهر ۾ اولاد ڪون ڏو ڏئي - ڊهڪري چاڪجي ڏو ڏ
پس پيش گورڏا ۽ کهر پار جو مالڪ پرڏيچند ئي آهي ۽ پئي

مٿي ٻڌايل ٻالڪ سڀني جڳت ۾ جهڙي ڪٿي خبر آهي -
جيڪڏهن اوهين پٽا جي سيوا ڪريو ها ته ڇو ته هي پد پايو
ها ۽ گوڙنا وٺي گرو سڏايو ها. افسوس، اوهين وڏا پاڻ سي
هٿين خالي گهر ويٺا آهيو ۽ هو نندو سو وڏن جي ٻوڪي
ويٺو لٺي. هڪڙي بيشمار ڌن پيو ملي ۽ سڀئي سکن ۽ شيوڪن
جي من کي پيا وڻن. هو اڄ ٻهر موجون پيا ڪن ۽ اسين
ڏين ڳي ونڊدا ٿا رهون. وڏو ناحق ٿيو آهي، ڪڏهڪان
ته اهڙو الڪ ٻر جيڪر سهاريو ته وڃي ۽ آءٌ اهڙي اليت ٿيڻ
ڪري سگهان لئي سهان - پرٿيڇده پنهنجي استري کي
شڪ ۾ وياڪل ڏسي انجي پرسدعا لاءِ ڇو ته ڏکو ٿو ڳي
ڪرين، ڪهڙو ڪم ايتري قدر ارمان ڪرڻ جو. مان سچ
ٿو چوان ۽ تون پنهنجي ڳالهه يقين ڪري ڄاڻ، ته پيتائون
ته هي ايسيتاءِ ٿا پائين جيسيتاءِ ارهن جيئرو آهي جڏهن،
عمر باقي ٿورا سال آهي ۽ جان آهي پاسو گوڙيو ته، اولاد
اولٽيئي ڪون الس پوءِ پاڻ ٿي سڀني راڄ جا مالڪ آهيون
۽ اڄا اوهان پد وي ته اسانکي ڏي ملڻي آهي. ۽ هڪڙي جڏهن
صورت ۾ پيو سڌڻان ڪالهي ڪڏهن صورت ۾ هي سڀ مال
ملڪيون ۽ ڌن پدارت ٻالڪ سڀوڏي گهر ڏون پنهنجو
ڪري ڄاڻ. ۽ ڌاريون کو مالڪ ٻڌجي ڪون اهي وهدو
آخر اسانکي ڏي هي سڀ ڪارخانا سڀالڻا پوندا. پٽ ڪانسواءِ
سڀ پدارت اڪيارٿا آهن ۽ اسانکي سڪيارٿا ٿيندا.
اڄا پڪ ڪري ڄاڻ. ۽ جڏهن ته هنجي وڏي باقي ڪي

انهيءَ ڪري مڪمل چڙهي ٿي مدد ڪندا ــ اُتان ٻيهي ڏٺائين
اهي پوشاڪ جو رنگ سورج جي جوت ڪري ٿي رهي آهي
وکو ڏسي اچڻ لڳو سو ڪنهن پيس ۽ سڀ جي ڪري ڳالهين پوڻ
ڪري زرتب جي ڪلن ۽ پٽن جو آن وڃي ٿي جهلڪا پٽي ڏٺا
سي مڪي چمڪ آگر هي اُن واڪر اکين ۾ پيئي لڳا
۽ زبان مان ڪجهه نه پيئي ڪوبه هيون قاتي پيو هو سر،
ٻلڪ ئي سڌ ٿي ويئي جهمڪي داسي هٿ ڪان ونڌي
هيٺ الڙو ۽ اندر ۾ اهڙي اُداس ٿي پيئي چمڪ ڪا وڏي
موڙي نہ جائي الس ــ سڀ ڏينهن موڙهي وساڻي پيئي
هٿي جڏهن رات پيئي ۽ پرڏيهه ڪهڙو ۾ آيو تڏهن هن ٻئي
حال جي وارن جو حال ڏسي پڇڻ لڳس تہ ڪهڙي
خيال ۾ زوال ٿي رهي آهين ــ ڪو ڪهڙو ڪم بگڙيو آهي
ڇا جو ماٺ ۾ ويٺي آهين يا ڪنهن مان وڙهي ويٺي
آهين يا ڪجهه وڃايو اٿيئي ــ اُٿي اچي موڪلي ٻڌاءِ ــ فڪر
ڪوبہ ڪر ــ ڇا ڪاڻ پڇتاءُ ٿي ڪرين ۽ پيا پڻ اهڙا ڪوماڻل
ڪي سمجهاڻيءَ جهڙا ۽ اشتيهہ پريل وڃن چپاڻ جي موتين ڪهڙو
ارمان ظاهر ڪري چوڻ لڳي تہ اسانجي شريڪن کي عمديون
عمديون پيتاڙون پيون اهن جهمڪي اسري جالتائي ڏسي
حيرت وٺيو وڃي جنجو جهلڪو ۽ تجلو ڏسي نظر پيئي تڪي
۽ انهيءَ ڪري منهنجي ڇاتي ڏوڪي واڪر ڏکندي سڙندي ٿي
رهي ــ منهنجي وڏائي ڏينهان ڏينهن وڌندي ٿي وڃي ۽
اسين جڏهن پوءِ ٿيون وڃون ڳاٽ ٿي پوندا جڏهن بابت

ريشمي وڳو سوڪڙيءَ جهڙو پڻ هو جو هوءَ ڪڍڻ ڪڍڻ
پائيندي هئي ۽ ڏيڻ پائي وري لاهي ڇڏيندي هئي جو
داسيون چوندي ته ڪري سنڀالي رکنديون هيون -
هڪڙي دفعي اونهاري گذرڻ بعد برساتن بعد ڳپڻ کان
پوءِ انهيءَ جي سنڀال لهڻ لاءِ داسين سيٺيءَ پشمي ڪپڙا ڪڍي
واڻڪا ڪيا ۽ اهو زريدار عمدو وڳو پڻ ٻاهر ڪڍيائون جو ماڻا ڪيڪا
پوري گهر ۾ هيڏانهن هوڏانهن ڪر جي سار ڪرڻ لڳي -
گهر جي محلي واري ڪهڙي مان جيڪي زالون لنگهيون
ڳي ڏٺائين جن اهو وڳو ڏٺو ڳي سي ساراهه ڪنديون هئي
ويئون ته هي پوشاڪ به ڪنهن وڏا ڪي سڪر گهراڻي ڏني
هوندي جا ڪورو گهر جي پورڻ ۾ آهي ڳي - انهيطرح ڪهڙي مان
لنگهندڙ پرڳڇندڙ جي داسي به اهو وڳو ڏٺو جا حسد سڀون
سهاري نه سگهي ۽ وڃي پنهنجي ڏيائي (ماڻا ڪرمي)
کي ٻڌايائين ته پنهنجي ڏيراڻيءَ کي هڪڙو زريدار وڳو آيو
آهي جهڙو ڏسي سڀ زالون محبت ڳي ويئون آهن
ڪنهن دور ديش کان ڪهڙو مله ڏيئي گهرايو اٿس -
هون پنهنجي عمر ۾ اهڙي عمدي پوشاڪ ڪنهنکي به ڪا
نه ڏٺي بلڪ ڪنهن راجا جي گهر ۾ ڏسڻ ڪي ڪجي -
ڪنديءَ جو پرت به اهڙي ڪاڪري سارو ڳيل اٿس جو چٽڪ
ڪنهن سڪ رکي ڏيهي چٽيو آهي ۽ پورڻ سان هيڪو نڇلو
ڏسجيٿو - پنهنجو بيان چوڻ کان ٻاهر بلڪ ڏسڻ سان تعلق
آهي - پنهنجي شريڪڻ جي سونيا مٿن ۾ موچاري ته لکيس

۽ سري گورو ارجن صاحب جن سنڌي، سوڀياوان، مهان
سشيل، سخا جا صاحب، ڪٺن جا مددگار، مڪدر روپ ۽
پيڪ مڪت جا داتا آهن -

هيڏانهن سڪراس سري گورو مهاراج، دربار مان اٺي پنهنجي
جي مندر ۾ آيا جتي ماتا گنگا هنڌڪي ايندو ڏسي خوش،
ٿي اٿي بيٺي ۽ آهي زيور بابت پڇڙ لڳي ۽ ڪٿان
آيو آهي - ڏاڍو قيمتي ڏسجي ٿو ۽ عجب جهڙو عمدو ڪهاڻ
ڪنهن ولايت جو ڪهڙيل آهي ۽ ڪڙي سرڏاوان آڪي سائين
جنهنجي ڏڪن ۾ چڙهيو آهي، موتين پلڪل پسند ٿو
اچي - مهاراجن فرمايو ته هي سڀ سڪورو ڏاڪ صاحب جو
پرتاپ آهي جنهن ڪلاڪ جو پاري سمو چانڪي سڀني
ديشن ۾ سکي ڏرم پرچار ڪري. سڀدام ججو وسعار ڪيو
آهي - جنهنڪري دور دور ملڪن جا لوڪ طرحين طرحين
پيتاو ڪٺي پنهنجي مشورت پورن ڪرڻ لاءِ گوردوارا ۾
اچن ٿا ۽ انهن صاحبن جي ٿي ٿالي ڪري پنهنجي ڪهرن
مان عمدا عمدا ڪپڙا، ڏان ۽ موتي مڻيا آڻي ٿا ڏين. ماتا
گنگا سڪور ڏاڪ صاحب جي وڏي مهما ٻڌي هٿ جوڙي
ڪهڙي پريم سان نمسڪار ڪيو -

اهڙيطرح راجداس ٻيو ري ۾ سيتي سک جو وقت
گذاريندا رهيا ۽ سک سنگت سري سڪورن جو درشن
ڪري من پاڇيت ڦل پائيندا ري رهي -

ماتا گنگا وٽ آهي هار ڪانسواءِ ڪڙو عمدو زيدار

پدارت ۽ ڏن سري
سکيو طرحين طرحين سکيو ها سکر طرحين طرحين پدارت ۽ ڏن سري ...
ڏيون- گورو ها سکر طرحين طرحين پدارت ۽ ڏن سري، سکر سکت
گورو مهاراڄن جي اکيان ڏري درشن پائي، سڪر سکت
کي سکر بخشش ۽ عرضن اوانڱ هار سري گورو ارڄن صاحب
جي حضور ۾ وڃڻيون ڪري ۽ پائي خوش ٿيندا ويا -
آڏهن ۾ ڏڪار سکر سرڏا ڪي الد ۽ لنگهي آيو. جڏهن کي
هت ۾ ڏڪار سولو ڏيو ڏهو- هن اهو سري گورو مهاراڄن جي
اکيان ڪي پٺي پاڻهون بڌي ويڇي ڪئي سکورو سڀا
پالشاھ ڏوڏهن سيڏي ٻراڏين کي آلدد ڏ پڪهار ۽ سدا ٻي اروا
آهيو مدهيڇي ارداس آهي ڏ هي پيتا مدهيڇي سائيڇن
پدهيڇي مدد ڏاڏهن موڪلين ۽ مدهيڇي پاوتا پورن ڪن
صاحبن هڇي ويڇي قبول ڪئي ۽ آن مهل ڪري دام
کي حڪم ڏيئي اهو مطيو گهر ڏاڏهن ڏياري موڪليو - م
گيڪا آهو ڏيو ڏ او لــ گهڻي ماهر وارو ۽ عمدو ڏو
پدهيڇي گهڻي ۾ پائي بلڪل خوش ٿي ۽ هن ۾ ويڇي
لکي ڏ هي وڏ پائيون سڀ گورو ٿا هون آهن.
موڏاڏهن سکورن سڀ سکيون پتا ڏيو ڪر سرو پا ڏ
وداع ڪيون- ڪيعرن سکن ڏي ڏن ۽ پٽن جي
ڪيا جن آهو مدورت ڏاريو هو - ۽ ڪيعرن کي
فرمايائو ڏ سکورو الت ويلي اومان جي سهانعا ڪ
ڪيعرن کي ست نام بخشيائو ۽ ڪيعرن کي گيان د
اهو پطرح اليڪ پالعين ها مدورت سکن جا پورا
پدهيڇي گهرن ڏاڏهن موڪليا ۽ سارهون ڪ
واٿي پدهيڇي

دربار رايندا هوا ۽ پيتاءُ چاڙهي پنهنجو سر صاحبن جي قدمن
۾ ڌري سگهه ڏيندا هوا- ۽ هر هنڌ تعريفون ڪندا ويندا هوا
ته سکو ڙو ناڻڪ صاحب جي گادي ۾ هاڻي ويٺل سري
گورو ارجن صاحب ڪرامات جا ڌڻي ۽ ساکيات پرميشر
روپ آهن- جيڪو جهڙي منشا رکي وٽن وڃي ٿو تنهن
جي گهري پوري ٿا ڪن - ماڻو جڳت جي دکن ڪٽڻ ۽
آنند ڏيڻ لاءِ ئي سرير ڌاريو اٿن - ۽ پنهنجي داسن کي
کٽڻي قدر ڪري ها ڪن ٿا- سندن شرڻ ۾ رهڻ ڪري جم
جي پوکان ڇٽي ٿو وڃجي ۽ سريشٽ گڻن جي پراپتي ٿيي
منهن جي پوري ٿئي ٿي .

هاڻي ته ڏورو ڏيهان پرٿيچند ۽ مهاديو ڏاڍهن ڏيو جي
سري سکورن سان ٿهراءُ ڪري آئي رهندا هوا- هندڪي
فلاط آجيوڪا ماتر ڌن ملندو هو ۽ وقت پيو نبهندو هون-
سڀئي پاڻ ۾ ڪرامات جا صاحب صرف سري گورو
ارجن صاحب جن هوا. پر هو (پرٿيو ۽ مهاديو) جن (گورو
ارجن صاحب) کي ته پڇاڙي ساڻس وير رکندا هوا. سکورن
وٽ چئني طرفن کان بيشمار ڌن ۽ انيڪ طرحن جا پدارٿ
پيا ايندا هوا ۽ اچبا هوا جي ڏسي هنن کان اهو دک سٺو نه
ٿيندو هو سڙي ڪاهي ويندا هوا ته هي آهي ته اسان کان
ننڍو ۽ سندس ايشو رج اسان کان وڌو ۽ چڙهندڻ ڪپي -

هڪڙو ڏينهن ميڪ شدڪرات جي ميل جو ڏينهن جنهن
وقت ۾ دوراهن ديشن جون سنگتيون اچي اٿي ڪٺيون

سکن کي ڪانسواءِ ڪنهن وقت ان اهو درجو نه ملندو
ڪنهن ڪري آهي پرش وڏڀاڳي چئجن، جنهنکي گرو سيوا
ملي ٿي ۽ پڻ ٿا ن آهن آهي جي اهڙي سيوا بجا آڻين -
درحقيقت پرميشر جي پرسنتا جي انهيءَ اپاءُ آهي جو
سکورو ملاڻي ٿا ن پاڪ ڪري - ۽ جيڪي سيوا ڪري
گورو کي پرسن ٿا ڪن جنهنکي سکورو پرميشر سان ملاڻي
اپ روپ ڪري ٿا ڇڏين -

انهي وقت پاپي پدي صاحب سري گرو ارجن صاحب
جي حضور ۾ سکورو ناڪ صاحب جون، سکن لاءِ سکيائون
چئي پڏايون ۽ پڻ ظاهر ڪيو ته انهي ۾ گورو جي سيوا
ڪجي ته ڀڻ پڻ ته جو اڻائجي - اهو پرسنگ پڏي اهنڪاري
سکن جو اهنڪار ٽٽي ويو ۽ من ۾ گهڻو پشيمان ٿيا. ۽ سکورو
ارجن صاحب سري امرتسر جي مهما ڪندي آخر ۾ فرمايو
ته سڀ جڳه ۾ هن تلاءُ جو تالواڪواڪ سرهو ۽ تيرٿ جڳه ۾ هن
کي سڏائي ڪوليندا هوا ۽ دوا پو رجڳه ۾ رام سر چونداهوئس
۽ هن جڳه ۾ هي تيرٿ سري امرتسر ڄالي سان مشهور
ٿيندو ۽ انهيطرح هي آدئو ۽ جڪان جڳه تيرٿ آهي سو
جيڪو پرسيهن و ندهنکي من الحيت ٿڙ ماده و.

سکورو سچا پاتشاه انهيطرح امرتسر ۾ گذاري سکن
سکيت وڌائيندا ۽ انهيجا ڪلياڻ ڪندا رهيا جنهنڪري
جيڪي انهن ڪيڏائين سکي ٿا ر گهڻو پسر يو ۽ جدي ڪٿي ان
ڄايت سارا ٿيڻ لڳي. ديس ڏيساڻترن جا ماڻهو سک ٿي

پوسن ڏي پاڪر ۾ ڪٽي ورتس ۽ فرمايائين آهين اڪه
ڏون ڏن آهين - مان ڏي ڏو ۾ رهي اهو شڪر ڪندس ۽ هڪت
۾ سکي پڌت و ڏائيندس -

اهڙيءَ طرح ڀائيصاحب سڪورو ڏاڪ صاحب جي ڪٿا
ٻڌائي سيدي جو سنسو مٽايو ۽ گوروجي مهما اڏڪ چاڻائي
۽ پاڻ چيائين ڌ سکن کي ڏهل لاءِ صاحبن جون هي هدايتون
هونديون هيون ڌ سيوا ڪري پاڻ ڌ چاڻائي ۽ ڌ سيوا جو
اهنڪار اڏ ۾ رکي ۽ ڌ سيوا جي ڦل جي واسنا من ۾
ڌري ڌ اهڙي سيوا گورو وٽ قبول پوندي - گوروجي ڏهل
ڪرڻ ۾ رتي ماتر ڀ ڪهڻائي ڌ ڪري ۽ ڌ پاڻ رکي ۽ ڌ ڪو
سانڪو ڪري ۽ گورو روپي گور (قبر) ۾ مڙدو ٿي پوي ڌ پوءِ
اهو سکر بلاشڪ پرم پد پائيندو - ڪو ڀ عضوو هلائي
پاڻ ڌ چاڻائي - تعا پرتي گوروجي ڏاڪي ۾ پيو رهي ۽ ويساهه
ڀ اهڙو رکي جو جيڪڏهن گورو سکر کي زهر ڪٽي ڏئي
ڌ ڀ آهو پدمنجو ڪلياڻ سمجهي ڌرمسي کائي وڃي -
سر ڌري ڦي رکي گوروجي کهتي ۾ پڙ پائي ۽ مڙڪ سمان
ڦي رهي ۽ گوروجي ڪرڻي ۾ ڪا ڀ ڌرڪ ڌ ڪري -
ستڪورو جي سيوا مهان ڪٺن آهي - جن ڪٿي هوندي
اُنهنکي ڦڌ ر هرند و اهڙي سيوا ڪند ڙ سکر گورو ۾ پڪ
ٿي ويند و ۽ و ري آواڳون ۾ ڌ ايند و ڪوڻان ڪوٽ
جنمن جو پتڪڙ پوءِ چٽو ۽ من ۾ ڌ لڌپ جنم جو ڦل پاڻ - ۽
ستڪورو هنڪي جنم مرڻ جي مهان ڪشٽ کان بچائيندو ۽

سکورن جي عجب ليلا آهي جڏهن پيو ڪو ڄاڻي
نٿو سگهي ته ڇا ٿي آهي سندس ڪٿي ٿئي اگر رهي ته
الترياجي سکورن معلوم ڪيو ته ڪري الڪه سماڌي لائي
ويٺو آهي ۽ گهڻو ڏاڪٽر وٽ ويهي تپ ڪيو اٿس ڏهڪري
مڪدم آئي اچي سهڻا ۽ سماڌي ڪولاپائونس - ٻيءَ ڪورو
الڪه صاحب سکورن کي ڏسي نمسڪار ڪيو ۽ مهاراڄ
اڄوقت وسعر لاءِ ماڻهون موڪليو جو لئي پوشاڪ ڪٿي آيو ۽
آها پهرائي پاڪستان ڪڏ ڪوٽ ۾ وٺي آيس ۽ جڏهن هنن سري
ڪورو الڪه صاحب تپ ڪيو ته سو هنن اڄالهاءِ لهيائي ڏالي
سان ڪهڙو صاحب جي وڏو مشهور آهي سکورن ڏهن
ڪالهوه سمجهايس ته ٿو تپ ڇوڙي ڪيو ۽ چاڪار سمجهي جپ
لئي ڪيئي - ٻاهر وڃي ڪيڏرا ڏيڏهن ڪاٽيا اليٺي ۽
اچان ۾ اهو حال ڏسي سون اچي جاڳيو اليٺي جو
ڏهڪجي ڏڪ ڪري مان هڪي ليٽ لڳس ته جو ڏون ۽
مان هالي هڪ ٿي وڃا آهيون ۽ سون ڏهڪجي لاءِ گهڻوئي تپ
ڪيو آهي ڏهڪري اون پڌهڪجي آهه ۾ سڪيو ويٺو ره -
۽ سون ٿورکي ڏهن دنيا جي مالڪي جو شعكاسرط ڏٺو آهي
ڏهڪي اون بيپرواهه ٿي سکر سان ويٺو راڄ ڪري ۽ سکي
پدت جي مردانا هلائي سکر ڏور وڃائي - ٻري الڪه صاحب
مت جوڙي هيو خوب اواز اهي ڪم سڀ توهانکان ڳيندا
جهڙو هين پرطرح سرت آهيو ۽ سيڪيهه تو هالڪي ڏٺو
[illegible] ڍڪي ڇاڏيو ته ڪري سگهو ٿا - سکورن ڏهڪجي

جڳت ۾ تو جهڙو ٻيو ڪو نه ٿيو ۽ مهڏيجي من ۾ نه تو ڪان
مٿو ٻيو ڪو نه آهي - اهڙيءَ طرح ٻيون ٻه ايڪ ٻه ڪارن
جون ڳالهيون چئي ڏيرج ڏيئي ٻيوءَ ٻنهي صاحبن ڀاڻ ۾
ملي وڃڻ وارتا ڪئي ۽ ٻنهي ڀائرن جا واڪيا، جئي بلڪل
آنند ٿيا ۽ ڀاڻ ڏاريائو -

ٽهڪنداپوءِ ستگورو ناناڪ صاحب ڪرتارپورا ڏانهن
موڪل لاءِ تيار ٿيا ۽ سري گورو انگد صاحب سندن اڳيان
اچي ويٺا جن ٻن مورتن ۽ مڪري جوت جي ڏسڻ ڪان
کهڙون آنند ۽ هلاس ٿي ٿيو - سري انگد صاحب عرض
ڪيو گورو جي موڪلي ٻڌهڪي حاضري ۾ قبوليو ۽ آڪيا
ڏيو ته توهانسان گڏجي هلان جو نه موڪلان توهان صاحبن
جي جدائي سهاري نٿي وڃي ۽ توهان جي چرڻن اڳيان
اوڏڙ ڪري سڪالائي سان درشن ڪندو رهندس - ستگورن
فرمايو ته تون مڌهڏيجي من ۾ آهين ۽ پاڻ ۾ مون ۾ ڪو
ڀيد نه جاڻ - ۽ اسين هاڻي ڪرتارپورا وڃون ٿا، ۽ توهين
سدائين هتي سکيا و سڌا رهو.

ايترو چئي ستگورو بابا اتان هليا ويا ۽ سري انگد
صاحب اُن هنڌ آسڻ لڳائي گور مورت جي، ڌيان ۾ جڙي
رهيا - ڪيترا ڏينهن گذري ويا تڪي اکيون کوليائون ۽ نه
سرير جي ڪا سڌ هين ۽ جتي ويٺا هوا تنهنجي چوڌاري ڌيپ
چمي ويا ۽ ڪي عضوا نه آنهسان پڪجي وين - جا ڳالهه
اُتان لنگهندڙن ماڻهن اچي ظاهر ڪئي -

هئي. هوءَ ڪاڏي ٻيئي ٻاهر جي صبوح شام جهنگ ۾ سنڀال،
ڪندي هئي ۽ هوءَ رهڻ جوڙي ٻچي جي آڪيا مڃيندي
هئي ۽ ڪهڙي ۾ پرسان سندن شيوا ڪندي هئي. هوءَ لعابڙي
۾ جن پهچائڻ لاءِ تيار رهندي هئي. ۽ درشن ڪرڻ لاءِ
هڪ ولي به ايندي هئي. وڏا پاڪڙ مالا کيوي سري گورو
انگد صاحب پنهنجي ٻچي کي پار بزم ڪري چاهيندي هئي
۽ جڏهن چڪيا سو پنهنجي اشٽ جي مورت جو اپاس ڪندو
آهي تڏهن هوءَ سدا پنهنجي ٻچي جو ڌيان ڌاريندي هئي.

جڏهن انهيءَ طرح ڪيترا ڏينهن گذريا تڏهن ٻنهي صاحبن
کي مڪتي جي ڏس جي ڪهڙي قدر پياس لڳي جنهنڪري
سکن ۾ نانڪ صاحب سري گورو انگد صاحب سان گڏ جڳ
جي ايلاڪا رکي ڪندو ور صاحب ڏانهن هليا. انهيءَ ڪل ۾ پهڪ
وڏي ڪل سو رج جو اڄ ٻوڙي هڪڙي پيشوا ڏيڻ لاءِ
پاڻ لڪڻ ۽ ششي روپ سکن کي ڏسي ڪل والڪر ٿوري
پيا ۽ پنهنجو من ٻڌو ۽ ٻئي مهاراجن جي ڪنول روپ
چرڻن ۾ ڪريا -

ٻين ڏينهن سري گورو نانڪ صاحب اوقت کين پاڪر،
پاڻي گڏيا ۽ ڪوٽ جي ٻاهران هڪڙو وڻندڙ ڳل ڏسي آئي
ويٺا. مالا کيوي وڏن مهاراجن جي تشريف آوري جو ٻڌي
درشن لاءِ آئي ۽ صاحبن کي ڏسي سر نمايائين. سکن
سري گورو انگد صاحب کي چيو ته ٻرڪا اوڻ ڏانهن آهن جو
هو ڪٿي ڪهڙي قدر ٻئي ڪري پنهنجي وس ڪيو اٿيئي.

سمجهايس ته هاڻي ڏيهه جو هڪ وڏو حصو ته ڏيندو ٻاهر
آهي ته پنهنجو ڪوٽ ڪڍو ۽ ٻيا جيڪي ڏهنجا سمجهندي
هجن اُتي سڀئي سان ڪٺا ٿي وڃي آئنده ۽ ويا- سوامين
آگيا ته ڏيس ۾ هنجي دل وڏو ڇڪو ته هٿي چاهيو جو صاحبن
سان هڪ ڪهڙو ن اشديه هوس ليڪن لاچار ٿيوس ته ٿي
ڪورن جي چرن ڪملن ۾ متو ٽيڪي ٻره ۽ وياڪل ٿي ۾
ڪٽڻ لڳو- سهڪورن ان وقت فرمايو ته اڄ ڪانپور ۾ اسانجو
شڪهاڻن ماتا پرائي جي گهر ۾ آهي ۽ تون اُتي وڃي
ڪورتا تخت هلاءِ -

سري ڪورو انگد صاحب ايترو ٻڌي ڪهڙو ن ٻاهر ۽ پکڙي
هر دي ۾ ڌاري ست ڏام جو ٻيهده خزانو (جو جهڻن خرچجي
ٿڻن وڌندو رهي ۽ ڪوٺان ڪوٽ جيو هنجائدس وسرن
اٿوا ڏري وڃن) پاڪسان ڪڍي ڪڍو ۽ ڌاڻهن هڏ پيا ۽ هلندي
وقت وري ڪڏهن سهي اچڻ لاءِ سهڪورن ڪان آگيا گهر ڀائي
جڏهن صاحبن فرمايو ته تو هين ته اڄجو ۽ اسين تو ماڻوت
ايندا سون- آخر سري ڪورو انگد صاحب آسهڪي سان
رده ي ترندي اچي ڪڍو ۽ ماتا پرائي وٽ پهتا - ماتا
ڪهڙي آڪير ۽ سڪ مان پنهنجي پٽ سان ملي ۽ هڪي
۾ شت آسڻ ٿي وهاريائي- ۽ سهڪورو نانڪ صاحب ۽ پنهنجي
ت ۾ ڪو پيهه ته چاڻائين ۽ پنهنجي ڏو ڏهن (ماتا کيوي) کي
ط سڏيائين جا هڪدم اچي حاضر ٿي ۽ سري ٻرڻن جي سيوا
ڪرڻ لڳي جو هنجي پهورت ڏور سان ڀڪي ٻريت.

آئي هئي ڪاليون ڪڏ ٿيون پيئون هيون ۽ مڪڙي ڦڪيا
ٻاڙ رکي هئي - سڪيورن آئي ٻڌي فرمايو ۽ سڪر جيڪي
ڏن جا لوڻي هوا سي هليا ويا باقي اوهين پرپٺ وڃي رهيا
آهيو سي جيڪڏهن مهمانجو حڪم ڏنو ته ڳڏ جي هن مرڊي
کي ڪائي ڪهايو - مان ڏوڙي پيا شيوڪ اهڙي آکيا ٻڌي
عجب ۾ پئجي ويا - ون ۽ هون هٿ جوڙي چيو ته گــو رو
هي مقل ماڻهون کي آدم زاد ته ڪو ته ڪائي کهڻ و
اسانکي ! مرڊي جي ڏاڙي نه پڳو پيو ٿيئي - صاحبن ڏٺ هن
اسانکي مڪالي ڪيپو جي وڙن هي پئيان وڃي لڪاسون
پر سري الڪه صاحب اچان به سڌون سڪيب ته ڇڏيـو
گهڻڪري ان ڏاڙهن کهور جان ٺاري ڪئو ۽ وڃن ٿيئو ڇي
تون و ري ڇو ٻيٺو آهين هڪ مريجي وڃ ته ڏهن مرڊي
کي ويهي ڪاڌ - سري الڪه صاحب وچن سچي جان مرڊي
هي چاڙ لاڻي ۽ ڪٽار پرساد ڏي ٻيو جو اسان سڀني
ڏاڙ ۽ سچو کهل آئيجو آئي ڪر ڏي ٻيو ۽ وڏي ڪل ديپڪ
ڪهڙو پرسن ڏي ڏيٺڻ ڪل ٻاڪڙ ڪي پهچجي ڪلي لڳايو
۽ ڇاڙي سان لائي، ٻاڙ ۾ ملائي، پهچجو روپ ڪري
ڇڏ ياڻونس ۽ مجهس گو رنا ٻام رکي، سچو جڳر جـي
گو رباڻي بخشي پهچجي جوت هڪ ملائيائون - اهن آزمودن
وڙ ڪالـواه پيون ۽ گهڻيئي پريکيائون سري گورو الـڪه
صاحب هون، سڪو رو ناڪ صاحب جن ڪيون جي اچان
هون ته پڏايون آهن - ۽ گو رنا تخت ڏيڙ ڪالهو مهاراجن

ـسيئن جي ماڻها پهريدو آهي) ڪعا پاڪستان وڏي پالو ڪٽي
(ردرچو روپ ڏاري) ٻاهر نڪري پيا - جڏهن حالت ڪي ڏسي
سڀ ماڻهون ڊڄي ڀڄي ويا - فقط سري اڏوڪد صاحب ۽
ڊڊو ۽ ساڻن ڪٺو رهيو آيو - تي دفع وري وات ۾ مڙدو
پيل ڏسي حڪم ڪيائين ته هڪي ڪاٺو جا وارا هيٺ ڇڏائيندس.
ڪڏهنڪان اڳي هي عجيب ڏٺوسون جو مڪڙي ڏيڏهن سڪورن.
سان ڳڏ ڪيترا سڪ درياه جي ڪناري ڪناري وٺيو پياوڃون
۽ وات ۾ پٿسن جا ڍير لڳا پيا آهن - صاحبن فرمايو ته
جڏهنڪي جيترو وٽي سوا اوتري ڪڍيو ڪهر هليو وڃي - جڏهنڪي
ڪن سڪن پٿسن جون ڍيريون ٺهي تيار ڪيون جي آهڪي
ڪٽڻي روانو ڪيائين - ڏورو اڳيرو ڏٺاسون ته پيسن جا ٿلهه ٿيا
پيا آهن - حڪم ڪيائين ته جڏهنڪي جيترا ڪپڻ اوترا ٿري ٺهي
ڪٽي وڃي ٺڏ ڪيترن سکن آٿي ڍيرون ٺڏيون ۽ سڀ
ڪٽي ڳهر ڏالهن موٽيا ۽ ڪي ڪي ٿريعي ۽ جن ڏن پيارو ۽
ڪيو سي سيوامين سان اڳي وڏيا، ڪجهه پنڌ هٽي ويا ته
وات ۾ اڪيچار جهرواڻ پيئون ڏٺا - مهاراجن آکيا ڏٺي ته
جڏهنڪي جيترين ڪپڻ سو اوترين ڪڍيون هليو وڃي ۽ هي.
اسان او هالجي لاءِ پيدا ڪيون آهن ٻوءِ جڏهنڪي اوپ مٿو
لڳو سو آهي ڪٽي هليو ويو - اهڙيطرح سڀ سڪ هليا ويا
باقي اسين چار مڪڙ سري اڏوڪد صاحب ٿيو ٻاڪيرت ٺيون
سڌارڻ ۽ چئو ڏون مان وڃي رهياسون جڏهن گهٽون پنڌ
نڪري پري وياسون ته مڪجهڙي ۽ صاف زمين ڏسڻ ۾

نهاڻي ٻڌي کي فرمايو ته ڇڏين سکرو ٽالڪ صاحب
سکي ٻرکي ٿي جهمڙ نو هين ۽ ٻيا ٻه کيترا سک هوا ۽ آخر
گرو تا سري گورو انگد صاحب کي بخشيائو اهو ٻرسڪر
اسانکي جتي ٻڌايو - گورو مهاراجن جو فرمان ٻڌي
ڀائيصاحب چيو ته توهين سدا سروکير ۽ سيکيا، جو ظاهر
آهيو ليکن ٻئن کي ٻڌائڻ جي اڃا نا، ڪو سو هيڪطرح
هون اهو ڪو تک ڏنو هو تيڪطرح عرض ڪو ڪريان ته مڪري
ڏيهن اسين ٿيٺي سري انگد صاحب، ڏاڪيرت ۽ مان سکورو
ٽالڪ صاحب سان ڪڏ هي ڏٺا تي ويا سون، جتي سوامي
اعدي ۾ ٻيهي ٽپ ڪرڻ لڳا ۽ اسين ٻاهر ويٺا هواسون
ٻيري ۾ اوڏن جو ميدان وسڻ لڳو، ميدو مالڪهر جو ڪڏ
اچي ڪعياسون. آخر ڀاڪيرت ۽ مان اٿي هليا وياسون ۽ گهر
اچي ماهه سيکيسون ڏڏهن ڏ ڪڻي لٿيسون ۽ سري انگد
صاحب کي سردي جو غلبو ٿيو ٿيو ٿڌڪري ويٺي ويٺي
ٻي سڌ ٿي ويو ۽ سرير جي خبر ڪان رهيس - اهو حال ڏسي
سعکرو مهاراج ڏو ٻاهمان لڪري ٻاهر آيا ۽ هڏهو ٻرير ڏسي
الس ڪهڻون ٻرسن ليا - ٻي ٻيري ڇاڪياءُ جو شڪاري جو ٻيڪر
ڏاري مٽجي بيٺا - ٻراڻو واڻ ۽ ڏڪال اٿا ڪڻي مٿي کي ٻڌاءِ .
ڏڏ جو ڏوکر ڪڻي سرير کي مکياءُ جهڪري سڄو ڏهن مکين
اچي ويڻ ۽ مڪيهه جي مضبوط ۽ ٿلهي لڪوٽي ڇاڙهي - مٿ
۾ ڏنکو ڏنهو ڪڻي، هيله، سان اکهاڙيون ۽ لکيون ڪاٽيون
ٻڌي - مڏن جي وڏي مالها ڳهٽي ۾ وجهي (جنهن شو مهاراج

سواءِ انهن ٻڌين ڏينهن تي انسٽ تيرٿ ۾ ئي اچي اشنان
ڪندا ۽ ڪلجڳ جا ماڻهن جي گهڻان پاپ ڪري ٻه ٻهشتي ڇرط
ٿا ڪن ۽ مٿ ملين ٿي رهي اٺن سي جن ڏيهن ۾ تيرٿ
استان آهي اتي و جي اشنان ڪري ٻهڻجا پاپ لاهي ٿا
اچن- انهن ٻاٻن جو بار جڏهن تيرٿ سهي نه سگهندا ۽
و ياڪل ٿيندا اُن هن گهڪا ڪان آهه و ڏي سڀ تيرٿ ۾ ئي
امرت سر ۾ ايندا ۽ جڏهن نه ڌمي ڌام جو مهاتم واڌاري آهي
ڌهڪري جو ئي اشنان ڪري سڀ پاپ ڌوئي ويندا-
اهڙيطرح ديپ مالا ۽ ويساکي ڏينهن يعني ٻنهين
ڏهين سڀ تيرٿ امرتسر ۾ اچي رهندا ۽ جيڪو ماڻهون
انهن ڏينهن ۽ وقتن تي ئي اشنان ڪندو سو ڳويا سڀني
تيرٿن جو هڪ وقت اشنان ڪري چڪو ۽ انهيڪري سري
امرتسر جو مهاتم سڀني تيرٿن کان واڌاري آهي ۽ نه فقط
اشنان ڪندڙ جا پاپ ناس ٿا ٿين پر پر ۽ ڏن آهه ڪهن
ٻاتيٽ ڦل ٻرط هنکي ملندا- انهيطرح سري سڪوڙن سڌا سر
جي گهڻي قدر مهما ورڻن ڪئي آهي-

هڪڙي ڏينهن سڪور و سچا پاتشاهه محمد رجي اڳيان
سڀا لڳائي براجمان هوا ته ڪيترا اهلڪاري سک اتي
اچي ويٺا جڏهن اهو فخر هو نه سري امرت سر جي سيوا
ڪندي اسانجا الٽي پهر گذري ٿي ويا پر اسانکي جو
ڪڏهن ڏنو ڪون ٿي ڌهڪري اسانجو ڌالو ئي ڪون
ٿيو- انتر يامي سڪورن هڪجي الدرجي وارتا سمجهي

آهي ڪندا هوا. ۽ عمر شاھ، ڀائي ڪلياڻ، ڀائي جيٺو
گورمک، پرڀو ۽ ٻيا ڪيترا سک سدا صاحب جي حاضري
۾ رهندا هوا. ۽ جيڪي ٻئي هنڌن ۾ رهندا هوا سي پڻ
ڪڏهن ڪڏهن درشن لاءِ ايندا هوا. جيڏانهن
ڪيڏانهن سري سعکورن جي سکي وڌڻ لڳي ۽ سندن جو
جاپ جپڻ سان سکن جا ڀرم ڏور ٿيا.

سري گورو مهاراج سندن رهڻ ۽ وهي سري امرتسر
جي تعريف ڪئين ڪرڻ لڳا ۽ سورٺ راڳ ۾ شبد بڻائي انهي
وڏو مهاتم ڏيکاريائون ۽ پڻ سوهي راڳ جي ڇندن ۾ تيرٿ
جي مهما ڪندي هر هنڌ هو وڏو مهاتم چيو اٿن ۽ انهي ڪري ۾
فرمايو اٿن ته انهيءَ پرسڻ ۽ درشن ڪرڻ سان انتر مل
ڌوپي ٿو ۽ اهي هنڌ هيٺين ۾ چيو اٿن ته

امرتسر جو مجن ڪيا. ڪوٽ جنم ڪي اگهه ڪر چيها

ته جڏهن امرتسر ۾ اشنان ڪيو آهي انهيءَ ڪري جنهن
جا پاپ ناس ٿيندا ۽ هر هنڌ ۽ نسبت سوامين جو
فرمود آهي ته جيڪو سري هرمندر ۾ نمسڪار ڪري ادب
سان سر ڏاڙهي رکي ۽ سڀئي ڪلپنائون ڪان پنهنجي من
کي روڪي سکو رو جو شبد ڪيرتن پڙهي ٿو انڪا پڻ کي
پڙهائي ٿو سو اتي ٿو ڦل پائيندو ۽ سک جيڪي ڏور ڏيشن
۾ رهندا سي هر سال ديپ مالا ۽ ويساکي ڏينهن تي
اچي اشنان ڪن ته انهن کي سڀني سال جو اشنان ڪرڻ
جو ڦل انهن ٻن ڏينهن جي ياترا ڪري ملندو. ۽ پنهنجي ڪان

سڀ سنت يون حاضر بيٺيون رهنديون هيون ۽ جيڪي چاهيندا
هوا سو ٻڌا ڏيڻ ڪري سگهندا هوا. آڪاش ۽ آڪاسڻ، جهل
ڪٺي وڃڻ، هزارين ڪوهن هيٺ تي پلڪ ۾ پهچڻ، پڙڪڻ
ڪرڻ، سمنڊ وڌائڻ، دهلي ۽ لاهور جهڙا شهر هٿن ۾ جهلي
ڊڪڻ، پنهنجو سرير وڌائي آسمان روڪي ڇڏڻ، اڻ
ڏيٺون وارثاڻون ڪري ڏيکارڻ، جيڪي دل چاهي اُڏي آڏاهي
وڃڻ، پنهنجو سرير سو ڪيم ٻڌائڻ ۽ جهڙو وڻي اهڙو روپ
ڌارڻ مطلب ته اهڙي ڪا سهرني ڪانهي جا هندوني ڏيٺي
ٻڌڻ هوندي ته جٿن ڪورو جوڳهر ڏهرڻا سان پريال هو ڏٺن
شڪتيوان سگر به اجر عرڻ ۽ مهان ڪيهير ٿيا - پر اتفاقان
جڏهن ڪيهن سگر سنگورن جي ڪرلائڪ ڪجهه قدر پاڻ چاڙهيو
ٿي ۽ سري ڪورو مهاراجن کي اها ڳالهه نٿي وڻي ته هنگان
اها شڪتي ڪوازي ڪسيوري ته سمجهائي ٿي ته ڏاڍو ڏس-

اهڙي طرح جن وقت پاڻين سري ...ر ۽ ڏالا ڏي
خدمون ڪيون ته سڀئي کي سنگورن جدگيرن بخشيون
ڏنيون ۽ اڻيڪ سگر نهال ٿي ويا جهڙي طرح سري راڄندر
مهاراج هندومان آڏ ڪن کي نوازيو آهي - انهيءَ رت سري
انهيءَ قسر جي نهڙ جي سچي ڪٿا ٻوري ٿي ۽ پڻ جٿن
سنگورن پنهنجي سگرن کي ڪرتارث ڪيو آهي سي
وارثاڻون به ڏوهان چڱي پرسرون ڪيون ..

اڏهيڪاڻپوءِ ڏربار صاحب جو ڪم ڪار ڀائي سالو آڏ ڪ
مسند سنڀاليندا رهيا ۽ سڀ ڏيتي ليتي خرچ آمد ڏي

اساڻي پنهنجي سرن ۽ دکن ايتري ۽ ڀائي ڀهلو هنکي
پڪڙڻ لاءِ جڏهن ڌوڙي ڪيو ڪئي ٿي مٿي ڪئي ۽
مهاراڻي هنکي مدح ڪئي ۽ فرمايو ته ڪيئي ڪنهن ڀڳي
ملندو ويچ ۽ اهڙي لهنجي کهڙي قدر سيوا ڪندا جنهن
موجب تنهن ڪندن جو غائب عالم جي فرمان ۽ رهيو ۽
گرهڪالپ ۽ سکن جي خدمتن ڏاڍي ڏسي (تـ
هن وشڪار وٽي کو را پچايا هوا ۽ اهن ڏاڪر ڪندي ڪيترن
مهڏان بدن جن ڪلون لهي پيڙون الس ۽ رات ڏينهن
الله ڪوٽڙ ۽ مشغول رهندو هو ۽ امار ڳورا ڏاڍا مٿي جا
مٿي تي ٻو ونيندو هو) هنکي ورڏو ۽ جڏهن سکر پنهنجي ڪاما
ٻڌي ليڙ لاءِ کورو جوڪطام پرساد ڪرائيندا آهن انهن
سنگت پنهنجي پاڻ لاءِ لهنجي ڏڪري ڪندي. ڀائي
اکرهن ۽ ڀائي ڪاپاڙ کي پڻ وڏو مرلهو بخشيائون. مطلب
ته جنهن جنهن جيتري قدر سکن جي سيوا ڪئي هئي
لهنکي ايترو ئي گيان جو پراپت ٿيو.

ڀڳالي گرو جو لواسي هرشاه. جنهنجو پوتو پوان
لد هندو، ڏهين پاتشاهي جي وقت ۾ ليو آهي لهنکي
سکن سنڌي سنگت جو مسند مقرر ڪيو. تنهنکالسواءِ
ٻن جيٺو ڀائي پرالو ڀائي پيڙو ڀائي مالو ۽ ڀائي اهڪر آدڪ
جي سک، هن سري امرتسر جي پاڻي پرڪار سيوا ڪئي
جن سڀ سکن جي ڪرپا سان وڏي عظمت جا
صاحب ٿيا ۽ الد ۽ برهم گيان پيدا ٿين. هنجي اڳيان

لوڪ جي جهنگل ۾ رهن ٿا سي سڀ هن جي آگيا اندر
ورتندا ۽ پڻ هن جي پٽن پوٽن جي مڃيندا ۽ رهندا ڏينهن
ڪالهه پائي پائي ٻهلو کي چيائين ته جيڪي توهان جي چت ۾ آهي
سا ڪامنا توهان جي پڻ پوري ٿيندي جنهن هڪڙي
هڪدم برهم گيان جي پراپتي ٿي ۽ مرد و شانت ٿيس ۽
پڻ مهاراجن حڪم فرمايو ته توهان جو ڪٿو وڃاءِ ته جيڪي اسان
آهر وچولتا سو ڪڏهن به ڪٿي هليو وڃي هن ڪٿو وڃايو سو اسين
فرمايو ته ڀوت، پريت، پساچ، بيتال ۽ ٻيو غائب عالم جنهن
کي شڪتي آهي سي سڀ توهان جي آگيا اندر رهندا ۽
جيڪي توهان جو چت چاهي سو ڪم انهن کان وٺجو ـ ڪرپا
پنجار سري گورو امرداس ساهه اول اما بخشش پائي لعلو
تي ڪئي هئي ته جڏهن عالم جيترو ڪ دس وديس سڀني
پٽن، پهاڙن ۽ جنگلن ۾ رهندو ويندي سمنڊ جهل ڏاهه سو
سڀ توکي ڏا سونپيون ٿا جيڪو حڪم تون انهن کي ڪندي
سو هو هر طرح بجا آڻيندا اهو سڀ سماج هاڻي اسين
توکي بخشيون ٿا ڇو ته ڪڏهن به ـ جي توهان جي پٽن پوٽن
ڏاءِ اوهان جي تابع رهندا ـ ۽ پوءِ جڏهن اسين توهان جامون
ڏار ڪندا سون تڏهن هنن کي توهان کان آزاد ڪندا سون ـ
پائي ٻهلو جان ڪڏهن ٿي ڪئي ته انهن طرف وارا توهان جو
ٻهلو ڇڏائي نڪال اچي سري سنگورن جي چرڻن ۾ پيا
جي گورو جي اسان کي ديا ڀالي بخش ڪريو ۽ پيا ٿيٺي
پاسا ٿئي هن جي حوالي ۾ ڪريو ۽ اسين توهان جا داس آهيون

وڃيا ۽ آن ٻاگي ۾ ڪٿي ڪٿي ٿلاءِ جو مالڪ ٻڻ ڇانو ٿي۔
جنهنڪي ٻڌي سڪت واڌاري سرڌا رکي ٿيو سان ٿلاءِ ۾
اشنان ڪندي ۽ هر منڊ ۾ مٿو ٽيڪيندي هئي۔

سري سڪورن ڪنهنڪالپوءِ آهن، وڌ ٻاگين کي ياد فرمائي
ٻنهنجي روبرو گهرايو جن ٿلاءِ ۾ ڪري بلڪل گهڻي محبت
ڪئي هئي ۽ ٻڻ هر منڊ رکندي ڪشالا ڪيا هوا. جنڪي سڪ
نڪال سڌي آيا۔ صاحبن هنڪي نهال ڪرڻ جي ارادي
سان بخشيش ڏيڻ لاءِ هن طرح فرمايو ته ٻائي سڪا توهين
ڪا ٻ شڪا ته آڻي در گهرو ۽ جيڪي گهرو سو گهرو مان
گهري وٺو جو توهان ساوڌان ٿي گورو جي سيوا ڪمائي آهي
۽ هاڻي اسين آنجي لاءِ توهانڪي وڌ ڏئي ڏيڻ ٿا چاهيون
جنهنجي سيڌي مت جو ڙي جيو ته گورو جي اسانکي او هان
جي ڪرپا سان ڪابہ اپلاڪا ته رهي آهي۔ فقط توهانجي ايڏي
دَيا گهرجي ته توهانجا چرن ڪنول اسانجي هرڏي ۾ وسن ۽
ست چت آنند سروپ جو اسانجي چت ۾ پرڪاش ٿئي۔ ۽
اهيڪان هٿي ٻيو ڪي بہ نہ آهي جو اسين توهانکان گهرون۔
سکن جو سوال ٻڌي سڪورو نهايت پرسن ٿيا ۽ سيڌي کي
آما آو هي ٻڌوي بخش ڪياءِ۔ اول ٻاٻي ٻڌي صاحب کي
جيون مڪت اوستا بخشي، سڪ سڪت جو هنهدار ٺهرايائون
جو جيعوٽيڪ اڪيڻي هرطرح لائق هو تنهن هوندي بہ واڌاري
وڌ و ڪيائونس ۽ آڌڪالپوءِ ٻائي ٻکيو کي هات ڏناءِ جو ٻڻ
جيون مڪت ٿيڻ کي ٻهتر ۽ وڌن فرمايائون ٻيراڳ ويش ٺها

چئني پاسي پالڪي جي نظر پيئي پوندي هئي ۽ جيڪو ٻه
پالڪي (بنا دري) تلاءُ ۾ ٺهيل هو - ۽ جڳت ۾ هرهڪ انسان
کي ٻه ڪو ڏر رهيو جنهن ڪري هي مندر ڏسي آنند ٿئي ٿو -
جنهنجي چئني پاسي مندر سونجي جوت چارئي طرف
روشن ٿي ڪيا - ۽ صاحبن فرمايو ته هي هر مندر جنهجي
چارئي ورن (برهمڻ - ڇتري - وئش - سودر) لاءِ جو
اُچار ٿا ڪن سو چئني پاسي دروازن (ڌرم ارٿ ڪام جو ۽ موکش)
جي ڏيڻ وارو ٿيندو - هن (مندر) کي چارئي ورن وارا
ڪندا ۽ چارئي ورن آهڪاران سو ٿيا پائيندا ۽ ٻيو فرمايائون
ته هي ڳالهه چئني ڪنڊن مشهور ڪجي ته چارئي
شڪتيون سالوڪ (آهي (ايشور جي) لوڪ ۾ رهڻ)
ساروپ (آهي جو روپ ٿيڻ) سامي پ آهي ويجهو
رهڻ) سايوج (آن سان هڪ ٿي وڃڻ) هن هر مندر جي
دروازي تي حاضر بيٺيون آهن - ۽ چئني آسرن (گرهست-
وان پرست - برهمچارج ۽ سنياس) جا ماڻهو هتي ڏسڻ
ايندا- چئني ويدن (رگويد - يجرويد - سام ويد اٿروويد) جو
سار هتي اُچاريو - ۽ هنجي چئني ڏسائن ۾ چار دروازا آهن
جتان چارئي ساڌن (سرڻ (سڻڻ) - منن (اعتقاد ڪرڻ)
ندڌياسن (استقامت يا پيروي ڪرڻ). تتو گيان (آتم
سروپ جو گيان) پورا ٿي سگهندا. اهڙي مڪتي مندر ۾ سري
گورو ارجن صاحب براجمان ٿي ڪٿان آنند ڪندا رهيا - ۽
آڏي ڄنهجي پاڪي بڻائي سري ڪرتار جي صفت اُچاريندا

مٿئين ڪم سڀ هڪ ماڻي ويو ته هن ورتي آن تي بنگلو
ٺاهڻ جي تياري ڪيائون جنهن لاءِ تمام سٺو ۽ پڪي
اڻ گهڙيل مصالحو. ملائي مٽي ۽ ڪاريگرن کي ٺڪر
ٺهڻ ۽ جي ڀرتي ۽ وڌيڪ پهچائيندا هوا. ٻين پاسي
سرون گهڙي تيار ڪندا ۽ کڻندا ويندا هوا. آخر جڏهن
ڪاريگرن چاروئي پاسا ڪٽي مٿي ڪيا، ٺڪر وڌو
چاروئي ۽ دروازا ڇڏي سان جڙي ڇڏيا. ڇت ڪنهن تي اڃا
مٿان ڪڻڪ تيار ڪيو جنهن جي چوڌاري ڪنگرن تي چار ڪلس
ٻنهي پاسن ۽ اڳئين چوڌاري ننڍا ننڍا ڪلس سون
جا چمڪڻ لڳا. ۽ وچ وارو ڪلس سڀني کان وڏو ٿيو جو
چوڌاري پاسي ڪيتري پنڌ کان ڏسڻ ۾ ٿي آيو. اهڙي طرح
سڀ ڪم ڪري ڇڏي واس ٿيو جڏهن جوڙ ۽ ڪٽ جڳهه ۾ ٻئو
ڪونه هو. پوءِ ڏٺو ته هي جڳهه پاسن ۾ جهان سٺي ٺهي ۽ ٻين
تيار ٿيون جي ڇهي رتين (بسنت رت (بهاري موسم) گريکم
رت (گرمي موسم) ورکا رت (برسات جي موسم) سرد
رت (سرو جي موسم) هم رت (پاري جي موسم) ششعر
رت (ڏڪ جي موسم) ۾ سک ڏيڻ وارين هيون جهان اونهو
۽ اونهاري جي هوا لڳندي مٽي جهڙي لڪي گريکم رت
۾ آئي ونڊ سان ڍڪيل ٿي ويندي ۽ مٿي هم رت ۾ ٿڌو
لڳندو هو ۽ ورکا رت ۾ نه آئي عجب موسم ٿيندي مٿي
اهڙي ڏيان ۽ دروازن ۾ مٿي ڪم بلڪل نه ٿيو هو. سڀ
ڪم ڪن ۽ مصالحو جو ٿيل هو. ۽ وري اتي ونڊ سان

سکت ۽ لنڪا ۾ سنڌي کي سنسار ساگر کان پار ڪيائين ؛
آهي سري گورو نانڪ صاحب ۽ سڀني جي جنم مرڻ جو
ڦيرو مٽائي ڇڏيا ويا.

هاڻي وري گورو ڏيان سري هرمندر ڏانهن ڪريو جنهن جي
هميشه وانگر ڪار ٻڪر ڪرڪندا رهيا ؛ سکگورو ارجن صاحب
سکن سميت آنڊانهن ڏهاڙي هردم خوش ٿي ويا. هرمندر
جي چوڌاري ڪو ردار ڪٽهڙو ٺهيو ؛ مهان مندر ۽ درشني
دروازو بڻيو. ٿلهه جي اندر وڏي ٻال تيار ٿي ، جنهن ڀان
ماڻهن جو عام لنگهه ٿيو ؛ چئني پاسن کان سچي ٻال کي
مضبوط ڪري انجي ڪرسي ٿلهه کان مٿي اوساريائين ؛
چاڙهي ڪڍيون انجي ٻاهرين ڪار ٻڌائي ڏنهن ڪاڻ پوءِ
آڻيندي طرف هرجون پوڙيون تيار ڪيائين. ؛ هرمندر
کي پرڪرما ڏيڻ لاءِ ڳلهو سنواريائين. مطلب ته چئني پاسي
هرمندر هڪ چهڙو بڻجي راس ٿيو ؛ چئني دروازن جي
مٿان هڪ ڇت ٺهرائي هر جي پوڙين مٿان پڻ ان
وانگر ڇت ڪيائين ؛ پوءِ وري جڏهن ئي ڇت جي اوساري
ڪيائين تڏهن هرمندر جو آستان سچو وچ اهي ويڙهاڙي
طرح چئني طرفين ٻه ٻه چڙهيون بڻجي ويون ؛ وري ٻاهر
ڪڍي هڪ ڪري ڇڏيائين يعني مٿان ڪڍي هڪ سمان
ڪري بيهاريائين جنهن ڪري هڪڙي ڇت سان ٻه چڙهيون
ملي ويون ؛ هر جي پوڙين تي آن وانگر پر ڇهي ٺهي
آهــا پڻ مٿان ملائي هڪ ڪري ڇڏيائين - جڏهن

ته هانجو ڪلياڻ ٿيندو- ٻڌن سکن جا وچن ٻڌي
سکن جي من ۾ ڏاڍو آنند پيدا ٿيو- ۽ سري امرتسر جي
مهاراجا سري سکن ڪون پنهنجي مک ڪدو، بمان فرمائي
سا سٺي ٿيئي سک ڏان سري سکن ڪون ڏان سري سکورو
اڄاري ڇوڙ لڳا ۽ اڄ ڪورو مهاراجن اسانجو جنم سڦلو ڪيو.
پوءِ ڪيترا ڏينهن هو سوامين وٽ رهي ڇت جي هلاس
سان ٿلا جي ٽهل ڪندا رهيا ۽ گرو ٻاڻي سان پريم وڪياڻ
۽ سکن جي سيوا پڻ کهڻي قدر ڪيائون ۽ پنهنجو جنم سڦلو
ڪجي پالڪي پاکيوار و جاناڻ ۽ آخر صاحبن جي آڪيا پائي
پنهنجي ديس ڏانهن ويا جي پنهنجي گهرن ۾ وڃي سري
سکن ڪون جو ترنو جاپ جپڻ لڳا ۽ پنهنجي مترن ۽
سٻنڌين کي پڻ پڻا يوڪر اهو يش ڏيڻ ۽ سري امرتسر
جي کهڻي تعريف ٻڌايائون ۽ ٻڌائون جو اتي اشنان پالکي ڪري
گرو جو ڏيان ڌاري جپ صاحب پڙهندا هوا- اڌهکالپوڙ
ڌرم جي ڪرت ۾ لڳندا هوا ۽ سکن ۽ سنتن جي سيوا پڻ
چنگي طرح ڪندا هوا- ۽ جيڪڏانهن ڪيڏانهن سکي مارڪ
وسعار ڪرڻ لڳا ۽ سکن ڪون جو ڏيان اهڙي طرح ڪندا هوا
جنن چکور چنڊ ۾ ڪندو آهي- الهي رمت پنهنجي حيالي
ڪداري ٻائي ٻڌڻ ۽ ڪند و ٻئي ڪو رياڻي سري سکن ڪون جي
چرڻن ۾ لسڄو وکي الد ۾ سڏ سروپ ٿي رهيا ۽ جيڪي
انهن جا سٽ سڪي هوا ٿن پڻ ٻڌ ڪر ۽ هو ڪر پڙهي ٿل پاتا
مطلب ته هي جي ٻڌڻ سڌي ڪو رواڻن صاحب جي

جا اوڀا ٿي هڪڙي ڏينهن سري گورو ارجن صاحب وٽ ويا
۽ وندنا ڪري هين ٿي ارداس ڪيائون ته گورو جي اسانجو
ڪلياڻ ڪئين ٿيندو ، ڪرپا ڪري اسانکي الله اپديش ڏيو
صاحبن فرمايو ته امرتسر جو اشنان ڪريو ، گورباڻي ويچاري
گورمت پايو ، گور سکن جي سيوا ڪريو ۽ اهنڪار ڇڏي ڏيو
نمرتا ڌاريو- ڏي پاتشاهي سري گورو امرداس صاحب جي
ٻيا ڪي ڀاڳوٺ سکاڻي فرمايو هو ته ڪلجڳ جا جيو شڪت
هيڻ ٿيندا ۽ هنن جي عمر ٿوري ٿيندي ۽ ڀڳت هيڻ ۽
هوندي ٻهه وارا ٿيندا جي سڀني تيرٿن جو اشنان ڪري نه
سگهندا ۽ نه ساڌن (سنت) ڀرشن ڪي وڃي اڌو سار دان
ڏيندا- انهيڪري هن مڪ رديس ۾ هڪڙو وڏو تيرٿ رچڻ
گهرجي جنهنجي اشنان ڪرڻ سان ٽنهي لوڪن جي تيرٿن
جو ڦل ملي- ٻيو جڏهن هن مڪ تيرٿ استان ٻڌايا
ڏٺ هن جنهنجي ٻيا هي زمين کوٽائي جنهنجو نالو امرتسر
رکيو ويو آهي ۽ جو چئني ڀدارن جو ڌام آهي ۽ ڪاشي آدڪ
تيرٿ سڀ هاڻي هنجي سرن وٽي رهندا- جڏهن ڪلجڳ
جو گهور سمو وڌندو ۽ ڪنهنجي ڀ سڀيا نه رهندي تڏهن
ورت، دان، تپ ۽ تيرٿ سڀئي هن امرتسر ۾ اچي
نواس ڪندا- ۽ هي تيرٿ سڀني جڳت جو ناٿ ٿيندو-
۽ جڏهن ڪلڪا اوپ ٿي ويندي تڏهن هن تيرٿ جي
چوڌاري ڪيترن ڪوهن ۾ رشين ۽ سڌن جون ڪٽيائون
ٻوندو ن- تنهڪري ڪوهين هن ٿلاء ۾ اشنان ڪريو ۽

سري مکھ واک

ٽيري آدر ڪريندا من نرمل هوئا.
تيري مارگ چلنان پرم سکلا کوئيا
نام ندان ستگر درڙايا مت کئي سگلي وگاهي.

ارٿ - تنهنجي آدر ڪرڻ وارن جو من پوتر ٿئي ٿو؛ تنهنجي طرف هلڻ وارن جا سڀ سنسا ناس ٿي وڃن ٿا. ستگرو اسان کي نام روپي خزانو ٻڌايو آهي جنهن ڪري اسان جا سڀ روڳ (ڏکڙا) ميٽجي ويئي آهي.

اتهاس ڪ مصراعون ستگرو ٻڌائيندا هوا جي ستي ۽ پاپ ڪرم ڪندڙن جي دل پرسن ٿيندي هئي ۽ هو پڻ چڙهڙي چالو ۽ لالو سري گورو مهاراج وٽ سيوا ڪري سکوئي مکت روپ ٿيا.

عجب - عجائب - عمر. شاهو ۽ ستگرو اهي پڻ جي صاحبن وٽ مسند هوا جي سري امرتسر جي ڪار ڪندا هوا ۽ ستگت وٽان گورو جي پيٽا ۾ ولي آڻي پهچائيندا هوا ۽ جيڪي پنهنجي لاءِ سڱن کان ملندو هون تنهن مان گذارو ڪندا هوا. ڪڏهن ڏيهن سوامين ستکان پڇيو ته گورو جو ڏڻ جو اوهين ستگت کان وٺي ايندا آهيو تنهنکي اوهين ڪئن چاڙهيندا آهيو. هن چيو ته اسين آهو وڪرسمان اڳيا پاري وانگر ڪري چاڙهيندا آهيو. مهاراج فرمايو ته جيڪڏهن ائين ڪندا ته اوهانجو اڌار ٿيندو.

پهريون ڌالي سکر ڌات جو چهل ۽ ڪندو. ستگر ذات

صاحب وٽ آيا ۽ سيٺ هٿ جوڙي ويهي ڪٿي لڳا
سائينجن سيٺي کي ڏيکارا آهن اسانجو هي عرض آهي
ته ڪيترا وڻجارا هر طرح جو سودو خريد ڪري روزگار
جي اڇا سان هتي دوڪان کولي اچي رهيا آهن - سيٺي
ڪٽنب دار آهن ۽ سيٺي کي آجيوڪا کپي ۽ جڏهن کان
اسان هتي اچي دوڪان کوليا آهن، ته ٻين واسطي
ٿهاريندا ٿا رهون ته خريد ڪرڻ اچڻي ڪون ٿو - خير
ڪنهن ۾ ڪو روڪڻون ڪانهي ٿو سڀ پرِوار جي گذاري
جيترو فائدو ته ٿو ٿئي، پر رکو ته ٻيٽ ڀارڪو ٻس، ڪين
آهي عيالدار ماڻهون ڪپڙو لٽو کپي وهانو وڻاڻ ڇڏيون
هدڙ سڀ اتان هي ڏٺطان آهن سو ايترو وڻج هتي هاڻي
ڪون ٿو ٿئي ۽ ته ڪو اسانجي آجيوڪا جو ٻيو ڪو آڌار
آهي ۽ ته اسان ڪان ڪو ٻچندو - توهين انترجامي سڀ
ڪجهه جاڻطهار آهيو - جڏهن اسانکي وهارو اٿو ٻڌن ڪريا
ڪري اساڻجي پالنا ٻس، ڪريو - اسانجو ٻيو ڪو مالڪ
ڪونهي توهانجي آسري هتي اچي ويٺا آهيون - توهين
سڀجي جگر جا ڄاڻطهار آهيو ۽ توهانجي وچن ۾ برڪت آهي
جڏهن چوندا ۽ ٿڏهن ٿيندو ......

سري گورو مهاراج هنهجي ويهڻي ٻڌي مشڪي فرمائڻ
لڳا ته اها چنتا بلڪل ڇڏي ڏيو ۽ اڄ کان وٺي هي نيم ڌاريو
ته اوهانجو واپار واڌاري ٿئي - پر ناٿ جو آٿي سوچ اشنان
ڪري گورباڻي جو ڏيان ڪريو ۽ نو هر مهندر ۾ وڃي

سان ملندو ۽ جو خريد ڪري کڻان ڏيوان مٿي. اهڙي
رهندا ۽ ڪيترن لوڪن جو رزق اهين مٿي آهي
ڏرهنداسون سي جڏهن ڪاڏي واسطي ٻي مٿ ڏ پائيندا لڏ ۽
پاڻيهي مٿي ملڻا ايندا ۽ ڪن روزگار جو لڪر روزمره وڏندو
رهندو ۽ مٿيجا رهاڪو سندا سڪالو ڪذران ڪندا ۽
جيستائين جيوت مولدين ليستائين هر مٿ رڪنا تي ڪوبه جو
شمرن ڪندا ۽ پرهيڙي آجيو ڪا ڪو ٻوري ۾ پيدا
ڪري الڏ ۾ سڪورو جو شهد آچاريندا رهندا. جڏهن ڪري
ادت سي الهيجي سڪين ڪت ليندي ۽ ٻئي لوڪ سڪرڊدن
دشت ۽ لڏڪ لوڪ ٻي ڪي سڪيو ڏ سهندا آهن ۽ ٻي ڪي
سڪي ڏسي ڏ ڪر پريا آهن - سي جڏهن ڪاهي ٻوري ٽڪيا
لڏ ۾ اهي ڪورد ٻار هي سڙن ولندا ۽ هاڻي ڏ اهي رهڻ
ڪري ٻره پڇائيندا ۽ مٿي کڻان سڪر ڏسي سيدي سان
ڪاهيون ٻيا ڪندا. سڪورن جا شوڪ اهي وڃن ٻڌي
کهڻون ٻرمن ليا ۽ ڏن سري سڪورو ڏن سري سڪورو
اچ رڻ لڳا. لمڪاڻو ڏينهان ڏيهن ماڻهون واڌاري
اوڻ لڳا ۽ ڪيترائي ڪهر ڪندهين سميت لڏي آيا. آخر
سڏي اپار ڪرڻ لاء بازار ڪلي جن سيدي جي سڪورو
[illegible] سد مول جڏهن الهيطرح ڪيترا مهينا گذريا ۽ سيدي
[illegible] ڪري آڻي الد روڏو ڏ پاريون خريدار اهيئي
[illegible] تد شهر جو ٽورو واپار ملي ڏت سڪر. جڏهن ڪري
[illegible] ڪي جي ڪري ڏيهن سري ڪورو ازجن

لاهور جا رهاڪو گورو رواسين ۾ ڪلون ڪندا هوا ۽
جڏهن پاڻي ملندا هوا ته چوندا هوا ته اڄ شهر ڪهڙن
حالن سان وسندو جو چندي ڀاسي پوڻ ۾ ويندي آهي
۽ چار مهينا سڄا پاڻي بيٺو رهندو آهي ۽ پاڻي ڪان ڪهر
ڪيڏن ٻچندا - جيڪو وڃي رهندو ته هنڌجا وري حال
ڪٽي ته سڄو ته ٿورن ۾ ته ڏيهن ۾ پاڻي ڪي وهندو -
مورکن سکورن جي پرتاپ ڪي لٿي چاٿو - ۽ گورو
جا سک جيڪو ٽيڪ هندجي چوڙ ۾ لٿي لڳا ۽ ڏکي هندجو
چت پرميو ٿي مگر ته ڪر ڪهڙوئي ٿي ڏين سي جڏهن سري
گورو مهاراجن وٽ آيا ڏٺو هن سڀني هٿ جوڙي ويني ڪٿي
ته گورو غريب نواز تو هين صاحب هئي وڏي شهر آباد
ڪرڻ جو ويچار پيدا ڪريو ۽ پڻ فرمايو ٿا ته هتي ڏاڍي
وسندي ٿيندي ۽ اڪثهي هتي نواس ڪندي پر پڻ
شهرن جا واپاري لوڪ ڪلون پيدا ڪن ۽ چوڻا ته جڏهن
ڳوٺ ڪي چوڌاري پاڻي اچيو ٿو ڪهڙي سو وسندو ڪهڙي
طرح پاڻي جي سيلاب ڪري جڏهن ماڻهن جا گهر ڪري پوندا
تڏهن ويچارا ڪٿجي هيڏانهن هوڏانهن ڌڪا ڌائيندا ۽
پٽڪندا رهندا - سکن ڪان ايترو ٻڌي سري گورو مهاراجن
وچن فرمايو ته جهڙيطرح هن شهر ڪي چندي ڀاسن ڪان
پاڻي ايندو ته سندا هوا تهڙيطرح چئني طرفن ڪان ماڻهون
ڪوڻ ڪري هتي رهڻ لاءِ ايندا - ۽ ڪو سهو اهڙو ٿيندو
جو هن شهر ۾ رهڻ واسطي گهر لاءِ زمين ٽڪري ڪهڻي جڳهن

ڦرلٽي رهيا ۽ پوءِ سکن جن ٻڌو ته هي مصالح کڻي
هتي ني کٺي آهستي پهچائيندا هوا. ۽ اهڙيطرح سرون
۽ سرڪي ٻوٽي ڍيندا هئن. ۽ ونجهو ويجهو سڪيون هٿڻدا
ويندا هوا. ۽ سکن جي آڪيا موجب ڪٿي ٻه ڪاٺ ڪم
ٻه آڻيندا هوا. فقط مصالح دارجن شان سرن جو ڪم ڪيندو
هو ۽ پڪيون هڪدم مضبوط اڪوريون ڪندا هوا. اهڙيطرح
جتي پاسي جاءِ ڪري ٿي ويئي ۽ هتي جو ڪم محجس ڏرو
ٻڌرڻيو. وڏيون ڏاهي چارئي دروازا پڪي پاسي پاڻ ڪيدي
چڙهي پاڻ ۽ ڍهڪائيون هٿيون ڪم اوساري ڪندي ٻڌائي چڙهيون
جن سان ملائي چڙهي پاڻ. سري گورو مهاراج آنجي مهما جا
شبد ٻڌائيندا هوا ۽ جڏهن ٻڌائيندا هوا تڏهن سنگت ڪٺون
خوش ٿيندي هئي. امرتسر ڳالهه ۽ سکن جي حرم
خاد جي وچ جيڪا زمين هئي آتي ماڻهون پهنجا دوڪان
۽ بازاريون ٻڌائڻ لڳا. ۽ جڏهن جڏهن سکن کان سري
امرتسر کي ورملڻ جا شبد ٻڌا ٻڌندا هوا تڏهن بلڪل
کهڻي وسندي ٿيندي ۽ رامداسپوري ۾ وڏي بازار ٻڌندي ۽
هن جهڙو مشهور شهر ٻيو ڪونه ٿيندو. ۽ هن شهر ۾ لڇمي
اچي واسو ڪندي. ۽ هي شهر جتي پاسي کهڻون وڏو
۽ هر ذات جا لوڪ هتي رهندا. ۽ هتي ديس وديس جو واپار
کهڻون هلندو ۽ جيڪي هن ڪيڏاهن ڏوان آدمي کهڻدا
ڏسبا. تڏهن تڏهن سک الي وطن لاءِ لڏي ايندا ويا ۽ پهنجا
ڪان گهرائڻ لڳا ۽ ونجهه واپار ڪرڻ لڳا.

پاڻي بيھي ٿيو تنھنجو بناوٽي اجايو چيو- ۽ ڪيترا ڏلاء
اھڙا ۽ ڏٺا اٿون جي پاڻي ۾ ھونڌ ڪري سڪي پري ٿا
وڃن- ڏلائن ۾ اھو مڪڙو وڏو وڪھن آھي جو سائينجن جي
ڏلاء سان ٻرٽ ڏسڻ ۾ آيو- ڇا انجي مٽاڙي جو ڪو اپاءُ
ڪونھي جنھنڪري پاڻي ھميشہ بيٺو رھي- ڏوھين صاحب
ھرطرح سمرت آھيو ۽ جڳت جو سرجڻ ۽ پڇڻ ڏو ھانجي
ھٿ ۾ آھي تہ ھي ڳالھ ڏوھانکي ڪھڙي ڳوري آھي-
ٻڌن سڳڪھ ۾ سڳن جي وئير ٻڌي فرمايو تہ جٽن ڪو ڪھڙو
ڊڪايل ھجي ۽ اُنکي ڀڃ تہ ڏٺي ڏٺن ھن ڏلاء جي ڪر ٻڌي
ڏڪي ڪاھي ڏنھنڪري سڻو ڪر سر جنھنجو استان ٻو ڏو
آھي ڏنھنجي مٿي ڪٽي آڻي ھن ڏلاء ۾ وجھو تہ شانت
اچي وڃيس ۽ ڏرشنا جو عيب مدنجھاڻس ڏڪري وڃي- ٻڌي
ٻڌي آد ڪ سڀ سڪ اچن ۽ سڀجي ڏلاء جي مٿي مڪڙي ڏي
دفعہ ڪٽي آڻي سري الصورت سر ۾ وجھن تہ اھا مٽي ھنڪي
سڻو ڪر ڏي پئي پاڻي بيھار پندي- سري سڳورن جا سڪدائڪ
وچن ٻڌي سڀيئي سڪ ھڪ ھدڏ ڪٺا ٿيا ۽ سڀ ڪڏ جي
سڻو ڪر سر ڏي ويا ۽ اتان مٽي ڪٽي آيا ۽ سڀجي ڏلاء ۾ ھر ھدد ر
جي ٽري ٿاءِ چوڏاري ليپو ڏي پئي ويا- جنھنڪاڻپوءِ ڪڏھن بہ
الصورت سر سان پاڻي تہ سڪو ۽ سدائي جل سان ڀريو رھيو-
جنھنڪري سڪ سڪت ڪھڙون ٻرسن ٿي ۽ اشنان ڪري
ڪلو ڪال جا پاپ ناس ڪندا رھيا-

ڪارپکره روازن جا چونڪ ٽڪائي ھرمدد رجي اوساري

چئني پاسي ڦري پرڪرما ڏيئي شبد پڙهندا وڃي ڦل جا
ٻانڊ ڪيا - ۽ من الهيت مڌورت پائي ساراهون ڪندا پنهنجي
پنهنجي گهرن ڏانهن موٽيا - ۽ جئن ست سڪر ڪندو ليندو هو
آئي سيڪو ٻلاءِ جي صفت ڪندو هو ته المورت سر پاڪل
رمطيڪ ۽ عمد و بطيو آهي جيهنجي ڏس سلطان من اوٽجي وجي
گو سڪورو پاڻ اٿي ٻيهي ڪر ڪرائيندا آهن ۽ اٿر اشنان
ڪرڻ جو وڏو ڦل فرمائين ٿا - اهڙو سرشت جس جلد ئي
ڏيس و ڏيس ۾ پکڙجي ويو جو ٻڌي ڪهڻان سڪر الي اچڻ لڳا.
سڪرو اڪيئي گورو جي درشن جي ڪهڻي پياس ٿين پيو ٻڌاءِ
واڪاڻ ٻلاءِ جي، سو چت ڏي ڏاڍي خوشي ۽ حرص اچي
جاڳين ۽ روز مره ڏوان آدمي اچڻ لڳا جي اول ٻلاءِ تي
اشنان ڪري پوءِ سڪورو جو درشن پائي جس ڪائي سگهي
ٿيندا هوا - ۽ سيڪڙن جي وات مان اهائي وائي نڪرندي هئي ته
مهان ڪڏن جڳ ساگرمان پنهنجي داسن کي پار ڪرڻ لاءِ
سڪورن سيڌو ٿي هي وڏو اپڪار ڪيو آهي. ڏان آهي
سڪه رو ۽ ڏان آهن سندس سڪ - اهڙيطرح ڏيهان ڏيهن
صاحبن جو سرشت جس ٻيڻون چوڻون وڌندو رهيو. آهو
پاڻي برسات جو ٻلاءِ ۾ ڪيترائي ڏينهن رهيو پر آخر سڀ
سڪي ويو. جڏهن سيٺئي سڪ سڪي پڪيت ڪڏ هي ـ ري
گورو ارجن صاحب جي حضور ۾ آيا ۽ هٿ ٻڌي وينتي ڪرڻ
لڳا ته گرو جي ٻلائن ۾ اهو دڪڙو وڏو دوش آهي جو ڪيترو
عجب ليڪن آخر سڪي ويندو - ۽ جڏهن ٻلاءِ ۾

کھٽان آدمي وڃي لڳا. ڪي سرون مٿي ٿي ۽ وڏي ڪاريگرن
کي پهچائيندا هوا ۽ ڪي ڪچڙ آڻي هر هڪڙي کي لڳائيندا هوا.
اهڙيءَ طرح سڀني جي سيوا ٿوري اڏوا گهڻي، نسڪام اڏوا
ڪامنا سهت، گهٽ پرشرم سان اڏوا وڌاري پرشرم سان، سکورو
اندرياميءَ ٿيندا هوا. ۽ انهو جب سڀني جا ڪشل ڪيم، جنم
مرڻ جي ڏورتي ۽ پاپن جو ناس ڪندا هوا ۽ جيڪي وڏي
کمال کماليندا هوا انهڪي نظر سان نهال ڪري ڇڏيندا هوا.
اڻي ٽلاءِ جي چئني ڪنڊن جون پوڙيون چڙهجي تيار ٿيون
۽ هر هڪ در جو ٿلهو پٽ ٺهي ويو. برسات جي موسم چڙهي
مٿي آئي ڇهڪ سري سڪورن جو ٽلاءِ تيار ٿيل ڏسي بدل
انکي پورڻ لاءِ ڪوٺ ڪري آيا. آسمان ۾ جو ڏاري جهڙ
ڇانئجي رهيو، ڪڏهن مهل ڪارا ڪڏهن مهل اڇا نظر اچڻ
لڳو، گويا ميگهه ڏيهل جل سان ٽلاءِ کي پورڻ لاءِ گورو جي
رخ ڏاڍهن نهاري رهيا هوا. ۽ ڪڪر ايڏري قدر لهي هيٺ
آيا هوا جو ڇهڪ زمين سان ٿي لڳا ۽ موسم موافق تمام
آهستگي سان گجندا ڪياءِ. ۽ آخر وڪا ٿي ۽ سڄو ٽلاءِ سندر
جل سان پريو. پرمارٿ روپ سري سڪورو سڀر سدڪت
سميت ٽلاءِ پريل ڏسي گهڻو ن خوش ٿيا ۽ چئني طرفين
ان جي سوڀيا ۽ جل جي صفائي جاچي ڏٺائين. هڪ مڇ
مٿي بلڪل ڪان هئي. برسات بند ٿي ويئي ۽ سڪيون
سري انمرت سر ۾ اشنان ڪرڻ لاءِ اچڻ لڳيون ۽ جنم
جنماندرن جا ڪيا ٿيل پاپ اشنان ڪرڻ سان ناس ڪري

هميشه قائم رهڻ لاءِ پيدا ٿي هئڪ ڏکائي رکني جا آ وقت
مختلف رياضت واري ڪاريگري سان، ماڻڪي ۽ شور جا آڏاڻ لاءِ
پنهنجي همت سان ڪيئي ورهيه ڦيرائي گهيري آتي لاهي رکي-
سري ڪور و مهاراڄن فرمايو ته مٿي ٿو جا ڪيو- اسان
سڪون کي ياد ڪري چڱي ويا ولي هميشه قائم رهڻ لاءِ
سولائي سان ڪيئي ورتي- هاڻي اڄ ڪالهه اوساري ڪرڻ
وارو هر ڪو ڪاريگر ٿي چڱي رکيل سر ۽ ڦيرائي
پنهنجي همت سان ڏکائيندو ۽ اهو عيب ڪاريگرن ۾ عليو
ايندو- اهڙيطرح سراپ ڏيئي سوامين فرمايو ته اهي ڪرڻي
مان اسين جاڳون ٿا ته جئين اسان مسندن جي لاءِ اڳي جيئو
آهي ته هو ڪي ڪاري جو ڪم ڪرائين ۽ ڪوٺ ٿا ڪن ته
هو ڪوٺ جو لعيجو ٿائيندا ۽ مسندن ڪرايل ڪم ڪي وري
ٿي سرنهندو ۽ ٿئن لدهنجي ڪرت مان ته جالجي ڪو ته هي
مدد ولهي ۽ ري پڇندو ۽ پوءِ مدهنجا سڪ هنجي اوساري
ڪندا ۽ چئني طرفن جو ڏن خرچي الله سويت ٿئي سر
ڦيرائيندا جو پوءِ هميشه قائم عليو ايندو - ۽ صاحبن ڪٺاه
پرساد ڏالهن لهاري بابي پيدي صاحب کي چٺي سيا ۾ ۽ رڪاڙيو-
سڪن جئي شهد آچاريو ۽ کهٽي پر پر سان الله جي ڪار
پرلڳا- ڪي ٿن سنهون پٺي ڪڏو ڪندا ويا ۽ ڪي آئر
مصالحه وهي ڪڏي ڦاهيندا ڏيندا رهيا ۽ سڪ کهٽي پر پت
سان ڪم ڪرڻ لڳا ۽ ڪي ته رات جو ته پيا ڪم ڪندا هوا-
سوار اڏاري خرچ ڏسي ڪورن پهچائڻ جي ڪم ۾ ته

جي ٻڪرما ڪامياب ٿيندو- ۽ بنياد جي پٺ مضبوط رکندو- هر ممبر
جي مشان ۽ وڌ چوڌي بطائجو ٻه پاسن سان- جنهن وچ خالي
رهي ۽ پاسا چارئي پاسن کڏ جي وچن ٻه ڪرما واڪر- ۽
هڪڙو بنگلو پرط مشان لهي جو چوڌي پاسي سون سان پٺو
جهلڪي- انهيطرح ڪاريگرن کي سڀني ڳالهه سمجهائي
اوءِ صاحبن پاڻ پنهنجي کي چئو ته هاڻي توهين سيدي سڪراس
سري سڪورن کي ياد ڪري آڻي ارداس ڪريو ته
ستگورو ڏاڏڪ صاحب هن ممبر جو پڪو پايو جهائي ۽ رڌن
جڙت ممبر ٿئي- سواءِ هن جو حڪم پڌي پائي صاحب
پڻ هٿ جوڙي چئي سڪورن جا ڏالاوڻي ارداس
آچاري ته سري سڪورو ء جي هڻ هڪڙو هر ممبر لهي
جهڪان سيدي کي سک پراپت ٿئي- ڪلو ڪال ۾ اهو
هر ممبر استر رهي ۽ جيڪو اسڄو پرو چئوي سو پاس ، ٿي
وڃي- ستگورو انڪر سڪر سهائتا ڪري ۽ هي ممبر دشمن
جي سرڪي چڙهيو رهي- ۽ جيڪو ممڪي هاڄي ٻنهنجو ضرورت
پڙن ٿئي ۽ جيڪو مسجي اڳيان سرڪوائي مٿو ٽيڪي
ٻنهنجا انيڪ وکهن دور ٿين- مسجي سونيا روزمره پيڙهي
چڙهي ٿيندي رهي جنهن پياڄر جو چمڪ وڌندو ممبر و آهي-
هن هر ممبر ۾ هميشه سڪورو روانق افروز ٿئي ۽ چئني
طرفن جا لوڪ اچي آڳي ڌمن- جڏهن پائي صاحب انهي
طرح ارداس پوري ڪئي تڏهن سري گورو ارجن صاحب
هڪڙي سرڪٽي پنهنجي دست مبارڪ سان هر ممبر رکي

رهيا ۽ بيشمار سک ۽ مزور ڪم ۾ مشغول رهيا ۽ سکن جي
حاضري ۾ هيڪاري گهڻون ڪم ٿيندو ويو. سکن ۾
ڪڙين ٻيڙن ايندڙ ڏين هيٺون تر ٻيون ٻيٺون ويندڙ ٻون
هيون ۽ سدا رهندا آهيئي هوا جيڪي ملاڻ تي ڪمائيندا
هوا. اُهن ڏيهن ۾ ملاڻ ٻي ٻوڙن ٻڌڻ جو عهدو ڪم ٿئي
ويو جڏهن وڏو سري ڪو رو مهاراجن ٻاٻي ٻڌي صاحب آه ڪ
سکن سان صلاح ڪري هميشه قائم رهڻواري ٻڪي هر مندر
ٺهرائڻ جو ارادو ڪيو.

ٻائي ڪو رداس ٻائي ٻڪيو ٻائي ٻهلو آه ڪ سک اما خبر
سڻي گهڻون خوش ٿيا ۽ ڏهن ڏيال سکن ۽ ملاڻ جي وڏو
اموڙ هر مندر ۾ ٺهرائين جنهنجي برابري راجا اندر جو
آڪاڙو به ڪري نه سگهندو.

سکن اما سڌ ٻڌي گهڻون آتشاه ڪيو ۽ ڪجهه ڏينهن ڪٽاه
ٻر ساه ڪرايا. سکن ۽ سچا پاتشاه هيٺ ملاڻ جي اندر ورتا ۽
ٻي ٻڌ سک سنگت سان گهڻي هئي. اول ڪاريگرن کي گهرائي
مندر ڍاهڻ لاءِ صورت سمجهايائون ته هتي ڪڙو مندر چئني
طرفين چئن دروازن سان تيار ڪجو ۽ ان مندر ڪان شهر جي
طرف ڪاري ٻل آه هين جي لڳ ڍاهجو ۽ ملاڻ جي
ڪناري ٻي ٻل جي ٻچاڙي ۾ درشني دروازو ٺهرائجو ۽
هر مندر رنگ جي هنڌ آسار جو چئن ڌڙ جي جاءِ پاڻي ڪان
ڪجهه جيرو هٿ ڪئي. آنجي ميدان سرڪ دوار رکجو ۽
اهڙي هر جون ٻوڙيون ڇڏجو. مندر کي چئني طرفن

رهڻ ۾ هي ملهڙجو ڪيرڻ ڳائيندا آهي ڊرسڻي مون
سان اچي ملندا ۽ انهڙجو جدمر طرح ڪتبي ويندو. ادڙيطرح
سڀ ڳجويزون ۾ يڪاري ۽ پڳڙي جو برڪات واڌاري چاڙائي
پرتوي ذات فرمائط لڳا ڊ ماڪي جڏهن ڳي سڪهي ڏڏن سڪهي
ڌرم جو وسٿار ڪريو ۽ ڊرتڪ پوڙ ڪان لوڪن کي بچائي
وڏو. ۽ آخر ۾ اوهانکي ڊرڪن سان ٻڌائي ڪرڻي پوندي.
۽ پوء جڏهن ٿڪون چانون ڏاري خالص جو ۽ ڏو بهت جاري
ڪندا ٿڏهن دو ماڪيهي. من ٿلاء جي سنڀال ڪندا. ۽ دن
مدد ر ۾ فقط ڪيرڻ جو دسڻ ر ۽ پيون سرشٽ ر پيون
جاري رکجو. ۽ ٿهنڪاڻپوء اچي ملهڙجي سروپ ۾ لين
ڳجو. سڀڪم پور و ڪريو جڏهن لاء سرير ڌاريو اٿو. ايتر و
چئي سري ڪملا پتي اتڙڌيان ٿي ويا پوء ديوتائن گهڻي
پريتي سان ستڪور و ارجن صاحب کي نمسڪار ڪيو ۽ پريم
ڌاري آستي ڪندو مرڪو ديو لوڪ ڏاڏهن رواڻو ٿيو ۽
پوء ڊ مڪپتي سان ملي سارامون ڪندا رهيا. ٿلاء جو
ڪم وري ڊ اڪٿين وانگر سڪت ڪندي آئي ۽ اهڙا اچرج
ڏسي عجب ڪائيندي رهي ڊ اهي ڏوان ماڪهون ٿلاء
چاڙهجي ڊ ڪير هوا جن سان سري گورو مهاراج گهڻي
خوشي سان ڳالهايو ٿي خبر ڪانهي ڪٿان آيا هوا ۽ وري
ڪيڏانهن هليا ويا. هي ڊ اچي ٿلاء جو ڪم سو ڪيئن پور
سندن پيٺ جي ستڪ ڪهڙي ڊ ڪان پيٺي سدگورو مهاراج
هميشه وانگر پدهڙجي سرپيهي ٿلاء جو ڪم ڪرائيندو

وڃڻو ٿي پنهنجا ٻچا هٿ ڌوئي ٻڪوان جي چڙن ڪمان
ٿي رکيا. جڏهن ٿڌي لوڪن جي ذات پڌي ٻاهر ڪانولي
صاحبن کي پنهنجي ڳالهه سان لڳايو جي ٻره ٻره سڀون
ڪواري جي سنڌ ٿي ويا. فقط سڌن مگر ڪڏهن چند رما
والڪر ٻڌي سوچيو. سڪندر ٻرڀو لنهنجي هنطرح الضرورت
وچن ٻولڻ لڳا. هي پنهنجا روپ ٿورا جڳت ٻپڪي
مارکر جنگيطرح وسعار ڪيو آهي. هي ٿلهه جو ڪم وڏو
آڪار جو رچيو اٿو جهڙڪري ٿو ڳالهه سڪي ڏرم سدا
اسٽر رهندو. هو هڪ من ليره ڪري هري ڪيرڻ ڪائيندا.
ڳالهيون ٿو هيئن هن ٿلهه جي وڏو بلاشڪ ٻهان سند ر
مدد ر ڇڏيو. رڻ سان ڏڙڪي بلڪل زينهار ڪريو جو ٻو ڏٺا
جي چند والڪر پڇيو سو ٿي. آهي مدد ر کي چئني طرفن کان
چار دروازا رکايو. مدد ر جي ٻئان هڪڙو عمدو بڪل ٻلط
ڦرانجو. آلهدي طرف ٻل ٻڌائجو. آلهجو ٻڌڙي ۽
پهڻي ٿلهه جي ڪٺاري ٿي دروازو وجهجو. جڳت ٻڌي
ايشور سري ڪورو ارجن صاحب کي ٻاهن کان ولي ڪم جي
سڀ رٿ ڏيکارڻ لڳا. ٻلط فرمائڻ لڳا ته هي مدد ر پنهنجو
سرشت استان ڪيد و جهڙي برابري ڪونه ايرت ڪري
ٿو سگهندو. پهنجو سٺو ٻاهن جو ٻراب اهڙو ڪيد و جڏهن
جهڙو ٿڌي اوڪن جي ڪڏهن به هر مدد ر وڏو ڪيد و مولد و
ڏرڪ کان چٽط. مگر ڳالهه واسطي ڏرد رڻ سمرن پنهنجو
هڪ ٿي ڪيدو. جيڪي ٻرش ٻرم سرڏاري ٻرم کان

ساڌن جو سنگ نصيب ٿيو ٿئي - ۽ خاص ڪري جڏهن
صورت ۾ توهان صاحبن جن، الله جي ڪرم اُدم ڪيو آهي
جهن صورت ۾ توهانجي آتما موڪلن بلڪل چٽي نٿي
جي ۽ تحقيق ٿيڪرو ٿئي جهان سندن ۽ ڏرمل تيرت اٿهه
پرڏن جي پنهنجي قول ڏيڻ وارو ٿي چڪو - پهت پاون توهان
صاحبن جو ذڪر آهي ۽ مون (نانڪ) کي ڊ توهانجي شبد
وٺي آڌار آهي -

هي منهنجا مالڪ ڪرن ڪارڻ سري رام توهين ڪٺن
جي ڪاٽڻ آهيو - مان توهانجي واڪاڻ ڪهڙي ڪري ڪهڙي
ڪريان - اسان ساڌن جي اها وينتي آهي ته اسانکي
پنهنجي نام جو امرت رس بخش ڪريو - پنهنجي نام
جو دان ڏيارڻو ۽ پڙ ديا ڪريو ته هڪڙي گهڙي به
ان کان نه ڀلجون - ۽ سدا منهنجي زبان توهان پرڏويدات
پرڀو جا گڻ اُچاريندي ۽ اُٺئي پهر ساراهيون ڪندي رهي -

نانڪ وينتي ٿو ڪري ته جنهنجي پرڀت توهانجي نام
سان لڳي آهي ۽ من ۽ تن سان توهانجي عشق ۾ پيا رهنتا
شال آٺ آڻهن جو درشن ڪري پيئي جيان - اهائي آهي منهنجي
اڇا جا ڪرپا ڪري توهين صاحب پورن ڪريو -

جڏهن اهڙيطرح سري گورو مهاراجن وشن ڀڳوان جي
سامهون بيهي مٺيون شبد ڳائي ٻڌايو تڏهن ٻنهي طرفين
گهڻو پريم وڌيو ۽ ٻنهي جي اکين ۾ جل ڀرجي آيو -
سکورن پرميشر جا گڻ ۽ ڪيرتي ڳائي ڏنهنڪاٺپو

آهن - تحقيق مان ثابت ٿيو جو حال الاهمرت جي ڏاڍيءَ سان پرچل
آهي جهڙيءَ توهان پيغمبريءَ مٿين ڳالهه پڌري ڪئي آهي -
هاڻي اسان جيئون سڀ انسانن پيئون حڪمت ۽ توهان جو
جهڙي ڪار ٿيو ۽ اسان جا سڀ فڪر آهن - هي ٻئون پورڪر هي
ايماني پرميشر جهڙو جس توهان جو ويد ۽ پراڻن ڳائين ٿا
ٿيوائي ٿو جين آهيو، جو مون (نانڪ) ڪان ڏاڍو جهڙي
پيغمبريءَ پره جي پالنا ٿا ڪريو -

هي رام هي ڪرنا پورڪر توهان اسانکي نواڻيون رڌيون
۽ سڌيون بخش ڪيون آهن جهڙڪري اسانوت ڪڏهن به
پدارٿ جي ڪمي ڪانهي جڏهن اسين کائيندا خرچيندا
لٽيندا ۽ سک وٺندا ٿا رهون ته به توهان جي بخشش ڏيئون
ڏيڻ سوائي ٿيندي ٿي وڃي - توهان جي دات لٿي سج
لٿي ۽ نه گهٽ ٿئي آهي ۽ وڌيڪ آهيان جو توهان
العرياسي پرين جو درشن پاءِ اگر جڏهن توهان جي درشن
ڪري ڪرڻن وڳهن ناس ٿي وڃن ٿا ۽ ڪو به دکر ويجهو
اچي نٿو سگهي ۽ شانتي ۽ سهج آنند پراپت ٿيندا ۽ سڀ
بکر (ترشنا) مٽي وڃي ٿي - آءٌ (نانڪ) توهان صاحبن جا
ڪيترا گڻ بيان ڪريان توهان جي وڏائي اپرم جهڙي آهي -

هي رام هي ديالو ڏاڪر ماڻڪر ويچاري جو ڪيترو وت
آهي ڪم به توهان جو هو ۽ ڪيو به توهان پاڻ اچي ۽ اسان جي
...يا فقط توهان جي ڪٿن ڳائڻ ۽ سدا جهڙڪار مدائڻ ۽
... گهن توهان جي ڪٿن ڳائڻ ڪري وڏو آنند ملي ٿو ۽

هر مدد ۽ لهڻو آهي آئي ٿو ۽ انهيءَ وقت ۾ هنن کيترو ڪرڻ
ڪيو آهي ۽ ڪيتري مٺي ٻولي جي جلدائي ڪري ٿرت
ڪيئي ورتي آئن - ۽ هيڙو مهاتر هنجو پڌرو آهي ٿهڙوئي
ڪرسروپ ڏاري ڪرائي ٿو ڏئي -

هڪوا مٺي پيا ڪوٺين ، پيا ٿوڪريون پرڻو پيا وڃن ۽
ٿيان لاهيو پيا موٽن اهڙيطرح ٻاهر اچ وڃ ڪٺي پڌي هوا:
جهڙاڪهن ، سري گورو مهاراڄن نظر ڪري پئي ڏٺو ۽ آخر
تهي ڪيا ٻر هي سڀ ديوتا آهن جي سرير ڌاري ڪئي ڪم
ٿا ڪن - ۽ جنن سرورج جي آپرٺ شرط گل ٿري پوندا آهن
لٿن سري گورو ارجن صاحب ۽ وشن ڀڳوان (هوريون ۾
مڪر جوت هڪڙي) هڪهئي ڪي ڏسي نهايت پرسن ٿيا -
صاحبن دل جي آشاه سان وشن ڀڳوان جي ڪيرتي ڪئي
۽ پڇهجي مهان آنند سان سوهي راڳ ۾ هي ڇند بڻائي ،
ڪلي طرح ڇٺي پڌايو ۽ -

سري مکر واڪ سوهي محلا پنجم

سعان ڪي ڪارڻ آپ ڪلويا هرڪم ڪراوڻ آئيا رام
ڌرت سهاوي تال سهاوان وچ امرت ڇائيا رام
امرت جل ڇائيا پورن ساڄ ڪرائيا سڪل منورٿ پوري
جنجڪار ڀتيا جڳ اندر لاٿي سڪل وسوري
پورن پورکر اڇت ابناسي جس ويد پوراڻ ڪائيا
اپنا پرد رکيا پرميشر نانڪ نام ڌيائيا
... اسڌ ديهي ڪري ٿوٺ ٿر آوي ڪوٿي رام

۽ ڏيرو ڦيرايو ائس - ڪنهن جياري ائس ۽ پهاڙ جو روپ
ڌاري مليو آهي - سين ڀڳت جو روپ ڌاري لائي ٻڌجهي
راجا جي سيوا ڪئي ائس - مدحا ڪهڙا ڪم شمار
ڪجن مطلب ته هي سدا ڀڳتن جي وس آهي - مڪري
مت ۾ ڪوڏر ۽ ٻي مت ۾ ٽوڪري کڻي ڀڳت وسل ڏاڪر
جتي هو مدد رهتي ٿيو آٿي ننهي مٿي ٻه ڏط لڳو اتان هن ٻيا
ٻيوٽاڻون جن متان بيشي ڏلو سي ٻط سڀ پنهنجو پنهنجو
سروپ ڏه لائي اچي ٽلاءِ جي ڪم ۾ مشغول ٿيا - پر ماڻها
اٿي ۽ سيٺي کي چتي اتشو وڏائي خوب ڪم ۾ لڳايو جن
ڪرڻ هاڙ ۾ سڀ مٿي ولي ٻاهر ڪيدي - سکورو ارجن صاحب
جان نظر ڦيرائي کڻي ڏسن ته اڄ ڪم ۾ ماڻهون ڪهڙان
بيٺا آهن ۽ ويچارڻ لڳا ته اٿي سکنت ٻه ڪار آئي ٻوءِ
جدهن ڪدهن پاسي ماڻهون نوان پيا ڏسجن جداجدا ويس ۽
ڏرالا ۽ ڌدهن جي ڪرامت عجب جهڙي آهي - ڪم ٻه مٿي
جو پيا ڪن ڏب بدن ڀيو چهڪين - سي ڪير آهن - الهي
خيال سان سري سکورن سيٺي ڏالهن، نهاري ڏلو ته مچهن
مڪڙو ڏاهوڪو جوان آهي جنهنجون اکيون اهڙيون سدر
آهن جنجي ڏسڻ کان گونڌر اهي ڏا وڃن ۽ اهوئي ٻين
سيٺي کي ڪم ۾ لڳائي رهيو آهي ۽ سڀ مهاجو بلڪل ڪهڙو
ادب ڏا ڪن ۽ هن ڪرڻ سيل جي حڪم جي اپلاڪا ڪن ڏا سو
ٻيو ڪير هوندو - اهوئي جڳت جو سرءو ٽو ڏسجي جو
هئو پنهنجي ليلان ڏيکارڻ آيو آهي - ڏسو ته جدهن هف

مھجي ڇھھر مري ڪيرلن جو رسڪ لکو رهي ؛ چئني طرفن
جا لوڪ اهي لمن - اتي ٻه ٻجن ليده و رهي ؛ سيڪو
ههنجو سمورن پيو ڪري ؛ ٻه ٻجن ٻ امو و ٿي ڇهھر
مڪر يا لکي بلڪل نہ مجي ؛ ٻڍو سان ٻڍل مجي جو
ڇيڪو ٻڌي لهھجي من جي لدو لکي وڃي ؛ جتن ٿ هون
ڪي ٻڪي هميشه پياري لکندي آهي ؛ آه هري جدن جي
مرضي پنيان ملعه و آميان ؛ جتن ٻڪيت روپ ڏاري ٻرڪهت
ڪيالئو ٻڪعن جي وس ڪي وڌ ٻڙ آن والڪو ڏيڪاريندي س
لهڪري ماڻي آه وڃي لو تلاء ڪي ٻڍ وهيو ڪريان ؛ ٻاڙ
ڇپاڙ لاء ٻيو سروپ ڏاريان - ايعرو چئي مد سوڏ ن ماڏ و
مزو ر بطجي هيله ڪي انڪو ٻو ٻڌي ڪوڏ ر ڪلهي تي
؛ تو ڪري مت ر ڪطي ٻڪعن جي مهما وڏاڙ ؛ ٻاڪي ٻرير
آڏين جاڻاڙ لاء ڪور ٻوري ر آيو ؛ مزون سان ملي ڪو
ڪرڻ لڪو - برهما شو ؛ ٻتن ديوتائن ڪي خبر پئي سي
سپ ڪونڪ ڏسڻ واسطي جي جي شهد آڄاڙهندا آڪاش ر
اهي ٻڍ ٻڍ جي اهرج ڪت ڏسڻ لڪا ؛ عجب ڪائي هوڻ لڪا
ر مجا چلعر هي ئي جاڻيئو ؛ هي پرمجي ٻريعر جو سداء
هڪاري آهي ؛ اما ڳالھ هجن مشالن مان ئي ڄڪيت ر ٻڌري
ڪريعو - هي هڪو و ٿ ٻڪعن جو روپ ڏاري ڏو ؛ ٻيو
آلهجي وس ڪي تو ڏيکاري - جتن ٿ ٻڪيت ڪمير جي
ڪهر وٽجارو بطجي ڪيپ ڪطي ويو هو ؛ نامه ٻو جي ڪنديا
... سپ ٻڪعن سان پيار ڪرڻ جون نشانيون الس

۽ مسلمانن کي ساري هندستان ۾ تلاءَ جي اڳي پيڙهه
ته سي صفا ڪرائي هاڻوڪيون پيڙهيون ۽ سونو مندر رکي سر
ٺهيو. جنهنجي تفصيلوار ڪٿا هن گرنٿ جي سورهين
پانڪي ۾ لکيل آهي.

هاڻي وري تلاءَ ٺهڻ ۽ سري گورو ارجن صاحب جي
اپڪارن ته انهن ڌيان ڪريو جي جنهنجي سر امرتسر جي
ڪناري تي بيهي ڪم ڪرائيندا رهيا ۽ جنهن پاسي ايڪ
وڻ ٻاڪي سڪي ڪي ٻوٽن چڙهڻ جو ڪم ۽ ڪي تلاءَ کوٽڻ
جو ڪم ڪرڻ لڳا.

سري لڪشمي پت ايڪنڪار جو سڄي جڳت جي
پيدا ڪرڻ پالڻ ۽ سڌڪار ڪرڻ وارو آهي ۽ ٽنهي لوڪن
جو داتا آهي ۽ جنهنجي ديالعاڪري ٻڌڻ جي آهين رهي
تو ڪنهن جاڻي جاڻڻهار هڪڙي دفعه سچي ڪنڌ ۾ جنهنجي
سهيپ رهڻ وارن کي پڌايو ته هون مرت لوڪ ۾ رهڻ وارن
کي ڏکن کان ڇڏائڻ لاءِ سري نانڪ ثالي وچ اوتار ڌاريو
۽ تنهنجو پنجون جامون سري ارجن جنهنجي جڳت جي
ڪلياڻ سان تانڊي دل آهي ۽ ڀڳت ٻيڪر ڌاري لڪو رهي
تو ۽ خواهش اٿس ته ڀڳتي پڌت هميشه بڻيو اچي ۽ ٻڻ
اهڙو خيال اٿس ته شال سدائين ماڻهن جو ڪلياڻ ٿيندو رهي
تنهنڪري هڪڙو امرت تلاءُ پيدا ڪيو اٿس ۽ انهيءَ وٽ
مهاتم رکيو اٿس ۽ هاڻ آن تلاءَ جي وچ ۾ مندر ٺهرائڻ تو
چاهي سو ٻه اهڙو سندر جنهن جهڙو سچي ۾ ٺوي تي ۾

ڏسري العمرت سر جو بنياد ڪو نه ڪو آهي - جو ڪڏ
ٻه وچڙ جو ڪيترن مڪر ڪري فعل سڀ ڪم برباد ٿي ويندو
۽ وري سچو الله تعالى سر بلند ٿئي ۽ مسلمانن جو هن ملڪ ۾
ڪم پورو ٿيو آهي سو پهنجي جز پوري ڪئي اٿن
۽ جڏهن هو نامي ٿي ويندا ۽ مسجدائين ڪوڙن رهندا
۽ سڪ شڪست وڃي ويندا اُتي پناه ڪون ڏينداڻ. ٿڏهن
مسلمانن کهڙا ئي ڪر جا ڪندا جي هن ملڪ جو ڪم اچو
سنڀاليندا ۽ سرڪارن ۽ ڏهن ڪهڙو لڳائي بلڪل ٻڪيون
مضبوط ٿو ڪرين بڻائيندا ۽ جيڪو هن ملڪ جي پهرين ڪي
ڳوڙهي سو ڳويا پهنجي پورو ڪرڻ ڪرڻو. ۽ مسلمانن
جو ملڪ جي ڪم ۾ لڳي ڪئي آهي تنهنڪري هنئين ۾
ٻه ڪهڙو ڪال ٿي رهندي. اول هن جي ٻار پڻهي ۽ ٻو
ملڪ چوندو ۽ وري ٻي دفعو بلند ٿيندو ۽ مشهور ٿيندو - پيار
اهو ڪرڻڪان هوڪ ڀاري ڪرائو آهي تنهنڪري جڏهن هن ڳالهه
ڏسيندا ٿڏهن پڇتاءُ ڪندا - ۽ هي ملڪ مرڪزن کي ڏاڍ
جو قل ڏيندو تنهنڪري هنڪي خالي واڌاري جو ڪم
ڪم ڪولهي.

اهڙيءَ طرح هند مت مسلمانن کي سراپ ملندو جي سرڪ
ڳورو ڪلمڪي ۽ تهارا ٻڌو هون جاهون ولي ڪهاڻي جڏ يا ۽ ٻو
جڏهن ڪابل جي پٺاڻ بادشاه جو لشڪر العمرت سر ۾ آيو
ٿڏهن هن مدد رواني سڀ ٻه ڪري ن پٺي اهڙ روڊ جهي ملڪ
ٻنهي ڪرائي جڏهن ۽ تنهنڪاليءَ جڏهن سڪن جو راج ٿيو

وڏن ھنڌن ڪڏھن جي چيو تہ سکن کي پيد جي خبر ڪان ٿي
ھوئي- اھو سو جاڳن ٿا جو سائينجن وٽ اچيو ٿي ھنڌائين، تہ
مسجد ٿلاءِ ڏي ڏان نتا خرچين- جيڪڏھن ڪو ڏان جي
آمد ڏي ڪي ڏسي تہ اھڙين ڳالھيون جيڪر ڪري ڏي ڪين-
ھتي ھزارن جو خرچ ڏھاڙي پيو ٿئي، اھو ڇٽو تہ ڪھڙو سڪر
ڏو ڏسي- ڇڪو ڏوھان صاحبن جو حڪم آھي تہ ڪاريگرن کي
ڇٽي ھڪو ڪم ٿا ڪرايون- ايترو چئي مسجد صاحب ھليا
ويا- ھڪڙو تہ ڏينھن ڇڪي رات ڪم ڪرايائون ۽ ڇن
خرچ ڪيائون- ۽ ٻئي تہ گورو جي طرف جو پو ڪري ڪچي
ڏينھن تو روکھٽون ڪچو جو ڪم ڪرايائون ٻرو ري آمد ڏي کھٽ
ڏسي اڳي طرح ڪچو ڪم ڪرائڻ لڳا ۽ مٿين ھڪڙي
سرچڻي سان ھٽائيندا رھيا.

سڪر اھا حالت سھاري تہ سکيا. پاڻھر چوڻ لڳا تہ سري
سکورن جو حڪم ھڪي بنياد جو آھي ۽ مسجد رکو ڏکي جو
ڪم ٿا ڪرائين جو تہ ڏينھن ھڪو ڪم ٺھرائي وري تہ ڪچو
ٿا ڪن ندھڪري ھو پاڻھر گڏجي ايڪانت جي وقت صاحبن
وٽ آيا- ۽ سچيئي ھٿ جوڙي چوڻ لڳا تہ سري سڪورو
جي مھاراج پوڙھون وري تہ مٿي سان پيئون ٿھن- پلا ھو
ڪڏھن ڏوھانجي چوڻ تي سڀ ڪم ھڪي ڪرڻ وارا آھين
۽ ساڳي طرح ھڪڙي سر مٿين واري ھڪي ڪچي سان ۽ پيو
اھو رھون ڪم سڀ ڪچو ڪرائين ٿا- سري گورو ارجن
صاحب ٿي دفعا مسندن جي کوتائي ڏسي رنج ٿيا ۽ فرمايائون

پوءِ مڪرو ٻه ڏينهن ڇڏي ڏيو ڪم هلڪو ٿيو وري ٻه
اوپ جاڳين سو ڪاريگرن کي مدح ڪري ڇڏيائين ۽ هڪ طرح
ڪم ملڻ لڳو ۽ هو مهينو مڪاني ٻڪي سرڪيو، سان مٽڻ ۽
پڌيان سڀ ڪم ڪچو ڪندا اچن. مسجد ٻاهر پيهي ڪم
لهوارڻ لڳا ۽ ڪاريگرن کي سمجهائيندا رهيا ته اهڙو ڪم
ڪريو جنهن ۾ خرچ گهٽ ٿئي ۽ هميشه هن سان پڪ پيدا
رهندا هوا ۽ جنهن هو چوندا هوا تنهن ڪاريگر ڪم ڪندا هوا.
گورو جي گهر جو ڏيڍ واڻ ۽ ڏان جي سنڀال جملي مسجد
ڪندا هوا. ۽ سکر جيڪي سکڪورن جي سيوا ۾ رهندا هوا
نقصان ٻاڻ ڪولسيندا هوا ۽ انهي ڪاوڙ ڪندا هوا. هو
ڪنهنجو ٻه چوڻ نه مڃيندا هوا ۽ جيڪي ڪين وڻندو سو
ڪندا هوا. وري ٻي دفعو سکر گڏ جي سڀني سکڪورن وٽ
ويا ۽ ويهي ڪيائون مسجد ماڙي پهچائي مت ڏي پيا هئن
۽ سڀ ڪم ڪچي مٽي سان ڪرائي مهيني مڪاني ٻڪي
سر ڇڏي ڪچو سان لڳائيندو تا ته ڏسڻ ۾ پڪو ڪم اچي ۽
ڪاريگرن کي ٻاڻ هدايت ڪري ڇڏي ان جي الموجب
ڪم پيا ڪن. الهيڪري اندران سڄو ڪم ڪچو پئو ٿئي،
۽ مسجد ان جو ٻين ٻاهر جي پاسي سڄو لٽو ڏسجي. ايترو
ٻڌي واهين مسجد ان کي گهرائي ڇيو ته الله جي ڪم ۾ ڪوٽ
ڏ ڪريو ۽ هي ڪورو جو گهر آهي. خرچ جو صرفو ٿو ڪريو.
سڀ ڪم پڪي سرن سان ڪرايو. ڏان جي ڪمي ڪان
... ۽ جيڪو ڪم ڪريو ڪنهنجو سرڏا رکو. مسجد ان اهي

مسڪينن جيڪو سري گورو جي ڏن تمام گهڻون ڏو لکي ۽ پيا
پرسپ وهنوار جهڙو انهن جو خرچ سو به روزمره وڌندو ٿو
وڃي - پئسي ڪانسواءِ ڪو راڄو ڏئو ٿئي - ۽ اڳي ڀراڙي جي
گوڏن مان جيڪو آن درٻار ايندو هو سو به هاڻي خريدار
اُتان ڏاڍي ڏي وٺيو ٿا وڃن جنهن ڪري هيڪاري خرچ واڌاري
ٿو ٿئي - ۽ سکن ڪي سروپا ڏيڻ جو ڪم به هئي هميشه پيو
هلي اهو به اڳاهي ٿيڻون آهي - ۽ اهي سڀ ڪم جنهن ڏنهن
ڪري پورا پيا ڪجن ۽ جڏهن ڪڏهن گهرج ٿي ٿئي ته
هٽي ڏو ڪي پورا ڏو ڪجي پر توهين جنهن ڏهوڻي تلاءُ
ٺهرائڻ ٿا چاهيو اُتلاءِ ته ڏيهاري هزارن جو خرچ ڪيو - هئي
چٺي جو ڪاپو اڳيئي گهڻون بيٺو آهي جو ڪيترن جهڙن سان
ٻڌائي جيڪي مصالحو ڪاريگر چون ٿا سي منجهس وجهي
ڏن خرچ ڪيترا ماڻهون لائي تيار ٿو ڪجي - اهي ڪان
وڏيڪ پيو ڇا ڪجو - مهاراج مسڪينن جي دل سوڙهي
جاڻي وڃن فرمايو ته گورو جو ڪيئنو ۽ ڏوهائجو هت - بلاشڪ
ڪشادي دل سان خرچ ڪريو - هڪيون نه لوڙهيو - سرڌا
رکو - گورو جا خزانا سدائي ڀرپور آهن ۽ من ۾ ڪا سڌڪا
نه ڪريو - ايمان رکو - ڪڏهن به کوٽ نه ٿيندي -

جڏهن اهڙيطرح سڳورن مسڪينن کي چڱي
ريت سمجهايو تب هنن سرڌا نه آندي ۽ چيائون ته هرو ڀرو
اهو خيال اٿو ته پلا جنهن جنهن ڏن ايندو رهندو ڏنهن
ڏنهن تلاءُ جي ڪار ڪرائيندا ايندا سون -

اشنان ڪندو ۽ ڌڻيءَ جا پاپ ناس ٿيندا - ۽ جيڪو جهڙي
ڀاونا رکندو ۽ ڌڻيءَ جي ٿڙي پورن ٿيندي جنهن مهاڳرکي
آهي سڪر سنگت ٿي جاڳو جنهن سپرڌا رکي جيوا ڏني
ڪئي ۽ پوءِ جڏهن ڪيترين ڀڳوين لهي تيار ٿيون
پڙهي سنڌي سکن گڏجي سوامين وٽ ارداس ڪئي ته
سري گورو جي مهاراج توهان جا وچن آهن ته اميرت سر جو
چهاڳو هزارين ورهين هلندو سو ست آهي پر انجي چٺائي
۽ ڪم ڪجهو ٿو ٿئي ۽ جن جيو رکو ملهون ڏنا ڪن -
جڪري سر ڀڪي ڪاري سان هٿي پوءِ ڪجهو ڪارو ڏا وهين
اڏو ڪم ٿوري ئي وقت ۾ آڪري ٿيويندو ۽ اها لڪي
مسند ڏا ڪن جنهنجي مت اوپ ۾ مارجي ويئي آهي ۽
جيڪي ٻو صرفو ٻه انهيڪري ٿا ڪن ته کهٽ خرچ لڳي
مگر جنهنجي استرنا واسطي اوهين شبد ڏا بڻايو ۽ پڙهي
مگر ڪدول مان فرمايو ڏا ته هي اميرت سدا قائم رهندو
ته اوهين سوڀت آهيو ڪم ته آئس اڏو ڪرايو ۽ ڏن جي
توهانڪي پرواه ڪاهي، تنهي لوڪن جي مايا توهانجي مت
۾ آهي- پوتر آتما سکوڙن سکن جي وارتا پڙهي مسندن
کي ڀاڳوت ڪهرايو ۽ فرمايائون ته تلاءُ جي چٺائي ڪچي ڪاري
ڄان جو ڏا ڪرايو ۽ ڀاڪاڙ تو هانجي مت اوپي ٿي آهي -
هي جو صرفو جو ڏا ڪريو - خرچ جو سانڪوڙي ڪونهي، ڏيڙ
وارا ته پيا آهن پوءِ اوهين پڪائي ڄالاءُ ڏا ڪريو - ۽ جيڪو
سامان ڪاريگر ڪهرائين. آيو ڀاوهين آنهکي پهچائي ڏيو -

حوالي ڪئي - ۽ اهي سڀ خرچ پنهنجي نظر تي ڪندا هوا -
هو سگهن جي گهران گورو جي ڪا اڳاڙي آڻي ڪم ۾ لائيندا
هوا - ۽ انهن ڪانسواءِ ويساڪي آڌ ڪ ميلن جي پيدائش ۽
گور ڌرڻ جي روزمره جي آمدني جملي مسدن جي هٿ
۾ رهندي هئي ۽ ضرورت سارو سڀئي پاسي خرچ پهچائيندا
هوا - ۽ ڪاريگرن ۽ مزورن کي روز پڻ اهي ڏيندا هوا ۽
ڏيکي جو خرچ به پاڻ هلائيندا هوا ته فقط نقدي بلڪ هر طرح
جون پيداوارون پڻ مسده ڪٺندا هوا ۽ انهنجي سنڀال ۽ ڏيڻ
وٺڻ به مسدن هٿ وس هو - ۽ سگهه ڪي ڇٽائي جو ڪم
ڪندا هوا ڪي سرون کهڙيندا هوا ۽ ڪي ڪاريگرن کي جهڙي
سرون کپنديون هيون اڻي ڪٺي پهچائيندا هوا - پاڻي پهلو
آڌ ڪ سگهه کورن پهچائڻ جو ڪم سنڀاليندا هوا - مطلب ته
جنهن جنهن پريمي کي ڪم ڏني ڪيو تنهنجو مرد و ٿر مل ڏيو
ڏيو ۽ جنهن جهڙي ڪامنا رکي پورهيو ڏي ڪيو تنهنجو ٿورڻي
ڏيڻ ۾ اهو ضرورت پورو ڏي ڏيو - ۽ هن طرح سڪام
پرشن هن پاڻهت ڦڻ پالو ڏي، نسڪام پرشن جو پڻ
انهي والنڪر اند ر ست ڏي ڏيو - سو ڳالهين جي ڪڙي
ڳالهه چئجي ته اوڪ پرلوڪ پنهي جي سکن لاءِ سري
سڪورن چٺڪ سداورت ڪٺي کوليو هو - سدا سر جي ڪار
جو ته وڳو بهادو هو ته پوريون ڪڙيون ئي سگهن جون
ڪامنائون هين ۽ سڪورو اڄ صاحب سري المرت سر
جي مهمان بڪل چنگي طرح ظاهر ڪئي ته جيڪو هنر

ڇڏيو ڇهڪندو هو، جڏهن جڏهن ماڻهون هن کي ڏٺو ته هن
کي اڳرج ۾ لکيو ۽ ٻڌڪن ادب سان هن کي نمسڪار ڪي
ڪيو - ٺاڪر جي جنم ڀيٽ شرط سک پنهنجي مهاراج گنگارام
وٽ آيو ۽ نمسڪار ڪري واڌائي ڏنائين - برهمڻ سکوور
جا شڪرانا ڪيا ۽ خوش ٿي هن جو ڏاڍو مولهه وڪيو - هنن
آهين ٻالڪ جي وارتا ڪهڙي ڪٿي ڪهڙي ابرو ٿي هو ط
بس آهي ته هو مشهور سک ٿيو آهي ۽ ڪرامت وارا پرش ته
هن کي نمندا هوا - اچانڪ پنڌجا ۽ مولهه جي ٻه جا ڪهڙي
ٿيندي آهي ۽ آهي ٻوچا مصر گنگارام جا ٻه ڏيان ڪڍندا آهن ۽
جيڪو ڪامنا رکي آئي سيوا ڪندو آهي لڌ هنجو مدو وٽ
سک ٿيندو آهي -

ڏسو گنگارام برهمڻ سري الصبرت سر هي جي آڌار ڪري
۽ سدام جي ايڏو مرتبو پاتو آهي جنهنجون بخشيون ته
ايعري قدر مان باقي رهيون آهن - الهي وارڪر پيا ته
ڪيترا ڪٺڻ جن سدا (الصبرت) سر جي ڪار ڪري پنهنجي
جوانن جا سک پاتا آهن، ۽ وڏي عظمت وارا ٿي گذريا آهن -

ماڻهو وري سري الصبرت سر ڏاڍهن ڏيان ڪريو جي
جيشمار سک سيوا ڪري رهيا هوا - ۽ ڪورن مان هڪيون
سرون ۽ وڏي تلاءَ وٽ ڪٽي ٻي آيا - ۽ ڪاريگرن هڪين
سرن ۽ جهي ڪيچ سان ٻوڏيون ٻڌي ٻڌيون -

جڏهن سري الصبرت سر جو ڪم اڳري ٿي اڳي ٺهيو
ڏٺو سري گورو ارجن صاحب سڀ ڪار مسندن جي

سنت ٽيچند مهاراج گدڪارام جا امرا ۽ چڱن پڌي ۾ ڪهڙن سرمو گي
۽ اکيان هٿ جوڙي چوط لڳو ته جيڪڏهن سائينءَ جن جي
موڪلي ٻڌ ڙن ته سدعا آهي ته مهنجي گهر ۾ ٻه سدعان پيد
لٿي گئي جنهن لاء مان گهڻا اپاء ڪري رهيو آهيان سـ
ڪرپا ڪري موڪلي ڪو سپائر ۽ سنت پرش پٽ بخش
ڪريو- گوهانجي وچن ۾ وڏي سگهه آهي ۽ اما ڪاله گوهانجي
اکيان ڪوري ڪاڻي- سري گورو مهاراجن جي پريمي سگر
گدڪارام پنهنجي داس جي گهر ۾ سدعان ته موڙط ۽ مدڪي
پنهنجي سرن آيل ڏسي وچن ڪيو ته سري گورو ارجن
صاحب جي ڪرپا سان توکي مڪڙ پڌوان ۽ وڏو سنت پٽ
جمندو جو جڳت ۾ بلڪل مشهور ٿيندو- موچمند ٽئي اجرج
ڏيکاريندو ۽ جيڪو مدڪي ڏسط ايندو سو اکيائدس سر
نمائيندو- مدنجي سر جا وار جمط سان ئي سفيد هوندا ۽
سوا هٿ چوٽي ڏکهي هوندي پس- اهو سرشٽ سنت وڏو
پر آپڪاري ۽ اوهانجي ونس جو مٽيو ٿيندو- جيڪو ٽيڪ
مدڪي سانجهه ڏيش مڃيندو ٽب هو داس پاڻ ۾ رهندو- هو
وڏو شڪتيوان ٿيندو ۽ جيڪو مدنجي سيوا ڪندو سو بہ
چڱو ڦل پائيندو- سنت ٽيچند سنت جو وچن (امرت سمان)
پڌي مدنجي پيرن تي ڪري پيو ۽ اندر ۾ گهڻو آنند وٺي
ٿيو- ڪجهه ڪال گذريو ته مدنجي استري کي سڌڪهار ٿي
جنهنڪري مدنهن بلڪل گهڻي خوشي ٿي ۽ ڏهين مهني
مدڪي پٽ ڄائو جنهنجي چوٽي سوا هٿ ڏگهي، وار اڇا ۽

شهر کان ٻاهر وڃي رهيو ۽ جيڪو وٽن زبان مان ڪيو ته
هو سو سنت ڪيو هو. هن پنهنجو پر هٿ ٻڌو ۽ ٻروهط
کي لکي ڏنو ۽ پنهنجي پٽن کي ٻڌو وقت کان ڇڏيائين ۽
فلاط سنت نام سان لدو لائي رهيو.

انهي شهر ۾ ٻئو ڇوڪري ورن جا وڏا ڏڏوان رهندا
هوا ڪوري جو نالو ٻڌ ٻچند هو ۽ ٻي لنڊي کو ڏالو هو
سڌ ٻچند. سڌ ٻچند هن سنت جي هر طرح سيوا ڪندو
هو. هنجي ڪاڏي ٻئي جي سان لهندو هو ۽ سڀ آڪيا
هنجي مڃيندو هو. ۽ هميشه هٿ جوڙي هنجي حاضري ۾
رهندو هو. ۽ جڏهن هو سنت ڪو وٽن ڪيو ته هو ڌ سڌ ٻچند
انڪال اڄو ۽ راڻو ڪندو هو ۽ ٻيا آلس هنجي چيوا ۾
ساوڏان رهندو هو. هو عمدا عمدا وسعو ٻهر ط لاء ڪٽي
آڻي هن سنت کي ارپيندو هو ۽ ڪاڻط لاء سواءِ ٻو ڇن
آڻي حاضر ڪندو هو. ۽ ٻاڻي پنهنجي هٿن سان ٻري
ايندو هو. ۽ هن کي ٻر سن ڪر ط لاء پياز ٻندو ۽ پنهنجي
هٿن سان هو. سڌ ٻچند کي اهڙيطرح سيوا ڪندي ۽ اهڙي
ٻهر اده ۾ سڙا ڏار ٻندي جڏهن ڪجهه ڪال ڪذريو ۽ ٻيا سڀ
خيال ڇڏي بلڪل جڪڙيطرح هنجي سيوا ڪيائين تڏهن
گڪاوام ٻر هوط هنجي ڪهڙو ٻر سن ٿيو ۽ ٻچ ط لڪس ڌ سڌ ٻچند
ڏون پنهنجي سيوا ڏو ڪرين سوڪهڙو مقدورت هن ۾ اليڪي-
جيڪو مڃيڪي سو گهري وٺ ۽ ڪو سمتو اله ۾ ڌ ڪر-
هو لکي گهنجي سيوا ۽ سڙا ڏشي ٿي ۽ ٻڌو ٻسوڪي:

آهي ۽ سچي ڪتاب جي آسر، ٻاهي ويٺو آهيان- ۽ هي ذات
۾ ڪيترن ماڻهن کي پريت ڏ ڪندس ۽ پريت ڪرڻ
جو لائق هڪڙو ڏوهاڪي ڏي ڪرلي لڏ و اگر پرميشر جو اڄڙو ڪو
ويساهه ڏسي سڀ ڪو رو مهاراجن هڪڙي ڏيال، ڪي پوتر جل
سان پرڀاتا چرن ڌوئي هڪ ٻال ڏڏي ۽ سڀ سڌسا
هڪ ڏورت ڪري چڙهي ڏيا- هڪ ڀڳتي سيوا ۾ لڳو ۽
هڪت ڪرڻ لاءِ هڪ ڀڳتي سگهه ڏيا- پرميشر اندر ۾
آڌرت ڪي ڪورو جي سيوا ۾ لڳو چٽڪ پورب ڀڳتي اچي آڏ
ڏيس- ۽ جڏهن هو روزيرهه ڏهل ڪندو رهيو ڏڏهن ڏڏهن
هن جو اندر ويتر صاف ٿيندو ۽ جڏهن اهڙيطرح ڪيئي مدت
هن خدمت ڪئي تڏهن هڪڙي ڏينهن صاحبن ڪرپا ڪري
هن کي گورشبد بخشيو جنهن ڪري هن جي سڀ دام سان
اندر لڳي رهي ۽ سڀ سڌيون هٿ ٻڌي اچي هن جي
اڳيان بيٺيون ۽ سڪيورو جي ديا سان هو سڌ ٿي پيو-
جيڪو ڏيک هو وڏي سگهه جو صاحب ٿيو تب سري اندرت
سر جي سيوا هميشه واڪر ڪندو رهيو- آخرڪار سڪورن
هن کي رخصت ڏني ۽ هو حڪم مڃي مهاراجن جي چرن
ڪملن ڏي سر رکي موڪلائي پنڌ ڀوڻي آيو- ۽ جڏهن ڏ
هن جي من جا سڀ پرم ديوڻي ويا هوا تنهنڪري ٻي پرواهه
ڪٿا ورڻ لڳو- جڳت جو ڪيئو رنگ لهي ويس ۽ ست نام

ڪونهي ۽ اراده ۽ اگر ڪ باقي حياتي ست سڪ ۾ رهي گذاريان-
۽ توهان کان واقاري چڱو منڊ پيو ڪڍو مولد ۽ جعي من
جيئو جو ڪلياڻ ليدد و. آءُ اوهانجو ڊ ڊ، چَڱي يعدمن ۽ توهان
صاحبن جي ٿالي جوئي ڏيان ڏاريدمن - سري سعڪورن
فرمايو ته اول پدهنجا پئسا ولي هٿ ڪري پوءِ وٺيو ته
ڪدهسان موڪلي ڏيو وٺيو پاڻ کهڙ ڏيئي اڇو ۽ پوءِ ايڪما
ٿي اچي ٿلاءِ جي سيوا ڪجو ته سعڪورو ٿومالڪي من پالهيت
ڦل بخشيدو- ۽ اسالڪي برهمڻ کان ولڻ جو ضرور ڪونهي
اسان جا سڪر ٿي اسالڪي ڏيدا آهن - ۽ لڪو ڪهڙو جي ڪهڙ
۾ گهڙو آهي، اهي آمدنيون ۽ خرچ سدا اهڙيطرح ليدا
پيا اچن- ڪعڪارام ٺهڙا ڏاري جهڙو غريب نوازمان ۾ دليون
جاڻيون سائيجن جو سڪ ڏيو آهيان ۽ آن مون اوهانکي اڙڻ
ڪيو آهي ۽ ٻي پڙ جيڪا ٿهڙ، سائيدنجن جي ليعدي سا
ڪددمن - ۽ موڪلي کهڙ ڏاڻهن وڄڻ جي خواهش ڪانهي ۽
لڪو پيو مدورت من ۾ الگ ڪرڻ ڪري موڪلي پدهنجو
سڪ ڪري ۽ اڌ ۾ جا پڙ موهڙ سڀ ٿاس ڪري چَڱيو ۽ ڏان
توهانجي سرن اچي پيو آهيان سو ڏين جاڳي موڪلي
پدهنجو سعڪهي سڄاليو- ۽ توهانجو ٿالو ڏين ڏيال مشهور
آهي ۽ سکن سان پيار ڪرڻ توهانجو برد آهي انهڪري
آءُ سائيجن جو آسرو بلڪل ٿ چڱي يعدمن ۽ پيو ۾ جيڪو
مڙش حواس ۾ مولد ۽ سو ته اوهانجو آڌار چڱي ٿي پاسي ته
ويدد ۽ لدهدر ۾ مون ته يقين ڪان توهانجي ٿي دامن ۽ رلي

س هردي ۾ رکيو پئي آيو. ويساکي ڪٿ رڻ کاڇوءَ ڪچهري
يدهن سري گورو ارجن صاحب ڏاڍ فرمايو ته اڳي جڏهن
برهمڻ پالڪي آڻ ڏنو هو تڏهن ڪي موجود وٽي اچو ۽ مسندن
ي دڪرمليو ته ميلي ۾ جيڪو ڏٺن آيو آهي تڏهن برهمڻ کي
ن جي رقم چڪائي ڏيو - ۽ هو ڏانهن سکن برهمڻ کي ڳولي
چي خبر ڏني ته سري سڪورن ٿو کي ياد فرمايو آهي ! سان
سان ڪٿ جي هل. برهمڻ هڪدم من سان هليو آيو ۽ من ۾
بچارڻ لڳو ته گورو مهاراج خبر ڪانهي موکي ڇا چوندا - ۽
ي نمسڪار ڪري سوامين جي اڳيان ويهي رهيو. من
و پريم سڪورن ۾ بلڪل کهڙو هو ۽ سيوا سان ڏڻ ائٽي
ر چڱي پريت هيس ۽ ٻيا سڀ مورت ڏياکي چڱا ڻيا هواءِ.

جڏهن هو مهاراجن جي اڳيان وڏ ڏان ڪري اچي ويٺو
ڏ هن صاحبن (جڏهن ڪڏول ڏين ڪرپا سان پريا پيا هوا)
ن ڏانهن ڏهاري فرمايو مصر جي هاڻي ان جو مله وٺي ۽
راد حاصل ڪري پنهنجي ملڪ هليا وڃو. اوهانکي آفرين
ي جوکهج جي وقت اسانکي آڻ ڏنو ۽ ست سڪت ڪائي
وش ڏي تڏهن ڪري ڏوهين سوايو مله وٺو ۽ تڏهن ڪاسواءِ
هين آيا ته دور ديش کان آهيو ۽ وري اسانکي اوڙر ڏي
ڏو هوؤ سو ته ڏورو آن ته بلڪل کهڙون - برهمڻ هٿ جوڙي
يو ته سري پريپ جي مان آن جو مله ڪي ته وٺدس
پنهنجي آس آهي ته مان سائين جن جي سيوا ڪري
پنهنجو جنم سڦلو ڪريان. موکي گهر ڏانهن وڃڻ جو چاهه

مڙن ان ڏيئي ڇڏيو - ۽ ٺڪاڻو به ڏسڻ ۾ رهيو ۽ گُرو
جو گهر هميشه وانگر پيو ملي - سک هزارين مڙن ان آڻي اراڻ
پيا ڪن ۽ وري گرو جي سيوا به پيا ڪن - ڏاوان پرش ڏ ن
پيتا آڻيو ڏين ۽ ٺڪاڻو به پنهنجي مت سان گرو جي
ٽهل پيا ڪن - اهڙي سکن جي ريت ڏسي برهمڻ کي چت
۾ جيڪسو پريت جاڳي ۽ آخر پريم جي وس ٿي سيدو سان
ملي گرو جي ڪار ڪرڻ لڳو ۽ ڏينهان ڏينهن سرڌا واڌاري
ليندي ويئس - پلا جهڙيجا پاڪر اچي جاڳن ٺڪڪي سيڪاري
ڪيرا هو روز مره ڪهر جي چڙهيا ڪيدو گرو جي سيوا ۾ پريم
وڌائيندو رهيو - اهڙيطرح جڏهن ڪيترا ڏينهن سکو دن وت
ڪڏاري هن سرڌا سان گرو جي سيوا ڪئي ته ويساکي جو پرب
به اچي پهتو - وڏو ميلو پرڏو چئني طرفن جا لوڪ اچي ڪٺا
ٿيا - سکن دن وت خلق جي ڏاڍي پيڙ هئي ۽ هرڪو پيتا
ڏري ونديا ڪندو متندو آيو - اليڪ پر ڪارن جا سڌ ۽
وستر آڻيو ڏين ۽ ڪي لڪدي لڏ رالو ڏ ڏين - ۽ ٺڪاڻو واه
سيڪو مکر سرڌا رکي گرو جي ڪار به پيو ڪري - ۽ جيڪو
هڙي ڪامنا من ۾ ڏري اچي تنهنجي اها پورن پيئي ٿئي -
منورٿ سري سکن جي حضور ۾ ارداس ڪري سکن جيون
آسون جئي پيو پڪائي ۽ گورو مهاراجن جو درشن پائي
نهال پيا ٿين - آخر جڏهن ميلو ٿيو ۽ هرڪو پنهنجي ملڪ
ڏانهن موٽيو تب گهڪارام جي اندر ۾ پريم بلڪل کهٽو هو -
ڏانهن وڃڻ دل نه پيئي ٿيس ۽ پنهنجي ڪلياڻ جي

جا سک، شيوڪ ڪهڙيئي آهن ، اُهي ڪٿي ايندا آهن؟ هت
جوڙي اداس ڪرائي ويندا آهن - سنگورو جو پرچار اڪثر
آهي ؛ سدائ انهيطرح هليو پيو اچي - گنگارام جيو ته هون
هتي وڪٽرلاءِ ان آئد ۾ آهي ؛ هان پنهنجا جو رهاڪو آهيان
اڄ موڪلان آن وٺي لڪر هلائي سڄي سنگت کي ڪارايو جن
کي سو رهن پهر ٻڪر ر ڏني ٿيا آهن ؛ ننڍائپ لاءِ پڙ انهيڪان
واڌاري پيو لاپ ڪوٺي - سک جيو ته سنگو رن ڪان
پاڇي اچان پوءِ ٿوڪان وٺي ديکر ڪندا سون - سو ڪٺيون
ڪٽيند و صاحبن وٽ ويو ؛ ويندي ڪياءِ ته سري ٻرپ جي
جنگل ديش کان هڪڙو آدمي پاڇري ڪٽي هتي وڪٽر آيو
آهي ؛ اهو اڄ ديکر ڪرائڻ ٿو گهري جيڪڏهن سائينجن
حڪم ڏين ته ڪرڻ ۾ اچي - مهاراجن فرمايو ته جيترا هڙ
ٿوڪي ڪپڙ اوڏرا هنکان ٿو ري وٺ پوءِ جڏهن ويسا کي جو
ميلو ٿيند و ؛ ڏن ايند و ته هنکي رقم اُن مان ڏيندا سون -
اهڙي آگيا پائي سڪن هنکان هڪ سو مڙ پاڇڙي تو رائي
وٺي ؛ ديکيو ن چاڙهي سڀني کي ڪارائي چنڌ يائون ن -
ٻئي ڏينهن ٻه آوٺين ٿيو جو ڪٿان ان ڪو ته آيو ڪڏهن
گنگارام سرڏا رکي اڪٺين ڏينهن وانگر ڪير ؛ سو مڙ پاڇري
ٿو ري ڏڏاءِ ، ديکر ٿيار ڪياءِ ؛ سنگت کائي پرسن ٿي - ٽئي
ڏينهن ٻه هن اهڙو حال ڏٺو ؛ سو مڙ اڪٺين وانگر ٿوري
ڏناءِ - ديکر ٿيندي رهي ؛ سنگت کائي ٿلا جو ڪم پئي
ڪيو - پنج ڏينهن لاڳيتا انهيطرح ٿيو ؛ ٻرهمڻ ٻه پنج سو

مصر ڪمڪار کي ڏاڍو تعجب لڳو - هن جو چت انهيءَ ڦرو
ڪيو ۽ هن ڳوڙهو جو تراپ وڌو - سمجهيائين ته ٻڍڙا ان تي هٿ
ٽيڪي موٽي پهچڻ ان کي اچي ڏاڍو لڳو - انهيءَ ڏينهن
ڳوڙهو هن وٽ ديکي ڪان ٿي هٿي آن ڪهڙي وڏو هو ۽ ٻئو
ڪڏهن آدو ڪوان هو ۽ اڪي هيڪو ڳوٺن مان آيو هو سو
سڀ لڪي ڇڏي ويو هو - پلا جهڙي هزارن ماڻهن جو ڪاڏو
پهچڻو ۽ صبوح ڪان وٺي سانجهيءَ تائين ان ۾ وڌندو آهي
مٽ ٻن هي ته ڪيڙ چ ته آهي ڏهڪري اهو ڏينهن سڀني جو
جدا ٻڌن ڳڌ رهو - ور ي ڇڏهن ٻيو ڏينهن ٿيو ته هن ته
ڪڏهن پاسي ڪان ان آيو ڪونه - انهيءَ ڪري ڪمڪار ويچار
ڪيو ته هن سدت کي ماڻهون هزارين روپيه اچيو ٿا ڏين
۽ پهچڻ پاي ڪرڻ لاءِ رات ڏينهن ٿلهو جي سيوا پيا
ڪن - ۽ سڀ مورت پهچڻ هن کان چاهين ٿا ۽ مان
ته هيڪر ٻيو ڏاڍي سدين سيوا ڪريان ته تمام چڱو ۽
جيڪڏهن اها قبول ٿي ۽ مورتي ڪو سک پراپت ٿئي ته
مان ته مولد چڱي پرسکي ڪمايان - جڏهن ٻئي ڏينهن ته
ديکر ته ڪي ڏڏ ۽ هن خيال ڪيو ته هن ٻيو وقت وري
هت اچڻ مشڪل آهي سو دل ۾ پڪو ڪري ڪڏهن ولڪر ڏ
هليو ويو - ۽ آئي وچي ٻيا ڪيا ته ڳوڙهو هي ديکر جو
ڪم ڪٿن هلڻ ۽ آهي ۽ ڪٿان اهڙو ان ڏيڍاڙي ايندو
آهي - سڪن پڪايس ته پسڪرائي وارن ڳوٺن مان ايندو
آهي ۽ هزارين ماڻهون ڪاڏي پڙهندا آهن - ڳوڙهو مهاراڄن

پاڻيءَ خوش ٿيو ۽ سڄو سال وڏي سکورن جي طرف
هليو. پنهنجي گهر ۾ نيٺ گورو جي چڪ ۾ اچي
پهتو. آن لهرائي حفاظت ۾ رکياءِ ۽ پنهنجي وطن جي جاءِ
ڪري اٿس ۽ گهڻون خوش ٿيو ڇاڪاڻ ته آن هنن ڏيهن
ديسانترن جا ماڻهون گهمندا ڏٺا ۽ آيس ۽ ڏٺائين جو ڪرتمام
وڏو ڏٺائين. سرن جو ڪم ٻه گهڻن ماڻهن پٺي ڪيو ۽ جنهن جو
ڪم ٻه بلڪل گهٽو ٿيو جو ڪيترن ماڻهن گڏ جي طرح
طرح پاڻهين سان ڪيو ٿي. ۽ ڪيترن لوڪن ڪاڻيون پٺي
گڏ ڪيون ۽ ٻڍيون ٻڌي گورن ڏاڍهن ڪٽيو پٺي ويا. ڪن
وري ڪڪري گڏ پٺي ڪٽي ۽ چڱيءَ طرح ڏاڍها ٻڌائي رکندا
ٿي ويا ڪي هنن هنن سٽيون هڻندا ٿي ويا ۽ ڪي ڪڪري
۽ سرن جي ٽڪرائي جا ڍير ڪندا پٺي ويا ۽ ڪي اٿي ڪي
ڪيرائي ڏمڪ سان ڪٽيندا ٿي رهيا. ڪن سرخي پٺي
پيتي. ڪن ڇن پٺي ڇاڻيو ۽ ڪن گهڻو ڪٽي ڪاريگرن کي
پٺي پهچايو. ڪن ٽوڪرين پٺي ڍويون ۽ سڄو ڏينهن
سکورن جو ڊوشن پٺي ڪياءِ. انهن ڪيرائي سرڏالو
سکا هوا جن ٻريم رکي بلڪل گهڻون ڪم ٿي ڪيو ۽ ڪڙو
مزوري ٿي ڪمائي جي ساڄهي ٿيندي هٿي ڏه ڏيهاڙي
وٺندا هوا. ڪاريگر ٻه ڪيرائي ڪم ڪندا هوا جن کي
ماڻهون سڀ شيءِ اڳيان پهچائي ڏيندا هوا. ۽ سڀني
ڪاروبارين مان سڪن کي گهڻي محبت ۽ ڏاڪڙا ڪندو ڏسي

ڏاڍا وڏي ڳالهه ۾ ڏٺائون ته پنهنجي سنڌ جو وطن به ڏاڍو
۽ پنهنجي ڀلي لاءِ ڪجهه سرون ڪئين جي مڙهه ۾
اڳيان ۽ اها خوشي ڪئي جنهن لاءِ اڳي ته واقعو اهڙيءَ طرح
پنهنجو وطن تسليم ڪري ڇڏيائين جي وطن کي مان ڏنو
آهي جنهن پيشو جي پوري سري ڪرشن مهاراج پڻ ڪيو
هو ۽ مهاڀارت جي جنگ ۾ ڀان هٿيار هٿ ۾ ڏ کڻندس ۽
پيشو پڻ ڇڏيو هو ته آخر اوس اوهان کي هٿيار هٿ ۾
کڻائيندس. ٻو ليڪن سري ڪرشن سگهارو جنگ جي وقت
هٿيار کڻي پيئي جو وطن سالم ڪيو ۽ ڀاڄ سگهه ڇڏي ڏيکاري
۽ ڪو ۽ پر پيشو جو اصل ڪان اهو پئي آهي ۽ هي ڪانه
ڳالهه سمجهڻ لاءِ ڪافي -
پنهنجا شهر ڪوٽڪارڻ ڪيڏي ڪڙو پر محفوظ رکندو ۽ نوسو
ڪن پر ٻاهري جي سوداگري ڪري وڃڻ لاءِ ڪٺي
مسافري تي ڪندو، پنهنجي ڪندي سعيدي ۽ بيان لائق ڳالهه
مالڪي ملڪ ۾ آيو ۽ اُتي اهي پنهنجا ڪپڙا ۽ ڪاري مال
ٻاهري جو ڪاپڙ ٿيندو ۽ آسانيءَ اهڙي جهڙي جنهن ساٽ جو
ساٽ ڏيئي هليو اچي. ٿيندي مالڪن هڪڙي ڏس ڏاڍو ته
سري ڪو ۽ واڳون صاحب هڪڙو وڏو ۽ ڏاڍو ڪوڙائي پنهنجي
بيشمار لوڪ ڪمائيندا آهن ۽ هندا به سيٺي الي آهن
جيڪڏهن اُن اوڏاهين هليو ويندو ته سچو سود ۽ ڏهڪجو
[illegible]

اُنھن جو ٽرادر ٿي ڪيائين - سڪن جي وچن کي مٿو ڪري
مڃيائين ۽ سامهون ملي وڃي ٿي آنکي ڏسي خوش ٿيو-
۽ ماڻهن کي فڪر ٿي ڪري اسين ڪنهن جو ڪارج سڌاري ٿا
ڇڏيون ليڪن آئيندهه ڪڏهن به اهڙي ڳالهه ٿي ڪئي ۽ ياد
رکو ته سکن جي ٽرادر ڪرڻ ڪري اوس دکن جي هرايني
ٿيندي- ماڻهن ٽون موٽي لاهور وچ ۽ تنهنجيون سرون سڀ
ڪيئن سرن جو اکيه وڪامند يون - جنهنڪري تنهنجو
قرض لهندو ۽ نفعو به ٿيندو - ۽ سکن جي سيوا ڪندي
ته سکي رهندي- اهڙو وچن ٽوڙي وڏو ڏان ڪري پڻ موٽي
گهر آيو ۽ سڀ سرون ٻاهر ڪڍائي ڪوڙا خالي ڪرايائين- ويچارو
سرون ڀليون ڏسي دل ۾ سسئيو ٿي ويو - پر وري گورو
جو وچن ياد ڪري ماٺ ڪيئو ٿي ڪيائين-

پرميشر جي حڪم سان سکهوئي لاهور ۾ برسات اهڙي
اچي شروع ٿي جو رات ڏينهن هڪ ڪري ڏنائين - پي
ڪنهنجو ڪورو اڏوقت ۾ اٿل ڪون هو- ۽ لاهور جي بادشاهي
قلعي جي پيڙهه ڪوٽي پيئي هئي سا ضرور ڊرائڻي هئي تنهنلاءِ
ماڻهن سرن لاءِ پئي گهميا پر ڪٿان هٿ نٿي لڳيون -
آخر سڪ ٻائي اُهن پڻ وکي ٻاڙوٽ گهرايو ۽ سرن لاءِ ڇيائونس
جنهن چيو، تہ سڀجو سودو ڪو ڏيندس اکيه ڪيئن
سرن جو ڇلهو - ۽ قلعي جي پت بلڪل ڪين بگڙندي-
جنهنتي مين جملي پئسا خرچ نفع سوڌا ڳڻي پڻ وکي ڏنا
۽ سرون قلعي ۾ ڪم لڳايون - پڻ سري سکون جي

۽ مهنجي ڪم لاءِ سيکارن جو وقت ڪيل آهي ۽ اهو
آهي ڪوڻ جو سيکارڻ جي وقت کي مون ڇڏيندو. ۽ مون
پنهنجي وقت کي استعمال ڪيو ۽ سندس وقت سڄو ويو ۽
اها مرڪندڙ برابر هل لي آهي جڏهن ڪري مون مهنجي ڪ
فائدي جو وقت ڪيو ۽ جيڪو من جو پنهنجي ساڻ ڪڍ اچي ها ۽
هڪڙي ۽ جيڪر ڏيئي ۽ ڪرايان ها ۽ وري مون سراپ ڏيئي
سکڻي هليو ويو ٻوءِ گولي وماس ڪمزوري ۽ مٽ ڪين آيو -
سواءِ ايترو ته ڪي صبر ۽ رحم ۽ ڪ ۽ جي وقت ۽ ڦاڙي جڏهن
پيدا ٿي - ڪنهن هيٺ ڪري نهايت فڪر مند ٿيو ۽ هاڻي
هيترا ڏڪا ڪيئن ڏيئي سگهندس ۽ اڪيرج ٿي پيو ۽ ٻيڙا
معلوم ٿيڻ لڳس - دل ۾ چوڻ لڳو ته خبر ڪانهي ته هاڻي
مهنجو ڪهڙو حال ٿيندو - الهي رحمت جڏهن ۾ ڪڍيون
ڪڍندي ڪجهه مدت الي ويٺو رهيو ته مون سيکارڻ ڏيا آڻي
فرمايو ته تو اهو ڪم چنگو نه ڪيو جو بکايل سکڻ جي سار نه
لڌي. گورو جي سکڻ جا وقت اڱل آهن ۽ مون ۾ آهنجي
وقت محافظ جو ٻل ڏ آهي. ۽ مهنجي وقت کي محافظ سکڻن
ٿا. مگر مان آهن جي ڪٿي ڪي ڦيري لٿو سگهان - ۽ پاڻ
وڪڙ گهر جي ۽ جيڪو سڪت جو ٻوڙن چوڻو تنهنکي ڪجهه
ڏ مهنجي در تان ڪنهنکي ۽ بکايل ڏ ڇڏي - ۽ گورو
ٻرپ ڏيهن ٻڙ ڪنهنکي خالي ڏ موٽائجي - ۽ جيڪي
سڪ مهنجي اها مڪيا مهيندا آنهجا ڪارج سدا سڌ ٿيندا
۽ گورو جي سکڻ ڪاڻ سدا ڌوڙ گهر جي ۽ ڪڏهن پلجي ۽

ڪيو آهي ته سڄاڻي تـــه ڪورا ڪپڙا ڪپڙا اهڙ ء ـ
انهن ڇٽي هو رهندو رهيو ـ

پي ته پنهنجن پٽ ۽ ڪورن ۾ ويو ۽ وڃي سرون ته ڏاڻ
ته جيڪا پيو ڪيڏي سا پهرين پيٽي نڪري ۽ پڪي لعل
نڪرپٽي ڪان ـ اهو حال ڏسي هو حيرت ۾ پئجي ويو ـ
دل ۾ چوڻ لڳو ته هور ۽ نفعو پٽي ناس ٿي ويا ـ هيترو ڏن
خرچ ٿي چڪو آهي پر هاڻي سڀ مٽي جي مٽي ٿي پيئي ـ
ويچارو ڏاڍو حيران ٿيو ۽ من جو پڻ وڏي وهس ته ڏاڍي
ڪپڙي ۾ ڦاسي پئجي ويٺو ۽ ڇا ڪري سگهندس ـ وري من
ڪي ڏيرج ڏيئي سڪورو جي وچن کي ياد ڪيائين ۽ هڪدم ٽلا هور
ڪان نڪري انهن ڏسر آيو ـ ۽ سڪورن جي اڳيان مٿو ٽيڪي
پنهنجي وارتا پڌائڻ لڳو ته سائينجن جي وچن ته پر وسو
رکي گور سڪت کي اهار ڏيه ته ڏير ڏهون هوندي ته ڪورا ڪپڙا لٿا
۽ نفعو ته گهور دو پر هور به هٿ نه آيو ـ هاڻي به ڏوهاڏڪانسواءِ پيو
مهمانجو آڌار ڪونهي ۽ ڏوهين ڏيا ته ڪندا ته مان قرض ڏيئي
ڏيئي مري ويندس ـ صاحبن فرمايو ته سڪ سڪت کي جيڪي
او ڪارايو سو سڀ اجايو وڃائي ڇاڪاڻ ته هڪڙو سڪ بڪايل
تو وڏان ڏراس ٿي ويو آهي ۽ اهو پاپ جيڪو تو ڪان ٿيو آهي
تهنجو ته ويچار ئي ڪون ٿو ڪرين ـ پٽ و هٿ جو ڙي
پيو ته سري سڪورو جي جڏهن سپيٽي ڪائي پرسن ٿيا
ته من هڪڙي سڪ اچي توچن گهر دو جدهڪي مون ته ڏنو ۽ من
چن ڪيو ته تنهنجو ڪم ڪپڙو اهڙو ۽ پر مون مدڪي چيو

لڳائي وڌائين. اول ڪيرتن شروع ٿيو پوءِ ڀڄن شبد
ڳائي سڻايا جن ڪانپوءِ ارداس پڙهي آهارو ورتائين ۽ سڀ طرح
جا پوڄن وراهي ويا جي ڪائي سچي سنگت بلڪل
ارپت ٿي اٿي تہ ايشري پرڪاش سنگ الهه رکيو آيو ۽ اچي
پوڄن ڪريائين جي اوهان گورو جي ارٿ پنجابي ڪيو
آهي سو موڪلي پٽ ڪرايو. پائي پٽ وڌڪي چيو اسان ماٺي
پنجابي سچو ورتائي رهيو. اڪي اچين ها تہ ڏون بہ ڪائي
چڙهين ها. ايشري پرڪاش سنگت مٿ ڏئي ارداس پڙهي تہ
سري سنگورو جي پٽ و ڏوهائيو سڪ آهي جنهن سچي
سنگت کي چنگي طرح پوڄن ڪرايو آهي. منهنجا ڪورا راس ٿين
۽ ڏوهائي ڪرپا ڪري سڀ سرون پڪيون ٿين. تنهن
کان پوءِ من بکايل سک لکو والي وڏي آواز چيو تہ پٽ وجا
ڪورا سڀ ڪچا ٿيندا جنهن موڪلي بکيو ڏسي آهار نہ
ڏنو آهي منهنجيون سرون پچنديون ٿي ڪين ۽ وڏو دوش
لڳندس. پٽ وايشرو پڏي لڪي کي چيو تہ ڏون وريڏئي
مان وڏو سک ساماڻو آهين. منهنجي ڪارج واسطي
سري سنگورن جو وچن ڏکيل آهي تہ سڀ ڪورا پچندا ۽
ڪچو ڪون رهندو پوءِ اهڙو ڪير آهي جو آنهنجو وچن
هٽائيندو. ۽ صاحبن جو فرمائڻ سدائي سڦلو ٿيندو آهي.
پوڄن جي مهل پهچين ڏون ڪين ۽ پوءِ ڪروڌ ڪري
سراپ ڏيڻ لڳو آهين موڪلي. لڳو چوڻ تہ مان بہ
موڪلي پوڄن کان نراس

The Oke High School, Karachi

ڀڳوان ۾ ويڪدڙ ڏامرسهان موجب ، ٻاٻين سود ، زاڳهٽي ڳا
جداجي ٻڌ ط جو قول تمام وڏو آهي ۽ اڳيان ڏن جو ڏيڙ لڳ
ٿيو هو جو ٻرپات ڪان وٺي پيتا ۾ آيو هو - هڪڙي طرف
داس چدو رهڻي جهلو ۽ سڪو رو آسط ٿي سو ڏيا ٻاٿي رهيا
هوا - چئني طرفين سڪ سنگت درشن ڪيو جيڪو ٿيطرح
مديشر شو مهاراج جي سڀا ۾ ڪندا آهن) آٿي ٻڌ و وچي
پيتا رکي مٿو ٽيڪيو - موهڙي ار داس ڪٽي سري گرو وجي
مهاراج جي سائيداجن جو سڪ آهي ۽ صدق رکي آسيس گهرط
آيو آهي - من گهڻو ڏن خرچي گورا چاڙهايا آهن ۽ اڄهداجي
سڌ ٿيط لاء هيڏاهن آيو آهي - تو هان صاحبن جو وچن
ٿئي ڌ چڱا ٿيچن ۽ ٻيچط ۾ ڪو ٻڪڙو ڌ ٿئي - ڪرٽاپداڙ
ايعرو ٻڌي سڪ ڏاهن ٿهاري فرمائط لڳا ڌ ٿدهداجي ڪم
سڌ ٿيندو ۽ تون دار لائي سڪن جي سيوا ڪر - ٿدهداجون
سرون عمدو ٿيون پڇندي ون ۽ من جو مدورت پورو ٿيندو -
ايعرو ٻڌي هو سڪورن کي وڏا ڪري موٽي لاهور آيو -
۽ گرو جي وچن ٿي وساه رکي گورن کي ڏاه ڏيار ٿيا ٿي
ڪيترن ڏينهن ڪانپوء گرو پٽي ڏاڏه ڌ سرون تمام سٺيون
ٿيون ۽ اپيد ٿيس ڌ چڱو ملهه ڪندو ن - ٿڌ ۾
اراده ڪيائين ڌ سڪن کي ٻرساد ڪرائي چڱيطرح ڏڌ ڪرائي
ٿدهدڪان پوء سڀ گورا ٿيڪال ڪندو س ۽ شاهوڪار جو قرض
لاهيندو س - ۽ گهر ۾ وڃي اڳيڪ ٻرڪارن جي سواديي ٻوجن
جي تياري ڪيائين ۽ گهڻي سڪ سنگت کي ڪوٺي ٻڌ ڪيون

شڪر ڪندا هوا - هو ڪڏهن ڪڏهن صاحبن جي درشن لئي
پڻ ايندا هوا - هو گورسکن جي گهڻي قدر سيوا ڪندا هوا -
۽ ڏاڍي ڪرت ڪري آجيوڪا ڪندا هوا - سڀ ڪم گورو
جي ڀروسي ڪندا هوا ۽ سڀ ڪم جو نتيجو ۽ ڦل گورو
کي ئي ڇاڏيندا هوا - سڄڻ پنهنجو ڪم هو گهڻو ڪندا
هو ۽ آهي شهر ۾ ڪٿي اُن کي گذاريندا هوا -

هڪڙي دفعي هن گورن پنهنجو وڏو ڪم ڪيو جنهن
۾ ڏاڍي گهڻي لاڳت ٿي - وڏو انداز هزارن جو ڪم ڪندا
هو ۽ ڪالين ۽ سڄڻ جو ٻه ڏاڍو خرچ ٿيو - گورا ٻه ڀائرن
والڪرمتا هاڻ پوري تيار ڪيائين جنهن سامان ڪيترا مهينا
پهچي ڪندو ٿيو ۽ جيڪو خرچ ٿيو هو سو سڀ هڪڙي واڻيئي
کان قرض ڪيو هوائين. هن انجام لئي ترسون وڪامنديون
ڪڍهنداڻ گورن هنن ۾ ٿي پئسا پهچائي ڏيندا هئا. هن آڏارو
ڏاڍو ولي هزارن هاڻون لاءِ وڏو ڪم ڪيو هو ۽ سانجهي
ٿيندي هئي ته سڀني کي روز ڇڪائي ڏيندا هوا - ڪيترا
مهينا لڳا ڪڍهڪالهو ۽ گورن کي باهه ڏاڍو جو سعيو ٿيو - ٻڌو
هن ۾ ويچار ڪيو ته اول سري سکن جا گورن ڪمل پوڄي
اچان ۽ ٻوء اچي ڪم ۾ هٿ ڪڍيان ته گورو کين ڪاڄ سڌ
ٿيندو ۽ سٽ سکت جو چڙهي پٺ ائين آهي - اهڙو خيال
ڪري هو لاهور ۽ هاڻ رامداس پوري ڏاڍهن روانو ٿيو - واٽ ۾
واٽ ڏي ڏيهن گورو پير ڍي ۽ اول گوڙي وٺيو ٻيو
سري امرتسر ۾ سهان ڪري هريمندر جپ صاحب جو پاٺ
ڪرائي، جنهن بعد ۾ سري سکو و براهمڻ هوا (جو محض روشن

پاسي صاحبن جو مکر ڪندو هوندو هو ڪڏهن پاسي ويٺو
ٻهاريندو هو ـ ۽ ماڻهن چرچي ڪرائڻ لاءِ مڪر ٽوڪر
ڏئي پريندا هوا ڪيترا مرڻ مٿي وجهي ۽ سڀ ٻڙي مهمان
کلون ڪندا هوا مگر هو ڪي نه پرواه نه ڪري گورون
ڏانهن نهاريندو رهندو هو ـ ۽ جيترو بار ڪٿا ٿيندا هو ڏس
سو پاهر ڦٽو ڪري وري نه ڪندو ايندو هو ـ زبان مان ڪڏهن
سان نه ڪي نه ٻوليندو هو ۽ پريم رنگ ۾ رڱل سوامين ڏانهن
ڏسندو رهندو هو ـ اهڙيطرح جيستائين سري گورو مهاراج اٿي
ويهي ڪلاڪ کو ڏئيندا هوا تيستائين پائي پهلو نه اٿي ڪم ڪندو
هو ۽ جڏهن صاحب اٿان اٿي ڪڏهن ٻي پاسي ويندا هوا ته
هو نه گورن جي ڪم ڏي هليو ويندو هو ـ رات جو سمهندو ته
گورو هو پيو سڀ وقت ڪم پيو ڪندو هو ـ اڌ نه ٻک خواه
ننڊ جي پرواه نه ڪندو هو ۽ بدا آلس سڀ پر ساوڌان رهندو هو ـ
جڏهن مهل ستگورن کي ڏسندو هو ڪڏهن مهل مڪ ٽڪ
مڏانهن ڏيان لائي رهندو هو جهڙيطرح چڪور چنڊ ڏي ما ۾
لائيندو آهي ـ ۽ هو سرن پيچاڙي جو ڪم تمام عمدو ڪندو
هو ـ ڪڏهن ڪانپور ۽ پائي پڳڙو اٿي آءُ جڏهن پرچت لائي ٽيرٽ
جي چڱي طرح مالش ڪئي ـ هي پائي پڳڙو اهو ئي آهي
جڏهن سري گورو رامداس صاحب جي وچن ڪري جڳت ۾ ...
ڏاريڙو هو (جڏهن جي ڪٿا مٿي لکيل آهي) هو ڪني ...
کو ٿيندو هو ۽ ڪڏهن مٿي جا ٽوڪرا کڻندو ...
لاهور شهر ۾ پڻ ڏالي مڪڙو ڪلال ...

فرمايو ته چڱو پر آئيندہ تون بکيا لاءِ گھر گھر نه ڦرج ۽ اڄ
کائڻو تون ھٽ لڳڪر مان کائيندءِ ڪجھ ۽ ھٽ نه وڃج ۽ جو
تون ٻڌيءَ جو آھين ۽ منھنجي ٻرسدعا ائين نه ڪر جو
ٽڪرا ٻچي ٻڌو کارائيندم جيڪڏھن تون چوين نه مان ڪٿي
ٽو کارايان ته منھنجي ٻڌ نه جيڪو ٽڪر تون واھگو رو چٽي کائين
ٽو ـ و موڪلي اچي ٽو ٻراھت تٿي ۽ تنھنڪا لسواھ ڪو بہ
ماڻھون جيڪو ڪو رو جو ٽامروٽي ڪرھ وات ۾ وجھيٽو سو ھٽ
موڪلي اچي ٽو مالي ۽ تون منھنجي ٻچن مان اڌ ته اول ٽي
منھنجي ٽالي ڏيندءِ آھين تنھنڪري آئيندہ ھٽ چڏي
ديگر مان کائيندءِ ڪر ۽ ٻير سان ٽيرٿ جو ڪرڪنه و رھ-
ٻائي ٻھلو سري سکوڙن جو وچن ست منجھي جٽن فرمايائين ٽي
ڪرط لڳو يعني ديگر مان کائيندءِ و رھيو ۽ جٽي ماڻھن مٿي
کٽط جو ڪم پٽي ڪيو آتي ٻئي ٽوڪرا کٽط لڳو ـ سگر بہ
خوب ٻي ٻيا ڏنس ۽ ھو بہ اُھنڪي مدح نہ ٻيو ڪري
لوڪر و خالي ڪري جڏھن آٽو اُھنجي اڱيان ڏري ته ھو
ٽڪو مٿي سان ٻري کٽيو ڳورو ڪن ـ ۽ ٻائي ٻھلوجون
ھو ...يون سري گورو مھاراجن ٻري کٽيون ٻيون ھوند يون
ٻھھ ...ـ بٿي ٻاسي ڏيان ٽي ڪون ڏيندو ھو ـ ھڙ و ٽوڪرو
۽ واد ...لٽيندا ھونس ھڙ کٽي ويندو ھو ـ ٽوڪرو بہ اھڙو
...ھو ٻر ٽي آدمي کڻندا ھوا ٽڏھن نہ مٿي ٽا
ڏکئي ڪاريگر ...ٻائي ٻھلو آلڪي ڪجھ بہ نہ ليکي مٿي تي ڪنيو
...ھو لاھي موٽي وڪڻندو ايندو ھو ـ ۽ جڏھن

ٻاجھن ۾ ڏکي ڄاڻ گسن ۾ ڏ سکھو ڦٽن - ايترو ٻڌي ڀهلو
پاءُ ڙي هٿ ۾ کڻي آئيو ۾ وشتا ڄا ڇڄ ٻري ڪوري ۾ سرن
ٿي ڇو ڦير و ڄهي و ڀو ۾ اهڙيطرح ٻڌن ڪورن ۾ ٻڙ و شتا
و ڄهند و و ڏو - ڄڏ هن آهي ڪورا ٻچي ڏيار ڳيا ۾ سرون ڏمام
سند ۾ لعل ٻڪيون تڏ هن ڀهلو دل ۾ ڦاڍو خوش ٿيو -
ڪورو ارجن صاحب العرداهي سڪن جي سيوا ڦ سي ڳو رڏون
سرون ٻاڦوٽ گھرايون ۾ ٻاڪي ۾ و ڄهي ٻريکيا ڪري کهڻو
خوش ٿيا ۾ فرمايئ ڏ هي ڪورو عمد و ٻڪو آهي - ۾ ڀائي
ڀهلو جي اهڙي سيوا ڦ سي هنشي واڌاري ڪرپا درشٽي
ڪياءُ جنهنڪري سکهو ڏيهناجو انهڪرڻ نرمل ٿيو ۾ وشٽي
واشناڻون سڀ ڄلي ويئس - اهڙيطرح ڀائي ڀهلو ڪورن جي
ڪم ۾ چنگي رڏت واقف ٿيو ۾ سرن جو ڪم ٻنهناجي هٿان
کهڻون ڪجي ياءُ.

هڪڙي ڦيرهن هڪورو سچا پاتشاه امرت الاءِ ڏي
ويٺا هوا ڏ لاڏکري اهي ارداس ڪئي ڏکورو جي اڄان
ڏيار ٿي ڏ سکهيو تنهنڪري لاچار لڏکر جو ڪم روڪجي ٻيو
آهي تنهنتي صاحبن سڪن کي چيو ڏ ديکر جو ڪم اڄ ٻيو
ڪو وڃي ڪري ڀائي ڀهلو انهي ڏي ٻيهي ويٺي ڪئي ڏ
غريب نواز ساءُ جن جيڪا ٻنهناجي ڦ ٻاڙي مقرر ڪئي
هئي سا ڄهلي ڪئي ٿي رکي آهي ۾ مان پنهناجو گذران
ڏي طرح ڪند و آهيان - حڪم ٿئي ڏ آنجو سيڏ و ڏي
ديکر جي ڪم لائجي ۾ سيئي ڏو هانجو ڦڏو ڪائين - مهاراجن

سڀ ڪرم تبديل ٿين ٿا ۽ ٻيا سرڪاري الاڻو سرڪاري
۽ ڪرم تبديل ٿئي ٿو. انهيءَ ڪري سڀني کان اول سرڪاري
مقرر ڪيو ويو جنهن ڪري ان بابت ٿورو ملي سگهي.
ايترو جتي پوءِ صاحبن مهربانيءَ ٿورڙي ملڪر ڪئي ۽ حڪم
ٿيو ۽ ڏسڻ ۽ ڀائي ڪو ڪرمان آهي وڌي ڪاڻ ۽ پوءِ تيرٿ
جو ڪم وڃي ڪر ۽ سڀ سنگت سان ميلاپ رکي گذار.
۽ جتي سڀن جا ڪورا آهن ۽ ڪاليون وڃي پيا ٻڌائين
آن هنڌ ڪهڙائي سگهي سيوا پيا ڪن. ۽ سگهن ڪجهن
سڀن جون جماعتون ٻڌي ڪورن ۾ پيا وڃن ۽ جيتري قدر
عمدي ٻڌائي لاءِ انهيءَ پاڻ ڪيو جي اوتري قدر ڪورن ۾
ڪاليون وڃن ٿيون ۽ اُتي وڃي سڀني سان ڪم جڏهن
۽ تيرٿ جي سيوا ڪري ايترو ٻڌي ڀلو خوش ٿيو ۽ سگهورن
کي مشڪيل سگهن ۾ آيو ۽ انهن سان ملي سچو ڏيکاري
جيترو الڪن ۾ ٻئي ڏينهن ۽ ڏوس ليکري قدر ڪم ڪندو هو ۽
هڪ من رات ڀرندي مٽي ۽ انگريزي ليکندي مٽي تڏهن سگهن
جي گهرن مان تڪڙ ڀري اچي ڪائيندو هو ۽ ڪائيندو هو ۽ ٿورو
۽ ٿئي پهر سگهورن جي ڏورن ڪمن ۾ پرپٺ رکي
وقت ٿيامي ڏيهن سچو ٿلهو جي سيوا ڪندو هو
۽ پرميشر جو سمرن ڪندي گذاريندو هو.
ڏيهن سرتي جي ڪورن کي هي ڪاهه اچي
سرون ٿورسين پڇڻ جنهن ڪري
سگهي ويٺو ٻئي ڪري بالڪل عمدو يون

مت ٻڌي اُنوقت مهاراڄن جي طرف نمسڪار ڪري چت
۾ ٻڪو آسرو رکي ايڪمدو ٿي سري سڪورن ڏانهن هليو.
درجي ٻد رجي سڀ ٻڌ لکل آهي گورو دربار ۾ پهتو ۽
جتي سڪورو ڪرپال امير سرڪوڏائڻ لاءِ ويٺا هوا آئي وڃي
هتي مت ٻڌي ڏين ڏي گهڻي ٻرير سان وند ڏاڪيا ۽ وينتي
ڪرڻ لڳو ته سائيڻجن پنهنجو داس چاڪي مون کي گهرائي
ورتو آهي ڏت مون اگياني کي ڪا خبر ڪانهي. غريب نواز
توهانجو ٻڙو آهي ۽ سداءِ سرڻاگت جي رکڻهار آهيو. آءٌ
ڪرو ڙين جتمن جا سنڪٽ پائي سائيڻجن جي چرڻن ۾
آيو آهيان ڪرپا ڪري پنهنجي ڏر جي لڄ رکو ۽ پنهنجو
شيوڪ چاڪي خدمت ۾ قبول ڪيو. مان توهانجي مهما لکي
نٿو سگهان مگر ايترو چوانٿو ته سائيڻجن جو اچڻ هن
ڌرتي تي فقط لوڪن جي ڀلي واسطي ٿيو آهي.

سڪورو ارجن صاحب هنجي وڃي ٻڌي فرمائڻ لڳا ته
پنهنجي سرڌا هوندي ته پنهنجو ڪم اوس پورو ٿيندو.
توري دريائن مان ڦل پائڻ ۽ برهما، وشنو ۽ مهيش جي
پائڻ مان لاڀ حاصل ڪرڻ اتوا هنن سڀني مان فائدو
وٺڻ ڏک هن ٿيندو جڏهن جگياسو سرڌا وان هوندو. سرڌا
ڪانسواءِ ڪي به مت اچي نٿو سگهي. ۽ سرڌائي ڀڳتي مارگ
جو مول آهي ۽ گيان روپي درخت کي آساري وڌائڻ واري
آهي ۽ سڀڪنهن حالت ۾ ڦل وٺڻ لاءِ سرڌائي مکير آهي ۽
سرڌا جي ڪري ڪو به سنڪٽ نه پوندو. سرڌا کان سواءِ

جنهنڪري مولڪي گيان پراپت ٿيندو. پر جيڪڏهن
اڙڏاهين وڃڻ ۾ منهنجو ڪلياڻ ڪونه ٿيندو ته سرو ۽ پيڙ
مولڪي منهنجو شيوڪ جاڳي ضرور وات ۾ وڪهن ڪندو يا
سپڙي ۾ ڪچر جاڳائيندو. ۽ ڪورو جي سڪر پٽ ڪهڻي ڏڍ ۾
سمجهايس ته ترڪ جو ويساهه ڪون ڇولڻو ڇڏين ۽ منهنجو
ڏون ڪيڙن جهڙن ڪان شيوڪ آهين تنهنجي ڪرپا
ڏون پاڻي هميشه والڪر جاڳ، تڏهن اهي ڳالهيون من تي
آڻي ۽ وڏ پاڪي منهنجو ڪهر ڇڏي سڪو ڪوڙ ڏاڍهن پنڌ پيو.
۽ ٻئي پاسي ساڄي ٽوڙي ڪهي چڱان سگهن ٿيس جڳت
پٽي پرميشر منهنجو داس جاڳي منعي ڪرپا ڪئي ٿڌهن
مولڏي ۾ حاجي وارو پيڪر اجان وڪيل هوس جنهنلاءِ دل ۾
ويچار ڪري پرط ڪياءِ ته سعلجهندو ڪياءِ مان اهي پيش
۾ ويندس ۽ جيڪڏهن اهي وڃر سرو ۽ پيڙ مولڪي موڏايو ته
مٽي ايندس ۽ ڪورو ڏاڍهن ته ويندس ۽ جي وڪهن ڪوڙ
ـ ۽ سپڙي ۾ سرو ۽ جاڳ ڪون ڪيو ته مي پيڪر لاهي
۾ وجهندس. اهن خيالن ۾ پنڌ ڪندو هليو آيو.
... ۾ چڙهيو ۽ سڪر ڪون هوس. ٿيٺ سڄو رستو لاڙي
مر ... حيدري لي آيو ۽ اتي اشڏان پاڻي ڪري ڪچو ڪاڏاءِ
وت ... مي ڪناري تي ٻيڙي تيار بيٺل ڏسي پارلڪهڻ
جي ... مي ويٺو. جڏهن ٻيڙي وچ سير تي آئي تڏهن
تند ڪهه ۾ پاڻي ۾ اُڇليائين ۽ سڄو ڇڏي هڪ
... ڪي محيط ڪوڙو سمجهيائين ۽ ٻوڙ ٻئي

موٽيو ۽ اچي عرض ڪيائين ته گورو جي پٽ ٽو گهري - جو
ٽو ته مان اگيائي آهيان ۽ اڳين کي ويندي ڪئي اٿس
سري گورو مهاراج تڏهن پورب جو پتو لکي سگهي سان
موڪليو. جڏهن سگهه معلوم آيو ۽ سڪورن جو حڪم نامو
اچي ڏنائيندس تڏهن هن اهو وٺي اول پنهنجي سر تي
رکيو ۽ پوءِ کولي احوال معلوم ڪيائين ۽ پورب جو جا هڪ
هر پتا پڙهي چت ۾ نهايت حيرت لڳيس ۽ ويچار ڪري
ڏيٺ دل ۾ نهرائو ڪيائين ته گورو جي سرط وڃڻ ضرور آهي ۽
جيڪڏهن هاڻي منهنجا ڪي ٻاڪر ماڳيا آهن ته جڳت
جي ڏکن ۽ پهڻن ۾ جو ڦاٿو پيو آهيان نڪان نڪرڻ ۾ ڇٽي
پوندس ۽ جهڙن مطلب لاءِ مڃي چپن آيا ڪندا آهن ۽
راجالوڪ راج ۽ پدارٿ سڀ ڇڏي هليا ويندا آهن ۽ ايڪ
پاڻهين جوڻ تپسيائون ڪندا آهن ۽ ڪي ٻاڪلي ڏکر ڏيئي
جوڳ ڪمائيندا آهن ۽ پڻ ۽ استرين جو موهه ڇڏي ڏيندا
آهن ۽ سدائين اڪيلائي اڪيلا رڻن ڪندا ڦرندا رهندا آهن
سو مطلب منهنجو سهڄي پٽي ايندو. باقي هنيجي ڳالهه
ايتري آهي جو مان ڪجهه ڪان وٺي سرور جو پوڄاري
رهيو آهيان ۽ منهنجي تابع گهڻا ماڻهون آهن سو هاڻي مان
سڪورن وٽ وڃائيندو ۽ سرط پڻي وڃي ٿو اداس ڪريان.
جيڪڏهن اوڏاهين وڃڻ ۾ منهنجو ڪلياڻ آهي تڏهن ته
سرور پير موڪلي ڪجهه. پر ڏ چوندو ۽ پورب جو سرشٽ
ڪرم ضرور موڪلي ڦل ڏيندو يعني اهڙو گورو ملندو

گو ر گهر جو سچو شيوڪ ٿيو آهين سدا من ٿيو ڪري
سيوا ڪئي ۽ آيو آهين - ۽ جڏهن جڏهن مدهه جو اوتار ٿيو
آهي آئي آئي ٿون مو ٿسان گڏ رهيو ۽ آيو آهين سو هاڻي
تنهنجي جنم مرڻ جي ڪشٽ مٽي ويندو. اڄ ويو آهي ۽
تو جيڪا محبت ايڪ جنم ۾ ڪئي آهي تنهنجو ٿل
ڏوکي ماڻهي هتي ملندو ۽ جنم انمرت جي لاءِ ٿيون
سڪايل رهيو آهين تنهنجي مرڻ جي هي مهل اڳيئي
تنهنڪري هڪدم ميڻاهين ملندو اچ - سکر پنڊ لتاري من
۽ ت ويو ۽ مهاراجن جو فرمان جئي پڌائيندس ته ٿون
اسان سان ايڪ جنم جو ميلي آهين ۽ مڪت لئي
واسطي ڪشالا ڪندو رهيو آهين تنهنجي ٿل مرڻ جي
هي مهل اڳيئي، هلي گورو گهر مان بخشش وٺ - سکر
جي وارتا پڌي پهلو حيران ٿي ويو ۽ ڪيتري مدت ٿاءِ
سوچي پيو ورندي ڏئي ته موري اکيان کي سک ڪار ٿي پئي ته
مان اڳي ڪهڙن جنمن ۾ هوس ۽ هاڻي لاءِ پا ڇا ٿي ڪير -
سڪورو موٽي ڪو پيو پڌائين ۽ تنهنجي شڪتي سان مون
کي پاڻ ڏيت ڪرائين ته جيڪر چڱو ٿي پوي - ائين چئي هن
من ڪر ۽ واڳي سان سوامين کي نمسڪار ڪيو - رات پڻ
مٿ لڪائي سکر جي ٽهل ڪيائين - صبوح جو سويرو جڏهن سکر حاڪم
جو ليار ڪئي ته پهلو جاڳ اچي جيس تنهنجي طرفان
حت پڌي سڪورن کي ونهي ڪچ ته ڪو پيو پڌائين ته
آهي ته هليو ايندس - سکر ايهو پڌي صاحبن ڏاهن

هنجو وڃڻ ڪرڻ بطي سکيئو ۽ سڪ کي ڇوڙ لڳو ته تون
هنجي من ۾ ويچار ڪري ٿس ته هنوقت مان حاجي جي
ڪر ۾ آهيان، موڪي سرور جو ڏنو ۽ سيلهي مليل آهي ۽
ن ملڪ جا ماڻهون سڀ موڪي عزت جي نگاه سان ڏسن
مدهنجو ادب ٿا ڪن ۽ مدهنجي پٺيان هلن ٿا - مان سڀني
مکير ماڻهون آهيان ۽ سوين آدمي مدهنجي تابع آهن -
مان ئي سڀني جو اڳواڻ ٿي مدڪي پير ساه جي زيارت
ڪرائيندو آهيان سو اهڙي آبرو واري جاه ڇڏي مدهنجو
و ڏاهين هلڻ ڪٿي ٿي ٿو سگهي - ۽ وري بنا لاپ ڏني ته
مو ڪر ته هڪ مڪان پٺي مڪ ته ٿيندو آهي - اهڙو پڙي
سڪ مو ٿي سڪو رن وٽ آيو ۽ ساڳي حقيقت عرض ڪيائين
ته مو چويٿو ته مدهنجي ڪور ڪهرسان اڳي چاڻ پچاڻ ڪاڻهي
۽ تڪا ٿوهانجي پيڻ جي خبر هيس ته ڇو ٿا گهرايو تنهنڪري
مو ٿائي ڇڏ ياه - صاحبن تنهنتي مشڪي فرمايو ته وري
وڃي اسانجو حڪم پڏائيندس ته تو کي سڻ ڪاڻ ٿي پئي -
ڇاڪاڻ ته اوهانجي ذات بدا سمجهه هٿ موڙي ٿيرون
پو ڇيندو آهي ۽ تون به آهو رستو ٿو وٺين مگر اها رين
واري چال وڃڻ مو ڪن جو ڪم آهي جي جهڙيطرح پٺن کي
ڏسندا آهن تهڙيطرح پاڻ به هلندا آهن ۽ ڀلي بري جو ويچار
ته ڪندا آهن ۽ پاڻڪي مسلمان سڏي جدم و جائي ڇڏيندا
آهن - ۽ قبرن پوڄڻ ڪري ٻنهي جهانن ۾ سهايتا ته هلندي
اٿن ۽ دوزخ جا دکر پوکيندا آهن - ليڪن تون ته هر هميشه

ھو ٺٽو ۽ ھيءَ ھي وچ بازار ٺھرايائين جنھن ۾ ڪيترن دوڪانن
جي آبادي ھئي - انھيءَ طرح سڀني سکن جي خوشي
ڏسي ڪيترن سکن آڻي اتي پنھنجو ڏيرو ڪوليو - بازار ۾
پنھنجا دوڪان ٺھرايائون ۽ رھڻ لاءِ گھر ٺھرايائون - درجي
بدرجي شھر ۾ ماڻھون وڌڻ لڳا ۽ جنھن پوءِ ڪٿان ڪٿان
وڏا پاڪي اچي سڀني امرتسر سرپوري ۾ رھيا - ۽ چڱيءَ طرح
پنھنجو واپار ڪرڻ لڳا - مھاراڄ جڏھن ڪٿان پنھنجا سڪ
گھرائي انھيءَ ڏانڊي ۾ لڳايو، جي سڀ ڏاڙي ڪڍي پرستائي
سان ڪم ۾ مشغول ٿيا - ڪي سڪ پاڻھي آيا، ڪن کي
ماڻھون موڪلي گھرايائين ۽ تنھنڪانسواءِ جنھن جنھن اوکن
ڏون ڪاماڻون ٿي رھيون ٿي گيون تنھن تنھن جس پڪي
پاڻھي خلق واڌاري ٿي آئي -

ڦلاري ڳالھ ۽ پھلو ٿالي مڪڙو جاءِ رھندو ھو جنھن
کي ھٿ ۾ سونھو گجي ۾ سيابي ۽ پيڪ شيخ جو ھوئي ھو -
… ڪھڙان ماڻھون پاڪستان وٽي زيارت کي ويندو ھو - پھلو
… ٻيو جو مريد ھو ۽ ماڻھون ھنڪي سلطاني ڪري ڪوليندا
… ڪاري ڏيھن سڀني گورو ارجن صاحب ھنڪئاھن
… ڪليو، جو سڪ ڪٽي ھندو ٿي ويو - ھنڪي
… اچڻ لاءِ ھڪ لکيو ھو جنھنڪي ھو چوڻ لڳو
… سان ڪڏھن ڪڏھن جو ڪونه ٿيو آھي ته
… ملايا آھن ۽ ڪي مان ٿي وٽن ويو آھيان
… ڪو لڳو جو … اٿون، اُھو ٿي

دوائن و سعار ڪيا ۽ ٻيڪو سکر ڪاهدا وارو هجي ۽ هن
هڪ جا سکر جاهي ۽ آهي ۽ ملڪن ۾ ٻيولوڪ ۾ سوشت
ڪئي پائيندو - انهيڪري ڌڻي جي ڪار ڏينهان ڏينهن
واڌاري ڪي ڪوشش سان ٿيندي رهي -

انهي ڏيش جا سکر ، شاهوڪار ، اٽوا ڪنگال ، هزارين
سکر شخت هزاراجا ، ڪابل قندار پشاور بلخ بخارا ملتان
والهندي ملڪن جا سکر ڪي ڇڙي مهني ۽ ڪي ٻارهي مهني
گورو جو درشن ڪرڻ ايندا هوا آڻي ۽ ڪيترا ڏينهن رهي
پريم ڌاري ڌڻي جي سيوا ڪندا هوا ۽ پوءِ سواهين وٽ اچي
گهر ڏانهن وڃڻ جي رخصت گهرندا هوا - سري گورو ارجن
صاحب هرهڪ کان پڇندا هوا ڀائي سکا تو کي ڪيترا پٽ
آهن يا اوهين، ڪيترا ڀائر آهيو جي پنهنجو ڌنڌو واپار ڪرڻو
آ ۽ ڪڻ ڌاڪر ڌوهين گورو جا سکر ٿيا آهيو - هو هٿ
جوڙي چوندا هوا سري ستگورو جي اسين ابي ڏاڏي گورو
جا سکر آهيون - سائينجن جي ڪرپا سان هوند ڪي چار پٽ
آهن جي دوڪانداري ۽ وڻج واپار ڪندا آهن ۽ سوامي انهي
کي چوندا هوا ۽ ۽ پٽ اسان کي ڏي ۽ هي اچي ڌنڌ و واپار
ڪرن ۽ گور پوري ۾ رهي پنهنجو دوڪان کولين ۽ هي
رهڻ ڪري آٿهڪي ٻئي لاڀ ٿيندا - ڌنڌ هن سکر گورو جو
وچن مڃي اچي پنهنجو ڪم ڪرائيندا هوا ۽ جنهنکي ٻه پٽ
هوندا هوا تنهنجو هڪڙو پٽ اچي رهندو هو جن پنهنجا
گهر سري امرت سر جي هڪڙي طرف ٺهرايا ۽ ٻي طرف

امرتسر اچي ٽلاءَ جي ڪم ۾ لڳا-

سڪورو سچا پاتشاه امرت اپديش ڏيئي سکي ڏي ۾
وڌائيندا رهيا جي سندن جو سمرڻ ڪري سيوڪ ڪاليشن
ڪان ڇٽي پارپيا ٿي ۽ ماڻهو به سري گورو ارجن صاحب جي
ڪيرتي ٻڌي ڏيهان ڏيهن واڌاري اچڻ لڳا- سري گورو
امرداس ساه ڪان اڳيان وڌيا ڪي سگهه ۽ پڻ سري گورو
رامداس صاحب جي وقت جا آدمي سري امرت سر جي
ڪار جو ٻڌي (ڪار جيڪو سيوا لو ڪري ٿڌهڪي وڏيون
وڏيون بخشيشون ليون ملن) پنهنجا گهر ڇڏي آئي آيا
ڪي ٽلاءَ کوٽڻ جو ڪم ڪي مٽي ڪڍڻ جو ڪم ڪرڻ لڳا.
ڪي وري سرن لاءِ چيڪي مٽي آڻڻ، ڪي ڪاريگر پڪائڻ،
ڪي سڪڻ لاءِ اڀلائڻ، ڪي مٽي ٽي ڪڍي پهچائڻ، ڪي
گوراه ٺاهڻ، ڪي ڪاڪين سٿڻ، ۽ ڪي سرن پهچائڻ جي ڪم
۾ مشغول ٿيا- آهن مان ڪي پنهنجو پڻ جن ڪاني سچو
ڏيهن گورو جي ٽهل ڪندا هوا- ڪي پنهنجا پئسا خرچي
مزدور لڳائي ڪم ڪرائيندا هوا- ڪي گورو جي ديکيا مان
ڪاٿي ٽلاءَ جي ڪم ۾ لڳا رهندا هوا ۽ ڪي اهڙا شڪتيوان به
هوا جو رات جو ڀي پنهنجي گهر رهندا هوا ۽ صبوح ٿيڻ
سان اچي ٽلاءَ جي ڪم ۾ لڳندا هوا- هو سڄو ڏيهن ٽهل
پنهنجو جنم ۽ پنهنجا الڪي ساڦلا سمجهندا هوا-

گورو ارجن صاحب سيوڪن جي سيوا کي ڇڪي
. . . ٽلاءَ جي ڪار جو خاص ڪري ايتري قدر

سيوا ۾ - اوڏانهن ڪيو ۽ ٻئي وڌڻ لڳس - ڪيترا ڏينهن هڪ
اهڙي چال ۾ هلندو ۽ ڏسي سوامين مهنجو موهه ناس ڪري
ڇڏيو - ۽ ڪرپا درشٽ ڪري نام دان بخشيائونس - جنهن
ڪري مهنجا سڀ ڪارج سمپورن ٿيا - هو ٻئي رکي سڪو
شبد ۾ رچي رهيو ۽ جنم جنمانترن جو سميل جاڳي موشيا
ٿيو - اهڙي طرح جڏهن هو نهال ٿي رهيو تڏهن صاحبن
ڪرپا ڪري هڪ پاڪوٽ کڻايو ۽ حڪم ڏنائونس ته هاڻي
تون گهر ڏانهن هليو وڃ ۽ آنند سان گذاري مرڪڻ ڪرئيندو
رهه - ست سنگ ۾ ملي وقت لنگهائيندو رهجه ۽ ٻئي ٻيا ٻيڪٽي
سال مون رهنگيندو ڪاجه - ٿوري ڏينهن اداس ڪئي
ته سري گورو جي مهاراج آءٌ توماڻجو داس آهيان ڪرپا
ڪري ڏس ڏيو ته پنهنجي آجيوڪا ڪهڙي طرح ڪريان
جنهن ڪري من ٻئو جل ڪان به بار پوان ۽ دوش به ڪون
لڳيم - مهاراجن فرمايو ته ڏکي جي ڪوٽي ڪرت ڇڏي سچ
جي ڪرت ڪجه - گهر ۾ گورو جي آرت لهڪر ڪاجه - بڪئي
ڏڪئي جي سار لهجه ۽ سدائي سڪي ڏوم ۾ ٻڏو رهجه - ڏينهن
مان آيا پٺو بلڪل ڪڍي ڇڏج ۽ سڪ اڌوا ڏکر پريو جو ڀاڻو
جاڻي خوش ٿي هميشه نماڻو گذارج - ٿورو سڪورن جي
سڪالي سڪيا ٻڌي پنهنجي گهر ڏانهن موٽيو ۽ سدائي آنند ۾
بيپرواه گورو چرنن ۾ لدو لائي رهڻ لڳو - اهڙي طرح جيڪو
به سري گورو مهاراجن جي سرن ٿي پيو تنهنجي نهال ٿي
ڪياءِ ۽ پوءِ گووند وال مان موٽي سوامي سکوئي سري

ڊوازڏوهاڻڪو ڏاڍو آهي ۽ ٻئي آڌار تي ڊوهاڻڪو ٻڌو آهي آئيندهہ
ڏٺي مالڪ آهيو. جنهن ڏکي لکيو اٿين ڪريو.

انهيطرح جڏهن من سچو ٻڌايو ۽ صاحبن کي پسنده
آئي تڏهن ڪرڻا ڪري هڪڙي اپديش ڪيائون ته ڏي مور ڪر
ڏون ڪوڙ ۽ ٺڳي اچي ڪامي ٿيو آهين. پاپ ڪمائي
جيڪي ڪڏهن ڪرين تنهنجي عيوض انت ڪال ڏوکي جي
جي ڏيڏي پوڙ ڏيندي ۽ ڪروڙين جنمن جا مهان ڏڪ سهندين
۽ توءِ اُن ويلي ڪير تنهنجي سهائتا ڪندو. پيا سڀ
ڏوکي ڇڏي مليا ويندا ۽ تنهنجا ڪرم ئي فقط تنهنجي
سنگ هلندا. جي توکي ڦن ڏيڻ ڏاران پلڪل ناس ڏ ليندا
۽ جيڪي ڪرم تو ڪيا هوندا سي ساٿيا توکي ئي کائيندا
اوين اڪيلوئي اهو ڏک ڀوڳيندين ۽ پڇتاءُ ڪري سر ڏوڪي
وڃا پيو ڪندين تنهنڪري توکي سمجهائي ڪري ٿا الٿي پورسٿا
ڪرڻا جو سمرن ڪر ته ڪو ڇوٽڪو ڏٺيئي. ۽ جڪ جنجال
جنهن توکي سچو ڪيو ڇڏيو آهي تنهنڪان جار مان ميڄو
والڪر پڄي پام ليئي. سڪاري هر ڏام سڃال ۽ ڪڪر
ورئي ڇڏي ڏي. ست سنگ ۾ پهچڻجو وقت ٿيا ۽ ڏو
جي ڪمائي ڪري اچيوڪا ڪر. سري سعڪورن جا
رسيلا وچن سمرو وڪارن جي ناس ڪرڻ وارا هن وڏ ياڪ
کي ٿکن ٿيون والڪر ڇڏي ويا سو سڀ سڌ پڌ وساري
ڪري ڪنڌي اکين ۾ جل آڻي پهنجي ڪيلن کمان
ٿو لکيو ۽ سعڪورن جا واڪيه ست مڃي سرڏا ڏار

ٿ، ته توهان پنهنجو گذران ڪهڙيطرح ڪندا آهيو آهين پيٽي
ڪڙي ڪرت ڪري پيٽ پاريندا آهيو. سوالرو
صاحب جو سوال پڌري ڏاڍو اچي ٿيو ۽ سڀ ڪنهن
لکيس. هت جو ڙي عرض ڪيائون ته سري سنگورو جي
مهاراج توهين ڪهڙي جي چاڪر هار آهيون، اهي ڪرت
سوالر ڪي ڪندا آهيان جنهن پيٽ ڀرت ڪري
وقت پورو ڪندا آهيان. مهاراج فرمايو ته اهڙي ڪا ڪرت
ڪر جنهن پنهنجي ڌرم سان گذري. چاڪر ٿي
پنهنجي آجيو ڪا ڪپت رهڻ آهي ۽ پرائو حق لٽو رکي
۽ سچ جي ڪمائي مان ڪجهه پرميشور جي ارپڻ ڏيئي
باقي مان ڌرم ڪري پنهنجو انتر سهجيئي ڌرمل ڪي وجهڻو.
پوڙي اکين ۽ چل آڳي ڪجهي ويندي ڪئي، سري
سنگورو جي اهي مهان اڌرمي آهيان ۽ نڌاپري ٿي پاپ ۽
ڪڪرم ڪندا ٿو رهان. ماڻ پيءُ ڪهاڻ ڪهڙي ڏيندم ته
اڃان مان ته چوڻي پڻي ڪيئي وڏان ته پهن اوڪن جو ڪهڙو
شمار چوان، ۽ امانت مان ته جيترو ڏڪري سگهي اوترو
ڪٽي ڪيندو آهيان. ڌرم ۽ اڌرم جي موڪي بلڪل
سڌ ڪاڻهي ۽ اهي ڪڪرمڪي ته چڙڪ مان اهي ڏاڍي
جو ورثو ڪري چاڪندو آهيان. اهي مهان پاپي آهيان،
پنهنجو حال اهو آهي جو سڀ سائيدنجن کي عرض
اڻ توهانجي حضور ۾ ڪوڙ ڪهڙو ملندو ۽
جي سرن آيو آهيان، توهانجو وڏو [illegible] سري

اداس ڪندو هو تڏهن سچي سنگت ساط ولي ڀڳت ڳائي
وڃي وهندا هوا ۽ الهورت پوڄن ڪانئي جڏهن سڀ ٽرت
ليندا هوا اُتي الندا هوا ۽ پوءِ ڪجهه مدت سيجها تي
وڃي ليٽندا هوا ۽ آرام ڪندا هوا. جڏهن ڏينهن ٿيندو هو
تڏهن وري پڊ هي پڌهڻي ڪريا ليندا هوا. تنهنڪري
هر ڪهڙي ڪٿا پڙهندا هوا جنهن ڪٿا ۾ پڪي ۽ ڪيان
جو ليلاءِ ليندو هو- تنهنڪري ڪمرن جي اهل ليندي
هئي ۽ ٻئي پير ڏاري اُهي شبد پڙهندا هوا- اهڙيءَ طرح
ڪهڙن ڪال سنت سنگ جاري رکي سکن ۽ سنگت
کي هر قاسي ڪان ڇڏائيندا هوا. دربار جو وات ڪان
ولي اُپديش شروع ٿيندو هو ۽ تنهنڪري سوين ڪهڙين
بخشيشون سکن جي ماڻهن هيون جو هر سکن جي
حضور ۾ ڏيڻ سگهن ۽ لوني لڏهون هت پڙهي حضور
بيٺيون وهنديون هيون ۽ جيڏهن ڪريا ليندي هين
تنهنڪري بخشيندا هوا ۽ ڪن کي پريما پڪڙي ۽ آهر ڪيان
ڏيندا هوا جي سو پٽي پهچڻا پڪڙن لاءِ ڪندا هوا.

ڪري ڏينهن پورا ٿالي ذات جو سوڍو سري
ڪورو ارجن صاحب جي دربار ۾ آيو ۽ پير سان درشن
ڪري پهچو مسند سکورو جي ڳرن ڪمان تي رکي
هٿ ٽيڪي ڪيسيا هت پڙهي اکيان پيٺو رهيو جڏهن
ڪريال سکورن هن جي طرف نهاريو تڏهن ڏٺا ٿالي
ڇڏي ليکس ڪي پورا سچي پڙهه ڪهٽ ڪري لڪانجه

ورت لاهي ڳاڙهي ڳل سان اشنان ڪندا هوا ۽ ڪڏهن
ڪانپوءِ سماڌي لڳائي آتم سروپ جي ڌيان ۾ استت
ٿيندا هوا جڏهن اوسٿا ۾ ٻڌ ۽ پاڻ لنئو لڳي ۽ سڌ چيتن
۽ اکنڊ آنند پراپت ٿي ورتي اکرس ٿڙي ٿي.

پرڀات جو رباڻي آساوار ڳائيندا هوا جا سک سنگت
ڙي پاڻ گونجيندي هئي ۽ ايڪ پرڪار جون راڳ
واڳطيون آلاپيندو هيون جي درٻار ۾ ويهي وڏاڳي سک
ٻڌندا هوا. پلاهڪڙي نمرت ڀلا ٿي گورو جن جي امرت
روپ ٻاڻي ٿيون پريمي، جو جس ۽ وشين کان وراڳ جا وچن
جڏهنڪان هڪڙ چت تي ٻڌي پيدا ٿئي اهڙا صاحبن جا
شبد ٻڌي سک سنگت سدائي نهال ٿيندي رهندي هئي.
صبوح جو سري گورو مهاراج پيشاني تي ڪنڪو ۽ چندن جو
ٽلڪ ڏيندا هوا ۽ پوءِ سو ڪيسر ۽ سفيد پوشاڪ ڍڪي جڏهن سورج
واراڻ اڀري جڳ کي پرڪاش ڪندو آهي تڏهن سڀني کي پاڻ اچي
درشن ڏيندا هوا. ۽ جڏهن سورج کي ڏسي ڪنول ٽڙندا آهن
تڏهن ڪطوان پرش گيان ٻڌار سڪڪو رو جو ديدار ڪري سرها
ٿيندا هوا. ۽ جڏهن سورج جي اڀرڻ سان اونداهي ناس ٿي
ويندو آهي تڏهن سڪون جي درشن ملڻ سان سڀ پاپ
۽ ڪپٽ دور ٿي ويندا هوا ۽ ستت ٻڌور روپ بلڪل خوش
ٿيندا هوا. هڪ پهر ڏيهن ٿئي سري سڪور درٻار ۾ ويهي
سکن کي اپديش ڏيندا هوا. ۽ انهن جا ڪلِيش ڪاٽيندا
هوا - تنهنکانپوءِ رسوئي تيار ٿيندي هئي ۽ ٻڌاري اچي

ڪلي ڏنا ۽ آهر سروپ جو گيان ٻڌائڻ لڳس - ۽ هڪڙي
حڪم ڏنائين ته هلي اُن پنهنجي گهر هليو وڃ ۽ گورو جي
ارت ڀڳتي ڪري ملاءِ. تولدي ٻون ۽ ارڙهن سڪ ٻون ڪنهنجي
تابع رهڻ ڏيون ۽ جيڪو سماج ٽوڪي ڪهي اوڪو ڌاڻ وٺي
وڪيجي - ايترو چئي ٻڌ الاڻ چاڙهي سڪو ڙو سڪداڻا ڏيڙي
۽ آيا ۽ سيئي اوڪن ۽ سدن سرشٽ جس مشهور ٿيو.

دوڏاڏهن ڏني سڃي پنهنجي گهر ڏاڏهن رواڻو ٿيو جتي
هن سڪي پتو - اسٽري پٽ ۽ ڏيئرون هتيا ڪهڻي
قد ر شڪر ڪدا ر ليا. هدوق ڪيترا مڙ آن مرو ز ٻهچدو هو
۽ ٻکين ڪي گورو جي ارت ڪرائيندو هو - هن ڏٺي حيالي
جا ڏيڏهن سڪ سان پنهنجي ٻوار ۽ ڪدار ڏيا ۽ آخر گورو جا
ڪرڻ ڪهڻي مڪت ٿيو - هو ڪسوٽي سهي ٻڙو لڳو ڏهن
ڪري مهان آتم پد پاڻا -

سڪورو سچا پاتشاهه سري امرتسر جي ڪار
ڪرائيندي هڪ دفعه گوولد وال ڏاڏهن هليا. گورو
مهاراج گهوڙي تي سوار ٿيا ۽ ٻي بيشمار سکت سدن
همرڪاب هئي.

گوولد وال ۾ پهچڻ سان ديس وديس جون
سنگتيون آيون ۽ انيڪ پرڪارن جون پيچائون ڏن ٿدرالو
وڪي هت جوڙي صاحبن جي قدمن ۾ سر ڏوايائو ۽ درشن

آنند ڀيا ونن - ٻر ماڻهو اسين ڌمڌڃي ۽ ر گهرط ڪري
هندڪي ايعري ڪا شتا ڪين ڏيندا-ون ۽ ڏون اچان ٻ
ڪو ڪهري وت ٻاٿي مدڃ جهو ستيا پاتشاه مولڪي ٻدهمڃو
صد ق دان ڏيو ۽ ٻي اماد يا ڪريو ته مدهمڃو من -ڇڏي
ٻدارڻن ڪان اڃاه ڏڻي انين ڇڏي ٻريو ۽ مست ڏي مو
سوامين جي قدمن ني ڪري ٻيو - جدهمڃي دين ديال
ستڪورن خوش ڏي مدڃي ساراه ڪئي

سري مڪ واڪ

مدڃ پيارا گورو ڏون گور مدڃ پيارا -
مدڃ گورو ڪا پوهتا جڪ لڪهطهارا -

ارٿ - مدڃ گوروکي پيارو آهي ۽ مدڃ کي پيارو
آهي گورو - مدڃ آهي گورو جو پيڙو ۽ جڪ آهي ان پيڙي
ڏي چڙهي پار پوڻ وارو -

گورو جن جي ساکين ۽ مثين سلوڪ جوڏاپرج مڪ مدڪ
مطرح گولي لکن ٿا ته سري گورو ارجن صاحب ٻاٿي مدڃ
کي بخشيش ڪئي آهي ته ڏون جڳ جي پار ڪرڻوارو
ڏيندي ٿدمڪري مو ويعرٺي ندي ني جهاز جهليو بيٺو
آهي ۽ گورو جا سک جيڪي مي اوڪ جڻدي پراوڪ وڃنتا
ندڪي مسدڪ ني گورسکي جو نشان ڏسي پيڙي ۽ چڙهي
گور اوڪ پهچائي ڏو -

سري گورومهاراجن پرسجون ٻاٿي مدڃ کي ٻدهمڃي
واهن ۽ ونن چاتي سان لاڏو جدهمڃي مڪد ۽ هدڃا ڪچاڻ

جاطي منهجي ننهن اعات ڪئي . سچ آهي ته اوهانکان پهرين
شيو ڪري ذڪر سڌ . اٿو ٿئي جو سڀ وسيلا ڇڏي فقط
توهانجي شرن اچي پيئو . توهان ديوهڙي جي لج
رکي الهيري ڪي ٽريڻ جو بخشيو ؟ پيا ڇا توهان صاحبن
جا ڪرڪيرا ورڻ ڪريان جنهن شيش ۽ سار ڪاڪائي ته پوري
ٿيا پون . اڪيان ڪري ٽيو سري ڪري مهاراڄن جو ته انهنجي
سڀ ڪمائي قبول پيئي ؟ سڀ جڳ جنجال مهجان چٽين
ماظي گهري وٺ هيڪي ڏي ڪي گهرڻ مهجي ؟ اسين ٿوري ڪهڙين
پرسن ٿيا آهيون . بلاشڪ مهون مانگيو دان گهري وٺ .
پائي مدد اوداس ڪئي ؟ مولعي ادا بخشيش ڪريو ته
اچاه ٿيا ۽ سعدارڪان سواه بي ڪا چاه ته رهيو . ؟ ڇا توهان
صاحبن جا ڇرن ڪمل الفي پير مهجي من ۾ وسن .
ايعرو ٻڌي مهاراڄن فرمايو ته هي وڏيائي اجان پيو پسي
ڪي گهر . اڏو عرض ڪيائين ته پهنجي داسن کي ايعري
قدر آزمائڻ مٿان ڪو اٿي رج سيپٽي آزمائشون سهي ته
سگهي . صاحبن فرمايو پيارا سکن جا من ڪيهڙن والکر
مٺا کڻون پهون جڏهن ستن ڏاڍ ۾ ٻڌهي آهي ته گهڻدو
آڻ ناڪ سڪ هڪدم ڪهڙون ٿيندو آهي ؟ اهو ڪنهري مان
گهرون سگهي جو لائق خزالي داخل ٿيندو آهي ٿنن
... سڪر جيڪي ٻڌي دل وارا آهن اهي موڪر روئي
داخل ٿيڻ لاء اهيطرح کولها آهن جو جو هنجڪي
پيجو روپ ڪري ڇڏاونٿا جنهنجو لعابرتي

ماڻهون ڊوڙندا اچي ساڻن گڏيا - حڪم ڪيو ته ڏوڙي
کڻي اچو ۽ ٻاھر ڪڍو اچي کوه تي پهتا - ۽ پيا ٻڌڻ ڪيترا سڪ
جي ويڄهائي ۾ هوا سي ڊڄندا آئي آيا. مهاراجن ڪناري تي
بيهي آواز ڪيو ته ڪهڙو کوه ۾ ڪريو آهين مٿي تي ڪاٺين
جي ڀري رکي اٿيئي جا ڪيرائي جو ڏٺو هيٺ ڇڏين -
جواب ڏنائون ته مڇڇڄو ڊالو مڇي آهي - سري سڪورن
جي ڊر جو ڀليو آهيان ايتري ۾ ماڻهو ڏوڙي کڻي آيو ۽
سوامين جي سواري لاء گهوڙي ۾ زين ڪري وٺي آيا.
ڏوڙي کوه ۾ لٽڪايائون، ڇيائونس ته هنکي جهلي ٻاھر نڪري اچ.
چيائين اول ڪاٺين جي ڀري ٻاھر ڪريو مان ٻڌي ۾ ٻڌو
پوءِ ته پوءِ آءٌ نڪرندس ۽ ڀري کڻي سڪورن وٽ
هلندس. ماڻهن ڏنڌ ڀر ڀائين ڪاٺين جي ڀري ڇڪي
ٻاھر ڪڍي ۽ پوءِ ڏوڙي کي جهلي پاڻي مڇڇڄ کوه کان ٻاھر
نڪتو ۽ سري ڪورو ارجن صاحب کي ٻاھر بيٺل ڏسي کڻي
پريم سان پيرن تي ڪري پيو، وينتي ڪرڻ لڳو ته
سائيدڄن جي هي ڳالهه ڪا ڏٺي ڪين آهي ۽ توهين اٿئي
پهر سکن جي سهائتا ڪندا ٿا رهو، ماٺي کي جڏهن ٻاري
ڪشٽ اچي پيو هو ڏڌهن هن ڦال ارپڻ ڪري توهانکي
پڪاريو هو ته توهان لڪشمي کي (جڏهن ان مهل چرڻن جي
چاپي ويٺي ڪئي) ڇڏي ڪڙ جي سواري جو ويچار نه
ڪري پيري پٺد ڊڪي اچي هنکي گراه کان بچايو هو،
جڏهن پاڻي ۾ ڀوڙي ٿي ماريس. ۽ توهان پڌهاڄو برہ

لڙڪي لڳي ويئي - وري واچ ڏيس ساڻهون سوڌي جڏهن
ڪوشش ڪري اکين وٽ جي ته هوءِ هلايو ڇڏيس پنهنجي
۽ ٿڌڪالسواهه اکيون، ۽ جو ڪڍ اچي پيٽس سو سهڻ ڏي
ڪون پويس ته وڃان ڪيڏانهن ٿو- ۽ جڏهن ٿڌن ويو ٿڪجي و-
وات ۽ مڪڙو قتل ڪوڙ هو جڏهن ٻاڪي ٿو رو هو ۽ اولاد ۽
خبر ڪان ٿي پيٺي ٻاڻي محڪم ٻري سوڙ ۽ وڃي آهر ڪري-
ڪالين جي ٻري سخيالي وري ته متان ٻاڪي ۽ ٻچي
ٻري ۽ لعڪر جي ڪر ۽ اڪيلا ٿئي ته مولڪي دوش لڳي-
ٿڌڪري ادا ٻري مٿي ٿي رکي کولا ۽ بيٺو رهيو- ڪوڙ ڪي
پيو ياد ڪري ته ڪو اچي ٻاهر ڪڍيو- ويچارو سڪون جي
ٻرٻر رڪر ۽ مست ٿي- لوڪ لاڄ ۽ ڪل لاڄ ڏياڪي ڏڻ ۽
استري، ٻٽ ڇڏي ڪوري ۽ ٻڪي ٻرٻت رکي- ڪاڏ وکڻائي
ڇڏي ڀاڻ سوٻر ميٺو ٿي ڏيس مڪر سڪو ۽ جي. ڇڙن ڪملن
۽ ٻرٻر مهان ٻلوان ڏوس سو جڏهن مهل آهي ٻريرڏاڏي
ڪيڏهن. ڪٽي ٿڌن مهل صاحبن کان بلڪل ويٺو ته ٿيو ۽
ڏڪڻ مرائي ٻاهر ڪڍا. ڏڪاڙ ته سکر کي وڌ وسدڪت ٿيو آهي
ٻري ڪالين جي مٿي ٿي ائس ۽ ڪوڙ ۽ بيٺو آهي- سڄي
رات گذري ويئي ڏيس ته ڪالين جي ٻري مٿي ٿان ڪين
لاهيو ۽ بيٺڙي هولڊ و ٿڌڪري جڏهن هالي ڪي ڪالڪٽ
کان ٻچائڻ لاءِ ويڪڙ ڏاڍ ڇڏي ڊڪيا هوا. ٿڌن ٻري
اکاڙي وڌ ڀون ۽ ڪون وڃهڻا ٻڙاڪا ۽ ٻما ڪهڙي ڪري
من جي کٽي پٺيان ڊڪڻ و ويو ۽ ٻيا ڀ ڪي

ي رهيو مگر مڇيون جي ٻڌڻ ۾ بلڪل موڙيو. هڪڙي
ڏينهن صاحبن هڪڙي پاڻوٽ گهرائي کڻي ته ر سمجهايو ته
و پنهنجي سموري ملڪيت وڃائي ويٺو آهي ڳايون لاس
ڪيون. شرڪن ۾ گلارو ٿيون (ڏهن سرور ٻڌڻ جو مقام
واڌو ۽ ماڇا چڙهي سو اهو ٻروڪر ڪيا ۽ اهو سدن ڪيو
ڪيس ڪاڇي ۾ آيو جو گهر جا سڀ پدارت لاس ٿي ويس
ماڻهي اڄڙيل ڪهڙن واڪر ڪر پاڻي رهيو آهي.) تنهنڪري
ماڻهو ٻون وڃي آهي جوڪواپار ڪريا ته وري وڃي پنهنجي
پير کي مداه. پاڻي مڇي هٿ پڙي ويڇي ڪٽي ڳورو
جي مون کي سڀني جو سرشت ڏن مليو آهي جو ڏڪي
هاڪر ڪسي ڏڪي چوري ڏڪي جل پوري لڪي پاه ساڙي
۽ چمن پيو وراهجي تن پيو وڌي ۽ انت سمي ٻه سهائتا
ڪري آهو سدام مان انهي پهر پهرسمر يان ۽ مايا جي محبت
۾ لکي جيڪا عمر مون وڃائي آهي تنهنجي لاء پڇ کهڙون
پڇتاءُ ڪو ڪريان. ايترو چئي مڇون کي وڏو ڪري
وري هو وڃي ٿهل سيوا ۾ لڳو. هو ڪاٺين جي ٻري
آڻيندو هو ۽ پيو پاڻ لنگر جو ڪم ڪار ڪندو هو.
هڪڙي ڏينهن هو ڪاٺيون ڪڻ لاء ٻاهر ويو جتي ڪالي
ڪالي ڪڻ ڪري ٻري ٻڌاء ٻر ڪاڙهيل وار وٽيس ڏي ڪو. جڏهن
ڪري چارڪهڙيون ٻهر لڳي ويٺس. آخر جڏهن ٻري ڪڻي
شهر ڏانهن هليو ته وات ۾ اچي طوفان ورايس. الله ٻري اهڙي
آئي جو هٿ ته ڏسي هٿ کي ۽ ڪڪري ۽ ٻڪري جي اڪ

۽ ٻين کي ھٿين ڪرڻ لڳا ٿي ـ
مٽي لڳڻ لاءِ ڪاليءَ انھن جو ڪرڻ ڪيائين جو ھو ڏن ڪٺي
پر متعلقين ناڻي لاءِ ھوڙ ڪيو ۽ جڏھن ڪل ٻڌيءَ ته ماڙي سڄي
ڪاليءَ جي ڳوڙ ري ٻري ڪٺي آيو ۽ ھو ۽ اُھا ڳوڙو وٺي ٻيڪر
مان ڪڍ ۽ ھو ۽ سڌا پرنيرجي لڏو ۽ ھڪڻ زھيد وڌو ۽ ھو ڏي
ماڻ وڪار سڀ پچائي ڇڏيائين. جڏھن الھي ڳالھه کي ٻڌ
ڪھڙي ته ٻھڻ ڪڍ ريا ته ھن ھڪ دفعي سڄڪورو ٻچاڪڻي لاءِ
ھجي، ڏاڏي ھڪڙو سڪي آيو ھو سو چيا ڪڍ ۽ آھي ۽ روڻي
ڪٺي ڪانيد و آھي؟ سڪن مان ھڪڙي عرض ڪيو ته ڳوڙ
جي جڏھن مالڪ ھو آيو آھي ته مالڪ لڳڻ جي ڪرڻ لاءِ ڪاليءَ
ڪري ايد و آھي ۽ ٻوڇڻ ڏيکر مان ڪانيد و آھي. فرمايائون
ته آءُ ته پنھنجي سوا خاصي ڪو ڪري ۽ پنھنجو ڪرڻ
ڪو ٻڪڙي جو ڪاليءَ ته ڏئي روٽي ڪو ڪاڻي ۽ اھا آھي مزوري
ڪٺي. الھيڪري ھو الغرض پيل ڪرت ناس ڪري ته
سکھد و. ڪھيس ته ٻوڇڻ ڪھڻ ٻي ھدان ڪاڻي لڳڻ جي
سوا ڪمائي ۽ ٻي ھدان ته. جيڪو اھا ملڻيس ڪڍھن مان
ڪھڻون ناڳ ٻين ڪي ڏئي ۽ ڪو رو ناڻ ڪاڻي. ته ھن ھن سڪ
اھي سچي وارتا ٻڌائي ھجي. ڪي ٻڌائي جڏھن ٻڌ سچي ورتي
پنھنجي سڄڪو ڙن جي حڪم موجب وڪي. ھوسڪن جي ڪھڙن
مان ٽڪر ٻچي ڪانيد و ھو ۽ سچو ته ٻھار وڪو رو جي لڳڻ اھا
ڏھڻ ڪڍ و ھو. ناڻ ٻوڇڻ ڪو رو ڪانيد و ھو ۽ ٻين کي ڪھڻون
ڏيد و ھو ۽ ھن ۽ ٻڪو ويساه ڪيائين. ھجو سڌو سو ڏرٻل

ڪياءِ ته سعکورن جي ميوزن وري به آيو آهي ۽ ايڪويه،
روپيا پدهمڄي پيٽا ڏو جوي ۽ حڪرنامه، هوءِ ته هده و - سڪھي
اهي وچن پڌي بلڪل خوش ٿي ۽ پڇي ڪي چياءِ ته ڏونهين
وڏن ڀاڪن وارا آهيو جو ٿڏهي لوڪن جي ڏات سهکو رو ڏوهان
ڪي ياد فرمايو آهي ۽ پدهمڄو چاڪي دپا ڪئي اٿن - مان
اوهانکي هڪڙو سکيو ڏس ٿي پڌايان، جو هي آهي ته مون
ڪي ڪنهن شاهوڪار وٽ هلي گروي رکو- مان دل ته پنهنجي
هنجي ٿهل ڪده يس ۽ جيڪي ڏوهانکي گهرجي سو انکان
وٺي هليا اچجو - پاڻي مدڃه ڪي اسٽري جي صلاح پسند
آئي ۽ ڪياءِ به اونهين جو هڪي گروي رکي پاڻ ڏن وٺي
آيو ۽ روپيه ميوزي ڪي ڏئي انکان حڪرنامه وٺي سڪي
ٿيو- پوءِ ته ڏائين ته مهاراجن موڪي پاڪوٽ سڏايو آهي اما
سڏ سڄي اچي پدهمڄي اسٽري ڪي پڌاياءِ جي مان هاڪيه
سهکو رام جي سيوا لاءِ ٿو وڃان- اميد آهي ته وڏن رهي
هر طرح ريجهائيندو وسان - ۽ جڏهن ڪرپال ٿي موکي
ٿهال ڪندا تڏهن وري اچي ڏوسان ملندس- اما مصلحت
پڪي ڪري ڪاه وڪڙي گهر ۾ ٻوڇن وٺي آيو جو ميوزي
ڪاڏو ۽ پاڻ به ڪاڏي رات جو سمهيا، صبوح جو سوير و هن سان
گڏجي پدڌ پيو ۽ سڪ سان اچي آئي پهڻو جڏي سهکو رو
سچا پاڻشاه ۾لاءِ جي ڪداري تي رونق افروز هوا- مهاراجن
جو درشن ڪرڻ سان پاڻي مدڃه جو شيو پر جي آيو پرڪنت
۾ روڪي ورياءِ ۽ سوامين پڙ گهٽون مهن ڪون ته لس

سعدائتي آليو. سکر ارداسيءَ ٻڌي اُن وقت تياري ڪئي
۽ هڪڙي کڻي ٻيڙي ۾ لاڳي ٻيڙي ٻڌو ۽ چيائين ته سعکورن
کي مدد جي طوفان ٻيڙن تي مٿي رکجن ۽ ٻوڙ پاڻي ۾ اُتي
گاهه تي وڌو ۽ سکرو ۽ ڀرميشر جو سکيو ڳالهه سمريو ۽ وڌو.
انهيءَ طرح هو هميشه گاهه وڪڻي آڻيو ڪا ڪندو هو ۽ هن
جا سڀ وڪار ڇڏي سگهي ٿيو.

هو ڏيهاڙو گاهه وڪڻي مس مس اَڌ روپيو ڪندو هو، سگهي
ته ۽ هو ڏاڍو ۽ ڪو لڏهڪري سعکورو ڏوري ٻه آزمائڻ لڳس.

ڇڏ هن اکي ڳالهه کي گهڻي مدت گذري ۽ پائي محصول
هن ٻه صاحبن جي سرو روپ ۾ اڪ ولي ٿيو ته هن مهاراجن ڏوري
ٻه ارداسيءَ کي ڪرائي حڪم ته ڏو ڏهي ڪڻي سگهي وت وچ
۽ اول ايڪو ۽ ڏيها ڏيها وڏي پوءِ مٿ پر ته جاڳيس. مهاڙو
حڪم ڪڻي پڌ ٻيو ۽ ڏوري کڻي ته ڏيهن ان شهر ۾ ٻه جي
اچي پائي محصول سان مليو جو هڪڙي ته سي نهايت خوش
ٿيو ته سعکورن مولکي نهال ڪيو آهي ۽ مهاڙي کي چيائين
ته ڪري ڪري ملي مدد جي ڪاري ٻيڙا پايو ۽ سعکورن جو
حڪم ٻڌ ته پيڪار ڏيهي پائي محصول کڻي خاطري ڪري هڪڙي
کهڙولي ڏيو ۽ اُن حڪم ڪتولو ۽ چائي انهي ۽ وڌائيس ۽ ٻوڙ
حڪم کهڙيائيس مهاڙي چيو ته اول ايڪو ۽ ڏيهه
ڪڻي آؤ ٻوڙ اچي حڪم ته س ۽ هن پاولدا آڻڻ ڪري
پائي محصول ڏاڍو ٻرسن ٿيو جوڙ لکو ته تحقيق مولکي سري
ڏيهاڙن ٻه محصول جاو آهي ۽ اسري سان اچي ڳالهه

خوش ٿيو ۽ من ۾ چوڻ لڳو تہ سڀڪو رو سر جي سيٺ ڪني
ملندا. آهن سو هي ڳالهہ بلڪل خسيس آهي جو سوده و اسلام
۽ ٻيا مڪدم گوري لڳيتي. ۽ سرڪار کي آه رعيا سان وڏي
پڌهنجي گهر ويو ۽ اسٽري کي ٻڌايائين تہ موٽنداهن سري
سڀڪو رن جو حڪم ڏنو آيو آهي ۾ آهو ڏن ڪانسواءِ ٿئو ملي
ڏيهہ ڪا اهڙي صلاح ڪر جو ڏن ڏيڻي حڪم ناهہ وڏي
ڏسڻجي. سڪٽي مڪي ڏير ج ڏيڻي چيو تہ اها ڳالهہ سڪم آهي
توهين ڪو خيال نہ ڪريو. ڪوٽ ڪڏواري ٻيائي ويٺل
آهي جڏهنجو سنگہ هن ڪوٽ جو چوڏري چڪي ڏو سو
جيترو ڏن سرڪار گهري اوترو اڪان وٺي اوهين پڌهنجو سڪي
ڏيو ،کو ۽ پڌهنجي ڪديا نہ. انهيڪري وڏياڪڙ چئني جڏهن
جي سڳائي گورو جي ارٿ ٿيندي. ايترو چئي هوءَ مڪدم
چوڏري جي گهر هلي وئي ۽ عاجزي ڪري ٻئي طرف خوش
ٿيا - ۽ جيترو ڏيڻون هوس اوترو ڏن وٺي آڪي پهي جي
اڳيان رکيائين. پائي مڇي. رو پيہ ڏسي خوش ٿيو ۽ هت ۾ ڪٽي
سرڪار جي اڳيان مٿي ٽيڪي ٻيٺا ڏريا ۽ حڪم ناهہ وڏي ٻي
هو آنند ٿيو ۽ بار بار نمسڪار ڪري پڌهنجي مسڪ
ني رکيائين ۽ چت ۾ اهڙو پرسن ٿيو جو چڙڪ ساکيات سڪورو
هي مليو هوس. پوءِ ٻاهر نڪري ڪاه وڪٽي آيو ۽ ٻوچن تيار
ڪري سرڪار کي کارايائين ۽ رات جو ٻڙ چڱيءَ طرح من جي سيوا
ڪيائين ۽ سري گورو مهاراجن جي طرف جون خبرون ٻڌيائين
ات سرڪار سان گڏ ري وڏي ٻريات ٿي تہ سري واهگورو

جهڙي هو ڪاٺ وڪڻي گذران ڪندو هو ۽ انهيءَ مان سکن
جي پرورش به ڪندو هو ۽ جيڪي بچندو هوس تنهن جا
چڻا ڪندو هو ۽ ڪرو ڪاڳو ڪو ري جي اڱڻ ۾ پٽيندو هو ۽
تن کي پنهنجو ڀرپاءُ ڪندو هو. جڏهن انهيءَ طرح هن کي گهڻي
مدت گذاري تڏهن ڪرپال ستگرو نانڪ ياد فرمائي
ارداس ٿي سک کي گهرائي ڪٺيو ناٿ ڏيئي سمجهايو ته فلاڻي
شهر ۾ ڀائي نالي اسانجو سک رهندو جنهن کي ڏيهن ٿيا
ته آهيان اهو پيٺو ۽ بلڪل مفلس ٿي رهيو ۽ هاڻي گاهه
وڪڻي پيٽ قوت ڪندو آهي. هي ڪٺيو ناٿ ڪٺي الٽ
وڃ ۽ جيڪي ڏين هو ڏئي ته اول هن کان ايڪو به
روپيه وٺي پوءِ اسانجو ڪٺيو ناٿ هٿ ۾ ڏي جانڪس.

سک ڪٺيو ناٿ ڪٺي پڌ پيو ۽ ڀائي [illegible] کي گاهه
وڪڻندو اچي لڌائين. ڀائي [illegible] سک کي پيرين ڪٺي
۽ هن پڇايس ته مان تو ڏانهن ستگرو نانڪ جو ڪٺيو ناٿ ڪٺي
آيو آهيان. ڀائي [illegible] ايترو پڌي پريم ۾ گد گد ٿي رهيو ۽
ڪو ري جي سک کي ڏسي ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ بار بار نمسڪار
ڪري هوڏ لکيو ته ڪن ڀاڳن وڏا ڀاڳ تنهنجا جو موڻ لڪر کي
سري ستگرو ياد فرمايو آهي پلا اهو ڪٺيو ناٿ ڏيکار ته درشن
ڪري اکيون ٺاريان. ۽ تنهنڪالهوءِ جيڪي لکيو آهن
تنهنجي بجاءِ ري ڪريان. ارداس ٿي سک چيو ته اول
مهڪو روپيه پيدا آڻي ڏي ته پوءِ توکي ڪٺيو ناٿ ڏيو-
ن جو آگيا اهي دستور آهي. ڀائي [illegible] نهايت

جهڙي سڀ ڪليش من جا ناس ڪري - سدائي سکورو سان
سنهڪري رهجي - سڀن جي سيوا ٽهل ڪندو ڪرڻ. ڏنهن جي
اٿهه ڪرڻ شڪ ڏي وينو ۽ اندر ۾ آنڪيان پائيندو ين ۽ اٿت
سڀي سڄي پيڙن کان مڪتي پائي آنند سروپ ۾ سمائجين
جنهن موجب هو سندام جو سمرن ڪرڻ لڳو ۽ پوءِ ڪيترن
ڏينهن موٽي پنهنجي گهر ويو - مهاراجن جي وچن موافق
سڀ سماج مان وڃان ناس ٿيڻ لڳو - گهوڙا، ميڙهون ۽ پدارٿ
ناس ٿي ويس ۽ شريڪ منادس مسخريون ڪرڻ لڳا - ۽
ساڄو ڪوٽ زالين مڙسين چوڻ لڳو ته هن جي پٽ لکيس
جنهن ڪري سڀ ڪجهه اجڙ ٿي ويس ۽ ڪو رسڪي ورتائي ته
نصيب اڃي پٽ ڏنيس ۽ سڄي مڙي اڃي هنڪي سمجهايو
ته پائي ڏو پير ڪي ڪاوڙائي سڀ اوڄ پنهنجو وڃايو - هاڻي
ته ڏون ڪو رسڪي ڇڏي پير ڪي نيزاري ڪر ته هو ڏو ڪي بخش
ڪندو ڏنهنڻي پائي مڃي. هنڪي ورندي ڏني ته مون
سکورن جي سرڻ ورتي آهي جنهن پنهنجي ديا ڪري
مونکي جوڙي پدارٿ کان ڇڏائي مڪت پدارٿ جو آنند
بخشيو آهي ۽ آئينده به منهنجي لاءِ سڀ ڪجهه سکورو وٽان
ٿيڻو آهي ۽ پير مير سان منهنجو ڪمرئي ڪونهي - ڪوٽ
جي پيدائين هنجو جواب پڌي چاڙو ته مڃي مهان مورک ۽
اکيائي آهي ٿن صلاح ڪري باقي رهيو کهيو ٽپڙ، گهر ۽
سرداري کسي هنکي شريڪن مان ڪڍي ڇڏيو. جنهن ڪاڻپوءِ هو
پنهنجي پوڙ رنا استري ساڻ وٽي ٻي شهر ۾ وڃي رهيو -

سرور جو مريد ڏو ڪوڏئين ٿڌهلاء هي سڪر ڌرم درلپ
آهي ۽ ٿڌهڪانسواء سڪي هندت ۾ اڇط ٿلوار جي ڌار ٿي هدت
ڪرڻون ۽ ڌ ڪرڻ آهي ۽ سڪي هدت مهان سوکيم ۽ وار
کان سڌهون آهي ٿڌهڪي ڏون ڪهائي ڪين سکهدي
جو اٿر سرجي ست آهي ۽ اُنهر آپا پڻو بلڪل ڌ جاڻائيو
۽ سرڌبوڌ سي ٻر ڌ ڪهي ۽ ٿڌهڪانسواء جڏهن ڏون
مدهداڄو سڪر ٿيندي ڌ جڳت ۾ ٿڌهداڄو اپڄس ٿيندو
۽ ڌن ڏاس ٿيندء، ڪل جا لوڪ ٿوڻان ڪلون ڪندا-
۽ پدهداڄي پرسان ڪون وماريندء سوجيڪڏهن ايترون
جثيون ۽ پاڪسان ڦپولين ڌ ڍلي اڇي سڪر ٿئي ذت مات
ڪري ويڏو ڦبرون ٻوڄ ۽ سڪئي جو ڏاوڏي ڌ وٺ پدهداڄو
ڌن ٻر ڌ وڃاء ۽ ڪل جي وڌ پاڻي ٻر رکيو اڇ ۽ چو سڪي
ڏاري ڌڪن ۾ ٻوين ڏو- ٿڏهن هوڳڇئ ۾ پلاند پاڻي اراس
ڪرط لکو ڌ جڏهاڪر مون سائيداڄن جو دڙشن ڪيو
آهي ۽ ڪدن سان وڇن پڏا اٿر- ٿدهن ڌيدهن کان
مدهداڄو هن مسلمان جي سيوا کان هٿيو آهي- ۽ اڳيون
ڳالهيون ٻاه ڪري کهڻو اڇي ٿيو آديان سرور ڏرڪ آهي
۽ مداڄهس ڪرامات ڪانهي ۽ جڳت ۾ مريدي سدڌيس
فقط ديکاد يکيءَ جي آهي- ۽ ڏرڪ جي اڳيان سرڏواڻط ڌ سريو
۽ مدهو ڌرم وجاڻڻون آهي- مون هدهو ڪل ۾ جدم ورڌو
آهي سو مسلمان جي اڳيان وڃي مٿو ٽيڪيان اٿهي کان
واڌاري اڌرم پيو ڪوڻهي ۽ اٿهي ڪري مان ڏرڪ جي سزا

ڪ جو ڪ لڌو لکي پيٺي هوندي هيس - هو مٿي تي هٿي
جون ٿو ڪريون ڪٽندو هو ۽ الله کان ٻاهر لڪري ڀري
وڃي ڇڏيندو هو. اهو ڪرهو وڏي ٻرڏات کان وٺي شروع
ڪندو هو سو ويندي سالجهي ڏاٿ ۽ کهٽي سڪ ڏاري.

ماڻي پڌ و ڪٽاباني محمد چوڏري جي، جڏهن ڪي ٻرب
جدر ۾ پڪيءَ جا سڪار پيل هوا. ڏ هو ڏات جو وجهوت
کهٽي مال ۽ ڏن واو سره وڃو جو مريد هو. سکورن جي
مهما ٻڌي ۽ انهجي ٻاڻي جو ارت ۽ پڇاري مهجي ٻرب
پڪيءَ جاڪي ۽ گورو جي درشن جي ابلاڪا ٿيس جڏهن اها
هو ڪيترا ڏينهن پٺي سڄيرو ۽ آخر سکن کي ڏسندي
ڏسندي مهجو ۾ مهورت سکي ڏرو ولڻ هو ٿيو ۽ ڏينهون
ڏينهن پر ٻر ڏڻ لکيس ۽ ليٺ ڪڙي ڏينهن سڪ رکي
سکورو جي درشن لاءِ تيار ٿيو ۽ سڀ گهر ٻار ڇڏي اوڻا
جو موهه وساري ٻرب جدر جي سرشٽ ڀاڳن جا ڪٽ
ڪري الد ٻ ڪو وڏا ڪهڏاري سري گورو ارجن صاحب
جي سرن ۾ آيو ۽ سکورن جا مهان سوينڪ، ٻرا
ڪومل، سدر ۽ ڪلدر چرن ڪمل (جنجي ڏرڙي
سيڻي سکن جي ڏيٺ واري آهي) ٻرسي ويٺي ڪرڻ
لڳو ڏ ڪرڏات مهجا ٿيٺي ڏاپ ڏاس ڪري
مونکي گورو سکي بخشش ڪريو ۽ جدر مرڻ جي ڀاري
سڪرت ڪان ديڻ جاڻي بچائي ولو، صاحب فرمايو ڏ
تو پهنجو پير مسلمان سچيو آهي ۽ ٿون هيڏرو هاڪي

پٽ موٽڪي ڇڏي وڌاري پاڻ ڳوٺ مان پاڻي ڪڍڻ و
آهي ۽ تنهن هوندي به ڇٽي ويو هو ته جيڪڏهن جل ڪاڏسوا
پاڻ بيحال ٿي سين ته هن تلاءُ جي هڪڙي سر ڪولي آن مان
پاڻي ڪڍي پيئجي سو جڏهن مان ڏيرج ڪري ته سکهيس
تڏهن پاڻي پيدا ڪري پيتم ۽ آهو ئي ڏون وهدو ڏسين
ٿو - ايعر و پڏي ريدار سمجهيو ته هي وڏو پٽ ڪرامات جو
صاحب ٿو ڏسجي ۽ پاڻ ۽ رڍون پاڻي پيتو ۽ سدان به ڪياڏ
پاڻي پڪڙو به آدو قت اڃي سهڙيو ۽ ڏاڏه اڃي ته رڍون به
پيتون سدان ڪن تڏهن ماءُ ڪان پڇيائه ته مر ڏيٺي پاڻي
پ ڪي ڇو نه جڏ پٺي مائي ڇڏو مي پتر موٽڪي جڏهن اڃ
کهڻون و ياڪل ڪيو تڏهن مون پاڻي ڪڍي پيتو ۽
سدان ڪري رهيس ته رڍون به آيون جن پڻ پاڻي پي
پ ڪيو ۽ پ ڪڻ جي ڳالهه ته موٽڪان بلڪل وسري ويئي -
ايعري ۾ ريدار اڃي پائي پڪڙو کي وندا ڪئي ۽ واڪاڻ
ڪرڻ لڳو جدهڪي ست ڏام جو آهه يش ڏيٺي پئي ماءُ
پٽ اڃي پدهڪجي گهر سهڙيا ۽ آڌي ڏيدهن ڪان پوء پائي
پڪڙو جيڪٽ ۾ ظاهر ٿيو ۽ سڀڪڻي آڏجي پڪڙي ڪرڻ لڳا -
۽ پهرائڻي جا اوڪ هڏجا ڇرن ڪمل سيو ڻ لڳا ۽ هڪي
پدارت ڏيڻ ۽ پڻ جن ڪارائڻ لڳا ۽ پڻ اڏيڪ پرڪارن سان
مڃجي پوڄا ڪياءُ آدو ڀائي پڪڙو (جدهن وقت ۾ سڪوڙو
ارجن صاحب سري امرت سر ۾ تلاءُ رچڻ لڳا) تدهن
وقت اڃي ڏن مون سان آڻي ڪم ڪرڻ لڳو ۽ سدام ۾

پاڻي ۾ ڪيوڙي ڪين، پر جسو ڀوڙ وسري وڃس
۽ پير پساريو ممتي واٽ لهارڻ لڳي ۽ ويچارڻ لڳي ته
منهنجو پٽ ڦاڙو ڪٺوان نو ڦسجي - ۽ ٻئي پاسي جل
اڳين سڀ ڪري مڪدو پاڻي پيٺو اللہ ڊڪيون ۽
ريڊار آن هڪ اوچو پاڻي ڦسي حيرت ۾ پئجي ويو ۽
خيال ڪرڻ لڳو ته هن اجاڙ جي آسپاس ويجهڙائي ۾ ڪو
ڳوٺ به ڪونهي متي پاڻي ڪٿان آيو ۽ تنهنڪان سواءِ آڏ هن
پاسي هميشہ اڳٺوار و آديان ته ڪڏهن ۽ هڏن پٽن ۾ پاڻي
ته هو ۽ خاص ڪري هن جيٺ واري مهني ۾ جڏهن پيٺل
پاڻي هوندو آهي ته اُنان ۽ سڪي ويندو آهي ۽ برسات
بہ اهان ڪان پيٺي آهي نڪو آهي هتي ڪوه پوءِ خبر
ناهي ته اهڙي اهلهہ وسعو بدا ملهہ هتي ڪٿان پيدا ٿي - ۽
هوڙيطرح ڊ ريڊار هجد و آهي اهڙيطرح هتي جل پروار پيو هلي
وري سامهون لهاري ڦٽي ته ڪهڙا پيا سڪن ۽ مڪري
پيڙي ماڻي آلي ويٺي آهي اڏ مرن عجب کائيندو وڏي
هدوٽ آيو ۽ پڇڻ لڳو ته ماڻي هن هنڌ اڳي پاڻي جي ڦڙي
به ڪان هوندي هئي آڄ اڄ هيڏو سارو جل ڪٿان نڪتو
آهي ۽ پاڻيجي گو ته تو اشدار، ڪيو آهي ۽ پيڙو به آهي
سو ڪوڪي ڪا هن بابت خبر هجي ته مونکي ٻڌاءِ - تنهنجي
ماڻي ريڊار کي پنهنجو پرسڪ هنطرح ٻڌائڻ لڳي ته
منهنجو پٽ پڪعو ۽ مان هنڌ ڪنداڇڏ هن هتي آيا سون اڌ هن
آڏهه سهمون مان وڏيڪ هري ته سکهيس تنهنڪري

کانسواءِ کهڙي تڪليف ٿيندي. پڪهو ڇيو ته ماءُ جي مٿي
ويهڻ ڪري به دل بلڪل ڪونهي. هڪڙو ڪوٺو هنان ڇار
ڪرڻ جهڙو آهي آئي هلي ٿوڪي جل پيار پيدا ٿين ٿا. ماڻي
ڇيو پٽ مون به اهو ڪوهه پيدا ڪرڻ جي ته سهڻي ڪاڻي
۽ جي دل ملندو ته پوان ته ٻڌندا ٿيٽ هڻيٺي مري
رهندي پس. ڇوڪري کي ٻڌي لکيو ته هنان امان مري وڃي
ڪنهنڪري هڪڙي چياءُ ته ٻلاڻون مون ورڻ هيٺان وڃي. ته مان
جلد وڃي ٿو ٻاڪي ڪٺو اچان ۽ ٽيسعاءُ دل کي ڏيرج ڏج.
ٻه جيڪڏهن مر ويو ويو ٿوڪي آڌڻ. ايتري ڏد رهڻ ڏي جو ڏسين
ته ماٺي پران ڳا وڃير ته هو سڪل تلاءُ جو سامهون آهي
ڪنهنجي هڪڙي سر ٻاسي ڪري آڏان ٻاڪي ٻي پنهنجا
پران ٻچائڻ ۽ ورني ته سر اڳئي والڪر ڪي چڱ ڄڻن ٿئي
ڪنهنکي خبر ته پوي. ماڻي کي اهيطرح سمجهائي ٻاڻ
شڪاڻي سان ڪوٺ ڏاڙهن جل لاءِ ڪيو. پڪهو وڃي وڃڻ ڪان
پوءِ جڏهن ماڻس ڏٺو ته ماٺي آڌڻ ڪهڙون هلاڪ ڪيو آهي
۽ واڏاري ترسي لٿي سڪهان ڏڏهن سري تلاءُ ڏي وڃي ۽
هڪڙي وڏي سر آڪاڙي ڏٺاءُ ته هنان اوجل ۽ سيعل جل
ڏيو وهي ڏڏ مون آڌر هٿ وڃي ڪهڙون خوش ٿي. ٻاڪي ٻي
پيٽ ٻريا، اهڙ ر ٻه سيلڻائي ٿيڻ، ڪنهنکان پوءِ دل
ليس ته سهان ڪري پيدا جو ڏاڪڙو پچان ۽ ڪپٽ ته مٽايان
سو ڪپڙن سوڏ و اشهان ڪري اتا لپوڙي رهي هٿي ته
ايعري ٻه هڪڙو ريدار رڏن جو ڏڻ چار پيدا و آئي آيو. ماڻي

۾ بالڪ وڏن ڀاڳن وارو ٿو ڏسجي ۽ ڳڻوان ٿو ڀانئجي
جنهنجي جمڻ سان اوڳاڙي شروع ٿي آهي ڄڻ سڀئي
هنکي پيدا ٿيڻ ڇڪا آهن ۽ جيڪو هنجو ولس ٿيندو سو
ٻ ڏسجو ته ايان ٿي ڏکو هلائيندو - انهنجي جيڪي
سڄاڻ لوڪ آيا ويٺا هوا تن سڀني هنجو ته ڏاڏا سهڻو لڳو ڇو
جا لڇڻ ڏ ائين ٿو - ۽ سڀني هن بالڪ کي پڪڙو نالي سان
سڏڻ لڳا - جڏهن هو ڳورو وڏو ٿيو ته سندس ڀلا ڀراوڪ
پڌارڻو - ڀائي پڪڙو جيتوڻيڪ وڏي عظمت وارو هو تب
ڀاڻ ڳهڻون ڇپايئه ۽ ٻهنجي ورتي اهڙي وکيائه جو سندس
اڪٽ وڏي ۽ هنکي سڀ ڪري ڏ سگهيا - هڪڙي
ڏينهن هو ٻهنجي ماڻا سان گڏجي سنگون وٽ متو
نيڪڙ آيو ۽ هن ڪرم والي سان سڄڻ شيرڪن والکو
سڪ داڻا سنگون جو درشن ڪري نهايت آنند ٿيو -
اڪيان سڀ ڳورو اهڙو صاحب پڪڙو کي ڏسي کهڻون خوش
ٿيا - هو ڪيترا ڏينهن ڳورو وواري ۾ ٽڪي سگهياس سنداس
هو سهڻون ڪندو رهيو ۽ پوءِ سنگون جي خوشي پائي سو
نوائي ٻهنجي گهرڏاهن موٽيو ۽ جتن ته سندس ماڻا وڏي
عمر جي هئي لهنڪري آهستي آهستي ٻڌ ڪندا هليا پئي
ويا ڏينهن هوا گرمي جا جيئب بار و هيندو ۽ سورج هتي
چڙهيو ته مائي کي اهي آيو. لڳي ڏڍ هن بيٺ کي چپاڻه ته
بڇا موڪي ڳهڻي هلاکي ٿي لڳي ۽ واڻاري مان ٻڌ ڪري
ٽڪي سگهان ۽ آيو. ڏاڍو وڃا ڪار، ڪيو الو ۽ موڪي هل

ڏيئي ويٺا آهيون ڌڻڪري هاڻي منهنجو انس اچي تومان
جي ڪهڙ ۾ جدم وڌندو ۽ انهڪان ڌي اوهانجو ونس وڌندو.
۽ آهو ٻالڪ ٻڪي جو سروپ ٿيندو ڌڻڪري انجو نالو
ٻڪو رکجو ۽ منهنجي حياتي کان پوءِ هو انيڪ ديسن جو
گورو ٿيندو - ۽ منجو ونس گهڻون وڌندو ۽ ناليرو ٿيندو ۽
سڀ لوڪ هنڪي عزت جي نظر سان ڏسندا -

اهڙا وچن سري گورو رامداس صاحب جا ٻڌي ٻنهي
استري ۽ پرش سر زمين سان لائي سڪورن کي نمسڪار
ڪيو ۽ آگيا پائي موٽي پنهنجي وطن آيا ۽ وڏي پرڪ سڀون
پنهنجي استان تي رهڻ لڳا- آخر جڏهن ٻارهن مهينا پورا
ٿيا تہ وڏي ڀاڳي ٻالڪ جو جدم ٿيو جنهنڪري هو نهايت پرسن
ٿيا ۽ سرڌا سان سڪورو جو جس ڳايائون - ٻالڪ جي چهرڻ
ڪري هنجي ذات پائون ۾ وڏو آنند ٿيو ۽ گهڻي انشاه سان
استريون ۽ پرش هنکي واڌايون ڏيڻ آيا - اُنوقت ۾ آدم
جو حال اهڙو غريب هو جو گهڻو تہ چڱيو پر آن جو سير بہ گهر
۾ ڪونہ هوس - گياني هنجو مسڪين حال ڏسي پنهنجي
ٻروني ڦوڙي ڪري گهڻو اناج هدوت کڻي آيا جو هنن
ڪيترا ڏينهن کاڌو ۽ پوءِ پيو بہ گهڻوئي اچي ملين -
سيدي کي هن ٻالڪ جي چهرڻ کان گهڻي خوشي ٿي ۽ ماڻا
پعا لاءِ تہ سيکان وڏي ڪا آنند ٿيو - ۽ هنجي چهرڻ شرط
ٻدارت موجود ٿي مليو ڌڻهلاءِ سڀ ذات پائي پاڻ ڪٺا
ٿي ڳالهيون ڪرڻ لڳا تہ هن منجهاڻن مڪڙي پيرسن چيو تہ

مائي گهڻو اداس ٿي ۽ پتي کي چيائين ته پورن سڪورو
وقت اوس پٽ جي ارداس ڪجو ته هو ڀرسندسي اسانجي
ايلا کا پوري ڪندا - هو سڪن وڻن کي ساوو ڪرڻ
وارا آهن ۽ سمرٿ آهن ۽ اڻ ٿيڻي کي بڻائي سگهن ٿا
۽ پڪ چاڙهيندو ته هو جيڪو وچن ڪيندا سو ڪداچت ٽرندو.

اهڙيطرح پتي کي سمجهائي پنهنجي زال مڙس آڌا رات
جڏهن ٿين ڪري ڪٿي. اجان صبوح مس ٿيو ته سڪورن
هڪڙي سگهه کي موڪليو ته آدم کي ڪوٺي اچ ته پنهنجي
سيوا جو من گهريو ڦل وٺي وڃ. ڏنهنجي استري ۽ پرش ٻئي
گڏجي سڪورن وٽ ويا ۽ آنندن کي سر نوايائون - سري
گورو مهاراجن فرمايو ته جيڪو مدورت توهانکي گهرڻو آهي سو
بلاشڪ گهري وٺو - پنهنجي مٽ جوڙي وينتي ڪئي ته ڪرپا
ڏات اسانجو مدو رٿ هي آهي ته توهين صاحب وچن فرمايو
ته اسان کي پتر سنتان ٿئي جيڪو سانجو ونس توهانجي
گهرجي سگهي ڪمائي - ايترو ٻڌي سڪورن ڏيان لڳائي
ڏٺو ته ڏسڻ ۾ کين پر ته آيو ته من ڪجهه ديرڪان پوءِ مدن
کي چيائين ته اولاد اوهانجي ڀاڳ ۾ آهيئي ڪون - ۽ پڙهه
وري ڪڏهن اکيون پوٽيائين ۽ چنگي پر ڪوجنا ڪري ڏٺو ته
آدم جي نصيبن پٽ آهيئي ڪون اتي من ويچار ڪرڻ لڳا
۽ مائي چا ڪجي ۽ سگهه کي چيائين ته پيلي اسان پلي ڏات
[illegible] آهي ته اولاد توکي لکيل ئي ڪونهي پر توهان
[illegible] ڪي وڏي سيوا ڪئي آهي ۽ اسين توهانکي وچن

مونکي پرماتما جي درشن جو دان بخش ڪريو ۽ ئي ڪ
اپلا کا ڪاڻهي - من جي ائين چوڻ تي سعکو رو انترياميِ
مهاتما من جي گت جاڻي وري فرمائڻ لڳا ته چهو ته تون
پرماتما جي من جو صورت گهري وٺين ۽ اسين توکي کهڻ
پرسن ٿيا آهيون جيڪي گهرندين سو ملندو - ويچاري
جات کي لڄ پيئي تي ۽ شرم رچان وري به ائين چيئي
ڏٺائين ته مونکي پرماتما جي درشن جو دان بخشيو - کهت
کهت جا واسي پرڀو مهاتما اندر روئي آشير سماجهي رهيا هوا
مڪي لوڪ لڄا تي ماريو انوا پيدائڻ جو پرم ڏي پيس تنهن
ڪري من کي حڪم ڏنائين ته اڄ موڻي پرماتما جي گهر هليو وڃ
۽ توکي مدوقت پرماتما جو مدورت گهرڻ نٿو گهٽي تنهنڪري
وري سڀاڻي پرڀات جو اچي پاڇا ڪاڇ ته تنهنجي سيوا
سڦلي ٿيندي ۽ توکي ڪرتار من پاڻيت ڦل ڏيندو. آدم
مٿو ٽيڪي گهر هليو ويو پر فڪر ۾ ڏاڍو غرق. اکيان اسري
پڇيس ته سعکو رو ڪان ڪهڙي بخشيش وٺي آئين. چيائ
چي اپلا کا ته پت وڻ جي هيم پر شرم وچان گورو جي
اڳيان چئي نه سگهيس - چاڪاڻ جو تنهنجي ۽ منهنجي.
عمر وڏي ٿي ويئي آهي ۽ هي وهي پاڻڪي اولاد ٿيڻ
جي نه آهي ۽ توکي پيدائڻ ۾ ڪهڙي سڌان ٿيندو ٿي
آهي انهي ڪري درشن جو دان ڪڍي گهريم پر هلندي مهل
مونکي صاحبن فرمايو ته تون پرماتما جو مدورت اڄ گهري نٿو
سگهين تنهنڪري وري سڀاڻي اچي گهرج - ايترو پڌي

موٽڪي پنهنجي درشن جو دان بخش ڪريو ۽ ٻي ڪا
ايلا ڪا ڪانهي - من جي ائين چوڻ تي سڳورو انترياميءَ
هنجي من جي ڳت جاڻي وري فرمائڻ لڳا ته ڇو ته تو
پنهنجي من جو مدورت گهري ورتين ۽ اسين توکي گهڻو
ٻرسن ڏيا آهيون جيڪي گهرندي سو ملندءِ - ويچاري
جاتڪي لڄ پيئي ٿي ۽ شرم وچان وري به ائين چئي
ٿو لائين ته موٽڪي پنهنجي درشن جو دان بخشيو - کهٽ
کهٽ جا واسي ٻرڀو هنجو انتر روني آشير سمجهي رهيا هوا ٻر
هنکي لوڪ لڄا ٿي ماريو اٿوا پيا ٻڻ جو ٻرم ٿي پيس تنهن
ڪري هن کي حڪم ٿو ڏئي ته اڄ موٽي پنهنجي گهر هليو وڃ
۽ توکي مدوقت پنهنجو مدورت گهرڻ نٿو ڏئي تنهنڪري
وري سڀاڻي ٻرڀات جو اچي ياچنا ڪج ته تنهنجي سيوا
سڦلي ٿيندي ۽ توکي ڪرتار من ٻانڇت ڦل ڏيندو- آدم
متو ٿيڪي گهر هليو ويو ٻر فڪر ۾ ڏاڍو غرق- اڳيان استري
ٻڇيس ته سڳورو ڪان ڪهڙي بخشيش وٺي آئين- چيائين
جي ايلا ڪا ته پٽ وڻڻ جي هيم ٻر شرم وچان گورو جي
اڳيان چئي نه سگهيس - چاڪاڻ جو تنهنجي ۽ منهنجي
عمر وڏي ٿي ويئي آهي ۽ هي ڏهي ڀاڳڪي اولاد ٿيڻ
جي نه آهي ۽ نڪي پيا ٻڻ ۾ ڪنهنکي سنتان ٿيندو ڏٺي
آهي انهي ڪري درشن جو دان ڪڻي گهر ٻر هلندي مهل
موٽڪي صاحبن فرمايو ته تون پنهنجو مدورت اڄ گهري نٿو
سگهين تنهنڪري وري سڀاڻي اچي گهرج - ايترو ٻڌي

رياست ۽ جي ملڪ جي ڪاليون ڪان سيٺين سواميءَ من ڏ
ڊيرن سيٺين سو ڏو سڪر ڪو جي ڏرگو رو ڇڏو هدو، - ي
ويو سو ۽ جو لکر هل آن - ويو پٺي و ڏيدو ڪاليون
ا ڏر ڪٿي اوءاس ڏٺون هو ٻيٺو اڳيان
لکرو جي ڪاليون ٻري ڏاڍي ڪري هڪڙي ڏيه ڏسک اڳيو جي هن
ڏيدي ڪال و ڪيئرو ۽ آڍي و ڏيدو ڏيڻي ٻاط واسطي
ڳالهه اها ڪان ن وسڪو عربائي ٽيڪ - ڦيٽو اٿس
ڪ لاءِ ڪوڙ و قد جو ڪمال
ڪي سڪر آڻهي ڏ فرمايو حڪم قت آڻ ۽ ڏي ... ڪان هٿي ڏب پٺي جي
... ڪان آڻ ڏ آهي ڪهالي ڪهال جي ڇڏهن اڇو ولي ... اسالوت
ڏير بدا ڪامنا هنجي ۽ آهي آهي ورت مدو و ڪهڙ جو من ڏ
جو و لڪ ڪولي هڪي جي و سڪن ندهڻي - ڪڇي ڪري پو ري
هٿ ڪري لدا و ۽ گهو حاضر ۾ دراو اٿي ورت ڏي خوش
فرمايو نهاري ڏالهن من ن وسڪو - رهيو ٻيٺي اڳيان ٻڌي
ندهڻي ماٺي آهي ڪهڙو ورت مدو جو من ندهڻي سڪا پائي
ڪهري سو ميڻي ڪهرڙو و ڏيڪو ۽ آهي پيٺي ڏاڏي ڪهال
رهيو ڪري ماٺ ٻڌي واڪيه جو مهاراجن آڻ - وٿ
پيرسن مان ڏر لکيو ر ٻهار و ۾ مرن پٺي ڏ ڏر جواب ڪو
ندهڪري و ڏيعد ڪتان ۽ لاءِ او لکي مو ماٺي ۽ آهيان وڏو
اسا مدپنجي ڏر ڪياڻ خيال ٻر اهو وري ۽ ڏيو ڪهر ڏر ۾ ڪچ
لاءِ ٻوڙ وارثا جي هٽ ندهڪري آهي ويٺي لڳ ٻڌي ڄر
ڏر ڪور ڪٿي ويعي و من ڪري ڏل اها آهي

ڪرڻ لاءِ گهرڪان روانو ٿيو ۽ ٿوري ڪٿي ڏيهن کو رهواري
پهچي سگهورن کي نمسڪار ڪري سگهت واري جاءِ ۾
وڃي رهيو - هو هر روز پڙهون سگهن ڪالين جون آڻيندا
هوا جدهان هڪڙي پريڪو رو جي لڪر ۾ ڏيندا هوا ۽ پي
پاڻ وٽ رکندا ويندا هوا- ۽ رسوئي پنهنجي ڪائيندا هوا-
اهو نيم هندانجو هميشه هليو آيو- انهيطرح هندڪي آئي رهندي
چه مهنا ڪڍ ريا ۽ هن ٽن سان مهاراجن جي ٽهل ڪندا رهيا-
هڪڙي دفعه سگهورو سچا پاڻشاه پاهر آسهيا ۽ جڏهن ڪيهرن
ڏيهن ڪان پوءِ هو ٽي پنهنجي استان ٽي آيا ته ساڻن ڪچه
سگهت آئي هئي - اهي ڏيهن هوا سياري جا ۽ وري برسات
پئي پيئي ٿڌڪري ماڻهون ٿڌ ۾ ٺڪيجي پيا - آدم جاٽ
آڏوٽ جي خدمت غديمت چاڪي ڪهرڪشي ڪالين
ڏيڻ ٽي بيهي ويو ۽ ڏيهاڙي هڪ هڪ پري بچائي هيڪي
ڪاليون ڪڏ ڪيون هواءِ ٽن هان سچي سگهتين کي
پهچائڻ لڳو - ڪالين هلڻ ڪري سچي وٽ آڳيٺيون
پري ويٺون ۽ سيءُ لاهي باڪل سڪي ويا - ڪدهن هل
سگهورن مٿان بيهي ڏٺو ته سچي جي ڏيرن ۾ آڳيٺيون
پيٺون پرن ۽ ڏاڍي روشنائي لڳي پيئي آهي ٿڌڪي
صاحبن ويچاريو ته هندڪي هيٺ پون ڪاليون ڪٿن هٿ
اچيون ويجهو ته اهڙي جاءِ ڪالين جي آهيئي ڪان ۽
شايد ڪدهن ماڻهون هندڪي آڻي ڏيون آهن - جڏهن
صبوح ٿيو سڀا لڳي ۽ سڀئي سگهورن جو درشن ڪرڻ

ا ... وار و پيدا ڪون ٿيس. اِدهڪري من وڏ ڀاڳي الهي
ا ۸ وڏن وڏن پيرن ۽ فقيرن جون ڪهڻيون خذمغون
... ۽ اُنهنجي پڌيان لکيو مگر ڪنهنڪان به منهنجي مراد
... ري ڊ ڏي اِدهڪري بلڪل اُداس ٿيو. هڪڙي دفعہ منهنجي
... ڪنهن ڪور و هي سک سان ملاقات ٿي ۽ جڏهن من سار
... منهنجي اُد ر جو احوال اوريو تہ ڪيعرُڻي آپاڊ ڪري ره
آهيان تہ ڪقان بہ ڪم تہ ٿيو الٽو- تڏهن سک هيس
... هيڪڏهن منهنجو جوڙ ڪريو، تہ هڪڙو ڏس ڏ يالئ
آدم مڇڙ ڪيو. ڪنهنجي سک بڌايس تہ سعکو رو ڏ
صاحب جڳت ۾ ٿرڪار جو اوتار ٿي ڪد ريو آهي جهڪار
لکد صاحب ڪو رو ٿيو ۽ الڳي جاءِ تي سري ڪور
پوءِ سري ... پيڌو الهن نڌهي ڪان پوءِ هاڻي جوڙي پالشاهي
امرداس ... آهن هنجو نام شريف سري ڪور و
صاحب تخت نشين آهن ۽ پوهنجي
رامداس صاحب آهي آهي پورن پرش آهن اون
داسن هي آس پورن ڪرڻ لاءِ هرطرح سمرٿ آهن ڪامدا الان
وڃي اُنهنجي خدمت ڪر تہ تنهنجي پهر
پوري ٿيندي- آدم جاڻ سک جي صلاح تہ و دل پرمن
ويچار ڪرڻ لڳو تہ آءُ هاڻي پوڙهو ٿي ويو آهيان- وسڪل
وڃ ۾ ڪڻن لڳندو. اُوسڪو دل ٿي آٿي ڪهڻيون ڪ
ويٺو ۽ آخر لهرا ڪيائين تہ هيڪڏهن سحعان تہ ٿيندو و ...
مهان پورڪ جي سيوا ڪرڻ ڪري پرورڪ جو سڌار و ٿي ...
... استري ڌاڻ ولي گورو مهاراهن هي

ڪي لاءِ وڌڻ آئنده جي سروڻن چالي ضرور جو لکڻ ڪتائن
داس ٻاپ ڪري سڄڻ جهڙي ٿيون لکجن هيٺ واردائون
وڏا ٻڌڻ ۽ – ٻائين ڏا قول جو ٻڌجن مهان سروڏا ۽ ڏا وچن ڏي
ڪري ويچار جو ڪتائن آهن مدوقت جي اُنهدا آهن پاڪ
چرن جي سيوڪن سان ڪرڻ سروڻ جي جن آهن رهيا
– لکيئي پريت ۾ ڪملن

شيوا ڪئي ٻرپرڏاري انيهت جدهن مان هر پڪڻ اُنهن
ڪيان ڌرم ۽ – آهي چاڙي وڏي مهما جي سيوڪو ۽ آهي
آهي ڏڪرڪتيو پاري جو مرڻ جدم ۽ آهي پاتو آئنده مهان جو
مليو سان صاحب گوروناڪ سري جڏن پڍو پائي سو
آهي رهيو وتندو سان پاتشاهين پين جهڙيطرح پوءِ ۽ هو
وري ڪري ڏهه آهي چڪي اجي اڳي حقيقت سڀ جي ڏهه
۽ آهي ڪهالي ڪهال پريت جهڙي جدهن پڪڙو پائي پيو ۽ لکجي ٿي
وراڻت – آهي ٿيو جدم اُنجو سان وچن جي مهاراجن ڻن
مهما جي پڪوڙت گورو جدم واردائون جوان سگن پين خواه
هيٺ سڀ آهن پڙيون مون جهڙيطرح سي آهي ل
– جو پڙ لائي دل پالي دپا – ڪريانٿو ظاهر

ڪڙو هالي آدم ۾ ڪل جي جات و سڌ مان گوڙ پلريٺي
هو – هئي ڏيندي ڪان سندان ڪهر ڏهه جي هو شخص
اولاد جو هنڪي پر – هو پاڳوان وڏو ۽ هو ڪندو ڪرم جو ڪيٺي
رهندي چدوتا جي ڏيڻ انجي هميشه ڪري ڏهه هو ڪون
مکر ويا ڪذري سال ڪيترا ۾ خيال انهي هنڪي – يس

سولي ۽ زهير ۾ كري ويندا هوا ۽ پيا كر كٺي كوڙ كهڙ
ڦ ويندا هو - ٻين كي مڪرو ڏيهن كو ۽ ڏيهن كولي
ڏيهن كو ڏه ڏيهن كو اڌ مهينو كو مهينو كو ۽ مهينا
كولي مهينا كو ڇهه مهينا ۽ هر كو محنت كري ڦل پائي
ويندو هو - ۽ لڏهكان سواء پيا ۾ اليك كامنا ڌاري پرش
چت لائي الله جي كار اچي كندا هوا ۽ پنهنجي مراد
حاصل كري سڪون جي سدا ورت هو ڦل ولي ويندا
هوا - ۽ رهيو كندا هوا كوڙ رهڙ ۽ ڏاهن كنڙ جو ۽ انهن
جي عيوض ملندي ٿين شڪتي كرامات جي ۽ رڏيون
سڌيون ۽ ڏونڪ ڏيهن - شروعات ۾ الله جي كار لاء كي سكر
از خود اچي حاضر ٿيا هوا ۽ كن كي ماڻهون موكلي گهرايو
هوائين پر ٻوه جئين انهيجون كامنائون ويٺون ٻورن
ٿيندي يون تئين پدڙ لاء ويا پاڻمهي گڏ ٿيندا ۽ وري
جڏهن آهن پنهنجي مراد پائي سڪون جي كيرتي وڃي
ٿي ظاهر كئي ڏڏهن پيا امڙ و چڱو وڃه ڏسي ڏكندا پئي
آيا - اهڙيطرح هزارين لوك كلياڻ كي پراپت ٿيا جن
سيڌي كي سخا جي صاحب سري گورو ارجن ديو دل گهرايو
دان بخشي نهال كيو -

هزارين كر كندڙن مان مٿي جو كن سكن جا الا
ڏيكاريل آهن تن مان سڪورو جي ديا سان جن كي وڏا
وڏا مرتبا مليا آهن ، ٻين پد پاڻو اٿن ۽ مهان كياڻوان ليا
آهن ۽ جن شيوا كري سڪورن كي ريجهايو آهي تن جي

ايڪ مدشن تي نوازش فرمائي جنهنڪري ڪهرڪهر مدنجي
ڪيرتي جي سکيه جا مهڪار ڦيرڻ لڳا- سڪر اڏوا
شيوڪ جنهنکي پدنجو مدورت نور ڪرڻو ڏئي ڏيو سو
مکدر اچي ڏي ٿلاء جي ڪم ۾ جنهيو-

ٿلاء ڏي ڪم ڪدد ۾ هزارين لوڪ هوا جنهان ڪن مکير
سکن جا ٿالا هعي ڏجن ڏا-

ٻاٻو ٻيو و صاحب سڀجي ٻر وار ٻٽن ٻوڏن سميت ٻيو ڪرڻ
ڏام ٻائي ٻڪعو جو ڪار ۾ ڪهڻي ڪدد و هو ۽ سعدام جو جاپ
ٻڙ جپيدد و هو- ٻائي مدنج ۽ ٻائي ٻراڏو سڪي ڏ ڏم ڏي
وڪاڏل، من جي انساه سان ڪم ۾ لڳا رهدا هوا- ٻاء ۽
ٻڪعي جو هلاس وندد ۾ ٻائي ڪو رداس- ٻائي ٻو رڏو- ٻائي
ٻو ٻڙ- ٻائي چوڌري مل- ٻائي ٻيڙو ٻائي ڪشدو- ٻائي
ٻالچدد ٻائي سڪهڙ ٻائي ٽلوڪو ٻائي سمدد- ٻائي ٻولو ٻائي
چدد يرام- ٻائي ٿلسيو ٻائي ٻاڪيرت ٻائي ڪليانڻ ٻائي لعلو
ٻائي ٻالو ٻائي ڪوڪو ٻائي ڏوڏو ٻائي جهدنجهو ٻائي ڪيدار ۽
ٻائي ڪوندد و ٻائي موهن ٻائي ڪوڪا ٻائي ٻالا ٻائي مروادا
ٻائي جوڌ و ٻائي ڊيڏو انياد ڪ ايڪ سڪر ڪم ۾ مشغول هوا
۽ مسدد سپدي ديسن مان هزارين سکڪيون وٺي ايددا هوا-
۽ ٿلاء جي ڪار ڏسي خوش ٿيددا هوا ۽ ٿيون ٿيون سکڪيون
آڻي حاضر ڪددا هوا- ۽ ويساکي آه ڪ ٻرٻن تي ڏ بيشمار
ڦلڦون اچي ڪٺيون ٿيدد يون هيون جي سپيڻي ٻيٽاڏون
۾ ڪڻي ايددا هوا- ميلو ٻر ڏسي وددا هوا ۽ سري الدعبرت

۽ جيڪو سکو ھو سو ڏاڍو رکي ڪري لکيندو ھو جهڙي ڪام
ورکندو ۽ اُتي پُوڻ ڏيندو ھو ۽ تحقيق سوامين جو پرن
اُونھي مُوٽڻ ڪري ھُن (مسڪين) سنڌي ڏاڍن ھڪڙا
لکي موڪليا جي پڻ ھو ڪو ماڻھون ٻاڙ سڳي مان پکي
پڻي آيو ۽ "سري سکوھو نھايت ڏسن ڏيندا"۔ اھي
وڃن پڻ سيٺي سکر اندر بلڪل خوش ٿيا ۽ پنھنجي
ھجڻ آمر ڏن ۽ وسعر پيتا ڪٽي ڪوڪٽان ڪوڪٽان
اھي طرح ھزارن سکر اچي ڪٺا ٿيا. ڏاڍي ڪٺا
پرساد تيار ٿيندو ھو جو کھڻون پاڻ رکي سکر اچي ولندا
ھوا ۽ سري سکوھو سڀ وقت سنگت کي درشن ڏيندا
۽ نھال ڪندا رھندا ھوا. ڪڏھن ڪي پُٽ ڏيندا ھوا ڪڏھن ڪي
ڏن بخشيندا ھوا. ڪڏھن ڪي مال (چوپائي) وغيره جي
آسيس ڪندا ھوا. ڪڏھن جو سرير نروگي ڪندا ھوا. ۽
ڪڏھن ڪي جھان جا سڀ ڏوکھ بخش ڪندا ھوا. ۽ ڪڏھن
کي ويراڳ ۽ ڪڏھن کي نام جو ور ڏيندا ھوا. ۽ ڪڏھن جو
من جا وڪار ناس ڪري ڇڏيندا ھوا، ڪڏھن ڪي شانت
ڪڏھن ڪي ڏيرج، ڪڏھن ڪي ڪميا، ڪڏھن ڪي ديا، ڪڏھن ڪي
سنتوش بخشيندا ھوا. ڪڏھن ڪي پکو پاڻ، ڪڏھن ڪي سنام
ھوسمرن، ڪڏھن ڪي دان، ڪڏھن ڪي اشنان، ڪڏھن ڪي سڄم
سنجم جو ور ڏيندا ھوا. ڪڏھن ڪي مردي ھو برھم گيان ۽
پرڪاش ڪندا ھوا ۽ ڪنھن ڪي سھعا (آپاڻو) ۽ ممتا ميٽي
ڇڏيندا ھوا. اھڙيطرح ستگرو صاحب سري گورو ارجن ديو

اُهي لاءِ سکورو ارجن صاحب سدا ورت رکيو هو ۽
جيڪو جهڙي ڪامدا رکي هن ٺلاءِ کي پورهيو ڪندو
ترسندسي آهو قل پائيندو. ٺهنڊڪري ڪيترا لوڪ پڌهڻجو
اتو ڪائي ٻه ڪم گوروءَ جو اچي ڪندا هوا. ۽ جنهن طرف ٺلاءِ
واڏاري کوڏائطون ٿيندو هو سوائي آن هنڌ اچي وهندا
هوا - فرش فروش وڇائجي ويندا هوا - گورگادي پوندي
هتي جنهنتي ويهي دين ديال پرڀو داسن کي نهال ڪندا
هوا - هزورٻه سچو ڏينهن مهاراجن جو درشن پائي خوش
پيا ٿيندا هوا. ۽ انهيڪري ڪم ٻه پيٺو چئندو هو. درٻار
جي طرف ٿلهو نهاريو هوا؛ جنهنتي سکورو ويهي آهي
پاسي جو ڪم سنڀاليندا هوا ۽ درشني دروازي جي طرف
پائي پيو صاحب کهڙي چسي ۽ چالاڪي سان ڪرڪرائيندو
هو - ۽ اهڙيطرح جڏهن هڪ هنڌان ڪم اچي ويندو هو
۽ ڦري ٻي پاسي ٿيندا هوا - ۽ جن جيون جا وڏا پاڪ
هوندا هوا سي ٺلاءِ جي ڪم ۾ اٺئي پهر لڳا رهندا هوا جن
کي هردم سکورن جو درشن نصيب ٿيندو هو ۽ پرڄ ست نام
جو اُچار ڪندا رهندا هوا - ۽ ڪيترا مسند دو راڻهن ديسن
جا (جتي سري گورو مهاراجن جون ڌرم شالائون هيون)
پڌهڻجي پڌهڻجي سڪ سڌڪت سان ڪيرت جي ڪارڪرائڻ
لاءِ اچي حاضر ٿيا جن (سکن) کي هدن (مسندن) چڱيطرح
ڪولي پڌايو هو ته جيڪو ٺلاءِ جي نهال ڪندو ۽ ڏهندي صاحبن
جي کهڙي پرسدعا ٿيندي ۽ آڏڪي چارئي پدارت سلپ ملندا

رهندي هئي - يعني مٿي ڪرڻي ڏوڪريون ٻري پاڻ
[illegible] رهندا هئا ۽ سرڪاري ڏن سري ڪوروارجن،
[illegible] رهندا هوا -
[illegible] سڪن جو منطرح ۽ ڄ آهي ڄ
[illegible] صاحب کو ڏنو هو - ۽ هوکي
[illegible] جنهنجو ڪالو سڪو ڪرائن
[illegible] الڪي ڏائي سان مشهور ڪرائي ۽
[illegible] ٻط چوڻي پاشهي صاحبن جي ڏيهن ۾
[illegible]
[illegible] بحث ڪرڻ مناسب
[illegible] ڏندي ڏيکه، ڏيهڙي مگر سڪا
[illegible] پاشاهي جي وقت ۾ آهي
[illegible] پاڻي ڪٿان آيو جنهن
[illegible] ڪيئي؟ [illegible] آهو ڪم سودي ڪل
[illegible] ليها جيڪڏهن هئو ڄ آهو ٻسا ڪي طرح
[illegible] آهي ۽ [illegible] ڪورو ڪهڙ جي ٿي هئا آهي ۽
[illegible] خداه [illegible] ڪ والڪرهت کي شاٿ
[illegible] ڪري جهنجو ڏ آشيٿي آهي سڪورن
[illegible] سرشت جس سو رچ والڪرائيٽي
[illegible] شان آهي ۽ اهوئي ٻرڪاش سمسي روپي ڪارن
۽ [illegible] روپي اولداهر کي ڏاس ڪرڻ دارو ۽
[illegible] روپ سڪن کي ڏواڏط دارو آهي -
سري الموتسر جي ڪم ۾ بيشمار ماڻهو لڳل هوا،

آنهن کان ڪم وٺڻ لڳا - ۽ جڏهن جڏهن ڪم پئي ڏيو ٺُن
ٺُن سچائي واڌاري آدم ڪندا رهيا - انهي رِيت سچو
ڏيهن ڪم ۾ ڪڏاري شام جي مهل موٽي گهوٽ ۾ هليا
ايندا هوا - گورو دواري ۾ ديڳ تيار ٿيندي هئي ۽ سڀ
ٻڪايل کائي پئي ڪندا هوا - هڪڙي ڏيهن سري ستگورو
ڪيترن سکن سان آئي ويا ۽ ڪم هلندو ڏسي الله جي
ڪداري ڏي ٻيهي مشڪي فرمائڻ لڳا ته هن الله جي مهما
وڏي ٿيندي - هن جو نالو سڌو ڪري مشهور ٿيندو ۽ ڪنهن
وقت بلڪل عمدو بڻجي ويندو - ۽ جڏهن پاسي پڪو
پڌ بو - ۽ جيڪو پرش هتي اشنان ڪري گورباڻي پڙهندو
۽ ستنام جو سمرن ڪندو تنهنجي اندر ۾ سڌو ڪري پيدا
ٿيندو ۽ سڀ ڪليش ۽ دک آڏجا ناس ٿي ويندا ۽ پيا پڙ
ايڪ لاپ جن سيدي ۾ مکيه آهن سڌو ڪري سي سڀ اُنهي
پرش کي پراپت ٿيندا - ۽ هن هنڌ جيڪو سکن کي پڌو ڇن
ڪارائيندو سو سداءِ سک ماڻيندو ۽ هن تيرٿ جو وڏو مهاتم ٿيندو.

۽ ٻئي پاسي سري امبرت سر جو ڪم جو ستگورو
رامداس سائين جي آگيا موجب سري گورو رامداس صاحب
ڪرايو هو تنهن لاءِ خيال ڪرڻ لڳا ته جيڪر پڪي سر سان
ڪاڏي مداڃهس هڪڙو سندر مندر جنهن کي دربار ٿئي
ڪرائجي ۽ سداءِ اهو ويچار ڪندا رهيا ته شال سگهو ئي هتي
تيون پڌ جن - پر اپڪاري ستگورو هر روز نيم سان الله
ڪداري ڏي اچي ويندا هوا ۽ سڱت الله جي شيوا ۾ لڳي

۽ هنن کي موتي سکرن ڏاهن کو وڏو وال وڃڻون پيو ۽ هن ڪم انهيءَ رهجي ويو ۽ جيڪو ٿورو گهڻون اسان ڄاڻايو هواڻ گهڻو به مٿي اچي پهچي گهڻن ڏري ٻه رو ڪري ڇڏيس فقط نشان مالڪ وڃي رهيو هو جنهنجي وري ڪونائط جو اسالڪي گهڻون چاه هو مگر اهو هنڪ پائي لٿي سکهياسون ۽ مالڪي سکورن ڪرڻا ڪري سڀ ڪارج سدو رهيا آهن گهڻڪري ڏرهين سيٺجي سگهن ڪم ۾ ٻن، ڏن ۽ والي سان آهه ڪريو ۽ سچو سگهايو ۽ دڪواري ڪم شروع ٿي ويو ڏ ٻه مزدور به گهڻان اچي ويندا ۽ محنت ڪري پنهنجو روز ڏهاڙي وٺندا ويندا. ائين چئي سڀ ڪورو ارهن ڏيو ڪڻاه پرساد جو حڪم ڏنو. جنهن موجب گهڻو جيترو ڪڻڪو تيار ٿيو. صاحبن الوقت جندي سکورن جا ڏالا وڌي انهي ارداس ڪئي ۽ سيٺي مالڪهنکي پرساد ورهائي ڏنو. اهي طرح وکهن ڏاري ممورت ڪري ۽ ڏنگي ڪوڏر هٿ ورجهلي اوا، ٻاط لهو هنياڻ ۽ گهڻڪالهو حڪم موجب سگهه مشغول ٿيا. ڪن هٿ ۾ ڪوڏر ولي ٻل ۽ پرير سان زمين کوٽڻ جو ڪم ڪيو ۽ ڪن ٽوڪرين ۾ مٽي ٻرڻ شروع ڪئي ۽ ڪي ٽوڪرين مٽي ڪي کڻي ٻاهر اڇلائڻ لڳا ۽ ڪي انهن کي جس شاباس چئي همٿائڻ لڳا. اهيطرح سيٺي جي مرضي ۾ وڏو اتشاه جاڳيو ۽ سيٺي ٿلاڻ جي ڪم ۾ ڏيون جاڳيون مشغول ٿيا. ۽ پراپڪاري سري سکورو. سيٺي جي ۽ ٻه ٻيا

ڏيڍو ٿي پيو آهي- جڏهن اسٿان جو اهڙو مهاتم ڏٺو ملي
آهو اکين سان ڏٺو- انهيطرح سڀ لوڪ چٽ ئي آڏشاهه
سان وڪ وڏائي عجب ڪائيدا مليا ويا-

اڳيان اسري ۽ پرش پٺيان سري ڪورو مهاراج سڪ
سڪت جي پيڙ سميت، آهستي آهستي پنڌ ڪري آئي
آيا ۽ سيدي اهو هنڌ اچي ڏٺو- انوقت هن ڏاري مٿ سان
اشارو ڪري چيو ته هي پير ۽ هي پاڻي جي ڪڻ آهي- هن
هنڌ پٺي جي ڪاري چٽي ويئي هيس جڏهن پوءِ اشنان
ڪري هي ڦل پاتو آهي- صاحبن فرمايو ته هي پير ه ڪ
پڌجدو آهي جتان اوهانجي پرسدا ٿي آهي ۽ هي جل
امرت آهي جڏهن ه اشنان ڪري هنجو سرير ارو ڪي
ٿيو آهي- جڏهنتي هڻ پٺي مٿ موڙي چيو سري ڪورو
جي تحقيق هي آهيئي آهن- ۽ سڪورن پاڻ ان اسٿان
جو پرتاپ پڌي مٿ جوڙي نمسڪار ڪيو- اهڙيطرح سيدي
لوڪن اهو اسٿان تيرٿ جو يقين ڪري مراد حاصل ڪئي-
۽ سيدي خوش ٿي چوڻ لڳا ته ڏن سري ڪورو جي مهراج
ڏوهين سدائين سرو ڪيو آهيو- انين هٿي سيدي سڪورن کي
نمسڪار ڪيو- جڏهنتي مهاراجن سيدي جي روبرو
هي وچن فرمايا جي سڪن من جي پرسدا سان پڌا " ته
مڌهدجو پٿا سري ڪورو امرداس ساءُ جي حڪم موجب هن
تيرٿ جي مشهور ڪرڻ لاءِ هتي آيو هو ۽ کهڻان ماڻهو لڳائي
هڪرو تلاءُ کوٽيو هوائي پر اجان ڪم پورو ٿيو ئي ڪين

پرڪيا ٿي تہ جڳو پرو ماڻهي لڪيندي ۽ رفالت ڪري
سچي ڪي وسيلا آيو ۽ لوڪن جو سمسو اورت ڦ
ماڻهي اچڪي رات ٿوهين شهر ۾ هلو ۽ صبوح جو سهڻا
گڏ هي الهي پيرين ۾ هلنداسون ۽ اسان کي اما پير
آءُ ياڻي وارو پيتو مدد هلي ڏيکاريو ۽ ڏو هين ماڻهي ل
لاڻي ست ڏاڻ جو ڪرين ڪريو ڏ ڏو ماڻ جو جدو
پٽي وچي ديني ڏٻال ٻاريو جن جي دوشن ڪئي
ڏ ڀاڙاس ڏي وچن سي ڌمڪي ۽ ٻارڻ سان ولي ڪوردو
رات سڪ سان ڪڍري پرڻت ڏي ڏ سوا
سيت واڪو پيهدڇي لت ڪريا ڪان ڦارغ ڏي دراو
اپرط سان ڪڙي سڪ ڪي هڪر ڏڏا
ٽي ڪي ولي آيو جدڪي اڪواط ڪري
سڪوڙو اهو مدد ڏسط وياڻ وات ۾ او
ڪنڌا پيا وچين ڏ وارڻانون پٽي عجب هلايا
آمن پيرا لڪن ۽ رهين جو ٻا پرين
سو ڪنڌ اد رڙهين ۾ پوڙو ٿئين هوا
ڪنڌ ڏي ويرهو ڏ ساوڻان ويٺو هو ۽ ٻران د
وٺي لڳائي سوا جو سمي جي ساڻ
پيڪ ڪي ڪڙو آهي ۽ اوڙن لساپ ۾
ڪشتي ڪي سڀ سري سڪوڙن جو ٻڙان
پي ڪي عجب ولي ڏسو ڏ جهندي ٣١٣
اشاره ڪي

۽ جڏهن وقت مون اشنان ڪيو هو جڏهن وقت شڪرات
لڳي هئي. ۽ انهيءَ ڪري ٿي مون تنهنجي پيءُ کي پرڀرا
ڪئي هئي ته اٿي وڃي مندر وٽ ٻالڪ ٻڌا راءِ جڏهن
تي مون انهي هنڌ اچي ٻالڪ کوڙيو جتان مون کوڙهي
اشنان ڪيو آهي ۽ توکي پڻ هاڻي ائين لائق آهي ته
هرطرح انهي وٽ ٻالڪ جي ٻچائڻ جي ڪوشش ڪر-
گهڻا ڏينهن ٿيا ته ان هنڌان ٿورو ٻالڪ کوڙيو هو جڏهن ه
چئني پاسن کان هاڻي وهي اچي پيو ۽ پوءِ مٿائين مٿي
پيٽي تنهنڪري ڍڪجي ويو ۽ فقط نشان ماتر وڃي رهيو
جنهنتي مهاتم ظاهر ڪرڻ واسطي سيدي کي اها حقيقت
ته چالاڪي هئي مگر هاڻي وڏي مهما سبب توهين اهو
سرشٽ ٻالڪ کوڏائي مشهور ڪريو ۽ آنجو نالو سري اندرڪسر
رکي چئني پاسن کان سيد ر پڪ ڙيون ٻڌائجو- ۽ مون شهر
جو نالو رامداس پور ۽ ٻالڪ جو نالو رامداس سر پڻ سڏ جڻ
ه ايندو - سري گورو ارجن صاحب اهڙو ٻنهنجي ناني
جو درشن پائي ۽ انکي نمسڪار ڪري گهڻون پرسن ٿيا
۽ انهي هنڌ جي پڌري ڪرڻ لاءِ پنهنجا ڪدل جهڙا نيڻ
کولياءِ چڱڪ صبوح ٿيڻ سان چمن ه کل ڏڙي پيا- ۽ پهر ياءِ
پهريءَ خوش ٿي ماڻي کي چيءُ ته پتري تون سب سدسا
من کان دور ڪري چڏ ۽ تنهنتيق هي تنهنجو ٻدار آهي-
۽ اسان ٿي پڻ تو آڪار ڪيو آهي جو ڪيتري مدت
کان مولڪي اهو ويچار هو ته ڪڏهن دستور مون ٿيرت جي

کارائيندي هيس ۽ پوءِ پاڻ کائيندي هيس ۽ رات ڏينهن
انجي سيوا ٽهل ڪندي رهيس. ماڻهون منهنجي پٺي
کي ڏسي ڪرامت آکيندا هوا ۽ انجي پوءِ ڪان تڪ موڙي
پري پري چوندا هوا - تنهنڪري توهانجي چڪ ڪان مان
پاسي هڪڙو پيرجو وڻ آهي جنهن کي ڏه رز مان هيٺانهي
آهي ۽ انهي پاڻي بيٺل آهي اتي پنهنجي پٺي جي ڪاري
لاهي رکي ڪوٺ ۾ ڀڪيا ڪرڻ لاءِ ويس ۽ انهي طرف جنهن
تو نکر رهندا آهن اڏان ڀڪيا وٺي منهنجي جي مهل چڙهان
موٽي ان هنڌ آيس ته پنهنجو پڪلو ڀڃي اٿي ته ڏٺم ۽ بدا
روڪي هٿن ۽ پيرن سان ساوڏان هي آدمي ڏٺم ته ويٺو آهي -
جيڪي هي چڙ ويٺو تنهنجي موڪلي ويساه ٿٺو اچي ، ته ڪٿان
هي ٿهون ڊ وبو ٿيو هوندو - مائي جي سچي حقيقت ڀڌي
سچڪور و انهي پاسي مرد کان ڀڇڻ لڳا ته ٻڌاءِ ته تنهنجو
سرير پڪلو ۽ روڪي پيل هو سو ڪٿي اروڪي ٿيو - سچي
ڳالهه جنهن جو ٿٺن ۽ سچي ٻڌائجي ٿت وڏي سزا ڏائيندي-
۽ تو جو لوڀ لاءِ هي ڪرم ڪيو آهي سا تنهنجي ڪهڙڪيڙن
ملي رهندي - ايترو ٻڌي مرس چوڻ لڳو ته منهنجو
وارتات هن طرح آهي - ته جڏهن هي منهنجي ڪاري پيرن
هيٺان رکي پاڻ ڀڪيا لاءِ هلي ويئي تڏهن آئي هڪڙو ڪانو
آيو جنهن اُن هنڌان پاڻي ۾ [illegible] منجا ڪني پڇاڙيا تـــ
هڪ هر سفيد [illegible] ٻيسر [illegible] آئي مدس جي ديهي
ڏاريا ۽ ڪا [illegible] طر [illegible] ڀهڙي طرح ميري

ڳالھ جو ڪم ڪٿي ڪيو ۽ ايتري رهي ٿي اسعري ۽ ٻڌن
مٿ جوڙي مهاراجن جي اڳيان اچي بيٺا - صاحبن مدن
ڏانھن ٻھارن پڇيو ته ڏرمان جو ڪھڙو ڪم آهي ۽ ڪٿان
اچي مٿي بيٺا آهيو، پنهنجي خبر سڻايو. جنھن تي مائي مت
ٻڌي جوڙ لکي ته مي ڪرڻ لاءِ توھانجو سرشت جس
مشهور آهي ۽ توهين صاحب ڪرامات جا ڌڻي آهيو -
سڪو رو نانڪ صاحب جڳت ۾ ٻڌو ڏيو آهي جنھن سڀ
سک ۽ پير پنهنجي اڳيان توڙا آهن - هو ناٿيرو مھا پرک
گنيپر ۽ آدرتاوان ٿي ڪڏ ريو آهي جنهنجو جس اڄعاء سڄو
جهان پيو ڳائي ۽ پرڻ پنهنجي داسن کي گيان جي وڏائي
بخشي اٿس جا پڻ هن وقت ته ظاهر ظهور آهي - هنجي
مهان پرڪاش ، سھجن ڏ ھڏي ڏ ماڻن ۾ داتي اوڪ جي
ڪٿي پنهنجا ڪن لڪائي جتي ٿيا هوا. ۽ هاڻي آن استان
تي سائيدنجن آهن ۽ سڀ ڪنهن توھانکي روشن آهي
منهنجو من هن وقت سڀني ۾ غلطان ٿي رهيو آهي ۽ ڏرماس
ڏيڻ جو اند ۾ گهڻون ڏپ اٿم. اهڙي حالت ۾ توهانجو
وڌن جي سهائتا گھنر، جنهنلاءِ حضور ۾ هلي آئي آهيان
اسين ٻئي کي پنهنجا نياڻيون هيون سون ۽ سپڻي
مهاڳي هيون - مولکي پتا ڪاوڙ جي ڪوڙهيو پعي ڏنو
هون پنهنجو ڏر سڀالي الهي ڪمر ڪشي- پنهنجي
کي ڪاري ۾ وڌي ٻاھر ڪري بيس ۽ آنڪي ساڻ ڪٺ
پنهندي پٽ ڪذارو ڪندي رهيس - اول مان آنڪ

اها ڳالهه وسهڻ ۾ نٿي اچي بلڪ ٿيڻ جي به ارادي جو
ڪمان ٿو پوي - ۽ جيڪڏهن منهنجو پران پيارو مري
ويو آهي ته مان پڻ پنهنجا پران اُنجي پٺيان ڇڏيندس
جيئندس بلڪل ڪين ۽ ٿورڪي پڪڙائي پوءِ مان به مري
رهندس مگر پر پرش جو انگ ته ڇهندس - انهي طرح من
جون ڳالهيون ٻڌي ڪيترا ماڻهون اُتي اچي ڪٺا ٿيا ۽ هڪڙا
پڇڻ لڳا جنهنڪري ٻڌي پنهنجي پنهنجي حالت ڇڏي ٻڌائي
پر ڪنهنڪي به هننجي ڳالهه سمجهه ۾ نه آئي ۽ سڀئي چين ڪ
هاڻي اوهين پاڻ ۾ جهڳڙو ڇو ٿا - اوهان جو نياءُ ٻيو ڪو ٺ
ڪندو - سري گورو ارجن صاحب مهان آڌار داوان
انترجامي سڀ ڪجهه جاڻڻهار هئي انٿل آهن سي اوهانجي
ڳالهه ٻڌي سچ ڇڏي ڏيندا ۽ جيڪي آهي فرمائين سو
بلڪل سچ سمجهجو - ۽ ڪوبه سنسو ته اٿي ٻيو اُنجو
وچن مڃجو - اها خبر ٻڌي اسهري کي دلجاءِ ٿي ته
تحقيق اهڙي ست پرش کان منهنجو سنسو دور ٿيندو -
ڏڏهن هو ٻئي ڪجهه ماڻهون پاڻ سان وٺي ستگورو ارجن
صاحب وٽ آيا جنهي اُنوقت منٿين ڏڪي جو پرسنگر ٻڌي
هليو ۽ ماڻهن کي اُنجون ڳالهيون ٻڌي عجب ٿيو لڳو ته
هيڏانهن هي ٻي حيرت اچي سهڙي ۽ هٿ جوڙي مهاراجن
کي متو ٽيڪيائون ۽ اُنجي پيار پڻ مسڪ ڏواڙيو -

ستگورو ويچار جا ساگر اُنوقت ڳالهه جي ڪداري ٿي
ويٺا هوا ۽ سندن ويجهو خلق جي گهڻي ڀيڙ هئي جن آئي

منهنجو پيار جو ماڻي مٿي چڙهي ويٺي هيس سو ڪڏهن
آهي کهڙي ديرءِ ڪانه لڳي اگر جاءِ جواب ڏي ته هيڪا
مسان او برائي ڪئي آهي ته آءُ تو تي داڻهن ڏيندو هس
جيڪڏهن ڪٿي هيڏانهن هوڏانهن چوائي چڙهيو منهنجو
ته مولکي آن جو ڏس ڏي ۽ شعاعي ڪري مولکي پڇهيو
و ڏيکار - جوان منهنجا وٽن ٻڌي پتو ته ڏون مولکي
سڄائي اٿي آءُ منهنجو پڻ آهيان - هي ڪ رماڻها اُور
پڇيو اهو ۽ ورڻ ته ۽ منهنجو وڏالت ٻڌ ته ماڻهن منهنجو
ڪي ٻڌ رب پڇڻ جاڳيا آهن جو او چئونٿي او چئو مولکي
هي ڦل ٻڌايت ڏيو آهي - مان ڪاري ۽ ويڙهو هوس - ڏاڍ
ته مڪڙي ڪاڏو هن هُل ۽ اُهي سڏان ڪيو سو مڪڙ
ٻاڪڙي هنس ڏي ٻڌ ۽ ڪارو ولکر بدلڻي سفيد ڏي ٿيس
اهڙو ٻڌ وڃا ڏيو ٻاڻي ڏسي مون ٻڌ جڻن اٿن ٻالڪي ڪيهڙي
هن ۽ وڌو ته منهنجي ديهي ڀيڪڙ او وڪر ڏي ٻيئي ۽ سڀ
الڪر سفيد بطڻي ٿيا - ۽ مان ساڳيو ٿي منهنجو پڻ آهيان
۽ اون هن ۽ ڪا شڪار ته ڪر- هي ٻيلي ماڻهن اون جهت
اهي مولسان مل ۽ منهنجي ٻراٻ سان هي ٻاري سگر
مولکي مليو آهي - راجڪديا اهڙو ٻڌي ڪرم ڏي ويٺي
۽ ڏي واڪي جو ط لڳي ته منجاط ته منهنجي اوب
ڪري او منهنجو پڻ ماري چڙهيو آهي - ٻلا ڪوڙاه
ٻارو ماڻهون ڪٽن اهڙو ٻطي سگهند و ۽ ڪٽن مٿن ۽ ٻيڙن
ـــ ڏيڙ آه مي جا مٽ ۽ ٻيڙو وري اهڙا ڏيندا - مولکي

ڪوٽ ۾ ۽ ٻئي ڪوٽ مان ٽئي ۾ اهڙيطرح ٻڪيا وٺي ڪذ ران
ڪڍندي آئي ۽ پنهنجي پٺي کي جئين ڪٺي سر تي کڻي
کھائيندي رهي - جڏهن ڪنهن ڪوٽ ۾ پيڪر وڏو ويندي
هئي ۽ ڏمعان پٺن لوڪن کي سوڪر اهي ٻا ڪاوڙجن
گهڻڪري پتار کي ٻاهر رکي ويندي هئي ۽ کهڙن مان ٻڪيا
وٺي جلد ئي موٽي اچي ڪاري سنڀاليندي هئي - اهي
رڍٽ ڪيترا ڪوٽ گهمندي هڪ دفعه هوءِ ڪروڌ
جي چڪ آئي ۽ سٺکورو جي ديڪر مان آهار وٺي ٻهار سميت
ڪاٺي ٻڌ ڪيائين - ٻئي ڏينهن پٺي جي ڪاري پيرين جي
ڇاڙو ۾ رکي پاڻ ڏوڪر ٿالهي ڪوٽ ۾ جو پاڻ ڪو رو ندڪر جي
وٽجهو هو ٻڪيا ڪرڻ لاءِ ويئي - جڏهن وڻ جي ميدان
ڪاري رکيل هئي سا ساڳي پير هئي جا هاڻي ڏکر پنجدي
ٿالهي سان مشهور آهي ۽ سيڪر سنڪٽ آئي اشڏان ڪڍندي
آهي - اُن پير جي وٽجهو ٿلاءِ جي منهن ۾ مڪڙي ڪتي هئي
جڏهن ڏو رو پاڻي بيٺل هو پر اُن ڏاهن ڪنهنجو بہ ڌيان
ڏ هو - اهو ڏينهن هو مڪر شڪرات جي پرب جو جڏهن
ڏينهن سنڌ سڀاءِ آهي پير تي مڪڙو ڪاڏو اچي وٺو
۽ اچ جي سڀون پاڻي ۾ ٿهاري هيٺ لهي آيو ۽ اچان
پڌجہ چهڪر پاڻي جا پيداءِ ڏ هڏجو هڙدو ڏرمل ٿي پيو ۽
اُنهيڪري ڪاڇہ سنڌہ جاگيس هو ۽ ڏينهن جاڳي آڏر
اشڏان ڪياءِ جڏهنڪري هڏجو ڪارو رنگ بہ اچي هڪدم
سفيد ٿي ويو ۽ ڪاڏو مان مڇي هنس ٿي پيو - پڇڪاڻي

اسين ڪڏهن بہ ڪالهہ جو فڪر نہ ٿيون ڪريون نہ ڪڏهن ڪالهہ کي
هي بلڪل نٿي ميڄي ۽ پنهنجي مٽ ٺياري ڪٽي الس
۽ اسان سڀني جي مهاڄهائدس خاطري ٿاٿي آهي- جو ر ک
راڄا ٿارن جي ڪالهين ٺي ڪاوڙجي ۽ ايشور جو پرو س
چڙي پنهنجي راڄ جي اپمان ۽ ٻرجي سڀني معن جي برخلاف
ٻلجي پنهنجي پنهنجي ڏيڻ کي ٿاڪوت سڏايو ۽ انهنجو
مدو ڪهڙو آهي ڏنهلاء مڪڙي کان ڏار ٿيچرڪو
بہ پڌاء بہ ڏون ڪنهنجو ٿاڪر ٺي ٿوڪين- جنهنجي وڏين
چڙهي چيو بہ هي پڻا اسين ڏنهنجي ٿاڪر ڪاون ٿيڏون
۽ مزا ماڪيون ٿيون ۽ ڏون اسانجي هر هميش سڀال ٿو
لهين ۽ اسانکي آمار ڏين ٿو ڏنهنڪري اسين سڀ ڏنهنجو
ٿاڪر ٿو ڪيون ٿيون ۽ سڀني ڪاٿپوء ٺڍي راڄڪماري
هنطرح ٿوراڻ لڳي بہ هي پڻا مڪڙي جو ٿاڪر پيو ٿو ڪيء
اها ڪالهہ ڪڏهن ڪان ٿي آهي- هرڪو شاهوڪار اڏوا
ڪنگال پنهنجو پنهنجو ٿاڪر ڪهٽ خواه وڏ ٿاڙ ٺي ٿو ڪي
ٿو- اهو جواب ٻڌي راڄا مڪم ڪرم ٿي ويو سڀني جي
وڏو ٻرو حڪم ڏنو بہ اسانجي ذات ٿاين ۽ فلاڻي ڪنگال
کي مڪڙو پٽ لوليو ۽ پنگلو آهي جنهنجا ڦٽ ۽ پير چٺي
ويا آهن- هي مڪهنجي ٺياڻي آن کي ٻرڪائي ڏجي بہ ٿلهي
پنهنجو ٿاڪر ڪائي ٺرڪ سمان دڪ ٿو ڪيء- راڄدلاري پڻا
جا وچن، دليون جاليون پنهنجي سر ٺي ڏارن ڪيا-
چيڙوڪيڪ راڻي پنهنجي ٿيءِ کي کهڙو ٺي ڪي چيو پرهن

ڪاهيون ڀولاهيون ڪندي، ڀلا جي وڪالت ڪورٽ لکيون ۾
ڀلا اسانکي کهٽيئي ٻدارت بخشيا آهن ۽ دو اسانجي
ڪاڏي پيعي ۽ ڀهرط جي خيال ڪري گو ۽ عمدا عمدا
مطيا ۽ پوشاڪون ڏنيئون- اما وارا ٻڌي لعدي چوڪري
چوط لکي ۾ موٽن ۾ سيدي جي پالط وارو پرميشر ڏي ڏٺو
آهي جو سيدي داتارن جو داتار ۽ سيدي جي ڪامنائن پورن
ڪرڻهار آهي- اهو ڏي هرهميش سيدي کي ٻڌ کہ ٻوڪا ڏي گو ۽
ايجوڻي ڏڏو ڪاڻي، اسين تازکي ٻڌون ٿا- جيڪڏهن اهو
داتار ڏڏي ۾ جيڪر سڀ جٽ ڪي و ڃن- ۽ ان کي
چڏي جيون جي آس رکڻ وڏي ٻڌان آهي- ۽ آهوڻي راجا
ٿوڙي رڪ ۽ ماڪوڙي ڏوڙي ڏڻي سيدي جو داتا ۽
وارط هار آهي- ۽ ٻڌي ۾ ڪهڙي سمرٿي آهي جو جيون کي
ڪڏهن پالي سگهي- ايتري ٻڌ اهڙي سطمدي ۾ ڀيون
يون چوط لکيون ۾ اسان کي ۾ سداه ڀلا پاليحد و ۽
مي- ۽ اسان ۾ ڪڏهن ٻر ۾ ڏٺو ۾ ڪدهکي وام وڃي
اهو ۾ ڏٺي آيو پلا مائڻن ڪالسواه ٻڌون ۽ وسعو ٿيار ڪري
ڪڏهن ڪدهکي ڏني- اڏي گهڪو ڪدھ
پاڻ ۾ انکي ٻدڻون ۽ وڃي ڀلا کي آڳاڻي ڪ
سڀ گيون چڏون ۾ اسين ڀلا جو ڏڏو گيون ڪاڻ
ڪري- ۽ جيڪو اسانجي درهم
اسانکي لعد ٻط ڪان پالي
بيٺي سڪي پهچائي

ڇپان لوڙان مڇلان ڪڇان وڇڇان
اڄ جي رج آئيجان ڪاڻي نيڃجان
سو مت جاڻي ناڪا نران ميران جڇان
نانڪ جڳت اپائي ڪي سڀالي سڀڻان
جن ڪرڻي ڪارڻ ڪيا چنتا ڀي ڪرڻي تاهہ

ارٿ- مانڪن کي ۽ وڻن ۽ ڍڳاهن ۽ ڪکارڻ وارن ۽ برسات جي پاڻي ۾ پيدا ٿيلن ۽ پوکن ۽ مڇن پران ڌارين کي سڀني طبقن، ملڪن، ديسن، کنڊن بلڪ ساري برهمنڊ ۾ چئني کاڻين (آنڊي جي پيدائش- جيري جي پيدائش- معدنيات ۽ پگهر جي پيدائش) تلاون ۽ پهاڙن ۾ رهڻ وارن جيون کي ۽ ڌڪڪائسواءِ ٻيا ڀي اڻيڪ پراڻي هوندا جنهنجو انت پاڻ پرورد ڪار جاڻيٿو، نانڪ اهو ڌڻي سڀني کي اپائي ۽ سڀني جي سنڀال لهي ٿو ۽ جنهن ڪرتار هي جوڙ جوڙي آهي تنهنکي ئي ان رزق جي چنتا ڪرڻي پوي ٿي- اهڙيطرح سري گرو نانڪ صاحب جو سلوڪ پڙهي ۽ سڻي ويچاري فرمايو تہ ڏسو لوڪن جي سڀني جيون کي ڪنهن ڀي انڪ ڪائسواءِ پرميشر هميشہ پاليٿو ۽ جو جو پراڻ ڌاري جنهن، جنهن جوڻ ۾ آهي ۽ جتي جتي آهي اُن کي کڻ کاڻ پرڀو آڻي اُڌي آڌ ڪو پهچائي ٿو- سنڌن جي مڪان اها وارتا پڙي راجا جي تنهنجي ڪنيا اُن ئي پڪو نسچو ڪيو-

مڪري ٿينهن راجا جون پنجئي ڌياڻيون پاڻ ۾

۽ اُهن لوڪن کي ئي جيون مڪت چئجي ٿو ۽ اُهي جوئي
اکيان (ڪليشن جو مول) ناس ٿيو آهي. اهڙن جيون جي
ديهي ڪنهن ٻئي هنڌ مري ٿي، اُهو ڪو استان ڪي اڳوا
تيرٿ ڪي نه آهي آنند سروپ ۾ لين ٿي وڃن ٿا ۽ اُهن
کي نڪو جنم آهي نڪو مرڻ ۽ نڪو اچڻ، نڪو وڃڻ. ديهي
رهي اڳوا ناس ٿي وڃي تنهنجو سوچ نه ڪري هو سدا
اڪرس رهندا آهن. اهڙي طرح جن عاشقن سڀ ڀائي ڪيدي
ڀري ڪٽي آهي تنکي اڳن ڪنب ۽ درياه جو ڪنارو ٻڌي
ڪجهڙا آهن. انهن ڇٽي جان سڪورن ٻوڪيشر ڏانهن
ڪرپا درشٽ سان نهاري ته هڪدم موه جون ٻيڙيون
ٽٽي پينديس ۽ هنجي الڪ ر ستگيان جاڳيو ۽ جنم جنمانتر ن
جا نشا لهي ويس. ٻوڪي سڪورن جي وچن جو پرتاپ
(جنهنجي ٻڌڻ شرط سڀ موه ناس ٿي ويس) تڏهن سرڻائي
صاحبن جي قدمن ٿي پيو ۽ پنهنجي اوستا هن طرح ورڻن
ڪرڻ لڳو ته هاڻي موڪي چڱيءَ پر ڀلائين ٿيو آهي ۽ جيڪي
موڪي چاهڻو هو سو مون چاتي ورتو ۽ توهان صاحبن جي
ڪرپا ڪري منهنجا سڀ سنسا ٽوڙي ٿيا ۽ ست چيتن
آنند سروپ کي پراپت ٿيس ۽ هاڻي مان پنهنجو سرير
ڇاڪرون ڪنديس ڇاڪاڻ ته جيڪڏهن جيئرو رهندس ته سڀ
تڏهن سڀني ڪو ڪارج ڪري نه سگهنديس ۽ تنهنڪانسواءِ
ڪي ڳرنٿ سو مان ڪري رهيس، ۽ توهان دياڪري

ڪوليندا آهن ۽ [illegible] حالت ۾ [illegible] ڪهڙن [illegible] طرح [illegible]

[illegible] البابت [illegible] الذي آهي ۽ [illegible]

[illegible] حالت ۾ [illegible] ڪري [illegible]

[illegible] ڪري [illegible] آهي [illegible]

[illegible] آهي [illegible]

الد [illegible] طرح [illegible]

[illegible]

[illegible] طرح الد [illegible] آهن

[illegible] الطرح [illegible]

[illegible] (؟) [illegible] آهي [illegible]

[illegible] آهي [illegible] طرح [illegible]

[illegible]

[illegible] آهي [illegible]

وان [illegible]

[illegible] الد [illegible]

[illegible] آهن [illegible] وقت آهي [illegible]

[illegible] الصورت [illegible]

[illegible] آهي

[illegible] الد [illegible]

۽ انهن لوڪن کي ئي جيون مڪت چئجي ٿو ۽ انهجوئي
اڳيان (ڪليشن جو مول) ناس ٿيو آهي- اهڙن جيون جي
ديهه ڪنهن به [illegible] مرڻ ٿٿي ، اهو ته استان کي اڏو
تيرٿ ٿي ٿيو آهي آنند سروپ ۾ لين ٿي وڃن ٿا ۽ انهن
کي ڏکو جنم آهي ڏکو مرڻ ۽ ڏکو اڄڻ، ڏکو وڃڻ- ديهي
رهي اڏوا ناس ٿي وڃي تنهنجو سوچ نه ڪري هو سدا
اڪرس رهندا آهن اهڙيطرح جن عاشقن سڀ پيائي ڪيئي
ٻري ڪٽي آهي تنکي اڳن ڪنب ۽ [illegible] جو ڪدار و پٽي
مڪجهڙا آهن - انهن جئي جان سڪورن پوکيشر ڏاڍهن
ڪرپا ۽ رشت سان ڏهاريو ته مڪم موه جو ن پيڙيون
ٽٽي پيئيس ۽ منهنجي اندر ست گيان جاڳيو ۽ جنم جنمانتر ن
جا ڏشا لهي ويس - پوکي سڪورن جي وڃن جو پرتاپ
(جنهنجي پڪ ط شرط سڀ موه ناس ٿي ويس) ته سي سرڏوائي
صاحبن جي قدمن ۾ پيو ۽ پنهنجي اوستا مطرح ورڻن
ڪرڻ لڳو ته ماڻي موڪي جڳيشر پلٽيون ٿيو آهي ۽ جيڪي
موڪي چاڪڙو هو سو مون چاڙهي ورتو ۽ توهان صاحبن جي
ڪرپا ڪري منهنجا سڀئي سڀ دور ٿيا ۽ ست چيدن
آنند سروپ کي پراپت ٿيس ۽ ماڻي مان پنهنجو سرير
ٿياڳ ڪندس چاڪاڻ ته جيڪڏهن جيئرو رهندس ته
وڌ پڻ سڀئون ڪو ڪارج ڪري نه سگهندس ۽ تنهنڪانسواءِ
هيڪڙ ڪري [illegible] سو مان ڪري رهيس ۽ توهان دياڪري
ڪرڻ ٻو

ڪونهيدا آهن ۽ جنهن حالت ۾ ڪوبہ ڪنهن بہ طرح ڪجهہ
، البت جٿي نہ ٿو سگهي ۽ اُهو اڻادي آهي ۽ سندس آد
جٿي نہ وڃي انهن حالت ۾ منهنجو ڪٿن ڪرڻ اجايو آهي
مگر جڏهن ڪو وڏو پاڪ سڳورو جواهر پرش وڏي سموهہ ڪليشن
سميت اگيان ناس ڪري گيان پائيندو اُتي هن هنکي آهي
گيان جي پروڙ پوي ٿي ۽ جو پورن آتما برهم آهي انهيءَ کي
اهو ڏيڻ ڪنهن بہ طرح ڏيکي نٿيون سگهن. گيانوان
پرش هن کي اکين سان ڏسن ٿا، ڪنن سان ٻڌن ٿا، زبان
سان چون ٿا ۽ پڻ پنهنجي اندر ۾ جهڙي هو لکن چاهيندا.
۽ جهڙيطرح اهو ڏيڻ من کي ڏيکي نٿيون سگهن تهڻ آڏهن
سيندي کي ڏيکي جڏهن تيڻ طرح برهم کي من ڏيکي نٿو
سگهي ۽ هو (برهم) سيندي کي سدا ڏيٺي رهيو آهي. هو ڪارڻ
۽ سيندي جو آڌار آهي ۽ جيڪي هنکي چڱيءَ طرح ڄاڻن ٿا
انهن جو ڏاڍي پيڙهہ هنجي وڃي ٿو. هو بلڪل سوکيم کان سوکيم آهي
۽ هنکي نٿي وڏن کان وڏو چون ٿا ۽ سورج آدڪ پرڪاش
وان سڀ اُنجي جوت آهي ۽ اهوئي مکيہ سڀني جڳت
جو ڪارڻ آهي ۽ جيڪو پنهنجي اندر ۾ اُنجو ويچار ڪريندو
سو ئي انکي پائيندو. هو آڪاش وانگر سيندي ۾ پُري
رهيو آهي ۽ سدائي نسچل ۽ آواگون کان رهت آهي. جيڪو
انهي پنهنجو من استر ڪريندو، اهو پرش امرت ٿي ٿو
وڃي. اهڙيطرح جن پرشن برهم ۾ جڳت پيهاڪيو آهي سي
ڏاڍا پيڙهو جڏهن انهي مکتي جي آنند ۾ مست ٿي ويا آهن

سوال ڏني سڳورو ساڄاڻ جواب ۾ فرمائڻ لڳا ته جڏهن
اه ڪري جڳت ۾ پڌرو سڀ ڪري ڏيکاريو آهي سو آهي
ورت واه يعنيِ جهڙيطرح ڏوري ڏاڍڪر جو ڀرم ٽيڻ ڪري
پ ٿئي ٿو تهڙيطرح ڪلپت برهم ۾ جڳت ڪي ڏسي هرڪو
شوڪ اُپجي ٿو ۽ وري جڏهن اُنهي جي ڏوري لاءِ سوجهري
ه ڏسڻ سوڌو ڏاڍڪر جو ڀرم نٽو مٽاجي ٿئن گيان جي
ڪين سان برهم جي ساڪيا ڪار ٿيڻ ڏاڍ هي جيو ڏڪر ۽ سکر
وڳي ٿو- ۽ انيڪ جڏهن ۾ پنڪي ڪڏهن اوچ ۽ ڪڏهن
يچه سڏائي ٿو ۽ ڏوهان، جو سون ڀرڪار واه پر جيو سو انهن
آهي- ڀرڪار انهي کي ڇڏاجي ٿو ته جو اصلوڪو سروپ
د لائي ٿيو وٺي ۽ وري ساڳيو ٿي ٿي سڪهي جهڙيطرح
ڪير مان ٿڌ، جو وري ڪير ٿئو ٿئي ۽ اُهو اڳيون روپ
مدمس ڏاس ٿي وڃي ٿو پر سون اُنهي واڪر ئي آهي
ياڪاڻ ته مٽين ۾ سون جو سروپ ظاهر ظهور ٿيو ڏاسي
ر جي زيور جو آڪار مٽجي وڃي ڏب سون ڀرڪي ڏساجي
ن- برهم مان جڳت ته آنهي واڪر بڻيو آهي ۽ بازيگر جو
ماشو ته ساڪي ڳاله آهي ۽ جڏهن اگيان ڏاس ٿئي ٿو
ڏهن برهم ڪان سواءِ ڪو ته نٿو رهي- ۽ اُهوئي مڪتو
وتي ڪٿي، اند ۽ ڀاهر، هيٺ مٿي ڀاسي ٿو-

۽ ٿيو جو اوهان ٻڌيو ته مايا ست آهي يا اَست سو
مايا نڪي ست آهي نڪي است آهي- ڇاڪاڻ ته انهر اسچڻو
ستيڻو ٿئي بڻي اچڻا ٿهڪري انهي انروچني ڪري

هن ساڳين اکين سان آهو سروپ ڏسڻ ۾ اچي ٿو اڌوي
ڳت ست، الکڪار، وڏن ڪان وڏو، واحد، سڀني ۾
آتما، برهم ۽ سدا اڪرم آهي ۽ اڇڻ وڃڻ ڪان ٻري
آڪاش والگر سڀني ۾ وياپڪ آهي ۽ ڊه وڻت ڪان رهت،
آنند سروپ، سڀ ڏانهن ٻراور، نهڪلنڪ، ڪرم ڪان
آزاد، نر جيعڻ جاڙو ۽ باري تعاليٰ آهي ٻر جڏهن ڪو ٻان
سڪوروملي جو اول هن جيو مان هو ادهي (خودي) هي
ميل سڀ ڪيڏي ڇڏي ٿو سڀني جڳهين ۾ وڏي ٻڪي
آهي ٿو پرم ست ۽ آنند سروپ جي ٻرابت ٿيڻ ۾ ديرٺي
ڪاهي ۽ آوا ڪون ڪان ڇٽي پئجي ۽ الموت روپ
سمائجي مڪ ٿي ويجي.

سڀئي ڪورو مهاراجن جي سڪا سمان والگي پڌي پڪا
ٿو پڙهي وسجي ۾ پئجي وڌ ايڪن پدمجي پلي جو
ڇڏگو ويو ڏسي بالڪل ڪلي رهت سمجهڻ ۽ تفصيل سان
پڌڻ لاءِ ريڪ ٻرشن ڪرڻ لڳو ته گورو جي مٿي
ٿوهان صاحبن برهم جو سڪالت چيو سو ڪهڙي واد ڪري
ڪيو. سون جا طيا جي ڏسڻ ۾ اچڻا سي ٿو پڙلم واد
ليکجن ٿا. ڇاڪاڻ ته سون پدمجو آڪار ڦيرائي ڪيڏ
ڪيڪرڻ بڻجي ٿو. برهم به ڪهڙي طرح پلٽجي جڳ ۽ جيه
بڻجي ٿو ڇا. پيو ته برهم جي مايا جيڪا سائيمجن فرمائي
ٿا سا جو ڪي آهي يا سچي ۽ برهم جو او جن سو ڪيم ڪا
سو ڪيم فرمايو ٿا سو ڪهڙي طرح ڏسڻ ۾ اچي. جو ڪيشو

ڪري سگهي پيدا آهن ۽ ٻي مايا آها آهي جا ڏاڍاپڻو ڏيکاري
ٿي پعداڻي طرحين روپ رنگ ڏيکاري وکيپتا ظاهر
ٿي ڪري. اها مايا سڄي جڳت جي پيدا ڪرڻ واري
آهي ۽ ٻي مثل آهي ڪيڏيءَ سان انجي مشابهت ڪري
نٿي سگهجي ۽ جهڙيطرح اونداهي رات ۾ نوڙي ڏنگي
ٿي پيئي ڀاسجي ۽ انجي ڪيڏيءَ سگهه ۾ هاڃي ڏنگ آهي
نوڙي کي جيڪر وڏو ڏانگ جاڙو وڄي. هاڻي ڏسو ته
هو ڏانگ آهي بلڪل ڪين ۽ نوڙي جي ۽ روز ڏنگ هڻڻ
ڪري اگيان هنگي ڏانگ ڪري چاڙيو آهي ڏهڙيطرح
پليل جيو مايا کي ڪڻي جو ڪڻي سمجهي اتي غوطا
کائي رهيا آهن ۽ برهم جنهنجو آسرو وٺي هوءَ ورتي ٿي
تنهنکي پڻ ڏڪي چڙيو الٽس يا جڻن ڪوٺي ۾ اونداهي
ڏسي آهي ته انهي جو ڪارڻ آهي خود آها ڪوٺي نت
ٻاهر اونداهه ڪانهي تنهنڪري ثابت آهي انهي اونداهه
جو سبب اها ڪوٺي آهي ۽ وري آها اونداهي آئيڻي
پکڙجي سائي انهي ڪوٺي کي ڍڪي ڇڏي ٿي جنهنڪري
ان ۾ پيل ڪوبه پدارٿ ڏسي نٿو سگهجي. برهم جي
مايا به انهي وانگر آهي جا پسري خود پنهنجي ايشور پعدي
برهم کي ڍڪيو ڇڏي ٿي -

هاڻي هن وارتا مان صاف ظاهر ٿيو ته هو حقيقت
مايا آهي ڪي به ڪين پر اگيان انکي سٽ ڪيو آهي ۽
اگيان آهي رڳو برم سو جڏهن آهو برم دور ٿئي ته پوءِ

آهن - ۽ ٻڌوان ٻرش ٻڌ ائين سمجهندا آهن ته زيور جي
بناوٽ کان اڳي به هي سون هو ۽ ماڻهن منجهي ٻئي روپ
۾ به ساڳيوئي سون آهي ۽ جيڪڏهن ڳهڻ ڀڃي ڀورا
ڪجي سون کان سواءِ ٻيو ڪجي ڪين ڪيندي - اهڙيطرح جڳت
کان اڳي به فقط برهم هو جنهن مان انيڪ روپ بڻجي پيا
آهن ۽ وري جڏهن اهي ناس ٿين ٿا تڏهن به اُن هڪڙي
کان سواءِ ٻيو ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچي - پلا جيڪو سروپ آه
۾ به ڪونهي ۽ انت ۾ به ٿو رهي تنهنکي وچ ۾ سچو ڪيئن
چوڻ گهرجي - تنهنڪري ٿوهين هي سچو پسار و برهم روپ
ڪري ڄاڻو ۽ انهن جا ماڻهوڪا روپ سڀ ڀرم سمجهو -
انهي تي اچان به مثالي ڪرڻي جو هڪڙو مثال ڏسو ته
جڏهن ڏه رتي ۾ ورڻ جو ٻاڻ ڀوڳيجي ٿو ته پهرياڻي انهن سڀوٿو
چهي ٻوءِ پن ٿا اُڀ ن تنهنکاڻپوءِ ڏاريون ٿيون ٿين ۽ انهن
۾ ڳل ٿا لڳن - ماڻهي ڏسو ته اُ ر ... ... ڪنهو ايتري
هڪڙو ٻاڻ دو رهي - پرميشر به اوهين آهي واڌڪر ڇٽ جو
پنهنجي اچا سان انيڪ سروپ بڻائي سڄي برهمنڊ کي
پيدا ڪري ٿو ۽ پنهنجي شڪتي سان انهن ۾ وسي ٿو ۽
جيون ۾ چيتنا ڏئي ٿو ، جنهنڪري سيڪو پنهنجي ڪريا
... ٿي ڀڃو ۽ دکن ۾ دکي ۽ سکن ۾ سکي ٿو ٿئي ۽ انهي دکن
غفلت ۾ هيڏو پنهنجا ڪرم ڄاڻي ٿو - پر جڏهن پرميشر اٿي
... سي ٿي اچيٿو ته سڀ ڪجهه ناس ڪريو ڇڏي ٿي ماڻهي
... سعکو ڪري ڏسو ته ڪير پيدا ٿيو ۽ ڪير ناس ٿي ويو

هن تي ڏڪڙو مثال پڻ ۽ ڄڻهمان سچو مقدمو فيصل ا
ويٺو ۽ ڄڻن جهل ۾ پڻ پڻا پيدا ٿيندا آهن پوءِ انهيءَ ڪي ۽
هوندا آهن ۽ ڪي ڏنڊ ۽ ٿورڙي ساڳيا ناس ٿي ويندا آم
پر جي ويچاري ڏسجي ته جيڪي پڻ پڻا ڏٺا ٿي سونو
جهل آهن - ۽ پڻ پڻا فقط نام ماتر هوا - مگر جيڪو انهن د
چاڪده ۽ هوند ۽ سوني رکو ڇوند ۽ ته پڻ پڻا هوا، سي ناس
ٿي ويا - پر جيڪڏهن اسين سڀ جهل کي پڻ پڻاڪري
چاڪون ڏسون آهي انسان ٻيو سچو ڪم جهل وانگر پورو ڪندا
يعني اسين آهيون پاڻي پيون تا ته آڪيو الهي ڏو ۽ اشدان
ڪريون تا ته ميل ڏهوئيتو ۽ پيا پڻ سڀ ڪارج جهل وانگر
انسان سڀ ٿيون تا تڏهن ڪٿي ڇوڙ ڪري جي ته جهل پورا

ھنجو درشن ڏيندا ۽ تون تڏھن ھنڪان پنھنجو پرشن
ڪجي. ۽ ھو صاحب توکي گيان سان ڀريل جواب ڏيئي
ھنجو سنسو دور ڪندا جنھن ڪاڻ ۽ تنھنجو ڪلياڻ
ندو. جڏھن موکي گورو ڪرپا ڪري ائين فرمايو
ڏھن مان نصيحت ڪري ھي مت چتائي سماڌي اندر
ن ۾ ويھي رھيس ۽ مٿان مٽي وري ويئي ۽ ڪنھنکي ٻ
ماٽڪوڙ رھيو ۽ گوروجي بخشش ڪري صحيح وسلامت
ھيو آھيان. ۽ ھاڻي منھنجي مڪتي جو سمو ويجھو آيو
ي ائين چئي آھو سڀ آتما يوگيشر سنتکو ن جي چرڻن
پٽي وڃي ڪرڻ لڳو ته ھي ڪرپانڌان پرڀو توھانجي
چرن ڪمل. ني منھنجو ڪلياڻ ٿيڻو ن آھي تنھنڪري
ٻالي منھنجو ونيھ ھيءُ ٿو ھي جو چوڻ ۾ ٿو اچي ت
جڳت جو آ... سو جيڪڏھن تحقيق جو ڏوھاجي ھا ت
سيڌي ڪي ... نھنجو چنگي پر ڏسڻ ۾ ٿو اچي ھا پر جيڪڏھن
اچي ته جڳت سچو آھي ته پوءِ گياڏوان انکي ڪوڙو
ڪيئن ... ن دن. ۽ ٻيو ته آتما سروپ کي ڪيئن ڄاڻجي ۽
ڪيئن انھي ... ون ڪري کي سڌي ۾ ڀرپور قبول ڪجي ۽
ڪري طرح ... تو ائين ڪجي ته سڀ ٺيڪ ۽ جيئن انھي مڪري
ن آھن ۽ ... ي ڪيئن ھو ۽ ڄاڻ جڳت جو روپ بڻيو آھي ۽ وري
ڪان ... ۾ ... پ چوڻ ۾ اچيٿو تنھنڪري توھين صاحب
پالي ... ي انکي سمجھايو ته جنھنکي ٻڌي ھريا آتما چوڻ ۾
ٽڪو ... وپ ڪيڙو آھي ڪيترا جڳ ۽ انيڪ

ڏيڻون مشعل سري کورو رامداس صاحب ٿالي ٻيان پوک
ٿيو جنهن ۾ سري کورو ارجن صاحب فرزند آهي پ
آهي ساڳي جوت جو پنجون سروپ آهي.
۽ هي جڳهه ڪليڪاڻ جو آهي جنهن جو هي پنج
هزار ورهيه پيو هلي ۽ ڪليڪاڻ جي مهان ڪهو ۽ ٻاهن مت
لاءِ هي ايرت جل استان کولجي ٿو جنهن مان ٿوهان
درشن ٿيو آهي. ۽ هاڻي اوهين ڪرپا ڪري پ
پرسڪر پڌايو جنهن جي معلوم ڪرڻ لاءِ سڀ منتظر آه
ٿوڪيشر سڀ ڀلا نشان پڌي ڪهڙون آنند ٿيو ۽ پرميش
جو شڪر ڪيائون. ۽ جوڙ لڳو ته مان ٿوکي جن اعيان
ڪر ڪماڻهو جو اڄ ٿو مان صاحب، جو درشن ڪري
ٿيو. مهنجو کو ٿيوت (ڪدوڻ) ۽ ٿيکيت (ايدو)
ٿي جو مهان کياڻا ۽ وڏو گيان داتا هو. سو ن آهي
ڏن ۽ رهي هر طرح منهنجي سيوا ڪئي جنهن من را
فرمايو ته منهنجي اپنا ڪا مڪتي ٻاڻي جي پرويڻ
ٻيو سان جنهن مان ٿوکي ٿو ڏيان ته ٿون اڪا
ن ڏيتي گيان ڏئي ٻاڪيندين ۽ منهنجو موکيه
۽ ڏيسڻ منهنجو سر پر سلامت رهندو ۽ ٿون هي

سرون پڇائي داس ڪيائين ۽ سوامين کي هميشہ چت
اهو اونو رهندو هو تہ شال هي ڪرسڪ سان پورو ٿي وڃي
چاڪاڻ تہ سري گورو امرداس صاحب مهاڻجي پٺا کي آگي
ڪٽي هئي تہ اهو ٻللاءِ چئني ڪنڊن ۾ وڏو ٿئي ۽ پڪين
سرن سان ٻڌجي ۽ مهاڻجي پٺا وري اهو ساڳيو ڪرمون
ٿي رکيو تہ ٻون ٻللاءَ جي ٽهل دل ڏيئي ڪرائيجہ سو
جيڪڏهن اهو ڪم جئين جو ٿئين مهاڻجي هٿان لهي وڃي
تہ چڱڪ پوءِ سڪورن جي رضا پورن ٿي چڪي. انهيطرح
سوامي اڳين گورن جا وچن ياد ڪري ٻللاءَ جي سيوي
ڪمن ۾ شدابي ڪرائيندا رهيا ۽ پاڻ ٻللاءَ جي ڪناري
ٿي ويهي سڪن ڪان ڪم وٺندا ۽ آنهنکي اپديش ڏيندا
رهندا هوا تہ سڪورو ٿو هانجون سڀ ڪامنائون پوريون
ڪندو ۽ پرلوڪ ۾ پاڻ وڏو مرتبو ملندو. انهيطرح ٻللاءِ
جو ڪم ڪرائيندي ڪيترا مهينا گذري ويا ۽ ڪم پرگهٽون
ٿيو هو پلڪ جئين پوءِ ٿئين واڌاري پئي ٿيو ۽ سيوي ڪارڀارين
گهٽي حرص سان ڪم پئي ڪيو. ۽ ٻللاءَ پر گو ٿيندو ئي
گو ٿيندي گهٽون اوٿون ٿيو ۽ مٽي پر پاهر ڪيڏندي
پهاڙ بڻجي ويو. جڏهن انهيرپت گوٿي گهٽي اوٺائي
ڪيائين تہ اڻي هڪڙو وڏو گنبد ڏسڻ آيو جنهنجي [illegible]
اچي مهاراجن کي خبر ڏنائين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] داس صاحب) جي چرن
[illegible] سڀ پار ٿي ويا. آهي مشغل مان وري

سائين سيٺ کي سڏائي پاڻسان وٺي سڪو ۽ ڪرڻي ويندا
هوا ۽ سڄو ڏينهن اُتي ويهي لالا کي ڏاڍي سالڄهي جو موٽي
گوٺ ۾ ايندا هوا - سوامين وٽ وڃڻ ڏيڻ ديکيو ن
چڙهندو ن هيون جئي سڀ سڪت آهار پائيندي هٿي
۽ سڄي رات آئي آرام ڪري مالڪون ۾ پاٺ جو آئي پهچڻي
ڪريا لاهي. وڃي ليرت جي ڪار ڪندا هوا - اهيطرح
ڪجهرا ڏينهن لالا کي ٿيندا ۽ هٿي پاهر ڪيلدي ڪڍ رئا ۽
سڪورو ۾ هيشه پاٺ هندڪي چئي لالا اُنهون ڪرائيندا رهيا -
اهي وقت لالا سڪر ۾ مڪد رکهڻا اهي ڪنا ٿيا هوا ۽ صاحبن
جي مهماڻڪي اچان ۾ پئي آيا - آنهدمان ڪي پچاري جي
لاء آن ڪٺي ايندا هوا ۽ سرڏا ڏاري ديکر ۾ ملائيندا هوا ۽
ڪي ڏن ڪٺي ايندا هوا جو مزورن کي ڏيئي لالا کوڏائيندا
هوا ۽ ڪي پهچڻي سر ۾ رهيو ڪرڻ لاء اچي رهيا هوا -
[illegible] سڪو ۾ فرمائيندا هوا تن ڪندا هوا - ۽ ڪي
[illegible] آکيندا هوا ۽ پهچڻو ڪائي ڪر لالا جو ڪندا
[illegible] ڪورو جي ديکر مان ڪائي سڄو ڏينهن
[illegible] ڪندا هوا - ڪي سڪامي رهي سيوا ڪندا
[illegible] ڪندا رهيا ۽ لالا جو ڪر ۾ مڪد ۾
[illegible] خيال گهڻون
[illegible] مالڪون جو [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

مٽي ڀٽي ڀس تنهن سبب اوڏانهن ٻري زمين برابر ڪري
ڇڏي مٽي جهڙڪري ٻئو لڳي نٿي سگهيو - ميڏانهن
هرڏانهن ڪجهه سبب بيڊل وڻ جاڙي ڏاڍا ۽ اُهو ٻيو جو
وڻ ڏسڻ ۾ ٻيو اهي ٻرڻالي جو وڻ اٿار آهن جڏهن سگهارو
مڪد م ٻيهي رهيا. ڏسو تنهن ڪالڙ جا ڪيالا سگهارو سچا
پاتشاهه ٿلا جا نشان ٻوجهه ۽ التجاڻ ٻرشن والڪو ٻيا ڳوليندا -
ٿالي جي وڻ ٻوت ڏاڍا ۽ وڏا نشان سبب مٽي ويا هوا ٻر
ڪجهه ڳڙو رهيو هو جهڙمان ٻڪ نٿي ٻيٺي ڍهڪري
اُلجي آسپاس ٿري ٻٽي ڏاڍا ۽ اُن هڪ اکي جو ڪرڻ جو
وڻ ۽ ول پکڙيل هئي - سي ٻه ڳوڙي رهيا ۽ نظر اچي آيا -
در حقيقت سگهورن اهي هڪ جو وڏو مهانگو رکڻون هو
ڍهڪري اڳرو ڳي نٿي ڏيکاريائين پر جڏهن ٿالي وارو هڪ
لڏو ڏٺو هن اُتان اُدم ڪرڻ شروع ڪيا ۽ اُهو ئي هڪ
ليرت جو مڪير لهرايائي - ۽ سري سگهورن سيڌي ڪي ڪولي
پڌايو ۽ سري ڳڙو امرداس ساهه جي حڪم موجب
مهڪاڻي ٻڌا جي آکيا ٻڻ هن هڪ ليرت رڇڻ جي مٽي ۽
هي ٿالي جو درخت ۽ ڪوڙيل زمين ظاهر ٿيو ۽ ڏسڻ اچڻ
ڳا ايترو ٻڌي سيڌي ٻڪ ڪئي ۽ جيڏو ۽ سائينجن جو
فرمائڻ بلڪل ٻورو آهي ڏسو هن هڪدان ڪوڙيل زمين
ٻڌري اوهي ٻيٺي پاتشاهي ۽ ڍهڪان سواءِ ڳوهان صاحبن
ڪان واڪاڏي ٻارڪو ٻيو ڪير آهي- اهيطرح ٻڪ ڪري ٻوء
آيو. هڪڙو. ٿلاء ڪوڏاڻ لڳا. کهڻان سگهه ۽ مزدور لڳائي ڪر

راجا اهي وچن ٻڌي گهڻون آنند ٿيو ۽ ٻئي ڏينهن
اڪيون جل سان ڀري آيس ۽ صاحبن کي مٿو ٽيڪي
رخصت ٿي ٿي ڪلياڻ کي ساط وٺي پنهنجي ديس
ڏانهن موٽيو. ۽ سڀ سان پنهنجي پنهنجو راڄ مال سلامت
ڏٺائين. ٿورن ڏينهن کانپوءِ راجا ٿي ڪلياڻ کي ڪجهه خزانو
ڏيئي پنهنجي آدمين سان روانو ڪيو جي اچي سري
سنڪورن وٽ پهتا. سوامين ڏن آيل ڏسي ٿلاءِ جي ڪي
ڪرائڻ جو آدر ڪيو ۽ ٿي ٿي صاحب ۽ ٿي کو رداس
سان صلاح ڪري آهو استان ڏسي سڀن جي ٽارط لاءِ
سري انمرتسر اڳم تيرت رچڻ جو سعيو ڪيو. جنهنجي
ڪٿان ڪوي سڌو ڪر سڀ مطرح سان ڪئي آهي. ڏ
مهان پر اپڪاري سري گورو ارجن صاحب جي مهاراجه
جن انيڪ جيون کي اپديش ڏيئي ڪرتارت ڪيو آهي
سي پنهنجي پتا جا وچن ياد ڪري تيرت رچڻ جي اچا
ڌاري سڀني سنگت سميت سر زمين تي آيا ۽ اچي آهو
هنڌ ڏوڻ وٺي ٿي ليڪي ڏ ، هنڌ ڪري ڏ پهر ڀاڻ ڪوٺي چڪڻ
کي گهڻون وقت گذري ويو هو ۽ پوءِ وري آن هنڌ پاڻي
گهڻون ڪٺو ٿي ويو هو جنهنجي سڪي وچڻ ڪري جو
اٿ پيو هو تنهنجو سڀ نشان ڀري جي ويا هوا ۽ انهيءَ ڪري
اڳيان ڪوٺيل هنڌ سڀ مٽجي ويا هوا ۽ اڳي جو وڏو
ڪو لاب لڳو پيو هو سو باقي ڪو وڃي رهيو هو تنهنجي
آسپاس پاڻي پوندو رهيو ۽ مٽان جو چڙهي پاسن جي

ڪليائي جو چاڪر جو توکي ولي آيو آهي ۽ لهڻڪري ٿون
منهنجو سيني کان ڀاڳاري شڪرگذار رهج - راجا وڌيڪ
ڪئي ته هي منهنجو اينشو آهي ۽ مان سدائين پنهنجو سر
منهنجي قدمن تي رکي منهنجو سمرن ڪندس - ۽ جڏهن
مان موٽي پنهنجي گهر ڏانهن ويندس تڏهن منهنجي ڀاڻ
سان ولي ويندس ۽ گهڻو ڀاءُ ڪري منهنجو خوش ڪندس
۽ ڀاڻ هن سان پيتاءُ موڪليندس-

انهيءَ طرح معوان راجا ڪيترا ڏينهن سڪون وقت
گذاري طرحين طرحين اپديش ٻڌندو سري ڪرتار جو
سمرن ڪندو رهيو ۽ پوءِ گهر ڏينهن کي هٿ جوڙي
سوامين کان رخصت گهرڻ ۽ وڌيڪ ڪرڻ لڳو ته هي ڪرپانت
منهنجي ايلا ڪا آهي ته هاڻي مان پنهنجي ملڪ ڏانهن وڃان
۽ پنهنجو ڏن ڏيهان ڏانهن موڪليان اهو اوهين پنهنجي
هٿن سان سڪيارٿو ڪريو يعني سڌ ر استان ڏسي اهڙو
ڪو ٺلاءُ ٺهرايو جنهن هميشه ٿڌو جل بيٺو رهي - منهنجي
اهڙي ڀاونا آهي اڳتي جئن سائينجن جي رضا هجي - سري
گورو ارجن صاحب فرمائڻ لڳا ته انهي ڪابه ڳالهه ٿي لهڻجو
مون سڪون ڏاڪ صاحب قيري آيو آهي ۽ منهنجي ڀاڻ
اهڙي اڇا آهي ته هتي سري امرت سر تالي وڏو ايرت
ٻڌائجي ۽ هيڪي ڏن تون موڪليندي سو سڀ اسين
انهي ٺلاءَ تي خرچ ڪنداسون جنهنڪري لهڻجو ڏن
سڪيارٿو ٿيندو ۽ لوڪن کي ته لهڻجو وڏو اپڪار رهندو

جاڪرت ۽ ٻوڪٺو هو سو ٻوڪي هڪڙي رات ۽ ٻوڪاڻي ڇڏي ياءَ
۽ ٻوڪي جو سدسو ڏٺو هو ته خُدمن پرميشر جو لکيو ڪوبه
ميٽي نٿو سگهي ته پوءِ ستگور و ڪهڙي سهائتا ڪندو ۽
تنهن ڪري آئيجي سيوا نسڦل آهي- اهو ئي ڪارڻ هو
جنهن ڪري اها حالت ٻوڪي سا ڪيائين ڪري ڏيکاري ويٺي
ته هنطرح ستگور و سهائتا ٿا ڪن- ۽ جيڪو مٿي سرڏا رکي
ستگورن وٽ اچيٿو تنهنڪي مهان ڪشٽ کان ڇڏائي وٺدا
صاحبن جا ۽ چرن ٻڌي راجا پريم ۽ ڪد ڪد ٿي وڌو ۽ ويٺي
ويٺي اکين مان لڙڪ وهڻ لڳس ۽ ستگورن جي چرن
ڪملن ۾ سر رکي چوڻ لڳو ته ڏ ن ستگور و ڏ ن ستگور و
ارجن صاحب جي مهاراج ، بتحقيق تو هين داسن جي
عرض او ڊائڻ لائق آهيو ۽ آءٌ مهان ديـن تو هان جي
دربار ۾ اچي پيو آهيان تنهن ڪري ڪرپا ڪري پاڻهن
کان وڏي من سدسا ر ساگر کان پار ڪريو- ۽ مان تو هان
صاحبن جهڙو ڪو ر و پيو ڪٿان پائيندس ڇو جو توهين جدم
مرڻ جو مهان دک ڪاٽڻهار آهيو- ديا ڪري موڪي پنهنجي
چرنن جي ڀل بخشش ڪريو ۽ پڙ ر و پر ر و سڪ ٻڌايو- سري
گو ر و ارجن صاحب هنجي پڙ رن سرڏا ڏسي ۽ هنجو من
سدسي کان فارغ ٿيل ۽ ستچاڻي آڏوقت جل ڪهرائي هنڪي
پنهنجي چرن پهل ڏني جا راجا ۽ راڻي ٻئي ئي من کان
ستگورن جا سڪ ٿيا- تنهنڪان پوءِ مهاراجن پائي ڪلياڻ
کي ڪهرائي الاجي رو برو راجا کي چيو ته هي اپڪار پائي

سنڌڪٽ سنڌي دنهي ڇڏي الر ايتري ۾ مهمني اکر
ڪلي پيشي- پوءِ صبوح جو ڇڏڻ شڪاري ڇڙهيا سون
۽ آئي اُهن ڇنڊالن اهي ٻولڪي ورايو ۽ پيڪو ڪنڊسپ
مون خوب ۾ ڏٺو جو سو ساڳيو مولڪي جاڳرت ۾ نظر آيو-
۽ ڇنڊال جي جيءُ ۾ مهمني اسعري ۽ ڇٽ ۽ اهي ساڳيا
مون ڏٺا- ۽ جڏهن ٻه ٻولڪي سچاتو ۽ جهڳڙو ڪيائو جڏهن جو
او مان صاحبن پڇهڻي وڃيو فيصلو ڪيو- ماڻي مهمني
ويڻي آهي ڏ اهو سچو ۽ ڏالت جي مون سچي ۽ جاڳرت
۾ ڏٺو سچو آهي ڏ ڪوڙ ۽ ٻولڪي ڪڏهن ڳاله ۾ يقين
نٿو ڪئي لاهڪري پٽ ۾ ڏٺي جهڙا ڪسي پيشي الر-
ڪريا ڪري اهو سچو پيڊ مولڪي ڳولي سمجهايو ڏ هي
ڪهڙو عجب مسلمان آهي ڪڏ ره- راجا جي سچي حڪايت
ٻڌي سڪو ره دهين دوال فرمائڻ لڳا ڏ پرميشر جو لکيو
ڪوڙ ميڻو الله سڀکي ڪڏهن مواڏي ٻه سڪو ره سمانڊا ڪريته
اها ساڳي حالت توسان ٻه ٿي آهي توهان پڇهڻو مون پڇڪر
ڏ ڪري ڏمي ۽ ڪڏهن اوسان سڪو ره سمانڊا ڪئي جو
جڏهن ڳاله جو ڏ مردي ۾ وياڻو ٿي ڪيو سڳاله ڏو اکين
سان پڙلکيو ڏٺي- ڏوکي ڇنڊال جي گهر جيءُ ڳالهون جو
اهو لکيو ڏهمني ڏيکي جو الله جو ٻڌون پڇهڻو گهر ڇڏي
سڪو ره جي سرن آئين ۽ اهي سراوايئي ۽ پدارٿ پيدا
ڏٺي ۽ سرڪا ڏاري مٽ پيرن لئي ڏ ڪيئي لاهڪري
سڪو ره توسان سمانڊا ڪئي ۽ اهو ڏکر جو ڏوکي اليڪ وڌيڪ

۾ تنهن اچي ڏٺو ته سڀني جي ڳالهه، جاڳرت ۾ موٽي ڪيتر
نظر آئي- خير رات جو ته راجا پنهنجي ڏيري ۾ رهي
پالڪي ڪاٺي آرام ڪيو ۽ ڏينهن جي ڪشالي جو ڏک پنهنجا
جڏهن ته ڀيت ٿي ته سعيلي مان اٿڻان پالڪي ڪري
بادشاهي و کوڏڪي هٿيار پنهنجا ۽ ٻيا پنهنجي وزيرن
۽ پهلوانن سميت پيري پنڌ مهاراجن ڏانهن هليو ۽ من ۾
ٺهرائي ڪياءِ ته هن طرح ڏهن ٿي سڪون کان اٿي ڳالهه
جو پيءُ معلوم ڪندس- ۽ ٿيندي ڏنڌا ڏنڌا اچي صاحبن
جي حضور ۾ پهتا سڀني هٿو ٽيڪي درشن ڪيو ۽ راجا
نمرتا ڌاري سڪون جي اڳيان ويٺو- سري گورو مهاراجن
مرحبا ڪرڻ ڪاٿپور راجا کان پڇيو ته هي راجن ڪيڏو
سبب آهي جهڙڪي توهانجو من پريشان ٿيو آهي ۽
فڪرمند پيا ڏسجو- راجا هٿ جوڙي چيو هن دال
توهين سدا سروڪيو ۽ سمرت آهيو- توهان کان ڪي ڳالهه
ڪان جي ڳيانا آهي ۽ ظاهر توڙي باطن سڀ وارتا جا
جاڻندڙ آهيو- منهنجي من ۾ هڪڙو وڏو سنسو پيدا ٿيو
آهي جو توهان کان سواءِ ٻئي ڪو ته سگهندو- جنهن
جي حقيقت هن طرح آهي ته ڪالهه رات جو مون سپني ۾
ڏٺو هو ته مان سرير ڇڏي ڪي مري ويو آهيان- منهنجون رائيون
۽ سڄو راڄ شوڪ ۾ وياڪل، ٿي روڏڻ پٽڻ لڳو آهي پوءِ
مون چنڊال جي گهر وڃي جنم ورتو آهي ۽ اتي منهنجو
پروار گهڻون وڌيو آهي- آخر آئون ٻه عمر پوري ڪري

اسان جي گهر ۾ رهندو هو. اسان سڀني هڪڙي طرح
سڃاتو آهي. پر سڄا اهڙا ڪين ڏٺو هن اسان سان
سچي عمر گاڏي آهي. ماڻهو اسين هڪ ڪيڏاهن
وڃي ڏٺو ان ساٿ پير جي هرو پرو وڃي ٿي پهچو
ڪندو هو پالسان وليو وڃي. هن جهڙا ميٺري عمر گذاري
آهي سي ماڻهو ڪٿي وڃي ذڪر ڏسن. سري گورو ارجن
صاحب سدا سروڪيو ۽ سڄاڻ هستي گاهه، پڙهي فرمائڻ لڳا
ته اوهين ڇڏيو ٿا ته اهو سچ ڏي اوهانجو هوري وڃو آهي ۽
ڏوهان هڪڙي ڦرو ۽ قبر ۾ وڃي پيو پيو هولڊو. ماڻهو اوهين
وڃي اما قبر ڏسو جيڪڏهن اهو هوندو الهه پيو هجي ته
اوهين هڪڙي پهچو ته سچو ۽ جي اهو الا ته هجي ته
پوءِ توهان جو چوڻ سچو چئبو. سيڌو اها ڳالهه قبول ڪئي
۽ چيائون اوهانجو چوڻ بلڪل اسرو آهي. ۽ انهيءَ وقت
ڪيترا جهڙا اوڏاهين هڪي ويا ۽ قبر پٽي وڃي ڏٺائون
۽ ڏنو ڪفن هوندو الي پيو آهي. تڏهن سڀني پشيمان
ٿيا ۽ پوري حجت ڪا ڪيائون ۽ هڏان سوامي راجا
... جي هو آهي گهوڙا ڏاهن موليا ۽ سانجهي ٿاڻي اهسي
... اسان ڪي پهنا. پر راجا ڪسي ڏاڏو ويچار ڪيو
... ماڻي ڳاله، چئي ته ته پيو سگهي ۽ دل ۾ ته پيئي
... ... هيرت ۾ غوطا پئي کائا ته اڄ هي هون سان ڇا
... پائيندي ليسٽ هٿ ۾ آيس ته جيڪر
... ... ڳاله پڌايان ته ڏکي پو هو هدڇڻي جلال

ڪري آئي ٻيڪو آهين ائين توکي واجب نه آهي ۽ ڪٿان هي
پيدا ٿيڻ لڳا اٿيئي- پٽ کي ڇونڊو ڪوه ۾ رکين ۽ ڇو ته
ماڻهو گهر جا مزا ماڻين ۽ چالاڪ پنهنجي پرواز سان ملين ٿو
جنسان تون سدائي تيار ڪندو وتين. آخر سڀ چنڊال هنجي
ليڪ جو پٽ ڏي اڪ اچي پهتا ۽ راجا کي چوڏاري ويڙهي ويا- اهي
راجا ڏاڍو ششدر ٿيو ۽ پلا هي وات وارين سپاهين جي ڳالهه
تو ويچاري نه هي پرواز سڀ سندس آهي ۽ هي جاڳرت
حالت ۾ تو نظر ڪي نه هنڌڪي هٿا ڏٺو تو پورو بس- ٿنهن
هوندي به گهٽوئي ٻيو ڇوين نه پيلي آءُ اوهان جو سنپرڏي نه
آهيان مان فلاڻي پهاڙ جو راجا آهيان هوڏڪان ٻري هٿي ديهو-
مان تو هاڻکي نه ڇهندس، تو هين ڏيانچ ماڻهون آهيو- انهين
پنهنجا ماڻهو ڇو ٿا ساڃاڻو ۽ ڇو هوڏڪي پنهنجو مائٽ ٿا
ٻڌايو- انهيءَ وقت هنڌڪي جهڳڙو ڪندي ڏٺو. هو ٿي گڏ ري
انهيءَ ۾ سڪوڙو ساڃا پاتشاه سندي لشڪر سميت آئي.
اچي سهڙيا جنهن چنڊال راجا کي گهيري ويٺا هوا- صاحب
حڪم ڏيندي سپاهين کي ٻري هٿايو ۽ پوءِ وهاري انهن کان احوال
پڇيائين ۽ سڀ ماڻهون چپ چاپ ڪن ڏيندي هنڌجي
حقيقت ٻڌڻ لڳا- چنڊالن راجا ڏانهن اشارو ڪري چيو ته
هي اسان جو سڳو آهي ۽ اسين سڀ هنجا ڪٽنبي آهيون-
هي مرڻ جو ڇال ڪري اسان ڏانهن نڪري ويو هو ۽ خبر نه
آهي ته هي پوشاڪ مٺيا هٿيار ۽ گهوڙو ڪٿان هٿ ڪيو
انهن باقي سر جي ڪري هي ساڳيوئي ماڻهون آهي جو

ڪري لڪري ويو هو - ويساهه ۾ اهڙو ته ملي اکين سان
ڏٺو - چنڊالڪي ايترو ڀڄي ڪهڙو مان ٻاهر نڪتي ۽ پيا
ڪتمپتي ٻاڻ ڪيترا سالن کان ملنيا ۽ ڏاڪاڙ وڪ وراڻي
آئي ڀڄي واڳن ڪري ٻوٽ لڳي ته مي پيا ڪيو
اٿي - سڄو ڪتمپ ڇڏي ۽ اسان سڀني کي ڏکن ۾
وجهي هتي اچي ويهي رهيو آهين - مون سڄي رات ونددي
ڪاٽي آهي ته ڪل ته اچي لڏي الڳي - ايتري ۾ پيا ته
سڀ چنڊال اُٿي اچي سهڙيا - راجا آدمڪي ڏسي ٻاڻ ڪان
ٻري ڪيو - ۽ سڄو ٻهر جيڪي ڪتمپتي سڀني ۾ نظر آيا
هنن سڀني ساڳيا ٻڌمعجي اکين ڏٺا - ساڳي آدا
ڏال ساڳيا ٻٽ ۽ ساڳيون ڏيڍرون مطلب ته سڀئي واري
سڀني سمڪري جنن جو ڏسن نظر آيس ۽ ورتي ٻڌ رهي
آهي نشان جاين ۽ زمين جا ٻاڻ ڏٺا جيڪي سڀني ۾ اکيان
آيا هئيس - اهيطرح جو ڏاڍين خواب واري ڳالهه ۽ هيڏاهين
[illegible] ماڻهن ۽ وسٽن کي ڏسي راجا ڏاڍو اچرج
۾ [illegible] - هو پيا ويچارو وچڙس ته راجا ڀڄو آدمڪي
[illegible] ۽ [illegible] ته معان موڪلي ڇين تر - چنڊالڪي ٻور ٿ
[illegible] ٻهارلون مدهمجو ٻهي آهين - هيترا سال
[illegible] ۽ [illegible] ۽ ليا ٽيون ٻيدا ڪيئي
[illegible] ۽ ڪالي لوکي ڪڙو ويچاره ل ٿي
[illegible] - خاصا ڪهڙا ڪري
هيون [illegible] آسا ڇڏي [illegible] جو [illegible]

۽ اُنهيءَ ڏاڍو ويا ڪُل ڪيس - پٺيان ماڻهون پهچي ڪو نه
سگهيس آخر هيڏانهن هوڏانهن ڦري هڪڙو ڳوٺ ڏٺائين
جنهن جي ٻاهران وڻن جي ڇانو ڏسي آئي لهي پيو ۽ گهوڙو
وڻ سان ٻڌي پاڻي جي تلاش ڪيائين ۽ پڇاڙيءَ هڪڙو
تلاءُ نظر آيس جنهن ۾ مٺ. پير ڌوتائين ۽ پاڻي پي اُڃ
مٽايائين - ۽ وڻ جي هيٺان گهاٽي ڇانو ڏسي راجا جو من
پرچي ويو ۽ ملاڪي ڪرڻ ڪري ٿڪ پڻ هوس تنهن ڪري
ڪپڙو وڇائي آڏي ويهي رهيو ۽ اُس کان بچي ڏاڍو سکي
ٿيو - ۽ من ۾ ويچار ڪيائين ته ڏينهن مڙي ته پوءِ هتان
چڙهان، ڀلي سگهي ته اڄ ۽ ٿيسائي ڇانو ۾ ٿو سمهي وڃان -

هوڏانهن سري گورو مهاراج پهلوانن سان گهوڙن تي
چڙهي راجا کي ڳوليندا هليا آيا - ته ڏينهن ته اچي ڏاڍو
ٽڪو ۽ راجا جو پاڻي وارو نوڪر به سيوا ڪرڻ لاءِ هيڏانهن
هوڏانهن گهمندي ڦرندو پر راجا نظر ڪو نه آيس -

هاڻي وري راجا ڏانهن ٿو رو ڏيان ڪريو جو وڻن جي
ڇانو ۾ ويٺو آهي - جڏهن هڪ ويٺي ٿڪجي مدت گذري
ته خواب واري چنڊال جو هڪڙو ڇوڪرو آئي اچي سهڙيو
۽ راجا کي پريان ويٺل ڏسي سڃاتائين ته هي منهنجو پيءُ
آهي پر هن کي شاهاڻي پوشاڪ ڏسي ڊپ ڪري پري بيهي
رهيو - دل ۾ پيو چوي ته آهي ته منهنجو پيءُ ۽ شايد مرڻ
جو ڇل ڪري ويو هو. تنهن ڊوڙي وڃي گهر ٻڌايو
ته رڏو ڇوٽا ابو اڄهو ٻاهر ويٺو آهي - مٺو ڪون هو ۽ ڇل

منهنجي زال ورلاپ پيئي ڪري ته مون پيار منهنجو ڏيئو
ٻروار آهي ۽ هيرا -- ونهن ٻاليا انهيءَ ڪعا معارا بيٺا آهن
اهي سڀ منهنجي آسري آهن تنهن ڇڏي اون ڪيڏاهن
هلي ونڃن ۽ ٻاڪاڻ ڏسڻ ۾ نٿو اچين - اهڙيطرح سڄو
ڪٽنب روئندو ڇڏي موڪل ٻاهر ڪيئي ويا آهن ۽
آئي وڃي مڪري ڪڏ ۾ ٻڌو پيو اٿن.

ايڏري ۾ راجا جي اک کلي پيئي ۽ جاڳي ڏاڍو حيران
ٿيو - ڪيڏري مهل ته اهي تهي ۾ هو ته مي خراب خواب مون
ڪڏهن لڌو - صبوح جو سوير مڪري سڪر اچي ڪو روجو
حڪم ٻڌايس ته تياري ڪريو ته اڄ شڪار تي هلڻداسون -
راجا اڌوقت آڻي اشعان ٻاڻي ڪيو ۽ گهوڙي تي چڙهي
لشڪر ساڻ وڃي شهر ۾ آيو ۽ آتان سڀڪو ڙن کي ساڻ ڪري
شڪار لاءِ ٻاهر نڪتا - راجا کي سپني واري ڳالهه مرمر
ياد ٿي پيئي مگر زبان جي انهي سگهيو - مڪرن ڏاڍو
هاري وڃو هوس ۽ شڪار تي چڙهڻ ٿي دل انهي ڪيس ٿو
ڪوروجي حڪم مطلق ڪري لاچار ڪري پيو هو - وات ۾
هرڻن جو شڪار ڪندا گهوڙا جو ڙائيندا ملياڻي ويا ۽ ٻاڙن
ڪان ٻڪين جو شڪار پئي ڪرايا ايڏري ۾ راجا جي اکيان
ڪرو هرڻ اچي نڪتو راجا آڳي پٺيان گهوڙو ڇڏيو ٿو
هو ڏنل ماري رهندو رهيو - راجا آڳو پيڇو نه ڇڏيو ۽ ٿون والکو
گهوڙو [illegible] پٺيان پيس ۽ آخر وڃي مار ڏائيندس ابي
نهرڪان ٻاهر ڪري ويو - گرمي جي شدت

ويٺي ته راجا وٽ سينگاري آرامي ٿيو - پهريدار خبرداري
سان پهرو ڏيڻ بيٺا - اڌ رات لڙي ته راجا هڪڙو عجيب
سپنو لڌو، ڇا ڏٺو ته آءٌ پنهنجو راڄ ڇڏي ويو ٿيو
آهيان ۽ منهنجو پروار کٽون وڌيو آهي جو اکين سان
ٿيو ڏسان آخر موت اچي ويجهو ٿيو اٿم - سڄي راڄ ۾
ڏاڍو شوڪ ٿيو آهي ليڪ سڀني کي رئندو ڇڏي پران
ڏيا ڪيا اٿم ۽ چنڊال جي گهر وٽ ڄاڏو آهيان جٿي مونکي
پٽ ڪري پيا ڪوڏائين - اٿي پر ور شر، پاڻي وڌو
ٿيو آهيان - جڏهن ڏهن ورهين ۾ پير پاتو اٿم ته لاڏين
ڪوڏين منهنجو واڌو ڪيو اٿن مهاڳان ۽ چنڊال کٽا
منهنجي شادي ۾ ڳائڻ وڄائڻ آيا آهن ۽ انهيءَ ڏاڍيون
خوشيون ٿيون آهن ليڪ پرڻجي پنهنجي گهر ۾ اچي
رهيو آهيان ۽ پنهنجي ڪٽنب سان گهڻي محبت
ٿي اٿم - ڪن ورهين کان بعد جواڻي آئي اٿم ۽ کٽان
ٻار ڄاوا اٿم وري آهن جو ن پڻ سڳا ٿيون ڪيئن اٿون
کي پٽ ڏنيا آهن ڪي وڏا ۽ نياڻيون بہ ڪي ڏنيون
ڪي وڌيون مطلب ته پروار وڌندو رهيو آهي ۽ انهنکي
ٻ ٻار ٻچا کٽان ٿيا آهن ۽ آءٌ پنهنجا پٽ ۽ پوٽا ڏسي
ڏاڍو خوش پيو ٿيان - ۽ انهنجي سڪ ۾ مرڪ شوڪ ۽
دک سک سهي عمر پيو ڪاٽيان انهيءَ طرح چنڊال جي گهر
ڄمر پاڻي سڄي آرجا پوري مٿي ڇڙهيو آهيان ۽ آخر
پران ڇڏيا اٿم - منهنجي پٺيان ڏاڍو شوڪ ٿيو آهي ۽

وني ڏيکي منهنجي پاڪن ۾ ڏيو هوندو - ارشاد فرمايو
لکيو جي هٿن ڪين آپ گورو انکي چکو کري
چڱي ڀيڻ و - ۽ سڪت ڪاڻي سک جي پراڻي ڪرائيندو ۽
پهنجو جاڻي سک کي ٻڌائي ولندو - يعني پرميشر جي
طرفن لکيو ۽ بحال ٿيندو ۽ ٻاڪ ۽ سک سان ڪدري ايندي
۽ ٻئي طرح للاٽ جو لکيو مٽون ۽ آدي ٻئي طرح
گورو جي ڪرپا ڪرڻ ڪري ڪٿل ٻر اوس ليٽون
آدي ۽ اهو پڙهي جو ليرامي سو ضرور ڀرو ليندو - راجا کي
صاحبن جي وارتا دل سان ۽ آنڊي سو جوڙ لکيو ۽ ڏاڻ
ڏيال ٻئي ڳالهيون ڪٿن ٻڌي سگهندا ئن - ڏيکڪي ڏين
ٻاڪر ۾ لکيال ٻه ڳٺون پوندو ۽ ٻه گورو جي مدد ڪاڙي
ڪم جي ۽ جي تو هان صاحبن جي فرمائڻ سو جب گورو
ي سهاڻعا اوس ڦن ڏ ڀندي ۽ ٻاڪر ۾ لکيل جڏهن منهنجو
چڱو ليندو ۽ تڏهن ۽ ٻه ڳٺ ڪان ڇڏيو - سو الهڪري
۽ لکي خاطري لڳي ٿڏي ۾ ٻئي ڳالهيون ساڳي ۽ ق
ڪٿن سڳهون ٿي سگهندا يون - سرائين فرمايو ۽ ۽
ڏ ڀڻن تڪو ۾ تو هان کي الهي وارتا جي سهڪي سا
ملي ويندي ۽ الهمڪا ... گورو ڪهو جي سڪي منهنجو ۽
سمسا لورت ڪجو - راجا سڪوران جو وڃن منهنجو ۽ جي
پيڃاو آندا يون هواه سي ارڏڻ ڪيءُ ٻه مٿو ت
پهنجي سڳورو سان آيو ۽ گورو جي ڏيکر جو ٻه جون
ڀي ڪريا ... سک سان گڏ ويو جڏهن

جو بند و بست رکيو. وزير اعظم وڏي راجا کي کٽائي
محلات ڏانهن ويو ۽ حالت موجب اهڙا ڪرڻ لڳس ۽ ڪڏهن
ڀيڻو ٻه اهڙو ڪارائڻ لڳس جهڙو ڪهڙي وقت جي ڀل بيمار
۽ ضعيف کي کارائيندا آهن آخر ڪيترن ڏينهن کان پوءِ
جڏهن راجا جنهن جو نالو نوبدو ٿيو تڏهن ڀائي ڪلياڻ کي
گهڻي عزت سان پاڪوٽ کارائي خوش ٿي وڏهي ڪيائين ته سري
سڪورو ڪهڙي مدد رهندا آهن مولڪي سندن درشن جي
پياس آهي ڪرپا ڪري پاڪستان وٽي هلي ديدار ڪرايم-
ڀائي ڪلياڻ جيو ڏه بند ديس (پنجاب) ۾ ڪورو جو چڪ
مشهور آهي جو سري ڪورو امرداس سائي کي اڪبر بادشاهه
اچي پيتا ڏنو هو انهي چئني طرفن جا لوڪ سڪورن جي
پوڄا ڪري سپ ڪامنائون حاصل ڪندا. سڪورو ڀڳت
مڪت جا داتا آهن ۽ جيڪو مهڙي ڀاونا رکي وڃن وڃيتو
ڏنهنجي ڪهڙي پورن ڪن ٿا- ۽ ڏنهنجا ٻه ڀرط عالمي وڏا
ڀاڳ جاڳيا آهن جو سوامين جي درشن جي ڪئي ٿي الڳيئي
هلي سر نوام سڪ ڏيئي ۽ پنهي جهانن جا سک پائين- ايترو
پڌي وڏ ڀاڳي راجا کي مهاراجن جي درشن جي ڪهڙي ڀريت
جاڳي ۽ سيدا سميت ڌيار ٿي ڪورن جي طرف روانو ٿيو-
ڀائي ڪلياڻ هندڪي منزل ٻه منزل پند رائيندو ويتو اچي
رامداس پور پهتو- ۽ سنجي عملي کي شهر جي ٻاهر ڏيرو
ڪرائي هاٿين گهوڙن سپاهه راڪين داسن ۽ داسين سميت
سڪي ڪري سڪورن جي قدمن ۾ پيتا ڏارط لاءِ آندائون

پنهنجان ڏيو لت هو مري ويندو ۽ اوهين سدت سدا
سکدائي آهيو رحم فرمائي مهربانيءَ منهنجي رکيا ڪريو- اهيطرح سکي
ڪي مدائي راجا وٽ ولي ويا جو وٺي آيو هو ۽ چوڪاري کهڻي
خلق ٻيٺي هئس- راجا ڏاڍهن ڏسي ٻاٽي ڪلياڻ ڇڏيو ته
سري ڪورو اوهين صاحب ٻورن سڪورو آهن جيڪڏهن
اوهين الهمجي سکي ڏيوايو ته من سان ڪورو ۽ سرڪار ڪورو ته
هو ڏراوڪي ذات ڪرن ڪارن آهن ۽ ٻاٽ اوهين اها سکا
سکيو ته آلهدوف ملي مٿو ڏيکيداسون ته سيٺيءَ ڪيائي
سعادم چٺي سعکورن ڏاڍهن مهار ڪري سر ڏوايو ۽ اداس،
ڪريو ته سري سعکورو هي مهاراج اهين سپ اڄاپ توهانجو
درشن ڪنداسون ۽ اوهين راجا کي هاٺي سڪ سان الاري
ساڏان ڪريو- اهيطرح ٻڌي ڪلياڻ الهمکي سيکاريو جهڙن
موجب مڙن سيٺي مٽ ٻڌي سري ڪورو ارهين صاحب جو
ڏاڍو ولي ٻڙتام ڪيو ۽ ٻاٽ ٻاٽي ڪلياڻ کي ٻڌوري پيا ته اوهين
ٻاٽ ڪورو مهاراجن کي وڌڻي ڪريو جهڙن الوقت هار ڪهرائي
مٽ ٻڌو ڏوڏي الي اداس ڪئي ته سري ڪورو هي مهاراج
راجا هي رکيا ڪريو ۽ ٻڌهنجو جاڻي دکرکان ٻچائي ولهس
۽ هاڻي هي تهان هي سرن ٻڌو آهي تنهنڪري ديا آڻي
منهنجي اوکيا معاف ڪريو- ٻاٽي ڪلياڻ اداس ٿي ري
ڪري مٿو ٽيڪيو ته راجا سر هٿ ڏيو ۽ اڪيڙن ڪولياڻ
ماڻهن هنکي الاري وهاريو- هنکي چياءِ ته مولکي کهر ولي
هلو- ۽ ٻڙو ٽيسي سدت جو آدر ڪجو ۽ منهنجي ڪڏي ۽ ر

۽ اجان ڀانيائين ته ڏک مٽائيس ته راجا مڪدر بيهوش ٿي
ڪري پيو ۽ ويٺي ويٺي جو اوچتو مورڇا ٿي ويو، لڏڪ
ٽڪڻ لڳس ۽ واڇ ڦري ويس تڏهن ڪري سڀني مالڪن
جو ڌيان اوڏاهين ڇڪيو ۽ مڪدر ڏٺو ۽ پاڻهين ڪان وڏي
ڪنيائونس مڪر هو اهڙو و ياڪل ٿي پيو جو سرير جو ڪو
سماءُ نه رهيس. ڀائي ڪلياڻ کي آئيني ڪڍي ڇڏيائين ۽
سڀني ملي راجا جي سڄاڳي جو اپاءُ ڪرڻ لڳا.
سيتل جل ۽ طرح طرح سڳنڌ يون ڪڍي آيا ۽ آهستي آهستي
هوا ڪرڻ لڳا پر راجا کي ڪو فائدو نه ٿيو ۽ انهيءَ جو اثر
ٻي سڀ ٿيو پيو هو. انهن ڪري سياڻن مالڪن بہ هوا سڀ
ويچارڻ لڳا ته راجا کي ايتري ڪا ٿيو ڇا. پرديسي جي ڏنڪ
ڪڍڻ جو ڌڪ مڙڻ ڏئي ۽ اجان جلاد انهيءَ ويچاري وڏي مس
ته هي بيهوش ٿي ڪري تڏهن ڪري بهتر آهي ته اوهين هن
پرديسي کي پرسن ڪريو ۽ جيئن هو ڇوڪري [illegible] ته ڀلو
ٿيندو. مالڪن هنداڄي وچن ٿي نسچو ڪيو ۽ ڇيائين ته هن
ڪي ڪيو هولو و [illegible] ڪرڻي. تڏهن وزير ٻئي هٿ
ٻڌي ڀائي ڪلياڻ جي سمهڪ ٿيو ۽ ونتي ڪري چوڻ لڳو
ته توهين سنت روپ آهيو اسان کي ڪا خبر ڪان پئي ۽
توهان جي اوکيا ٿي ڪري اسين گهڻو پشيمان ٿيا آهيون
ڪرپا ڪري اسان کي خطا بخش ڪريو ۽ هاڻي اسان
توهان جي مهما وڏي ڄاتي آهي. تڏهن ڪري دايا پالي راجا
وٽ هلو ۽ هو جو مڙدي وانگر بيهوش پيو آهي تڏهن کي هلي

راجا پنهنجي ليکي موجب ڦڪيرن جي مدد ڪرڻ ويو ۽ پوڄا
ڪري. ڇڏڻ ڄاڻائي پرڏيهه وارت ولي ڦڪيرن جي اڳيان
سر نوائي پوء حڪم ڏنائين ته هن وڏيسي کي ولي مٿي اچي
۽ اچي اسانجي روبرو ملڪي دڳ ڪو ثابت ڪري. جنهنتي راجا
جا دوت سڀ کي دڪم ولي آيا. راجا ملڪي ڏسي چيو ته
جنهن تو مدد و گي ڦڪير کي پٽ ڪو ليو آهي تنهن تو کي
سخت سزا ڏني ويندي ڇو ته مولڪان وڏي ڀل ٿي
آهي ۽ جنهن پيا سڀ ڦڪيرن جي اڳيان تهن کا اون پٽ
اهن والڪر ڪري پائي ڪلياڻ راجا جو حڪم ٻڌي چيو ته
منهنجو سڪو ره سري ڪو رو ارجن صاحب وڏن کان وڏو
آهي ۽ مون پنهنجو سر انکي ڏنو آهي سو ڪڏهن به پٺي
ڪنهن وٽ نه نمندو ۽ ٻوري مان سدائين انهجي سکيا انوسار
آهيان سو پٽ کي پرميشر ڪٿهن ڇوان. ايترو ٻڌي راجا
ڪهڙون ڪاوڙيو ۽ چوڻ لڳو ته هي بلڪل ننڍو ٻچو تنهن
کي ملڪي پوري پوري سيکت ڏيڻ گهرجي ۽ حڪم ڪيائين
ته جلاد کي سڏي ولو ته منهنجي مڪري ڏنڪر ڪپي منهنجي
راڄ کان ٻاهر ڪيڏي ڇڏيس. حڪم ٿيڻ شرط جلاد اچي
حاضر ٿيو تنهن مهل ڀائي ڪلياڻ سڪورن کي سڀاليو ته
هي سڪورو سچا پاتشاه تو مانجي سهائتا جو هي سمو آهي
۽ جنهن توهان هلندي وقت پنهنجي مکان فرمايو هو ته هليو
وڃ توسان ڪو رو سهايڪ ٿيندو سو ماڻهي هٿ ڏيٺي مولڪي
ڏهاڙ سونو ايتري ۾ جلاد منهجي ڏنڪر ڪپڻ لاء تيار ٿيو.

چيمدعا کي آهي ته جو دعا ڀرلي سچي وڳت کي ڏيکهار آهي
تدهنکي تو هان پٽر ڪري چاتو آهي- اهو اهڙيطرح آهي
جهڙيطرح ڀرڏوي مدد ل جي مهاراجا جي سدهان ڪرڻ لاء
ڪي هو رڪ لوڪ ڪ ه آڻي وڇائيں ته اتي وهڻ لاء هدکي
چون- ته اوهين ڪو وڇار نٿا ڪريو ته ڀرڏ ڀرماڻما کي
فلط پٽر ۾ ٿا سمجهو- ڀر ائين نٿا چاڻو ته جو جل ڏل ۾
رمي رهيو آهي رام ، سو هوي هي اڏوا ڀدهي جهاڏن ۾ ڀرڀر ڌ
آهي- هو سڀدي جهڙ ته چيمڙ ۾ ويا پڪ ته ڏدهي ڪالن ۾
اڪرس آهي ته هن جو قدر ڏدهي لوڪن هي مٿان آهي ته
ڪدهن سان ڊ هنجي مشاهدت ڪي نٿي سگهي- مگر ار هان
آهي ڏ توهين آهو ذات مڪري خسيس پٽر ڏڪر ۾ ڪليپدا
ڪري رهيا آهيو سو ڀلا ڪهڙن هالن سان تو هان ڏي
ڀرميشر ڀرسن ٿيدد و- مدهنجو گورو جاڳعا ڀرو رڪ ته سداء
سهائعا ڪدڙ آهي اتهي جو چدهن ڪريو ڏ، تو هان جو
ڀ ڀلو ٿئي-

اکيائي راجا ڀاڻي ڪلياڻ جا ڀٽا رت و چڻ ڀڏ ي
گهڻون ڪاوڙيو ته چوڻ لڳو ڏ هي وڏي سيڪت جو لائق
آهي تدهڪري هنکي قيد ڪري وجو ته مچڻي و ج-ي
ڏاڪرن جي اکيان مٿو ٽيڪاڀرس ڏت صبوح جو هدکي
سخت سزا ڏني ويدد ي- راجا ڏي حڪم مطڻ شرڌ ڀا آهي
ڪلياڻ کي سپاهي بدد ڀخاني ۾ وٺي ويا جدهي هن
رات سڄو رن هو سمرن ڪدهي ڪاٽي-

هو فقط گهوڙي کي ڊوڙائي ۽ پنهنجي گهر ڏي موٽي ۽ ٿيئن
ڏينهن واري ڏوهاري آکيا جنهن اشٽمي جي رات جي
پٽ ڪري نه ڪيا - ۽ ور ي سڀني سان اهڙو بي ڏيو ٿو
ڪالهاڻي هو هڪڙي ۽ جهڙڪ سندس مٿ ور ئي آهي - راڄا
اهي ڪالهه پڪڙ ڪان ڪوپ ليو ۽ ڏڪر ڪيا نه سڏي
وڌيس ۽ ڏسون ۽ ڪنڌ مٿ الس ۽ ڪهڙي ڪوڙي مٿ
ڏاڙي ائين جوڙيو ۽ هنجو گهرو ڪر ڪالسواه ڪو پيو آهي -

پنهنجي ڪليان کي جلد ئي ڪهڙي رات اچي سگهي ۽
هڪڙ و لي راڄا ورت ويس - راڄ سڀ ۽ ٻڌي مرن راڄا
ڪسي ٻولار ڪيو ۽ اڪيان ويندي رهندو - هاڻ راڄا هنڪان
ڪاوڙ جي ٻڌو نه اڙي ڏون ڪهڙي ڏيس هو رهڪو آهين
۽ ڪهڙي ڪورو اوکي اهو اپديش ڏنو آهي ۽ تنهنجو ڏرم
۽ ٻيڪر ڪيڙو آهي تنهنجي پاڻي ڪليان جهڙو ۽ هڪور ۽
ٺاڪر صاحب سڀني جڳت ۾ مشهور آهي تنهنجي ڪادي
ئي هووقت سڀ ڪور ۽ ارجن صاحب ويٺل آهي ۽ آءٌ اهين
ماڻهن جي سڪي جو ڪورو آهيان - هنجو اپديش اوڪ
[illegible] ڪ ۾ سڪ ڏيڻ وارو آهي ۽ ٻاڪي ۾ آءٌ انهنجي ٻڌڻ ۾
آهيان - انهڪري مان ٻڌر کي نه ٻو جيڏو آهيان جو
[illegible] ڏسي ڏڪي پڌي ڏڪي ڪائي ڪالهائي انهڪي
[illegible] سن ٿي پهلا جا ڏيڻون آهي ۽ جا اسانکي
[illegible] سيا ڪري مهجاڻن وڻون آهي - ۽ هو سڀني
[illegible] ٻران روپ آهي ۽ هنجي آسري اسانکي

دفعه اظهار ڪندو هو سو به واجبي ۽ سڌا سان سڀڪو رن
جو سمرن ڪندو رهندو هو.

اُنجا پاڙيسري هندن جي هلت ڏسي پڇڻ لڳس ته
ڪالهه تو ورت به ڪونه رکيو نڪي اڄ ٺاڪردواري ۾ آئين
۽ نه ٺاڪرن جو چرڻامرت ورتئه سو ڇو. ڀائي ڪلياڻ
هندن کي جواب ۾ چيو ته منهنجو ٺاڪر هميشه ڀيو جاڳي
هو ڀولا ڀو رکي آهي ۽ اسانکي سدا سک ڏيندو رهي ٿو-
پٽر (جڙ) جي ڀوڄا ورت آهي جو نڪي ڪا ئي نڪي
ڀولي ۽ نڪي خوش ٿئي. ۽ ڏهن ڪانسواءِ تو مين ڪڏهن
ڪڏهن ورت ٿا رکو ۽ فقط اهو ڏينهن وڪارن ڪان
ڀاسي ٿا رهو پر منهنجي گورو جا جيڪي سک آهن سي
سدا الپ اهار جو ورت رکن ٿا ۽ هميشه ڪام ۽ ڪروڌ
کان ڪوشو ڪندا آهن ۽ منهنجو ورد الٽي پهر پرميشر جي
سمرن ۾ لڳو رهيتو ايادڪ واڪ ڀائي ڪلياڻ جا ٻڌي
سڀ ماڻهون پاڻ ۾ ڪڇڻ لڳا ۽ منجهي وچن ڏي شڪا آڻي
چوڻ لڳا ته هي سو رکي ٿو ڏساجي ۽ ڪا خبر نه اُٿس جو
سالگرام جي ننڊا ٿو ڪري ۽ هندن کي پهڻ جي برابري ڏيو
ڏي ۽ اُنجي مها بلڪل نٿو ڄاڻي. اها وارتا درجي بدرجي
سڄي شهر ۾ مشهور ٿي آخر راجا جي ڪن وچي پهتي ته
هن نڪر ۾ هڪڙو هندو پردسي رهيتو جو هندن جي هندو ڌرم
سان پريت ڪانهي. هو سالگرام مان عيب پيو ڪڍي
چوي ٿو ته ان پٿر ۾ ڇا آهي ۽ ورت به ڪونه رکندو آهي.

۽ ٺهيل شهر ڏسي ڪيڏو نه خوش ٿيو. هڪڙي هنڌ سراءِ
جهڙي جاءِ ڏسي ڏيرو ڪيائين. رات جو سمهي ٿو ته ننڊ
صبح جو اچي اُٿيو. دل ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته ڪهڙو
اُپاءُ ڪجي جنهن ڪري هتجو راجا ڪو ڙو جو شهر ڪي ٻڌي
ٿئي ۽ ايترو ڏس اتي ڪري جنهن سان سڀ ڪنهن سدد ۽ ٻلا ۾
سڀني ڏي وڃي. پوءِ سو هيڪر ڏاڍو ٻراڪار جو ڪرڻي
۽ مدهه جو اهو ته ڏس سڀ لاءِ جنجي. اهو خيال ٻڌائيندي
هڪ ڪيترا ڏينهن لڳائي ويا ته فقط راجا سان ملڻ جو وجهه
نه ٿو مليس. آخر ته هيشر جي دينا سان هڪڙو ڏينهن
جدماشتڪي جو آيو جنهن ڏينهن سڀ شهر جي ماڻهن وڙت
رکيو هو. ۽ راجا جي آکيا ٿي وئي ته سڀ ماڻهون اٿ
ٻهر ٿالڪرن جو وڙت رکن ۽ ٻه ٻات جو اشنان اڳي ڪري
سالگرام جو اهي درشن پائين ۽ اُتي ٿاڪرن جي چرڻامرت
ني ورت ٿي لين ۽ سوي ڪرشن لال جو سمرن ڪن. لڪر
جي لوڪن ڏهڪري اوڻيهي ڪيو ۽ ڪنهن ٻه ٽن ڏ
ڪاڏ و. رات جو جاڳرڻو ڪيائون ۽ سڀ ڏوري ۾ ٻڌو آنشو
ليو ۽ ٻه ٻات جو سڀني ٿالڪره واري ۾ ڏني چرڻامرت
هڪ ٻه پاتو.

اما ڪرت جنهن جو ڏهن ڏهن سڀني لوڪن ڪئي مڪر
مهن جي سڪ ٻاڻي ڪلياڻ لڪو ورت رکيو ڏ مدد ۾
ڏه ۽ پرڻامرت ورتائين. هوءِ هميشه ٻهر رات جو ڏيڻي
... ڪيڏو. هو ۽ ڪو ريالي ٻرهد ۽ هو ۽ اٿي ٻهر هڪ

ٿن ڪٺي ٿيءَ آهي سکن جي فرمودي موجب ٻلاءِ جو
ڪم پڪو ڪري. سکن مٿ جوڙي ويندي ڪئي. سچي
پاتشاه اهي راجائون گورو جا سک ڪين آهن ٿيءَ ڪٿين
مو ڏن ڏيندا جن ڪا ٻ ڪرامات نه ڏٺي آهي؟
جيستائين گورو جو جسر رهين مردي ۽ نه ڏاڙهي آهي ڪٿين
تيستائين مو نهندا ۽ پوڄا ڪندا. مو پٿر جي پوڄا ڪرڻ وارا
۽ ڏاڍيرن ۽ ويساهي آهن. تن مان ڪهڙي طرح ڪم ٿيڪرا و.
مهاراجن فرمايو ته جيڪو هن ٻلاءِ جي ڪم ۾ آڌر ڪندو
تنهن سان سکو رو سدا سهائتا ڪار ٿيندو ۽ پنهنجي دعائن ۾
آنکي وڏائي بخشيندو ۽ جنهن مکي ڪو مشڪل اچي پوندو
اڳي سکو روکي ڏاڍ ڪرڻ سان مدد جو ڪم پورو ٿيندو. جڏهن
سوامين ڪلي سپا ۾ آئڙو وچن ڪيو تڏهن ڪليان ڏالي
مکڙي سک مٿ پڌي عرض ڪيو ته سري ٿرپ جي
جيڪڏهن آگيا ٿئي ته هي داس اهي ڪم ڪرڻ لاءِ حاضر
آهي. سپ ڪال ۾ سهائتا ڏيو هين ڀاڻ ڪجو ۽ پنهنجا
ڪارج ٿو هين ڀاڻ سڏاڻجو ته آءٌ ٻه ڀهاڙي طور ٿکري ٿو
ٻوان. اميد آهي ته ٿوهانجي ٻروسي سپ ڪم ٻورو ڪري
ايندس. ايترو چئي ڏائي ڪليان هن ٻرآئي ڪارجي ڪم ۾ آڌر
ڪرڻ واسطي ترت ساوڌان ٿيو ۽ سري گورو مهاراجن جي
آگيا پائي مٿو ٽيڪي او ڏاهين آٿيو ۽ اتر ڏاهن مهن
ڪري سري سکو رن جو جاپ جپندو هليو ويو.
... درجي بدر جي پنڌ اعتري مدتي ۾ اچي پهتو ... ا

ڏين حڪمت ۾ ڏاڍ ڪن ٿا. اهي ڳجهه ڪري مان
ٻڌو ان آهي ڪو ۽ ڪوڏاڍ جهڙي بيشمار لوڪن کي سڪر
مليو ۽ انهي ڪان واڌاري آهي ڏاڍو ڪوڏاڍ جهڙن مان معشن
ٻڌون ۽ ٻکي آهه ولبتا ۽ ڏهڪان و شيش ڪرم آهي
ڪيرت استان ٿي ڄڏاري ٻڌاون ٻڏاڍ جهڙي اهڪ اوڪ
اڃي اشدان ۽ ڏان ڪن جهڙيجو ڦل مهان آهه پراپت
ٿئي ٿو. ۽ ڪيرتن ۾ ڪورو جهڙو اسم ڪيرت ٻيو ڪوئي
ڏهڪيجو مهاتم سيدي جهڪ چيل آهي سوڪورو ۽ و ري سڪو رو
ڏاڪ صاحب جهڙو جهڙيجا ڏهن شيدهن سمان اکيان روڻي
مون کي ناس ڪرڻ وارا آهن. ان صاحبن جي آسط ڪي
ويدان محمهجي ٻعا جو جهن فرمودو آهي لتن ڏومان کي
جڏاڏان ڳوڙ هي الهيرت سر آڪالي سمي جو ڪيرت استان
آهي جهڙي سري ڪملا ٻعي (ناراڻ) اهي ويئو هو. هئي
سيدي ديوتائن جو واسو رهندو. ست سڪت لڳندي.
ڏهن واس ڪيندا. ۽ هن ڪيرت جو وڏو مهاتم هلندو ۽ ٻيو
ڪو ٻه ڪيرت هن جي سمان ڏسڻ ۾ ڪو ايندو. اسين ڏهن
ڪري اهو ڪيرت ڄاڻي ۽ ڦاڻ ڄاڻيون ٿا بشرطيڪ ڏن ڪيڻون
ڪلو ٿي سگهي. ٻه هن ڪرم جهڙي اهڙي رقم جي ڪر ڪيرڄ
۽ آهي راجائن جو ڏن ٻڌو ٻولند واسو ڪوهين سڀ سڪر ٻڌو
ٻه رهندو راجائون. فقط پرهت وايس آهن ۽ ٻيو راجا ڪو
سمجهي ٻجهي ڪير ڪوئي ڪهڻو اوهن شڪن مان
هڪ ڄاڻي جو ٻه وڻي ڏاتي ٻارهن جهڙڪري ۽ راڻان

ڀڳت کي ٻالي اهڙيطرح ستگورو صاحب پيار ڪندا ۽ پاليندا هوا.

پرٿيچند انهن ڏسي پنهنجي اندر ساڙ وچ
ڳالهيون ڪندو هو ته نيٺ شيءِ جا مالڪ ٻار ئي آهيون.
سري ارجن کي پنهنجو ڀڳت ڪوٺي سو ڏسجاڻي ته آخر
گورو تا پنهنجي گهر ۾ ايندي. هو هروان ڪسي گهڻون
پيار ڪندو ۽ ڪوڏائيندو آهي ۽ مٺيا ۽ لڏا سڀ ڏيارائي
ڏئي ٿو. سو انت ۾ پنهنجو راڄ به مڪي ڏيندو. پر سڀئي
لوڪ ٻالڪي پو چيندا. اهڙيطرح هٿان ويل گورو تا ڳاهي
وري ٻالڪي ملندي ۽ پنهنجو وس جڳت ۾ وڌندو.
انهي رڳت جو پنهنجي گوتي سپا موجب پيون پرڪيريون
ڳالهيون ڪري ڀڳت جو فخر رکي خوش رهندو هو ليڪن
پرٿو جي انت جي خبر ڪان ٿي پيس ته پندي جي من ۾
مڪري ۽ صاحب جي من ۾ نه هي.

سري گورو ارجن صاحب کي پنهنجي پٽا مڪورو
راجداس صاحب جو فرمود ۽ سري انجرت سر ڏيارائڻ بنسبت
هميشه ياد رهيو آيو جنهن لاءِ سدا اوڏو رهندو هو ته
ڪنهن دستور ڏن گهڻو ٿئي ته ڪم ۾ هٿ وجهجي.
جنهلاءِ آخر مڪڙي ڏيڻ سيا ۾ ويٺي سپئي جي روبرو وڃن
فرمائڻ لڳا ته جنهن ڪم ڪرڻ ڪري سپئي سک پرآپڪاري
سڄڻ ڏن ڪرمن مان پچي ڪم سپ ڪان وڌو آهي ۽
جيڪي پرش سدا اُپڪار ڪندا رهندا سي گهڻو آنند ٿا
پائين. ۽ پرآپڪار جو ن اهڙي واڌون آهن جي ٿن وان

ڪي ڏنا ويا، سڪندر جي پيءُ موڙن سڀ صاحبن کي مليو و
ويو ۽ ٽيڪي ڀائر ڪشي ۾ ميلاپ ڪئي ۽ ڳالهيون ڪيائين. پر اهو
وعدو ڀري ڏني ۽ فقط پاڻ ماڻهن ۾ مڪر اهڙو شريڪ ٿيو ۽ وڏو خيال
هون. ۽ سري ڪي ۽ ارجن صاحب جن ڏهه ماڻهن جي منجهان هٿ ۽
و ڪاروهت ۽ سوڙهي ساڳيو واڳ ويا ۽ ٻرهندڙ هميشه والڪر
ڏنگو مليو آيو تپ سواءِ مهمي ڪوٽ ڏي ڦر ڪندا ويا ۽
سپاهي سان هن طرح مليا ويا ۽ اهڙو ويچار ڪندا ويا
ته هو ايا ان سان هي شريڪي ٿا ڪن يا ڪيئن.

هن طرح ڪڏهن پڻ ڏهه هن ڪهڙو ڪال ولايت ٿيو ته
برڪيهندڙ ڪي مڪري پت جائو جنهنجو ڏاڏو مهرون ڪيائين ۽
سپاهي مرڻ ۽ آيا ۽ واڳ ٿيا ڏهه هن هو ڏور ۽ ان منهن جو ٿيو
ته مانت هيڪ ڏسي خوش ٿيندا ويا ۽ سري ڪورو ارجن
صاحب جدوت ڪٺي ايندا هوئس. ڪرپالت هيڪي ٻرپرسان
پڇڻ ڪو ۽ ولي ڪوٺائيندا هوا ۽ ڪهڙو سرها ٿيندا ويا
۽ ٻڌڻ ڏوهل سپاهڪري پهن جو ۽ هر طرح پلو چاهيندا
هوا. ۽ برڪيهندڙ ٻڌ ۽ مڪرن جو ڪهڙن اشڪيه ڏسي ٻوڪر
ڪي ڏهاڙي صاحبن وٽ ولي ايندو هو ۽ ڪجهه هن سال
۾ ٿيو ۽ الهت سوڙهو ٻڌيس ڏهه هن مهاراجن وٽ ويٺو
ڪندو ۽ هو ۽ سواءِ هيڪي پيار ڪندا ۽ ڪوٺائيندا
ڪان ولي ٻڌڻ ڪي ۾ وار پيدا هوئس. ۽
۽ ڪي ڏنو ۽ عمدا ڪهڙا سپاهي الهعي ڏڪون
ملائي هيڪي ڀرائيندا هوا ۽ هن کي ٻڌڻ

ر ڏني - ۽ سيٺين کان ڏاڍ اميد ٿيو - اهي عرصي ۾ ڏاڍي
گورداس پر وڃي پهتو جتي سيٺين کان گورو جي ڪار
سهيالي ورتي ۽ سڪت کي ٻالڪ سار، ورتي سڄي سڪورن
ورت آيو - ۽ پر ليکچند ۽ مها ديو ٻنهي جڻن سان گڏ هو ڏني
آيا جن گهٽيون کالهيون ڪري اچي رولو وڌو ۽ ٻئي
ٻاڦر جهڳڙو مچائي ويٺا ته جيڪڏهن گورو جي ڪار سڀ
اوهين وٺندا ته پوءِ اسين ڪٿان کڻي ڪدا سون ۽ هي
گورو جو ماريو گورداس اسانکي ڪٿان پر ڏن وڏي ڏيو
ٿو ي - آڳري ۾ ٻران ڏئي ويس ۽ هي گوراسٿان ۾ ٻالڪل ڦر
کهر جي - اڳي سدائين اسين ڏن وٺندا هواسون ۽ سڀ ڏيڻي
ليڻي خرچ پکو اسانجو چڱيءَ طرح هلندو هو ۽ هاڻي جو اهڙي
سختي ٿي آهي سو اسانجو ڪڏهن ڪٿان ٿيندو ۽ خصوصا
جڏهن ستو جهان ڏن آڻي ٿو اوهانکي ڏئي - ۽ اسين ٻه
تو هان وانگر ئي ڄا پٽ آهيون - تنهنڪري اڌين ڪر ڏيو
جڏهن اسانجو ۽ ڪڏهن پيو ڏئي نت اها ڳالهه چڱي نه
ٿيندي ۽ اسين بادشاهه وٽ وڃي فرياد ڪنداسون جنهنڪي
ٻائي گورداس آڌڪن مهاراجن کي سفارش ڪئي ته منهنجي
ڪجهه آڌ تو ٺهرائي ڏيڻ کهر جي ۽ جهڳڙي مٽائڻ لاءِ ٻنهي
طرفن وٽ پنڌ ڪري ليٺ مٿي ٺهراءُ ڪيائين ته گوڪانن
جي مسواڙ ۽ بازار ۾ وڪري لاءِ آيل شين جو محصول پرليکچند
ڪٺي ۽ ٻاسيا چوڪ جي چڪات مهادي و ٺي - اهڙيطرح ٻنهي
جي ڪڏهن جو ٺهراءُ قبول ٿيو جنهنمان هو پنهنجو ڪاڌو ۽ خرچ

اسانجي مٿي رهي ٻوڙي ڦري ويندي پهرئين آهي ڙتا ڪولي
ٻڌن والئين ڌالهن لکري پڇجي ۽ ٻيهري ڪيڪي اوڌاهين
آهي جهڙي ڪي پڌمهو ڪري ملي الهڪان ڪار ولهجي ۾
ڪي دفعه ضرور هدن کي ملي ٻاطڙ يڪارجي ۽ اهي آهن ڏا
ٿري ۽ خبر ۽ ڪان ٻولدين ۽ گوڙ ٻهر سمجهائي انسان کي
گورو مجيدا- اهو ويچار ڪري هدن غير ملڪ ڌاهن
تياري ڪئي ۽ ڪجهه ڪي ٻه اهي دابت سڪ ڌ ڌ ڌ ڌڻ
جي لوپ ودڙ ڪري جپ ڊاپ ٻاهر لڪري ٻيا

ڪيهرن ڌيڻهن ڪان ٻي ۽ جڏهن ٻائي گورداهن کي
معلوم ٿيو ته هو دور ديس ڌالهن سڪت وٺي ويا آهن
ته هن هن سڀني ديس جي سڪن ڌالهن گورو ۽ جي طرفان
حڪم ڏنا لکي وڏيت ويدڙن دامن کي سڏائي انهن
سان روانا ڪيا ۽ تنهن ڪان پوءِ هو پنهنجي سر اوڌهين
ويو حڪمرانن ۾ لڪيل هو ته ڪوڙ گورو جي ڪارڙ ليجهد
۽ ٻها دٻ ڪي ڦ ڌي جو هو ٻئي گورو ڪان خارج ڪيا ويا
آهن- جيڪو ٻالڪي سعڪورو هو سڪر ڪولڻي تنهن کي
گورجي ۽ گورڏني ڪارشتري گورو ارجن صاحب جهڪي
پهچائي ڌي

اهڙي حڪم جي پهچڻ ڪان اڳي هدن پڇهي ڏڙن
شهر ڪار اڳاڙي ٻالڙوف دقوجهڄ ڪڏن هي ته ايغري
۽ حڪرانا ۽ وهي جها جتي ٻڙهي شڪت سڄو اهوازه
معاملا- جيو ۽ تنهن ڪانهو سمڪين ڪنهن ڪڙي ڪوڙي

ڏٺي ـو پٽيل ڪٿا ن اچـي پيدا ٿيو. پاڻـي ڪـو رهاس
هڪڙي ڏينهن هندنجو ڳالهائڻ پنهنجي ڪدن سان پڌي
ڪاو ڙيو ۽ هندنکي رونرو هٿ جو ڙي ڄڻائين جيڪڏ ۾ مان
اجوڳي ڪرڪند و هوند س ته ڏوهاڻجي جوڙ موافق ڪشت
ڦوڪيند س ۽ پڙ جي مڻهنجي ڪا لالچ اڳر هوندي تب
مان الڻجو نصيبجو اوڙ پيند س ڀر جي مڻهنجو ڪڙ واجهي
آهي ته ڏوهان جو چوڙ سڀ اجايو ٿيند و ۽ تدهن ڪانسواء
جيڪڏهن حق واري کي حق پلئي وجهجي ۽ ناحق واري کي
روڪجي ته الڻجو پڌرو اتوڙ آهي ۽ اڻهي سڀکو رو سدا
راضي رهند و- ۽ هڻر مڻهنجو ڪو قصور ڪوٺهي تدهنڪري
ڏوهان جو جو ڙ سڀ نسڦل ٿيند و- اهڙي طرح جڏهـن
پائي ڪو رهاس هندنکي مڻهن جهڙو جواب ڏنو تدهنڪاڻپو
هدن وري ان سان ته ڳالهايو-

جڏهن هدن ڏٺو ته چئني طرفن ڪان ڪار ڪور و روڪي
وري ڪڏهن هو بلڪل پشيمان ٿيا ۽ آمدني ڪانسواء ڏن
هيڻ ٿي رهيا جدن گهٽائي ڪيائر پر ڪٿي ڪين- سک
سهڪت ڪي سچي پيٽ جي خبر پئجي و پٽي تدهنڪري
ڪدهن ته هندنکي پيٽا نٽي ڏني- سڀيٽي سري گورو ارجن
صاحب جن جا چرن ڪدوڻ پوڄڻ لڳا- ۽ سکن کي هدن
گهٽوٺي جيو پر هو پڻ پاسي ته ورتو- اڻهي ريت جڏهن
هدن جا اپاء سڀ نسڦل ٿيا ۽ ڏن ڪانسواء ڳٽيون ۽ پيڻداء
پيش آيون تڏهن وري من ۾ پيو ويچار جاڳيون جي هاڻي

ڪلياڻ جو اپديش ٿيو ڏنو - جڏهنکي ڏسي سنڌي سکن
پلئين چانور ڏ ڳورو مٿي ڏني آهي ۽ ٻيا سڀ لوڻي ۽ ڏاڻن جا
ڪپڙو آهن ۽ هڪ آهي ڏ سڪورو رامداس صاحب پنهنجي
استان ۾ من ٿي ڪرپاڻدان کي وهاريو آهي ۽ هو ويچارن
ٻهراڻن سکن کي ٻرماڻي ڏاڻن ڦرڻ واسطي پنهنجي گهر
ڏانهن وٺيو ٿا وڃن - هن ۾ ڪو ٻه ڪرڻ ڪونهي سو سکن جو
ڪلياڻ ڪٿن ڪڏهن باقي رقم وٺڻي ٿين سا جڏهن ٿين
ڪري پيا چڙهائيندا - ۽ هن صاحبن ۾ هن وانگر وڪار
ڪونهي ۽ هي ساکيات سڪورو جي صورت ۽ سکا جا صاحب
آهن - سنڌي سکن جي مٿي رهڻ بعد سري گورو مهاراجن
هنداڳجو پٺا ٻوڪر سنمان ڪيو ۽ سيٺ و ڪهرائي لڪر جي تياري
ڪري سنڌي کي پرساد وراهي ڏنا ۽ جڏهن اڳين صاحبن
جي وقت ۾ ٿيندو هو تڏهن سنڌي سکن کي سروپا بخشيا
جي ڪهڙي خوشي سان وٺي درشن ڪري پنهنجي ديس
ڏانهن موٽيا ۽ سنڌي سان سکن جون تعريفون ڳائيندا
رهيا - ۽ جتي جتي سڪ سنگت ملين ٿي ڏ انهنکي پڌرو
ڪري ٿي ٻڌايا ڏ هن وقت سڪورو سري گورو ارجن
صاحب جن آهن - جنهنڪري ڪيترن ملڪن شهرن ۾
ڳوٺن ۾ سري سڪورن جو جس چندرما وانگر سڪهوڻي
وڌي ويو -

انهي طرح جڏهن ڀائي گورداس آدم ڪريڏن آندو
تڏهن آن مان ڪاڏي پيئي ۽ ڪپڙي لٽي جو وهدوار ۽ پيـ

ڪري موُن ڏاهن ولي اچو - سڪن پنهنجي طرفن جي آدمين
جون ڳالهيون ٻڌي ڇڏڪي سمجهايو تہ ڪو ر و جي ڪار
ڏيکاري ڪ اسان وٽ هئي سا سڀ اسان ڪان ڪوڙاس
وٺي هليو ويو آهي ۽ هاڻي اسان کي فقط درشن ڪرڻو رهيو
آهي سو جڏهن ڪو رو موٽي آئي ڪيداسون ايترو ٻڌي
هڪڙن جا ڏوت سڪت کي ڏهڪاڻ لڳا تہ ڇا ڪاڻ
ٻوڙان ڪو ر و جي ڪار هٿڪي ڏني - ڪورو جي ڳاڏيءَ وڏو
ٻٽ ويڙل آهي ۽ اهوئي سڪت جي ٻوڙڻ ٻوڪيہ آهي -
آنجو ناڻو پر ڦيڪڇد جڳت ۾ مشهور آهي ۽ ڪو هنجي برابري
ڪري اٿو سگهي - ۽ اما ٻيتا اوهانجي ڏٺل ڪورو وٽ قبول
تہ پولدي جا ٻوڙان وڏي کي ڇڏي ڏيڏي وٽ ڏني آهي -
پرهاڻي جيڪي ٿيو سو ڪڏ ريو مگر انيهد ياد رکجو ۽ هڪڙ ۾
پر ڦيڪڇد جي ڪهر هليا اچجو ۽ ڪڏهنجي بہ ڇوڙ نہ تہ
لڳجو - اهڙيءَ طرح سڪن کي سمجهائي ۽ پنهنجي طرف
جي ڪهڙي تعريف ڪري هڪن کي خالي ڏسي ڪهرو ڇڏي
ڏناڻ جي پوء سري ڪو رو ارجن صاحب وٽ آيا ۽ درشن
پائي بلڪل پرسن ٿيا - سڀني جي مدو ڪامنا پوري
ٿي ۽ سڪورن جي مهما پرتکيہ ڏناڻ جي لوڪار ڇت
۽ شانت سروپ هوا ۽ پيشاني ۾ بي مثل جوت پئي چمڪين
جيڏي - ۾ بي پرواہ ۽ ديحن کي ڪت ڏيڻ هارا هوا ۽ سدن
جوجيد ۽ شيرين زبان المعرت سمان هئي ۽ ڏرشنا
جهاعين مڃڃن رلي مادر بہ تہ هيون ۽ سڀني کي

ڀاڳ ۾ ٿي پل ۽ چيل ڪري سنگت کان سڀ ڏن ڪسي وڏن ٿا
۽ جيڪڏهن هو هوندو ۽ آئي ملي منڊلي ۾ ڏيندو ته هو
ڳاريون ڪيون ۽ ڀارانا ڏيندو ۽ زور سان ڪسي وڏندو ۽ پڻ
هو لونئي گوهاڪي ڪهڻان دکر ڏيندا ۽ پڻ سڀڪون جي
حضور ۾ گوهاڪي پهچڻ ۾ چڙ ٿيندا - ۽ انيڪ پرڪارن جون
حرفتون ۽ ڳالهيون ٻڌائي روڪي رکندا اهيلاء مان گوهاڪي
بشارت ٿو ڏيان ۽ گوهاڪي پلي جي صلاح ٿو ڏيان ته ٻيئا
ٿي ارپڻ ڪري پوء ملي گورو جو درشن ڪريو - سنگت
کي منهنجي زبان تي اعتبار آيو ۽ گهڻا لڳا ته هن سچي وارتا
چئي آهي تنهنڪري سڀني پاڻ ملي منهنجو چوڻ قبوليو ۽
جنهن جيترو ڏن آندو هو تنهن ايترو ڏيئي پاڻ مو ڪيو - پوء
جڏهن سڀيئي ٻيئا ڏيئي رهيا تڏهن چيائون ته ماڻهن
ملي اسانکي سڀڪون جا ڪهڻ چئايو - تڏهن منڊلي ڏيرج
ڏيئي ٻائي گورداس سڀ رقم ميڙي پاڻسان ٻڌي ۽ سڀني
کان اڳي ٿيو ۽ سنگت منهنجي ٻڌيان خوشي سان ٻڌ ٿيئي -
ٻائي گورداس گورو ديو ۾ اچي صاحبن جو درشن ڪيو ۽
جمع ڪيل ٻنهن سو روپيه اڳيان رکي ويٺو ڪيائين ته هي
اوهان صاحبن جي ڪار ملي آهي -

هوڏانهن پرٿيمل سنگت ايندي ڏسي ٻنهنجا داس
موڪليا ته منڊلي ورائي مون ڏانهن اچو ۽ منهنجي خبر
ٻڌايو ته گورو جي وڏي پٽ جو ملي درشن ڪريو ۽ هوان
وري مهاديو ٻنهنجا ماڻهو موڪليا ته سڀني کي ڪٿو

گورداس سري گورو مهاراج وٽ لڪي پيو هو، ڪيترا
ڏينهن اتي گذاريا ۽ ڏسندو رهيو ته هو پڻ پاڻ سڀ ڏين
پاڻ کٽي ويندا هوا.

هڪڙي ڏينهن هڪ سکڻ کان پڇڻ ۾ آيو ته ڪهڙي
سنگت هوڏانهن ملي پئي اچي اُتي هن ويچاريو ته ماڻ
ڪري ويهو ته لڪو هيڏانهن ايندو ۽ لڪي ڪم ڏيندو
ڏيهڪري هو پر، تي سک چالاڪ سان ڪري چپ چاپ
گورو جوڄڪ چڙهي پنهنجي ڪوٺ اکيان وڏي هڪڙو ٿلهو بڻائي
مٿس اچي چاڙهو وڃائي اٿجي ويچهو هيٺ ويهي رهيو ۽
مور جي کٿين جو چور ۽ پڻ ٻڪا گورو جي لشاني آئي رکي
چڙهيو. اهڙي ۾ ڪهڙي سک سنگت آئي آئي ۽ پڇاڪرڻ
لڳي ته هي ڪهڙو استان آهي ڏيهڙي پاڻ گورداس هڪڙي
آهر سهڻ ڳالهيون واري جهو ته پنهنجي جاءِ آهي سڀ
وسرام ڪريو پوءِ جڏهن سڀئي سنگت ڪٺي ٿي لڏهن
سڀني کي مٿي واڻي سان ٻڌايائين ته سري گورو مهاراج جي
هي آکيا آهي ته جيڪو سرڌا رکي درشن ڪرڻ اچي سو
پاڻسان جيڪا پيتا کو روئي ڏيڻ لاءِ آڻي سا هتي ارپڻ
ڪري ۽ پوءِ خوش ٿي گورو ڏانهن هليو اچي. ائين ڪرڻ
جو هڪڙو سبب آهي سو پڻ پوءِ جڏهن توهانجي مرضي هجي
ائين ڪريو ته سري گورو رامداس صاحب کي ٿي پٽ آهن
جهان کو ڳاڏي تي ڏنو ويندو آهي. هو شانت سروپ
ماڻ ۾ ويٺو آهي ۽ ڪنهن سان ڪجهه ٻولي ٿو ۽ هتجا وڏا

تو هان جا ڀائر تو هان سان برابري ڪري نه سگهن. سري
گورو مهاراڄ ڀائي گورداس جي صلاح ٻڌي فرمايو ته
هن ٻئي جي من ۾ گرشدا هڪدم وڌي ويئي آهي ۽ ڄڪي
ڄڪي وڃي ٿا ڏان روڪين ۽ هو ڪو ڪالهائي چل ڪري
۽ ڀل لڳائي رات ڏينهن ڀاءُن کي چڙهڙي ڀيا آهن تنهنڪري
سنهوش ڪٽن ايندو. ۽ مون گورتا ڏان واسطي ڪين
ورتي آهي ۽ تنهنڪري گرشدا ڌارڻ سان من هيٺو ٿيٺون آهي
ٻالڪ سڀيئي وڪار انهن ڏواس ڪندا تنهنڪري ڀدارت جي
آسا مان ڪٽن ڪريان. ۽ ڪٽن مان سکن جي اندر جا
وڪار ناس ڪري سگهندس جڏهن خود مون ۾ ٿئي اهي جاءِ
ڪري ويندا. ۽ تلاءُ آدڪ سڀئي ڪمن جي سري ناڪ
سنڀال ڪندو ۽ جنهنجي اسان جو اٿئي ڀر بار آهي - ڀور
جيڪڏهن تون پراپڪار ڪرڻ ٿو چاهين، ۽ تلاءُ ٻڌڻ ڪري
مدشن جو اڌار ڪرڻ گهرين ٿو ته تون ئي تنهنڪري ادم ڪر
۽ گورو ڀرميشر تنهنجي سهائتا ڪندو - ڀائي گورداس
مهاراڄ جا ڪفتا ٻڌي ويچاري ڏٺو ته صاحبن سچي
وارتا ڀيتا رت چئي آهي ۽ تحقيق هندنجو هدن واڌڪر ڪرڻ
ٿو ٻڌي جدکي سکن جا وڪار ناس ڪرڻ آهن. ۽ سکن جو
سڪاڻي ۽ گورو ٿي گرشدا وارن واڌڪر هندنجو هيڏاهن هوڏاهن
ڄڪرڻ ٻالڪل ٺٺو ٺهي تنهنڪري سچي جڳهه جي ڀلي واسطي
مان ئي اهو آدم ٿو ڪريان. ۽ سڀني کي اهو پش ڏيئي
سڪورن جي مشهوري ڪندس. اهو خيال ڪري ڀائي

۽ هن پنهنجي ڀائرن جي ڪوڙائي (جا هو جهڙن ۾ هو ۽ تن
واڪاري ڪندا رهيا) ڏسندو رهيو. آخر جڏهن هن کان
هنن جي ڪوڙائي سٺي نه ويئي جو هو هميشه سختين ڪي
ڦيرڏا ڏي رهيا تڏهن ڪري هڪ ڏينهن سري گورو ارجن
صاحب کي چيائين ته ڪوڙا پنهنجو ڀائو آهي ۽ پوڄا جو پيا
ڪرائين سا ڪاڄ نهي نٿي ۽ انهي طرح ڪٿن نباهو ٿيندو
۽ توهين ڪنهن چو نٿا. ۽ جڏهن سري گورو ناٿڪ صاحب جي
جوت ڪنهن پڌيان جاڳندي آئي آهي تڏهن توهانکي ٻه جڳت
۾ مشهور ٿيڻ کپي. توهانجي پدوي انڪري لائق نه آهي ۽
توهانکي جڳت ۾ سڪي وڏائي کپڻ جي. توهين ڪرامات
جي ڳالهه سان ڏن ولو ۽ چئني طرفن کان بي شمار سکت
ڀاڙوت ڪٺي ڪريو. انهيطرح هنهنجي من ۾ جي سنسو
ڏو پوي ته جيڪڏهن توهين ۽ توهانجا ڀائر هتي رهندا
ته توهان وٽ ڏن بلڪل نه ايندو ۽ توهانجي گهر کي
ڪنگالپڻو ويڙهي ويندو. ۽ تنهنڪانسواءِ سري گورو رامداس
صاحب توهانکي الت سهي پنهنجي مکر سان فرمايو هو
ته توهين سري امرتسر جو ڪم ڪرائجو ۽ پوڙيون
ٻڌائي پڪو ڪرائجو سو جيڪڏهن توهين پنهنجي ورتي
هنطرح رکيا ايندا ته تلاءُ ٺهڻ ناممڪن آهي ڇو جو ان ڪم
۾ هزارن جي گهرج آهي تنهنجو پورائو ڪئن ٿيندو. انهي
ڪري توهين آدم کي جڳت ۾ ظاهر مشهور ڪريو جنهنڪري

جو گهڻن ڏينهن کان پوءِ اسلامي گهر ۾ هلي آيو آهين ۽ ڀائي
جي گهر ۾ هنجي ته آهار ٻڌي ۽ پيار. ڪيترن قسمن جا خرچ
ڪيئن - ۽ هي ڳالهه. هون ٿورن ٻڌهنجو ڀاءُ ۽ گهڻڪيرو چاڙهي
جنهن پيرائتي هلي آهي انهن ٻڌائي اٿم ۽ اميد آهي ته ٿون
انهي ڪري دل ۾ ڌ ڪندي هن -

ڀائي گورداس ٻلو مالا ڀائي جي سڄي وارتا ٻڌي
چت ۾ گهڻيون سڌڪائون اٿارڻ لڳو ته هي ڏاڍو اڇو ڳڀ
ڪم ٿو ٿئي جو سريگورو ارجن صاحب شانتي ڌاري رهيا
آهن ۽ ڪڏهن به ڪجهه ٻولين ٿا ۽ هو ڀل ۽ چال ڪري
ڀاڳڪي گورو چئي سڌڪيئن کان ڏن ڪسيڪدا ٿا وڃن ۽ گورو
جو جيڪو ڪم آهي سڀن جي سهائتا ڪرڻ جو سو هن مان
سرڏون ٿي ڪين آهي ۽ اهو ٻرلوڪ ته رهيو پوءِ - اول هن
لوڪ ۾ ٿي ڪيترن قسمن جا ڀاري سڌڪٽ سڀن کي
پون ٿا جهڙوڪ ڪو ٻٽ جو پياسو هوندو ڪو ڏن جو
سوالي هوندو ته هن سڄهان ڪڏهنجو ڪارج سڌ
ٿيڻون آهيئي ڪون جڏهنڪري سڀن ۾ ٻيپي ويساهي
ٿيندي ۽ ڌرجي ٻڌ رجي سپگورو گهر جي پوڄا ڪرڻ ڇڏي
ڏيندا ۽ انهيڪري گور سکي بلڪل هٽي ويندي ۽ هي
ڳالهه ڪو چڱي ته ڪري سگهندو جيڪڏهن گورو ڪپت
رهندو ته انڪي ڪو به لڪي ڪو نه سگهندو ۽ سواءِ
مشهوري جي ماڻهن کي سڌ پوڻ ڪٿان آهي - اهو ويچار
ڪري هو گورو جي چڪ ۾ سڪورو وٽ رهڻجي پيو -

۽ هنن وانگر ڪري ها ته گورا مقامين کي پيو وٺي وڃي
ها- ڇاڪاڻ ته هي امانت سدا شيوڪن جي آهي ۽ ڏهوڪي
ڪري ڪو گورو ته ٻڌيو آهي ته سري ارهن ٽريڙ ڪاري
سوڍي ڪال جي لڪي رکي ۽ مهمڙو مدورت ٿيو ۽ گيو ۽ ٻاط
مهمڙي پيا جو وڃن سچو ڪيا- انهيڪري مهمڙو
لعدي پٽ کي آفرين صد آفرين آهي جنهن سيوا ڪري
پنهنجي پٽا کي پرسن ڪيو ۽ گوڀائي ٻئي پاسي وڃڻ
ته ڏاڍي ۽ پنهنجي گهر ۾ موڪليا-

مالڪي جو شانت چت ماڻ ڪري ويٺو آهي انڪو
ڪي آدر ڪري ۽ ته ڪنهنکي جوڙي يا ٻڌي ۽ جو ٻئي ڪنهندا
ڦوندا سڪت کي لٽيندا ٿا وتن- پنهنجا ماڻهون موڪلي
ٻاهران ٿي ٻاهران سڪکين کي ورايو پاڻوڻ گهرائين ۽ ٻيو جڏهن
جو اهن ته آنهنکي جون ته اسين گرو جا وڏا فرزند مالڪي
گادي نشين ٿيا آهيون- انهن جڏهن سڀ ڏن هنڪان ٻليو
رکن ۽ هنکي سري ارهن ٽاه ٻهچڙط ۽ ٽتا ڇڏين ۽ ٻاهران
ٿي رقم وٺيو آماڻيندا پيا وڃن ۽ هي گهر ويٺو ٿرميشور جو پوڄن
ڪري ۽ اتفاق ڪو سڪر اهڙو هنکي ٻوڄيندو لر ته ڪليه پاو-
۽ جو انهي حال هوندي به ٻل ۽ ڇل ڪري چئني طرفين
ماڻهن کي مدح پيا ڪن ته معان ڪو هدوڻ اهي ۽ هنکي
پالڻهارو به ٽتا جاڻن ۽ ٽکي گادي واسطي ڪجهه هنکي
وڙهي ڏين ٿا ۽ انهيڪري ٿي سدا استاوڻ گادي پيجي
رهيتي نت ڏوڪان پياز و اسانکي ڪيڙ آهي-

١٨٠٣ جيڪڏهن پر ڪري ٿا ڪري ٿا ڪاڻو پر
ـمد ٿي جي ـ خاطري طرح مهمان اوس جي مهمان ٿب هاچي ٿين
اڻين ٿا ڪريو يا پين مهمانن ڪرط ڪپي ۽ فقط مردسان ٿي
ـ ماڻا ٻـاٽي آهيون ـ ڪندا آڻي آهار اڻو پر اڪيان جي
پر جن پر اڻو ڪرڻ شڪر مدهدچا پاڻ چيس ۾ جواب
اڻون ـ ملند پر اٺو ڪڏهن ڪڏهن ٿت آهي ڪاڻ
ـرروز ٻوچا جيڪا ڪهڙ ۾ جي پعا مدهدچي ٿر هو ڏو
ـوا ڪيدا چڱي ڪپاڻي ڪاڻي ڏيهن آهي سا هڻي ايدي
هوند هوند ڪهڙو بلڪل سداچم جو ٻوڪڙ ۽ وسڙ پر وڦ آڻهن
جيترا ۽ هڻي رهدي ڪا ٿر ڪهي الهڊي جي ديکي مڪرو
ٻچڻد ۽ جيڪي هوا پيدا چڱي ڪاڻي سب سڙ هون ايڊو
واڌاري پر ڪان آڻهن جي ۽ هوا ڪارائيدا ڪي پسن سو جون
ڪهدڪاڻپ ۽ ـ هوا پيدا چڱي جهي و ۾ دريا ٿر هو ن ٽيدو
ڪندو چارٽي ۽ ويڻو ٿي ڪادي پعا هو ارجن سري ۾ جڏ
ڪڏو مڪ ڪند ڪٽدپ سانچو ۾ ٿڏ هيس يون پيندو ٻو
رهيا پاڻر ٽيڻي هي آهڪاڻپوء ۽ ٽيو پڻي ران گڏ چڱو
ار سري هو هاڪي ـ هيا ٿي ويري رکي ووڌ ۾ اڏد
ايدا ڪدڻا ڪهن وا ڪارن ٻر اڻيڪ ڪسي و ٿڏي ڪي
ڪريا ڪڪورن ـ ٿر چاڪن دڻا اڻين لالچي جا هن و
هو آهي ـ ٿڏي ۾ ڪل (سوچي) پدهدچي ڪورنا
ڪان پعا ٿر ٻاڻيا ٿي اڻين ۽ ڪين رهيا ۾ آڪيا ڪان
سري جيڪڏهن ۽ ٽيدا ـ ون ٿي پد وڏي اسين

چڱا وڪيل پڌاريو آهي ۽ اسين سڀ اچي رهيا آهيون-
ڪڏهن ۽ اڄ ٻيو سڀني سان گڏ رهندا هواسون ۽ ڏاڍو
آنند جو وقت گذاريندا هئاسون ۽ هاڻي ۽ انهيءَ خبر سان ته
ڪڏهن ڪڏهن ٿي اچي- شڪر آهي جو ڪي ايشور جوڙي
ڏ سوني ٻالو آهي- ڪڏهن ٻاڻي ڪر رداس جيو ۽ ٻهڻجي
ڪهڙ ڏٺهن سڀ سڪ ساڻت آهي ۽ سڀ لکيا وڏا خوش
راضي آهن ۽ مولکي ته گهڻا ڏينهن ڏٺي ٿيا هوا ۽ سري
ڪورو مهاراجن کان ٻه مهينا ڪهڙو حال احوال آهي لکجي
سڪ وڏا لاءِ آيو آهيان ته مولکي ته ڏسي حيرت ورتي
ٻڌي آهي ۽ اون ٻاهن جي ڪال ۾ ڏٺي آهين، لکڻ کري
مهيني جي ٻيڙ لکين ۽ ڏيري لکڻ جو ٻئي سري ڪورو ۽ امداس
صاحب سان گڏ لکڻ کري اون جڳهه ماتا آهين انهيءَ کري
ٻنهي طرفن مهيني جي ٻوجهه، آهين ۽ لکين کان سواءِ اون
سڀني جڳهه ۾ مشهور وڏي ٻاڪڙ آهين سو آءُ اوهانوت مهاڻان
ٿي آيس ۽ اهي چٺين جي وڏي ڪاڻ ۾ - اوهانجي گهر ۾
وڏي وڏيائي مليل آهي ۽ توهان کي جڳهه ڪورو جي ڪاڻ
ملي آهي لکين هوندي ۽ ٻين جڳهه لکولي سو اوهان جي
گهر جو ڪهڙو حال آهي- ٻيا جيئن گهر ۾ ڪاڻي جي ٿي
چڱا رهندي هوندي ۽ آن گهر ۾ ٻيو ٻڌارڻ ڪهڙو
هوندو ۽ اهي جو ڪهڙو سبب آهي جو توهين ايتري
قدر ڏاڍا رنا جو ڪشٽ پائي رهيا آهيو- توهان ٻڌ
چند. طرفن جون سکيون ٻئون اهن ٻوه آهن جي

آهيو ۽ انهيءَ کري آءٌ توهانجو سڪ آهيان ۽ موڪلي هر طرح
توهانجي پوري ڪرڻ لائق آهي تنهن هوندي به آءٌ کهڻن
انهن ڪاڳرن توهان وٽ آيو هوس ۽ هي پهريون ڀي
دفعو پنهنجو ڪتي جڙ ٿيو هو توهين منهنجا ٻاڪيا به ٿيو
۽ سڪو رو سخا جا صاحب پڻ آهيو ۽ مان توهانجو ماجو
به لڳان ۽ توهانجو سڪ بہ آهيان پوء موڪلي ٻڌن جو
آهر به ڪين ڪيو سو خبر نہ آهي نہ ڪهڙي سبب -
سري ڪورو مهاراجن مشڪي فرمايو تہ جيڪي تنهنجي
پراپت هو سو تو کاڻو ۽ ٻئن کي پڻ انهنجي روپرو ملئو
تو کان لکائي ڪنهن پيو ڪين کاڌو آهي - پر جيڪڏهن
تون واڌاري مهماني چاهين ٿو تہ اندر ماڻا ويٺي آهي
جا اسانکي پڻ موڪلي، ٿي ۽ مهمانن کي پڻ پهچائي ٿي
پلڪ ديکر جو سڄو ڪم پاڻ ٿي هلائي ۽ آها ماءُ منهنجي
آهي تہ پيڻ تنهنجي بہ آهي آنڪان وڃي سڀ پچي تہ ڇا
ٿي چوي - ايترو ٻڌي ٻائي ڪورداس پلو سوامين وڙان
هٿ ڏوئي ڪرڙي ڪري اندر ويو ۽ سامهون پيڻ ڪي ويٺل
ڏسي پرڻام ڪيائين - ماڻا ٻائي ديکر استان تي ويٺل
هئي تنهن هنکي ڏسي چيو ٻلي آئين ٻاءُ منهنجا اڄ
لکهي ويو - خبر پڏاءِ موهن ۽ موهري ٻئي ٻائر ڪٽنب
سميت خوش راضي هوا ۽ تون بہ کهڻن ڏينهن ڪاڳرء هئي
آيو آهين تہ ڪڏهن پنهنجي حال احوال جي سڌ لکيڻي
۽ نہ ڪڏهن اسان کان پڇيئي جڏهن ڪرسري ارجن جو

۽ ڇڏي هلڪر ٿيو ۽ پاڻ گورڪاڌي کي ويٺو آهي تڏهن هلڪر
هنجي شڪايت پڙهي ۽ ڪان آئي آهي سو خبر ڪانهي ته
هنجي پروار جو ماڻهو تمام ڪٺن ٿو ٿئي ۽ هن جي
ڪار به تني کي آهي ۽ اُهي سڀ ڏکڙي مدد ڪئا هوا
پر ڏار گڏي ڪان پوءِ سڄڻ چرخو ڪٺن ٿو هلي سو ڏسڻ
گهرجي- اما ڪٿهو ڪندي هو اهي سري گورو رامداس
صاحب جي پهري ۾ پهتو ۽ اول سري گورو ارجن صاحب
وٽ آيو ۽ گورو جاڻي اهي پتو ٿيڪيا. صاحبن هڏڪي
پهنجي ۽ پهتو وڌاري هنجا ڪير ڪشل پڇيا ۽ هن پڻ
صاحبن کان خوش خبري پڇي ته مهڪاپوءِ ڀائي گورداس
ڀلي سري گورو امرداس ساهه جي الس جي خيرعافيت
سڻائي ته ڀاپو موهن ۽ ڀاپو موهري ڇڏي ۽ سسراڻ ۽ ان
جو پٽ انند اسري سميت خوش خورم هوا ۽ سيٺي
تو مالڪا ڪشل ڪلياڻ گهرندو آهن. اهي طرح حال
احوال ڏيندي جڏهن ڪجهه وقت گذريو ته سڪر اڻي
پوڄن کٺي آيا ۽ سيدي کي وڌاري مرهڪ کي ۽ روڏيون
چڙهن جي اڻي جون ڏيڻي ويا ۽ وري ڪڍهڪان پر ته پڇياءِ
ڀائي گورداس سيدي سان ڪاڻي الئيو پر پوءِ مهاراجن کي
چوڻ لکهو ته ڪرپالو جيڪڏهن سساري سمهڪ جو ويچار
ڪجي ته مان توهان کان وڏو آهيان جو توهين مولکي
ماڻهو ڪوليو ٿا ۽ پي ٿالي ڪري هٿن توهان گورڪاڌي
لشن توهين پر ميشر روپ ۽ سڀجي جڳرجا گورو

سان توکي گرو رحمت پراپت ٿي آهي ۽ توهان پڙهيو سمت
منهنجو جاپ جپيندو آهين ۽ توهان کي جي شيءِ ۾ نسچو
ڪي دريا لنگهي پار ٿيو آهين ۽ موکي جو ٻيو ڪرڻ ۽
ڪرائڻ هار سمجهيو آهي سو توکي ڀلا ڪٿي وڃڻ لڳندو.
۽ تو موکي ايڏو چاهيو آهي ۽ سڀڙا سان مون ۾ هڪو وساهه
اٿيئي تنهنڪري هي منهنجا پيارا تون سدائين مون وٽ
رهه. ۽ هاڻي تنهنجا وڏا ڀاڳ جاڳيا آهن. تون هتي
اسان وٽ لکپتي جو ڪرسديالي ٿيندو رهج. ۽ پريت ڏاري
کي رکي ۾ سيوا ڪج. ۽ تنهنجي سنگت سنڀالڻ لاءِ پڻ
مسند مقرر ٿيندو ۽ تون هميشه اسان سان گڏ رهج. مهاراجن
جا وچن سروڻ ڪري ڀائي گورداس وندنا ڪئي ۽ چيو ته
جڏهن سائين جن جي آڳيا آهي ته حاضر آهيان ۽ هاڻي
موکي رضا ڏيو ته گوئندوال مان ٿي اچان. ستگورن
فرمايو ته وڃ بلاشڪ پر اچج جلد. جڏهن هو هڪدم
اوڏاهين روانو ٿيو پر موٽڻ ۾ گهڻي دير لڳي سو ۽ پڇاڙي وقت
اتي رهي پيو.

هڪڙي ڏينهن ٻئي ڪل مان ڀائي گورداس گوئندوال
واسي سري گورو ارجن صاحب سان ملڻ لاءِ پنهنجي
ڳوٺ کان روانو ٿيو. هن من ۾ ويچار ڪيو ته سري گورو
رامداس صاحب کي ٽي پٽ هوا وڏو پرٿيچند وچون
مها ديو ۽ ننڍو سري ارجن، پر اهي ٽيئي هاڻي ڀاڄ ۾
ڪٿي ڪا ڦرڻ يعني اڳين والڪر ويرڀاو اٿن يا ڦيا آهن،

پوڻ ستڪو رو کي وڃڻ و اڳين ٿيندو. ڀائي گورداس ٻاڪن
ها اهي وچن ٻڌي من ۾ ويچار ڪيو ته گورو جو ٻالڪو سچو
آهي. هن سمجهيو آهي ۽ نمسڪري هي ٻالڪ گورو جو
روپ آهن جي اهڙا بي مثل واڪ ٻولين ٿا. ۽ ٻئي مٿ
ٻڌي هن کي نمسڪار ڪري چرڻ لڳو ته اوهين ڌن آهيو
۽ ڌن آهي توهانجي سمجهه، جو اهڙي گورمت ڌاري اٿو.
تو ۽ رات جو گهرت ۾ وسرام ڪري پرڀات جو سڀئي وچي
ٻالي صاحب ۾ اشنان ڪيو ۽ ستڪو رو امرداس ساهه جي
فرزندن کي مٿو ٽيڪيو. اڳي هن ڪن ماڻهن کان ٻڌيتي
جي ڪمت ٻڌي ۽ پور اتان سري امرت سر ڏانهن روانا
ٿيا. واٽ ۾ ڪڙي رات لڳين ۽ ٻئي ڏينهن اچي اتي
پهتا. ڀائي گورداس دل ۾ ٺهرايو ڪيو ته سري ارجن صاحب
ڪادي ڏٺي ٿيا آهن اها وارتا سچي هوندي يا مان هڪڙي
تحقيق سري گورو نانڪ صاحب جو پدجون سر اتي هن
چالده س چڙهي گوونده وال جي ٻاهران ٻالڪن جي ڪيل ۾
گورو ڀائي مڇرڻ جو پرسنگ ۽ مهمجي ولدان ڪرڻ بابت
بيا چوڻ مشمجي ازخود و ٺڪان دريافت ڪندا. اهو
مڻ رتمن ۾ رکي هن امرت سر جي ويجهو ڏيرو ڪيو.
وات گذاري صبوح جو اڳي سڀئي اشنان ٻالڪي ڪيو ۽ ٻو
وانا پرڪارن جون سو ڪريون ڪٽي هن سري گورو ارجن
... ٿيا. ۽ پيتا ۽ ڪلا ...

ڏي گورو پاڻي اچي پڙهي ڏهن شبد جي مصرع ۾ ڇهون –
گورو ڪا پڇن ٻسي جٽي لال. جل ڏهي ڏوهي ٿسڪر
ڏهي ليوي پاه ڏ سڪي حال

ايعرو ٻڌي ڀائي گورداس رڏي ۾ ويچار لکيو
ڏ سعڪو رو سهرت اسالکي سمجهائي رهيا آهن ڏ اوهين
ٻڌندا ڪين ۽ گورشبد جي آسري پار پوندا – سو اهڙو
لسچو ڏاري سچي سدڪت کي ٻڌائڻ لکيو ڏ اسين لوڪ
مو رکر آهيون ايعري ٻوجهه ڪاهيسون ڏ گورشبد مهان
ڪڏن سمسار ساگر کان پار ڪري سگهي ٿو سو اسالکي
من ڏديڙي دريام ما ن ڪڏن ڏ ٿاريدو ڏدهير اوهين
سرڏا رکي گورو جو وچن مڃيو ڏ ٻيا ڏيو سڀ لکهي پار
پو ڏداسون – ۽ اول ڀائي گورداس سعدام آچاري ڏڏي ۾
کهڙيو ڏ. پاڻي گوڏي جيڏ وڳي ٻيس جدهمکي ڦسي سچي
سدڪت سعدام اچاري ڀائي گورداس جي پشيان پيڇي ۽ سچو
دريام ڏري ويا ڏ چيلهه جيڏ و پاڻي ٻ ڪدهمکي ڏ گيو –
هڏن گورشبد چوڪ پيڙو کٽي ٻڏايو جدهڪري گورو جي ديا
سان ٻيا پيڙي دريام لکهي پار ٿيا – ۽ سچي کي گورشبد ۾ ڏاڍو
ڀچين ٿيو ۽ پاڻي لکهي گوڏن وال آيا. شهر جي پامران چيا
ڏسهن ڏ سري گورو امرداس ساهه جي ادس جا پالڪ راڏد پيا
ڏيسي جڏهن ڪابر ڳالهه ڪن ڏ اڻين ٻيا ڏون ڏ

ڪر شروع ڪرائيندو هو. اهڙي طرح مامن کان آکيا وٺي
سڀني سنگت سميت تياري ڪري وطن ڏي جهڙي
گوبند وال کان روانا ٿيا ۽ واٽ ۾ ڪيتري رات رهي ٻئي
ڏينهن کوروچڪ ۾ پهتا ۽ پتا جي استان تي متو ٽيڪي
پنهنجي گهر ۾ پيرا پاتائون. سڀني پنهنجا پوءِ کو رهڻو ري ۾
رهيا ۽ پتا جي آکيا هميشه اندر ۾ ياد ڏيندي رهي. سڀ سنگتيون
وٽن ايندو رهندو هيون ۽ سڀ ڀيٽا ارپي اڌاس ڪرائيندا هوا.
هو ڏاڍي آئري شهر جي ڪڇ جيتري سنگت پائي
گوبندداس سان گڏ جي سنگتون جي درشن لاءِ شهر ڪيرتن
ڪندي هلي ٻي آئي ۽ واٽ ۾ جتي رات پوندي هئي اتي
ٽڪي ٽڪ پيچندا هوا. پهريون پهر ۽ ٻيون پهر رات جو
سڀني گڏجي ڀرپور سان ڪيرتن ڪندا هوا ۽ واٽ ۾ پنڌ
ڪندي ٻڌ ڪرائيندا ايندا هوا. اهڙي طرح هو مٿراون
هلندا ۽ وڃندا هليا آيا ۽ مدنجهن ملڪ پائي گوبندداس هو جو
سڀني کي خوش ڪندو سڀني سان گڏ پڻ ٻئي آيو. جڏهن
سڀ پنڌ لتاڙي بياس ندي تي پهتا ته اتي ٽڪا بيٺل هئي
ٻيڙي ۽ ٽڪو هو رهڻ جو سهنجو ۽ درياهه جو پاڻي به تمام
وڌو هو ندي ڪناري تي بيهي سڀني تمام ٺرڻ لڳا ۽
ويچار ڪيائون ته ٻيڙي ايندي صبوح جو سو جيڪڏهن رات ڪا
هتي رهون ته سڀ شيءِ وست جي انڪائي ٿيندي ۽ سنگت
کي ڏاڍي ملا کي پهچندي. اچان پائي گوبندداس اهڙي
ڪٺڻي ۾ هو ته مدنجهائن ڪري سگهه جهڙين ندي جي ڪناري

سان گوونڊ وال کڍيا تڏهن ڀائي گورداس جهڙي سڄي
گورو رامداس صاحب سکن سڳت ڏانهن آگري موڪليو هو
(جنهن جي ڪٿا مٿي لکيل آهي) سو صاحبن جي ڀرلوڪ
پڌارڻ جي مهل ڀائي سڳت سميت ليار ٿي آيا، پهچ پيو.
سري گورو ارجن صاحب جو ڏانهن ڏيڍ سال ٻلڪل،
کهڻ ڀرپور هو جهڙڪري وڏن ڀاڄڪن جي هميشه ڀڄ
رهندي هئي. هنن کي ماڻهون ڪلپ ۽ وڇ ڪري
ڪوليندا هوا ۽ کي چندا مٿي چوندا هوا. گوونڊ وال
جي پسکرداٿي مان منگڻا سوامين جي سخاوت جي هاڪ
ٻڌي ڪهر چڙهي ڏان وٺڻ لاءِ آئي ايندا هوا ۽ من ٻالچيت
ڀائي ڏوکو سارادن ڪندو پهنجي گهر ڏانهن هليو ويندو
هو. اهو ڏان سوامي پهنجي پيا جي ٿالي سان ڏيندا
هوا جهڙڪري جدي ڪٿي سندن ڪيرتي پسري رهي هئي.
هڪڙي ڏينهن صاحبن پهنجي مرن ۽ ويچار ڪيو ته هني
ڏاڏي ڀرواڙ رهيو ۽ شال اهي سدا وڏندا ويڃهندا ۽ سکي
ومن ۽ اسانجو هني رهڻ ٻلڪل ٻڌي اٿو سکهي چاڪاڻ
ته اسان وٽ ڏهاڙي سڪڙيون ڀيڙون اچن ۽ هزارها
ماڻهو اچيو ٿا کيا لين ۽ هنکي اوس تڪليف ٿيندي
هوندي جهڙڪري پهنجي پيا جي ٿکر ۽ رهائش جو
ارادو ڪري ڀائي موهن ۽ ڀائي موهري صاحبن کسي
نمسڪار ڪري چيو ته مولکي پيا جي آڳيا آهي ته سري
الهه... سر جو ڪر لهرائجي سو هاڻي مان اوڏهين وڃي

ناراضپو ۽ پرسدعا ايعري قدر سقلي ٿي رهي جو قتائل وسائل ۾ ديز بلڪل نٿي لڳين - پلا ايعري سهرڻي ڪئين ڇپي سگهي جا پوءِ اڪ سڀني ڪري ظاهر ٿيڻ لڳي ستگورو گهٽ گهٽ جا واسي سڀ ڏٺي، چالاڪ مارسڪن شيوڪن کي گهڻي قدر پرکڻ لڳا- انوقت ڪيتر سڪر ڪرامات جا صاحب پڻ هوا جي سڀني ۾ گورو جي صورت ڏسندا هوا- ۽ آهي گوروکي نمسڪار ڪري ويحهي سيوا ۾ رهندا هوا ۽ پيهي ارداس ڪندا هوا-

سري گورو رامداس صاحب جي چالاڪي جو پڌري سنگتيون اڪ پرڪارن جون ٻيتاڻ ڪٺي اڻي ايندي يون هيون - ۽ گورو جو درشن ڪري ڦل پائي جس ڳائيندي يون پنهنجي گهر ڏانهن هليون ويندي يون هيون - انهي ريت سري گورو ارجن صاحب ديس وديس ۾ مشهور ٿي ويا ۽ گورو جو ٻنهي وڏي گادي ٿي ويٺو آهي جنهنڙ ستگورو نانڪ صاحب جي ظاهر جوت پئي چمڪي ۽ سندس ناو سري ارجن چند آهي -

هوڏانهن پرٿيو ، جو وڃي سري امرتسر رهيو هو تنهن ڪهڙي ماڻهڪي پڌايو ته مان گورو ٿيو آهيان ۽ ڪنهن بر هڪي پوچا نه چڙهي ۽ نه ڪنهن هڪي مٿو ٽيڪيو - هو گهڻا اپاءِ ڪري رهيو پر آخر غمگين ٿيو جو سنگت سان وس هلي ڪونه سگهيس -

انهيطرح جڏهن سري گورو ارجن صاحب ڪيترا مهيداسڪر

لائق آهيو ۽ موٽڪي ٻيو ڪو ڏڪر ڪونهي مگر مهنجو ٻاڻ
اوهان مهنجو حق ڪسي ويو آهي جنهن ڪري سڀ سڪ سگهت
ٻيڻ ۽ وڃي ٿي مٽڪي ٿئي - اُهي سان مهنجو ڪرار آهي ٻر
بالفعل ته ماٺ آهي ليڪن جڏهن انسان جهڳڙو لڳو ته
پوءِ مان تنهنجي مدد چاهيندس ۽ ٻيو ڪو مهنجو ڏکدائي
ڪونهي - صاحب چيو ته البت ٿورن ڪو اڳ ڪو ته
ڪو جڏهن توهان چاهيندؤ تڏهن اوکي ڪري ڏينداسون - ۽
ٻيو ته ڪو توهانجو ڪم ڪار ٿيندو ته پهنجو سڀ زور لائي
توهان ڪي پورو ڪري ڏينداس انهيءَ طرح ٻاڻ ۽ چتر ٻنهي
ڪري صاحب ڌاڙهي روانو ٿي ويو ۽ هي ٻه گهڙيون خرچي
ترڪ ڪي پهنجو ڪري الدر ۽ ايمان وڌائي خيال ڪري
لڳو ته هاڻي موٽڪي ڪو ڏاڪڙو ڪو ته ٿيندو -

ميڊاهان سري گورو اوهان صاحب کي گادي تي
ويٺو ڪالهوڙه وڏي شڪعي براهت ڪي ۽ ٿو لڪيوان اوڙهن
سڏيون ۽ ديون الٽي پورهت ٻڌي حاضر رهڻ لڳيون -
۽ ڪڏهن ليڪن ۽ امير ڪو ته رهيو جو سندن حڪم موجب
۽ ڪري پا آڏڪي متائي سگهي - راجا الدر سميت سڀ
ديوتا سدا هنجي آگيا انوسار ۽ ڏنڊ لڳا - ۽ ڪئين ته
ڪنهنکي ترڪ ۽ وڌون ۽ ڪئين ته ڪنهنکي ترڪ مان
ڪڍي سرڳ پهچائين - ڪنگالن کي مهاراجا بڻائين ۽ راجائن
کي رنڪ ڪري سگهن ۽ ڌن سان جيتري کي مارڻو ڇڏين
تيترڪي تڪال ڪاڙو ڪري وهارين - مطلب ته سندن

جا مالڪ آهيو ڏسندڪري توهان سان گڏ جو آهن اُن
ڪنهن اسانکي بہ مدد ڪريو. صلاحي اها سڌ پائي هنجو
ڪهڙي قدر سنمان ڪيو ۽ پڻ ڇيو تہ سري ڏاتڪ صاحب وڏو
ڄڪ پير ٿيو آهي ۽ مان پڻ توهان صاحبن جي خدمت
ڪري توهانکي ريجهائي پنهنجي مراد حاصل ڪندس ۽
هڪڙو ڪهوڙو چادر جي عمدي پنج سنجي سان ۽ ڪجهه
ڏن پرٿيءَ جي اڳيان پيٽا ڌري ڪهڙي پ پت سان هنکي
گڏيو. ڏسڻڪالپوءِ پرٿيءَ مٿا وڃن پولي هنکي هڪڙي
بيش قيمت سروپاءِ ڏني. پوءِ پنهي پاڻ ڪالهائي پولهائي
ڏيڻ وٺڻ ڪري يارائي پڪي پاتي. ۽ صلاحي سان گڏ
جيڪي پيا مسلمان هوا جدسان هو چنگي طرح ڏٺل هو ۽
جني ڪٿي وڌ ريو رهندو ۽ پيا پڻ جيڪي هنجا پريتوان
هوا ڏن سيتي کي پرٿيءَ آن مهل ڪهڙون ڏن ۽ سروپا
ڏيئي پنهنجو ڪيو جي سڀ العام ولي ڪهڙون خوش ٿيا
۽ صلاحي جي اڳيان سارهون ڪرڻ لڳا تہ گورو پرٿيچند
چنگو اولياءُ آهي الهيطرح ٿي ڏينهن هو پاڻ ملاقات
ڪندا رهيا. آخر هڪڙي ڏينهن صلاحي هنکي چيو تہ
توهان جو ڪو ڪم ڪار هجي تہ تابعدار آهيان بلاشڪ چئو
توهان مترن جو ڪم مونکي پنهنجو آهي ۽ مان جهانگير
بادشاه کان پڻ توهان جو چنگو سنمان ڪرائيندس. پرٿيو
جڏهن لکو تہ گورو پير توهانکي ايمان بخشيندو. هنهنجو
توهانکي ڪهڙي قدر پروسو آهي. توهين سڀ ڪارج ڪرڻ

ڪوڙي ماڻهون پنهنجي بيدو ۽ ڪو سڪر شيو ڪ ويجهو ۽
آهس وري تهان اُٿيءَ ڏيهه ٻيون سکڪيون آيون اُنهن
۽ انگريزن کي ڏسي سري ڪورو ارجن صاحب کي شيوو ۽ ٻاري
ٻري جا لوڪ اچي پيڙائون ڏيڻ ۽ لهڻ لڳا - ٻرگيو ڪيترا
ڏينهن اهو حال ڏسي سو ر پيٽدو ر هيو ۽ آخر پنهنجو
ڪهڙو ٻراد ر جاڻا - ۽ سڀ قصو ر ٻاڻي مسو هري چند آد ڪ
ماڻڙ ۽ ٻاڻي پڌي صاحب آهڪ سکن جو سمجهيا - اهو ر
ٻ سو ٻو ڪهڙو ٻي ٻٺي ٻر ٻس ڪو ۽ ڏي ملڪس ۽ اُٿيءَ
ڏي پاڻيا ۽ مولوت جو مڪڙي پيدا ٻ ڪا ۽ ڏي اچي ۽
سڀ هو ڏاڻهن ٻيا و جن اها سڀ مڪمجي حرڪت آهي
جي لوڪن کي ٻر ماڻي ۽ جوڙ هوائڙ ڪري سري ارجن صاحب
کي وچ ڻا ٻوڄائين - انهيڪري مڪمجي لاهڻي رهڻ هڪو
۽ آهي بهعر آهي ۽ المبرلسر وچي ٻاڻ ٻوڄائان - اهو ٻيچا ر ڪري
هو ڪهڙو دکي ڏي موڪي سري المبرلسر ڏاڻهن روانو ٿيو -
انهي ڏينهن ۾ دهلي جو ٻاد شاهه جهانگير هو جنهن وقت
صلحي ٿالي مڪڙو اُمراءُ رهند و هو سو اُنهي سمي ڪشت
ڪندي ڪهڙي لشڪر سان ملڪجي ٻرڪڙي ۾ اچي سڏيو -
ميڏاڻهن ٻرگيو ٻر پنهنجي ٻوچا ۽ ڳالهه جي فڪر ۾ ويٺو هو ۽
صاحبي جي اهڻ جي خبر ملڪس سو وڏو سماج ساڻ ڪري
مٿس سان ملاقاتي ٿيو ۽ ڪيترين امواڪ وسٽو هڪي
سر تي طور ڏنا - ۽ پڪاڻيڻس ۽ ٿان سري ڪورو لالڪ
صاحب ڪاوهه ۽ ٿا آهيان ۽ اوهيري ۽ سڄي ملڪ

چميا ڪري ۽ ويو چڙهي ڏي ۽ موٽڪي پڌهنجو ڪهڙڪهر
سمجهي پيار ڪري. هي سڀئي ماڻهو پيا هي مرضي موجب
موٽڪي پاڳر پڌاڙڻ لڳا آهن. پر جيڪڏهن تون ويرپ
وساري چڙهين ته هان هي پاڳر تون هي ڪٽي پڌهنجي
مٿي ڏي وٺ. ليڪن وري ڪڏهن موٽسان دشمني
ڪج ۽ موٽڪي پاڳڪان ڏڏيو چاڪي هميشه موٽسان قرب ڪند
رهج - اهيطرح سڀني جي ڏسندي پرگيئي پاڳر وٺي
خوشي سان پڌهنجي مٿي ڏي پڌي - ۽ من ۾ چاڙڻ لڳو ته
هاڻي مان ڪورو بڻيس ۽ پڻ خيال ڪرڻ لڳو ته ڪورنا لائق
بہ مان ئي هوس - سڀ لوڪ هنجا افعال ڏسي صبر ۾ رهيا
ڪورو سري ارجن صاحب کي مڃيائون - پوء مرڪو پڌهنجي
پڌهنجي استان تي وڃي وڏن ڪورن جي ساراه ڪرڻ لڳو
۽ هيڏاهن ڏراهڏڪار، شانت چت، ڏير جوان، مرڪر شوڪ
ڪان رهت ۽ مهان گڀير سري ڪورو ارجن چند مهاراج، جنڪي
سيدي ڪٽن ۾ پورن ڏسي ۽ پرکي پوء پيا ڪورنا تلڪ ڏنو دو
سي هميشه وانگر اڪرمس رهڻ لڳا - پي ڏيهن سنگهيون
آيون ۽ دستور موجب اهيڪ طرحن جون پيٽائون آنداو پ
سچو ورتات پڌي ويچار ڪري سري ارجن صاحب کي
ڪورو چائو ۽ جهلي پيٽائون اُنهنجي اڳيان ڏري سيدي
مٿو ٽيڪيو - ۽ مدوڪامنا پائي هنڪي سري ڪورو رامداس صاحب
جو روپ ڏسڻ لڳا - پرڻيو هزارن جا هزارڻن آيا ڏسي
سڙي ڪامي ويو، ڪروڌ بہ ڏاڍو چاڪيس ۽ ڪهڙائي آيا

ڳرليو سهاري ۾ سگهيو ، ڪٿ ڪائي چوٽ لڳي ته تون ۾
سمنڊن اُهين ٻاڻ ڇوڙيو ويچار ڪرڻ ، جيڪو ته ڪاري
مڃي تنهنجو ٿالو ڇني ڏي - جيڪڏهن ڀتي ڪٽي ڪنهن
ٿي ڪاوڙ ڪڍي تب وڏي ۽ لنڊي جو سنڌ ڪنهن رهندو
تون ڪٽي ويچاري ڏس - ۽ جيڪڏهن توهين ۾ اها مرهات
بڪاريندو ته سڀاڻي توهانجا پويان ۾ اوٺين ڪندا ۽ انهن
ڪرڻ ڪري سيٺيءَ جي ڪل ريت بگڙجي ويندي ۽ سڀڪو
خود مختيار ٿي ابعا پير ڪٽندو - جنهنڪي پائي پيئي ۽ پاڻي
موڙي چندڇيو ته جنهن سڪون جو فرمايو آهي تنهن
کوهيرو پڌو ۽ اهين اهي وچن اوڙالکهي تنها سکهون ۽ انهي
ڪان ٻي طرح ڪرڻ بلڪل ٻي واجبي. آهي انهن ڇني ٻاڳ
مٽ ۾ ڪٽي پنهي چڙهن سري ارجن صاحب کي ڏني - ٻر جو
جو پنهنجي ٻي ۽ والکر سڀا جو ڏرمل مو ۽ هرڪ ۽ شوڪ
پاڙان ڪهي ڪيدا هواڪ ، ويچارڻ لڳو ته ٻاڳ ۾ آهي چا-
سڪو رو ٻعاڙجا وچن ته مترڻ جا ڪين آهن انهنجي بخشش
سدا استر آهي سا تڪي آهي ڪنهنجي ڪسڻ جي ۽ ته
چو رائڻ هي ، ۽ جيڪو رسڪ هدن پنهنجي متن سان
چاڙهي چڙهي آهي سو ڪرو ڙين اڻين ڪرڻ سان ۾ لهي تنهو
سگهي- پوءِ ناحق ڪلهه ڪرڻ مان ڪهڙو لاڀ- اهو ويچار
ڪري ٻاڳ ڪٽي ، ٻني مت پڌي ، سمان چت سري ارجن صاحب
ڳرليءَ کي چوٽ لڳي ته ٿي ڏاڍي تون مهنجو مربي ٿيو
آهين ۽ آءٌ سدا تنهنجي آسري رهڻوارو آهيان تون ڪروڌ

چو ريو ۽ ٻڙ ڇيو ته اسين ته اوئين ڪدهاسون جڏهن اساڪي
سري رامداس فرمايو آهي ۽ ڀائي ٻڍي صاحب ٻڙ ڇيو ته
گوهاڙڪي وهاڙ ٻه آڏڪي کهر جي جدهنجي لاءِ سري سعگورن
آگيا ڪئي هئي - گوهين سري گورو امرداس ساءِ جو اٿس
آهيو بلاشڪ جڏهن گوهاڙڪي مداحب اچي ڪئن ڪريو -
ڀائي موهري چند ڇيو ته گوهاڙجو ڇوڙ ٺيڪ آهي ٻ
اڳيان ٻڙ ٿيو نهان اهڪاري آهي ۽ کهڻي ڏن سڀون خيال
ڏاڍو وڏيل اٿس سو اوس سچي سان بد شد ڳالهائيندو
ڇو جو منکي ڪئور ۽ ڪيڏڪي ڳالهائڻ جو سياءَ ٻڌاڻجي
ويو آهي ۽ اسان ساڻ وروڌ ڪندو ۽ انهين ڏي چاڪندو
منکي مڻن ڪارڻو آهي - تڏهنڪري بهتر آهي ته سي
لڳائي وڃجي جڏهن اول مڪائي سياءَ کي ڏسجي ڏ
ٻولي ڪئن ٿو - اهڙي پريکيا ڪري ڏو ٻگر ٻڌائي چٺجي
۽ ڏسجي ته مڪجو سياءَ ورودي ۽ ڪئور آهي ڇا ۽ ٻ
جي ساوا ٻڌي گرمٽي ٿيو وڃي ڪئن - اهو ويچا
ڪري سڀ ٺديا وڏا ڀاوڻي صاحب جي درٻار ۾ ڪٺا ٿيا
جڏهنڪان پوءِ سري ارجن صاحب ٻر ٿيئي ۽ مهادو ڪي
ماڻهون موڪلي گهرايائين ۽ ڀائي ٻڍي صاحب آدڪ سڪر ٻڙ
سڏايائين جي سڀ اهي ان سڀا ۾ ويٺا - انوقت ڀائي موهري
چند سڀني کي وڏي آواز ڇئي ٻڌايو اڄ ڀاڳ ٻڌائڻ ج
ڏينهن آهي تڏهن گوهين سڀني سڪر شيوڪ ۽ سڌهنڌ
ويٺا آهيو جڏهن چڱي نظر اچيو ڏٺن ڇئو - اهو واڪ ٻڌ

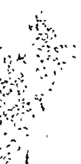
هيءَ طرح ڪو ڪين ٿيو آهي ۽ هي مهان ڪوڙ پاپ جو
ر، پائيندو - سچ آهي ته جنهنڪي ڪنهن وسٽ جي پرائپي
ي ٿئي سو الٽي الله ۾ مغرور ٿيو ٿو وڃي - جنهنجو پيا
ط قعوار، ۽ بالڪل چڱو ڀلو هو ۽ اڄان ٿيو ڏيهن من ۽ ان
ڪري تمام پرسن هو تنهنڪي هتي اچي ڪڏري ڏيهن
۾ جا ٿيو - پڻ وري ڳالهه پيئي آهي ته وڪر ڏيهڙ ڪالسواء جنهنجو
مرليو ته ٿيو هوندو - پلا پيئي آه ڪ سکر ڏي بيٺا جنهنجا پکيپالي
ڪنهنڪري جنهنجو پڙ ته ٿيس - آلوقت ڀاڄي موهري چند
هنکي چيو ته پدا سبب ڪرو ڏي پيو ڪرڻ سيٺي سان
ماي مٺو پول ۽ ايڪهڙو ڏي حال، احوال وٺ - جيئن ٺيڪ ڀاڻي
موهري چند هنکي مٺن وڃڻ سان مدح ڪئي پر هو ڪپٽي
اکين ۾ پاڻي آڻي زار زار روئڻ لڳو - جنهنتي وري مهاديو
سمجهايس ته هڪ شائستو ڳالهائڻ ڪيندو هو - پوري پوري
جا لوڪ هتي ويٺا آهن سي اهنجيون ڳالهيون پڌي جا
چوندا ۽ آءٌ ڪيائي شانت سروپ - سري ارجن صاحب جنهنجو
ڳالهائڻ پڌي مات ۾ رهيا - آخر پڻ به ڪيترن ماڻهن هنکي
سمجهايو ته ۽ وات بند ڪري ويٺو مکر جت ۾ ڏاڍي جندا
هيس ته سيٺي هي ڏو ڏو جيڪر پاڪ وڏان ته چڱو - انهي
ڪتڪتي ڪري ڏاڍو دکي ڪذارڻ لڳو - هن ڪووند وال
۽ بارهن ڏيهن ڪاٽيا ۽ تيرهن ڏيهن جيڪي ڪي دستور
ڪرڻو خواه ڏيڻو وٺڻو هو سو سڀ لاهي پوءِ پاڻي
چند سيٺي سان ڪڏ هي پاڪ پڌائڻ جو پر سدگ

ٻاٻو موهري چند صاحب سري ارجن صاحب کي عام لوڪن
وانگر وڙلاپ ڪندو ڏسي مٿن وچڙن سان ڏيرج ڏيندو
سکڪورو جهي ڪٿي پورن آهن جهي ڪو سرڏا رکي انهن جي
ياد ڏو ڪري آڻي اچي انهي سهايتا ڏا ڪن؛ اهو ساڳيڙوئي
سروپ توهين آهيو جو لوڪن کي ڏيکارڻ لاءِ ائين ڪري ٿو
ٿا - توهين هر طرح جي شڪتي ڌارڻ هارا؛ سڀن جاسهائڪ
آهيو - انهي ريت ڏيرج ڏيئي ٻه سيدي ڪٿي جي ڦل چوٽ يا
؛ سڀ ڪريا چڱي ڀر پوري ڪري گووند وال موٽيا -
موڏاهن امرسر ۽ ٻرڳيئي کي ڪنهن ماڻهون وٽي
خبر پڌائي ته سڪورو ڪرپال گووند وال ۾ هڪڙي رات
رهي پئي ڏينهن سرير ڇڏي پرلوڪ پڌاريا؛ سري ارجن
صاحب هنڪي پنهنجي مٿن سان سيڪاريو؛ سڀ ڪريا
بلڪل چڱي طرح سان ڪئي - اهو احوال ٻڌي هن جي
چت کي ڏاڍي ڌاڪ لڳي؛ ترت گهوڙي تي چڙهي
گووند وال ڏانهن هليو - ؛ ماتا ڪرمي آڏ اسٽريون پڻ
سندس هنجي پٺيان روانيون ٿيون - ٻرڳيو گووند وال
پهچي اچي ڏسي ته سڀ لوڪ هڪڙي هنڌ ڪٺا ٿيا ويٺا
آهن ٻاڪسر، مهاديو ته ساڪس ڪٺ هو سي ٻاهر لهي اکيون
ٻاڪي سان پڙي انڌ رکهڙيا - ٻرڳيو چل ڌاري روئي ڪرڻ ۽
وڏائي وڏي آواز چوڻ لڳو ته چڱو ڪورنا ٻالڪ هنڪي مليو
جو پورا ٻه ڏينهن ٻه پٽي کي ڪين سٺا - ؛ ٻاڻ پوچاڻڻ
جي لالچ کي پٽي کي ڪپٽ سان ماري ڇڏيا -

پئي ويا انهيطرح هڪڙا پئي آيا پيا پئي آئيا - ۽ ڪوڙن ۽
شهرن ۾ جتي جتي سک ٿي پئي تتي انهيجي سک
سنگت ملي ٿي آئي ۽ اعضاء پرسي ڪري موٽيو ٿي ويا.
انهيڪري ڪووند وال ۾ ٿي ڏيهن لاڪيعا خلق جي ڌاڙي
پئي هئي ۽ شهڪ ڪيرتن جو آنند روز مره واڌاري ٿيندو
ٿي رهيو - ۽ پاڻي پيدي صاحب ۽ پاڻي موهري چند آه ڪ
سک سري ڪورو ارجن صاحب سان گڏ ويندا رهندا هوا.
سري ڪورو رامداس صاحب سنمت ١٦٣٨ ايجي سڌي
ڏيهه ڏيهن ۾ بي بقا دنيا مان ڪورو لوڪ ڌاهن رواڻا ٿيا
سندن پٽ جو نالو پاڻي هرداس ۽ ماتا جو نالو ڪير ڪدو رهو -
جنم استان لاهور هون. سندن اسعري جو نالو ماتا پاڻي هو
جنهنمان هڪي ٽي پٽ ڄڻيو - سري ارجن صاحب ۽
مهاديو ٿيا - سندن جنم سنمت ١٥٠١ ۾ ٿيو هو ۽ جهلي
چهه ورهيه پارمن مهما ارڙهن ڏيهن ڪورو تخت ملاڻي
سدي لجاه ورهين جي جهار ۾ ويڪمت پڌاريا -
سري ڪورو رامداس صاحب جي نيچ لوڪ ڪمن ڪرڻ
لهوء چوڻي ڏيهن سپيئي گڏ جي سڪارڻ واري جاه
ني ويا جتي سري ارجن صاحب پدهنجي پٽا جو سرپرستي
تي ڏسي اڪيلي مان ڪورڻا ڪاريا ۽ چوڻ لڳو ڏسڪورو
ته منهنجو آسرو هوا ۽ ماڻي ڪئي ۽ موٽڪي ڏسڻ ۾
ته چن ۽ آءُ اڪيلو ڌرآڌر رهجي ويس ۽ جيڪو پناه
تهويري بڻيو بيٺو آهي هاء افسوس صد افسوس -

روئڻ ويٺا آهيو - ۽ سنڌي کي ڇڏي سمجهائي ڌيرج ڏنائين -
وڃڻ ۽ ويچارا ڏينهن ۾ شوڪ آڏين صبر رهيا - ڏيهه ڪاڏي پوءِ
پرڻن سري ارجن صاحب آئي ارڊاس ڪريا ڪئي - انهي
طرح سري گورو رامداس صاحب جو سرير سنسڪاري سري
ارجن صاحب کي اڳيان ڪري ڇگو ترڌس سيڌي بياس
جي ڌرمل جل ۾ اچي اشنان ڪيو - ۽ ٻاهر ٻيڙي صاحب
سميت وڏي پور بڪ سري ارجن صاحب پتا جو ڏالو وڏي
ڏالاڏچل (جوڻ ڏرن جي ٻڌي) ڪيو - پوءِ آهستي آهستي پنڌ
ڪندا سڀ اچي ٻاولي صاحب تي ڪٺا ٿيا - خلق هڪدم
گهڻي ڪٺي جي سري سنگورن جا اڪٺ ڪرڻ ويچاري
ساراهون ڪرڻ لڳا ۽ ٻاهر ڇوڙ لڳا ته ڌمارا جن ٻرپڪا رواسطي
سرير ڌاريو هو سو جڏهن لوڪن جي ٻاڪن لاءِ ٻدل ورکا ڪري
ڪئي جو جل ڪئي آڳي ڪئي ڏدا آهن ۽ سنڌي کي سکي
ڪري ماليا ويندا آهن تڏهن سنگورو ٻرڻ سريرڌاري جگت ۾
اچڻا ۽ سکن جو ڪلياڻ ڪري وري پنهنجي استان وڃڪمي
ڌاهن ملياٿا وچن - انهيءَ طرح سياڻا سک ڇڏي ڪري سري ارجن
صاحب ۾ آميدوار ٿيا - ۽ هو ڌاهن ماتا ڀاني ٻاچاين سان ملي
پنهن اسعرين سان ڳڻ جي ٻار ٻار سنگورن جا ڳڻ ياد ڪري
گهڻي ڌدرڏو - آخر ماتا ٻاني ڌيرج ڌاري گورو مورت جو
چڌون ڪري من کي شانت ڌيئي صبر سان پٺي جي
ڌيان ۾ رهي - ۽ هو ڌاهن سري گورو ارجن صاحب جدوٽ
ڪيترين اسعرين ۽ ٻرش وڏڏا ڪري وڃدا مليا

۽ ڇهه ڏينهن الهن ٻيهي ۽ ورتون ڇنون کي ڏهه ڏينهن
اُنهيءَ ڏينهن ملئو ۽ پوءِ اکين کي هليا - هزارين ماڻهن
ڏينهن ٿوليون ۽ ماڻهن سان گڏ پڻ هليون ۽ ڦلن گلن ۽ ڏينهن
جي ڪَرڪا ٿيندي ٿي وئي - پوءِ پاسن کان سفيد ۽ سڌو
جهنڊا پڻ هليا جي جهڙڪ ڇمڪن جو ورڙو ڏسڻ پڻ
= ۽ جهڙي سڙي ڪو رو اسرداس ساه جو ڏيورو هو آئي اچي
۽ سڀ ڇڪورن جي پير ڇهون سيهي اکين مان لڙڪ
- پوءِ ماڻهو آئي ٻيائي لدي جي ڪناري تي لاڻا ۽
- مُنهن ٻيهي ۽ وڃي گهاٽان سڪر ۽ لوڙون وچڻ لڳا
- تيسين چڪيا ليا ڪٽي ۽ گهاٽون چدن ۽ جهي

ٿوري پرش ٿي سڀ حيرت ۾ پئجي ويا- سڀ شهر جا لوڪ ۽ سگهه
سگهيون اها خبر پڌي ڀاولي صاحب وٽ اچي ڪٺا ٿيا-
۽ چوڻ لڳا ته ڏسن آهن، سکو ر جنهنجي گرگٽ چوڻي لڳي
وڃي ڏسو اکر ڇپيا ۾ ڪٿين سرير لياڪي ڇڏياءِ - سڀ هي
لوڪن ۾ ماهاڪار پئجي ويو ۽ ٻڌندي سکن اوچڪارين
ڏيئي ڪٺن رڳو ۽ ڏيئي اڄوئي اهڙين جي ياد ڪري
(۽ ذهن بلڪل شوڪ ته ڪجو ۽ ستدام جو
سمون ۽ برميشور جي در جو ڪيترن ڪجو ۽ گولن جا لوڪ
ڪڏهن ياد ڪجو) سپاڻن سکن ڪهڪي سمجهيو ته
جنهن گورن جا وهن آهن لئن ڪرڻ ڪري- ماڻا ٻاڦي ڏيڻ
ڪاري پوڄيڻي پئي وٽ ويئي هئي ۽ ڪالهه بلڪل لٿي ۽
پئي ٻاسو سڌس ويچار ڀائو هوڏي ۽ ڀاڳ موهري چڏه
پئي ڀائر ويٺا هوا ۽ سري ارجن صاحب پڙ سڌن پرسان
هڪ ٻاسو چپ ڪري حيران ويٺا هوا- الوقت ڀائي پڌي
صاحب الي چيو ته هٿي ماٿ ڪري وڃڻ مان چالو ملي
الي ڪر ڪاروهي ڪريو اهو سکن جي درشن جو آخرين
وقت هو جڏهن ارمان ديدار ڪيو- وڃڻ پڌا ۽ نمسڪار
ڪيو- ماڻي سڌن مٿي سرير جو سسڪار ڪيڻ ڪهڙي جدهلاءِ
سري ارجن صاحب الي تياري ڪري- سڀ شيءِ وسٽ
... ڪ ڪيو- ۽ سڪر سڪت جو ميل ڪئو ڪريو- سونا قل
... جو لو هڏن ۽ ڪيه ڪورايو ۽ ڪٺي ملهه
ڪرايو ۽ ڏي قيمت وارو ڪپڙو مٿان وڌو

جنهن ڏون چوندي هو تنهن تنهن سوامي قبول ڪندا هوندا. ۽
وري ڏوڪي سري ارجن جهڙو ٻرهين پٽ ٿيو آهي جنهن
سونهي ڪل جو مٿهن مٿي ڪيو آهي ۽ گورڏا جي وڏيائي
ٻنهن ڪان مٿائي پاڙوت رکي اٿس. تنهنڪري تنهنجو جنم
جڳتو ۾ سڦلو ٿيو ۽ جيڪي جهان ۾ ڪرڻو آهي سو سڀ
ڏون ڪري چڪي آهين ۽ هاڻي باقي ڪن ڏيهن تنهنجو
سرير هتي رهندو تنهنڪري ڏيرج ڌاري پنهنجي پوار پٽ
پوٽي ٻه وڇي ڪو پوء سهنجائي سان سرير تياڳي اچي
مون سان ملندي. ۽ اڄ کان وٺي هرڪو شوڪ ۽ راڳ
دويش ڏوکي بلڪل نه ٿيندا. انهيءَ طرح سڪرام سنگورن
مهڪي ڏيرج ڏيئي ٻاهر ٻيڻي صاحب ڏانهن نهاريو ۽ سينهي
کي سري ارجن صاحب جي ٻارت ڪري ڪشا آسڻ تي
چاڙهي ڌاڻي سنمهون رهيا ۽ جهڙيءَ طرح هاٿي گلن جي مالها
ڇني ڇڏيندو آهي تهڙي سڪالائي سان هي پنهنجن تڻن
جو سرير ڇڏي ويڪنٺ ڌام پڌاريا. انوقت اڳيان مٿان
وارا جهلي ديوتا برهما نارد ۽ شو مهراج سڀ اچي حاضر
ٿيا ۽ آڪاش ۾ وماڻن جي مٿين چمڪڻ جو ڏاڍو تجلو
ٿيو ۽ ڪپهر ۽ ورڻ آدڪ سڀ لوڪ پالڪ مٿ جوڙي اچي
بيٺا. ديوتائن ۾ جئي جئي شبد جي ڌني ٿي ۽ ڪهڙا آنند
۽ منگل ٿيڻ لڳا. ديوتا انيڪ پرڪارن جا اُتشو ڪرڻ
لڳا ۽ گلن جا ڍڪ پوري مٿان اڇلائڻ لڳا جيڏانهن
ڪيڏانهن سنگيت جا جهنڪار ٿي آيا جنهنڪري سڀ استريون

انهي سيوا ۽ قصور ڌ ڪندو تو هين صاحب سهائڪ ٿي
سنڀال ڪندا رهندا. اهو جواب ٻڌي سکو ڪهڙون پرسن
ٿيا ۽ فرمايائين ته تون ڌن آهين ۽ تون هرطرح لائق ٿيندي ڀن.
انهيطرح وڏن جي ۽ ٻڌي پراپڪاري جڪر ڪورن پرلوڪ
ڌاهن وهيو جو سامانو ڪيو. سري ڪورو مهاراجن جي
تياري ڌسي وڏي اڪبر ماتا پاڻي ڪي هردي ۽ پرير پرجي
آيو ۽ ٻڌي مهڻ پڌي سر توائي ويهي ڪرط لڳي ته هي
پرپڙ تو هين هرطرح سمرٿ آهيو ۽ جن تو هان ڪي انهن
چاتو آهي سي وڏن ڀاڳن وارا آهن. توهين من اوڪ خواه
پرلوڪ جا سهائڪ آهيو ۽ جن توهين چاهيو تن ڪري
سکهو ڌام سو مهمجي مهسا آهي ته آئ سائيدجن سان گڏ
هلنديس ۽ اوهان ڪان پوء پران نه رکنديس. جاڪاڻ ته
من جهان ۽ دو ستي دشمني ولبج ۽ واحت همیشه بڻي
رهڻي ۽ مهمجي پت پرئيو جهڳوا فساد پيو ڪري جهمڪي
ڌسي مهمجو من ڪهڙون دکي ٿئي ٿو ۽ ميڏاهن اوهانجو
واسو مهان آنند ۽ آدي سو آڌ سي فڪرات ڪان ڇٽي
اوهانجي سنگ ۽ رهنديس. ماتا پاڻي جي ڪومل واڻي
ٻڌي سري ڪورو رامداس صاحب فرمائڻ لڳا ته هي
وڏڀاڳڻ توکي آفرين آهي ۽ ڪاٻر اهڙي تهمجي سمان
ته هو ندي. پلا جهمجو تن سري ڪورو امرداس ساه آهي
تهمڪان ڪاڙي ڪالهه ڪجهه هوندي ۽ تهمڪان سواء توائي
۽ خاص ڪري سکورا هي ايهڙي ڌ ۽ پرسما مڻي جو

۽ جڏهن ڏيڏهن کان موٽي پيا جي آڳيا ٿي آهي مون
تڏهين کان وٺي ٿوهان ۾ سرڏا ڏاري آهي ۽ انهيءَ جو ڪالهو
۽ ٿوهين پهرين پاتشاهي ستگورو نانڪ صاحب جو روپ
آهيو ۽ سنڌي جي ٻوڄڻ پوکيو ۽ سنڌي کان وڌا آهيو ۽ هاڻي
جڏهن ٿوهين ٻاڻ پڏهڻ جي آسڻ ٿي و هاري جڳهه گورو
ڏاڻيو ڏا سو ٿيڪليق ٿوهان واڪر سنڌي جي پوڄڻ پوکيو
آهي مڏهڻ جي اهـا ٻکي سرڏا آهي- صاحبن فرمايو پائي
موهري ٿون ڏن آهين ۽ پوءِ مهاراجن سري ارجن صاحب
ڏاڍهو، ٿهاري فرمايو ۽ مٿوان ٿون امرت سر مڏهڻ جو سرڏ
ڪري چاڪي ۽ انجي ٿهل ۾ مشغول رهي- اهو مڏ جهان ۾
بالڪل مشهور ٿيندو ۽ سڪ سڏڪت ڪي مڪت ۽ پڳت ڏيڻ
وارو ٿيندو- مون اهو سنڌي سکن ڏيڻ وارو ٿلاءِ سري
گورو امرداس ساهه جي آڳيا موجب کوٽايو آهي- ٿڏهڪي
ٿون چوڏاري فرش مٽائي پوڙيون ٻڌائجي ۽ ان جي وچ
سڌ رهر مڏ ٺهرائجي- جڏهن ڪري ٿلاءِ جي اهڙي سونهن
گٺي جتن وشن پکوان جو وماڻ اچي آڪاش ۾ سوڀيا پائي
اڏوا اهڙي سونهن ڪري جهڙي رڌت مٽيءَ جي فرش ٿي
وشن پکوان جو ڪهڙ سوڀيا ڪريٿو. مڏهڻ جي اها آڳيا مڻ
ڌارڄ ۽ همـيشه آنجي ٺهرائڻ جو جتن ڪندو رهي- ا
فرمان ٻڌي سري ارجن صاحب هٿ جوڙي چيو ۽ ڪر
۽ ڪرائڻ هار شڪتي وان ٿوهين، صاحب ٿي آهيو- ما
۽ اڏـم ڏام ماڻر آهيان ٿڏهڻ پراڻ هـو ڏيڻ ڏاءِ هـي داس

هو سري گورو انگد صاحب ٻيون سري گورو امرداس
صاحب ۽ ٻئو هي سرير. انهن ڇنڊي کان واڌاري هي
پنجون سردار سري ارجن جو آهي اوهين پنجين کي
ڪارو روپ ڪري ڇاڳجو ۽ رئي مالو ۽ پيءُ ۽ رکجو.
۽ هي (سري ارجن صاحب) هن لوڪ خواهه پرلوڪ ۾
سيڌي سکن جي سهائتا ڪندو ۽ هي سيڌي جي ٻار ڪاٽڻ
لائق آهي. هي گورو گادي اي رواق افروز ٿيندو ۽ هي
[illegible] جي ڪاٽ مهان گنڀير ۽ غصي کان پاڪ آهي.
[illegible] سان ڪوڏني رکندو سو هن ۽ دليا ۾ وار وار
[illegible] نندو. ۽ ٻاٻي موهن ۽ ٻاٻي موهري صاحبن کي
[illegible] گنڀير هوشيار ۽ ڪارڄوان آهيو ۽ لتاڙ ٿي
[illegible] الوسار ورلو ٿا اوهين کمياوان کٽوان ۽ عمر
[illegible] ۽ ڪدهنجي لدا ۽ ڪرڻوارا ۽ سيڌي جي
[illegible] آهيو ۽ سري ارجن دو من پاڪ اوول آهي
[illegible] آگيا الوسار هلندو. هي سرشٽ
[illegible] گنڀير آهي ۽ هيڪي ٻوهين
[illegible] هنجي ٻانهن ٻڏي پنهنجي
[illegible] ميند اچيو. هيڪي سدا
[illegible] هو بر لر وسارجوس. ٻاٻي
[illegible] سنگ وٽ کي نمسڪار ڪري
[illegible] ۽ انهن پنهنجي هٽ ۾ رٺي
[illegible] ڪوهلي ٻوهي هٿ ڄوڙ اڳيو

ٿيو ۽ سڀ ڪائي پنهنجي پنهنجي جاءِ تي وڃي آرا
ٿيا مگر ماتا پاڻي جي من ۾ ڏاڍي چنتا جدا جدا طرح طرح
ڪٿيون ٿي اٿيون - ۽ سري ارجن صاحب جو ڪٿڻ ڏينهن
جو وڇڙيل هو سو سڀني سان ملي بلڪل آنند ۾ ٿيو -
ماهن ۽ ماميون هڪڙي ڏاڍو پيار ڪيو ۽ مٿي تي هٿ
ڦيرڻ لڳس - ۽ پاڻي پڇي صاحب آهڪ پرمي سڪ سري
گورو مهاراجن وٽ جاگرتو ڪري وچن ولاس ڪندا رهيا ۽
سکورن جي تياري جو ويچار ڪري ڪوه سمهيو ڪون -
جڏهن تي پهر رات جا گذريا ۽ پوءِ ون پهر ٿيو تڏهن سواميون
پنهنجي نت ڪريا ڪري ماتا پاڻي کي سڌائي سڪ سڪت
کي ساڻ وٺي پاڻي موهن ۽ موهري سميت پاولي
۾ اچي اشنان ڪيو - ڌنهنڪاٺپوءِ رباب آسا جي وار ڳائڻ
لڳا ۽ ڀانت ڀانت جا شبد آچاريا جي سڀني پريم ڌاري
پڙهڻ لڳا ۽ سکورو سچا پادشاه سڀني جي وچم براجمان
ٿيا - ۽ سدا اڪرس ۽ پرم اگاد سماڌي آتر آنند ۾ لڳي
رهين - شهر جا ماڻهو جملي صاحبن جي اچڻ جو پتي
آڏي آيا ۽ سڀ چپ ڪري اچي ويٺا - جڏهن اچو
صبوح ٿيو ۽ آسا جي وار کي پورو پيو تڏهن هٿ جوڙي
متو ٽيڪيائون ۽ ويچار جا بدل سکورو فرمائڻ لڳا - ۽ گورو
جا پيارا سکو تو هين هري پرميشر جو سمرن ڪري پنهنجي
جيوت سڦلي ڪريو - ڪاڻ اساڻجو انت سمو ٿيو آهي ۽
سرير ڇڏي پرلوڪ ويندا سون - پهرياءِ سکورو نانڪ صاحب

قدر ڪيائون - آخر سيٺ اسعدين ۽ لاسو ڏنس ۽ مدهن اڳيئي
اڪيائنس ۽ ويٺيون - ۽ هوڏاهن سڪون وٽ ٻاني موهن
ملي آيو جي مڪيهن کي نمسڪار ڪري خوش ٿيا - ۽
۽ ٻيا ٻڍ ڪيترا سياڻان لوڪ اُدوقت آيا جي وندنان ڪندا
آيي وندا ويا - ۽ ٻاڻي ٻيدي صاحب ڪان ولي جڪي ٻر
سڪي سڪورن سان آئي آئل هوا سي ٻڍ سڀ ڪوودوال
جي سڪت سان ڪڏجي ويڏا - اُدوقت ڏاڻي صاحب
سيٺي کي ٻرليٺي جي ڳالهه. ڪري ٻڏائي ۽ هطرح مٿجي
ڏيٺو ۽ ڏاڍي لوائي ڪيائي - ايمان ڪيو انس ۽ ڪهڙ وڏ ڳالهايو
انس تڏمن اسدين مٿجو ڪوتو سيٺ ڏسي هيڏاهن ڪري
آيا آهيون - ۽ سڪورن سري ارجن صاحب کي پهنجي
ڳادي ني ڏٺيو آهي ۽ هاڻي ٻرلوڪ ٻڌار جڏ وارا آهن -
ايتر. ٻڌي ٻهي ڀائرن کي کهڙون ارمان ٿيو ۽ جوڙ لڳا
۽ ٻرليٺي ڏاڍو اجوڳ ڪم ڪيو ۽ ڪا سياڻپ ۽ ڏرياه
اسان اول ئي آڳي سهي ڪيو هو ۽ هي لوپ جو مارڻل
آهي سو اوس ڪوتا ڪرم ڪندو - ۽ ٻيئي جي جيڏري هو
۽ ڪيو ٻيوهو ۽ هاڻي اهي سدو ٻس ڪاڏون مٿدديون ڪيرڻ
۽ ڪرم ٿي ڪندو رهندو - انهن ڇٽي افسوس ڪرڻ
لڳا ۽ جوڙ لڳا ۽ ٻرليٺي ۾ اهنڪار جو دوش ٻرو ٿيو ۽
۽ ٻڍ سڀ لوڪ نهايت فڪرمند ٿيا ۽ ڪو ڪهڙ ۾ ٻڪارو
ٻڪم ويا - ۽ ٻيون ٻڍ ڪيترئون ئي ڳالهيون ڪيندئون
پر انهن سيٺي کي مدهن ڏيندو - آخر ٻوجن ٿيا

سب مون پٺي ڪيون ۽ توهان ڪان وڏي سچي پروار جا
ڪر ڪاريون ۽ سار سنڀار به مون ئي ڪئي ۽ ڪرڪار جي
ڪنهڪي به سٺ ڪار ڪئي سو به مون پٺي پورو ڪيو -
ائين چئي پوءِ گهٽ وڌ لفظ ڳالهائڻ لڳو جي مونکان سهي
لڳيا ۽ وچن مڪو ايترو چئو ته هناجو ڳالهائڻ سخت
۽ ايو ڪر هو - پر ڇهيا ڏڪان سڀڪو رن پنهنجو پره چاڪي
ڪاڻ جي پنهنجي پٽ کي سراپ ڏ ڏنو فقط ايترو فرمايائين
ته هتان آئي وڃ - اسانجي اکيان ته ٻيهه ۽ اڄ کان وٺي
اسانجي منهن مٿان چڙهين - تون وڏو ڪمبخت ۽ ڏن
جو لالچي آهين ۽ پنهنجي مرو جي وڏي بلڪل خراب
خيالن سان ڀريل آهي - ايترو ٻڌي پر ڏيڍ چيو ته جيڪڏهن
مونکي ڇڏيندو ته تو هين به سک ڪري ڪين ويهنداءِ -
تو هين مونکي ڇا ڇڏيو ته پان به توهانکي ڇڏيان ٿو
وري جڏهن توهان ڪان انهي جو بدلو وٺندس تڏهن
منهنجي اندر ساڻت ٿيندي ۽ منهنجو پرن آهي ته
جڏهن اوهان پنهي جي پٽن کي ڏکر ڏ پڪار ڍندس تڏهن مان
پنهنجو ڏالو پڙ ٿيو سڏائيندس - اهڙي طرح اهنڪار ڪندي
۽ ڪڏو رچن ڳالهائيندي ور پڙ کان نڪري گهر ڏانهن رواني
ٿيو ۽ واٽ ۾ ويندي به ڪو ڙا وچن ٻوليندو وڏي واڪي
ڳالهائيندو سڀني جي ڪڏن ۾ پرندو گهر ۾ لڪهي ويو -
غصي سببون اندر ۾ ڏاڍو ڏکي ٿيو ليڪن وس ڪوڏ هليس
رات جو سري ڪو رو مهاراجن ۽ پچار ڪيو ته فساد ڪر

پٽن اُنهيءَ الد رهم ري ٿام روپي گل ٽوپو ٿا اچن ۽ آهي
ست سڪ روپي جهولن ۾ سو پيا ڏيئن ٿا - ۽ ڏيوري سچپدا
جا اليڪ گڙ ۽ ويچار جو ٻل دهان سدد رهن والڪو پريل،
ڪئي ٿو جدهيو آمر ڪيان جا سڀ پيڪ ٿل لڳن ٿا ۽ جڏهن آلدد
وس ٻريو رآهي - ۽ ڪر ڙان ڪاڻپ ورچ جنهنجي ٻرابري
ڪري نٿا سگهن - اهڙو سڪر ٻريو جي ڪرڻا سان مري جنهن
کي پاڻ ۾ ملي ٿو - هاڻي ڏوان چاڪاڻ ڏڪي ٿي اڙٿين ٿو -
۽ بدان ڏاڪن ڏ مت اچڻو ٿي ڪيڏهي - اڄان ٻه ڏون سداه
اسان جي آگيا الو سارهل ۽ اهنڪار ڇڏي من ليو وڪر ڙ
ڳاله ٻري ڪاڻهي - انهيطرح سڪو ٻن ٻر ٿيچهد کي سمجهايو
۽ فساد آڻار ڻ ڪان گهٽي قد رو ڪيو ٻهو اهنڪاري ڏاڏو
ڪاوڙ جي ٻها جي سامهون چوڙ لکو ترسيو ا جي ٻريڪيا ٻه
اوهين چنگي ڏا ڪريو - ارجن ٻه ورده مات ڪري ٻجي
لاهو ويٺو جدهڪي لٽا او هالجي خبر لڳا ڪهڙ هي سڌ
ڏڪو لنڊي ٻڏي هو سماڻ ۽ ڏڏيچي ليعي جو ڏار ۽ لسچدت
ڪيو سڪالو ويٺو هو لڌهن آئي ڏو هالجو ڪهڙو ڪر ٿي سدواريو
۽ هيڏاهن هون سڄي ڪهڙ جو ڪر ڪار ۽ هزارين لوڪن
سڪر سڪت جي سار ڪنهنکي ڏيٺو ڪنهڪان ولٽون ۽
سيچي کي سکيو رڪڻ جهلي ڪر چنگي طرح ٻڌي ڪيا ۽
سڀ هو لوڪان خوشر ٿي وڃدا هوا ۽ سيچي مسدد ن جي
ڪار ٻه هو طرح مان سڀاليدد وهوس - وري ڏيکر هلاڻ جو
ڏمن هو ۽ آهي والڪر پيون خدمون ٻڌ

مٿن ڪارو ٿيندو ۔ ۽ جڏهن ڪي هري جو ڏاڍو مٺو ٿو لڳي
سو ٿي داس ۽ ڀڳت آهي ۽ ان ڪان ٿي پرڀو جو ساڪيا ڪار
ٿئي ٿو ۔ اُنجي نندا ڪرڻ ڪري ڪيترا مٺ پڻ ايندو ۽
جيڪو ڪندو سو پنهنجي مٿي پر ڏوڙ پائيندو ۽ آخر پڇتائيندو
ساڄر آهي ته جنهنجي اندر ڪرتار جي اندو لڳل هوندي
سو ٿي سڀڪو رو جي مٺا چاڱندو ۔ سري گورو ناڪ ۔ سري
گورو انگد ۔ سري گورو امر داس ۽ مون سو ڏيڻ ن چار
پيڙهيون ڪڍ ريڻ ن آهن جي ساچي جڳ ڏئيون هيون ته
انهنجو اوچ بخيلي ڪرڻ سان ڪنهنکي پڻ نصيب نه ٿيو
مگر اهو پرم پد انهنکي ٿي حاصل ٿيو جن شيو ڪا ڀاءُ رکي
خدمت ڪئي سو اهڙي ٿهل ته ڪنهنجي ويجهو پڻ ڪٿي من
ڪار آئي باقي ايمان ۽ چال سان سو پرڀو رتي ويٺو مونئي ۔
۽ مونکي ته ٿو ڪيتر پڻ نٿي سمجهيو ۽ پاڻ چال ڏاري وڏو
مان رکي ويهي رهين ۔ ۽ حسد ڪري چئيون ونيڪ پٽ
سان پاڻ وٽ ڪائي رکين ۔ ۽ وري جڏهن مون تو ڪان
پڇيو ته الي وئين بلڪ بي خوف ٿي ڪمت ڌاري قسم
کڻي چڪين ۽ ڪوڙي قسم جي پاپ جو ڀؤ پڻ ڪو نه ٿئي ۽
مونکي اڄاڻ ڪري سمجهئي ۔ ڀلا مونکا ڪان سواء سيوا
ڪٿان ٿيئي پر سيوا پڻ ڪٿي ۔ تو وٽ ته هر ڪنهن جو
ڪوٽ ۔ پهريائين ته سڀ جو مهان مول آهي سرڌا جنهنجو
سکن ڏي پڻ وارو پرم جو سلو جمي ٿو ۔ سو پرم رکي جيڪي
پڪي ويساهه سان سيوا ڪن ٿا ۽ آيا پٺو ڪيڏي ويراڳي ٿا

تِي العو ء آراڙيا جڏهن ڏڙ لکيا لکت للارا
انکي بخيلي ڪوئي ڪيا ڪري جڏهن الڪر ڪري
ميرا ء ڪرتارا

ء ڏ ڏياءُ من ميري من ڏياءُ - ء جڏهن جڏهن ڪي سڀ
دو ڪر لواوڻ هارا - وهاءُ

د ڀڳت جڏهن ڪو بخشيا ء امرت ڀڳت ڀنڊارا
ء ڪر ء وي سو الڪي ديس ڪري ڪس هلت ڀلت
مدهن ڪارا

سي ڀڳت سي شيو ڪا جن ء ڏاڻ ڀنڊارا
انڪي سيوا ڪي ء ڀڳتي سر لهڪ ڪي ڏڙي ڏرا
دس گهر ورئي سوئي جڏهن ڀڳت ڪو ر ڏالڪ ڀڙ
ڪو ڀنڊارا

ڀڙمي آد جڳاد بخيلي ڪئي ڏ ڏ ء شيو
ڏي اسڌارا

جس ڏن ڪا ڪم ڪرپ ڪرت هو سو ڏن ڪسهه ۽ آپ
اپديش ڪرت ڏاڪ جن ڪمڪو جٿو سڌهه ڪٿو جاءِ

سدعاپ

پڪ پرڪيما ڏن هو ڪيرپ ڪرڻ اڃايو آهي الڄو ڏون
پروسو ۽ رڪ چوڙ ڏن ڪڙ ۾ چڏي وچڙ وارو آهي- ۽ مڏان
ڏون پوءِ پڇڪائيند و رهڄي وچين ۽ ڏوڪي پيو سان جھيڙو
ڪرڻ لڳو، ڏٺو ٿئي- ڏوڪي جڳائي ۽ ڏون هري پرميشر جو
سمرن ڪر ۽ مدهڏجو اهو اپديش چڱو ڪري جاڻ ۽ ڪدهڏجي
ڏن ۽ من جا سڀ سڌاپ ڏاس ڏي وڃن ۽ وري ڪڏهن به
اوپ ڏو وت جاءِ ۽ ڪري- الهيءَ ڏي پرڏيڇند ڪي هيڪاري
چڙ لڳي ۽ چوڻ لڳو ۽ سچي جي روبرو مدهڏجو ڏر آدر
ڪري ڪو ريائي ڏندي پٽ ڪي ڏيئي موڪلي ڏا اپديش
ڏيو ۽ هري پرميشر جو سمرن ڪر- چڱو وهه، وڏي مون
ڪي الهي اپديش جو اڏ ڪاري جاڻ الڳو ۽ سماڄهايوم ڏا ۽
ڪورو جو داس ڏي ڪوبند جو پڄن ڪر ۽ سڀ ڪامنائون
پور يون ڪيندي- اهو اپديش پدهڏجو پاڪوت سڀکهو رکو-
۽ پڳوان سڀ ... ڪند و- اجوڪ ڪرڻ مهل ويچار ڪوڙ
ڏي ڪيو ۽ هاڪي ڏا چيو م ۽ هري هري هوءَ- سري ڪورو
مهاراج پٽ جا ڪوڏا واڪيو، پڌي ۽ هڏجي اهڙي هلت
(۽ هو پدهڏجي مت ڪان هيٺ ڏٺو لهي ۽ مڪ ڏڪ ڪوڏائي
ڏي سچيريو بيٺو آهي) ڏسي هي شبد آچارڻ لڳا-
سري مکر واڪ سومي مهلا چار

کي ڇڏي ڏي ته سڪ اٿيئي ۽ جيئن ڀلا ڪري لئن ڏسو
خوش ٿئي. هو ڏيڻ دنيا جا مالڪ آهن انهيءَ سامهون
ڪير ٻولي سگهندو. ايترو چئي اُهي پيري صاحب کٽي
مان ڪئي ۽ پڙهيچند کي ڏاڍو ملير ويو. ۽ غصو
۾ اچي کٽ وڏو ڳالهائيندو مهان ڏکي ٿي ڀلا وقت ويو
۽ مڪ مان هن طرح ڪورا وڏن پاڻ لڳي. ته توهان هي
ڪارو الله ۾ ڪيو جو مهنجي شيءِ ندي کي کٽي ڏليو
ڪوڙ جيڪو اٿين ڏ ڪري ۽ ته اڳي ڪڏهن اٿين ڪيو
آهي. توهان مون سان جاڙي واڙي ڪيت ڪيو آهي ۽ خود
ڪاهي ته ڪهڙي ڳالهه ڪري ، ولڪي ليا ڪر ڪيو اڳو.
۽ جهڙي توهان مولسان ڪئي آهي تهڙي ٿي ٿي توهانکي
پيش ايندو. مولات مدوقيت ڏن ڪهڙو آهي. وڃي تو
ڪڏهن زور او ر پادشاه سان ڳڏجان ۽ اهي ڏن خرچي ۽
الڪي پنهنجو ڪري پوءِ توهان پنهي پيٽ هٿن کي ڏ ڪر
ڏيکاريندس ۽ پوءِ جڏهن تنهنجو ڪو وس نه هلندو ته
تنهنجي ڪرڻ ڪالسواءِ ٿي ڪورئا مولکي ملندي.
انهيءَ طرح ڏاڍو جهيڙو کٽي مچايائين جنهنجي سري ڳورو
مهاراڄن هي شهد آچاريو.

سري مکر واڪ سانگر مچالا چاڙ
ڪمي پوت جهڳڙت هو سعڪر باپ
. حسڪ هٽي وڏيري ار هو تن سهون جهڳڙت باپ.

۽ هاڻ

لائق هو ته هنکي سرشت مت سمجهائ ها ته هي لائقي
وڏي پٽ جي آهي ۽ هو هر طرح اُنجو لائق آهي ۽ هنکي
ڦاهڻ ڪري ڏوهاڻجي سڀ وهنوار چڱيطرح پيو هلندو ۽ جو
جو هو سنڀالڻ واسطي بلڪل سياڻو آهي - ۽ اهڙيطرح هنکي
سمجهائي ننڍي پٽ کي گادي ڏيڻ ڪان روڪيندس ها
ته ههن ڏوکي سڀ جيڪر سياڻو سمجهن ها پر اها ڳالهه
ڪرڻ جهڙي ته نه ڪئي ڪين پاڻ ٽرت اتي ڏاهي تلڪ
ڏنيس - سگر - هاڻي ڏون پنهنجي ڪئي کي ڪوانجائيندي ۽
ليڪن سندت ۽ جيڪي سياڻان سگر آهن سي ته ته
ننهنجا افعال ڏسي رهيا جي ڏوکي سمجهوان ڪنيندا
هوا - نه جيڪي ٿيو سو گذريو - هاڻي ته مان چڱي طرح
تياري ڪري ان ڪان گادي کسي وٺندس ۽ ڳچه جيتر ۽
ڏن خرچي اوهان سيٺي جي ڪئي کي ڦيرائيندس -
بابي پيري صاحب فرمايو ته ڪاوڙ جهڙو ڪرين جيڪڏهن
ڏون پيا جي شيوا ۽ نرمت ڏاڙين ها ته هو ڏوکي اوس لائق
جاڻن ها ۽ نرسن ڏي بيا جڏي جيڪر ڏوکي بخشش ڪن ها
۽ هاڻي حسد ڪرڻ سان ڏوکي ڪا حاصلات ڪان
ٿيندي، وري ته نمرتا ڪر ته من پاتڃت ڦل پائين- ڏو
پيا جو وچن مڃيو ڪين ننهنڪري ڏوکي گورڏا نلڪ ته
مليو- ڏون گورو جو پٽ ۽ وڏي وڏيائي وارو آهين ۽
اوڏهين ته سيٺي ڏوهاڻکي ٻو جئين ڏا پرو ائين ڪرڻ
مان واڌاري جا مت اڇڙون آهي - اهي ڪروڌ ۽ وڪاد

توهان جي فرمودي پٺيان آيا آن- تنهنڪري هو سپا
هي خواست ڪئي ته سيٺ ساراڻون ڪندا پنهنجي پنهنجي
جاين تي ويا- پوءِ خلاصڪي ڏسي پر ڪيچهه پاڻ ۾ سيٺ ۽
صاحب سان وڃي ملاقاتي ٿيو ۽ چوڻ لڳس ته سيٺ پاڻي
پيا! اڄاڻ هون ته ڪي بلڪل نيڪ مرد ٿي سمجهيو ۽
تنهنجي مهاسري ڪوڙو تانڪ صاحب سان چاڻير ٿي
ڪري ڇڏي تنهنجي ڪار ڏسي آها سرڪا موڪلي ته رهي
[illegible] هميشه سڪوڙو جي سڪر ۾ رهيس ۽ سپ ڪم
[illegible] آهيس ۽ تنهنڪالسواءِ مان وڌو هٿ ۽ ڪادي
[illegible] ته ڀلا ڪان پوءِ ڪادي منهنجو حق
[illegible] تو بلڪل ته ويچاري- خبر ته آهي ته پيدا ٿي
[illegible] ته پڪ جو پل هار جي ويو اڳيئي-
[illegible] ٿي ته منهنجو ڀلا فقط نام ماتر
[illegible] ڪم ڪار سپ مان ئي هلائيندو هوس
[illegible] پڪ جو چاڪر آهين ۽ سڀجي سڪت
[illegible] مان کوڙو ڏيندس پوءِ تو هي
[illegible] جو ڪندو آئي ارجن ڪي ٿلڪ
[illegible] الوقت پنهنجو زور لائي ڦصو

آهن- هوڏانهن سري گورو رامداس صاحب سچا پ براجمان هوا
۽ چئني طرفين سک سنگت ڪٺي ٿي ويٺي هئي- اُنوقت
مهاراج سري ارجن صاحب ڏانهن نهاري من جي گهڻي
پر سدعائي سان فرمايو ته سڀني شبدن جا چار چرن ٿيندا
آهن- توهان پنهنجي شبد جا ٽي پد بڻايا آهن ۽ اڃان هڪڙو
پد رهيل آهي اُهو اسانجي روبرو بڻائي شبد کي پورو ڪريو
جنهنکي جڳت ۾ سک سنگت پڙهي ۽ ٻڌي گهڻون خوش
ٿئي- ۽ ٻاڻي پڌي صاحب پڻ اُنوقت خوش ٿي چيو ته
سنگورن جو چوڻ بلڪل پورو آهي- ايترو ٻڌي سري ارجن
صاحب سنگورو پتا کي سر نهائي شبد جي چوٿين مصرع
هن طرح بنائي- سري مکر واڪ

ڀاڳ هوئا گور سنت ملايا- پربه ابناسي گهر مه پايا
سيو ڪري پل چسا نه وڇڙا هن ناڪ داس تهاري جي
هئون گهولي هئون گهول گهمائي جن ناڪ داس تماري جي

جا ٻڌي سري گورو مهاراج گهڻون خوش ٿيا ۽ سمجهيا
ته هي ٻاڻي گهڻي بڻائيندو، ۽ هنجي بڻاوت اچي ۽ صف
پرکي ۽ پڻ بندا دپر ٿرت بڻائڻ ڏسي پنهنجي پوٽر مکا
بند سان پٽ کي آکيا فرمائي ته ٻاڻي نمرتا واري بڻائج
جنهنکي پڙهي ٻڌي ۽ ويچاري وڪارن سميت اهنڪار
ناس ٿي وڃي. پتا جا وچن ٻڌي سري ارجن صاحب
پڻي هٿ جوڙي گهڻون اڏين ٿي ونڌنا ڪري چوڻ لڳا
ته ڪرڻ ڪرائڻ هار توهين صاحب ئي آهيو ۽ آءُ سد

۽ و رهيل ڪاڻيا آهن ۽ هاڻي ۾ ڏوهاڻجي آڳيا پائي درشن
اڇي ڪيو اٿس - پاڻي پيئي صاحب جا وچن ٻڌي سڪو ر
هردي ۾ نهايت آنند ٿيا ڏ مڌهڻجو سارا هيل سري ارجن
پڌهڻجي ڪل ۾ چڌ واڻگو ٻڌ رو ٿيڻد و ۽ هي اساڻجون
گهڻيون ئي پيڙهيون سڃري ڏڌهڪي سار ۽ اسار جي چڌگي
پريکيا آهي جو جو جيڪو جو هر مکيہ جو هري پرکي پسڌد
ٿو ڪري سو ساڄي جڳت ۾ ڄڻي ڪٿي ظاهر ٿئي ٿو- ۽
صاحبن ڏڌهڪاڻپوء جتان ڪٿان سيڻي سکن کي ڄڏائي و ڙو
۽ سڪت جو مهل جڙدو چئني طرفين خبر پهچي ويئي-
ڏاڍيل ۽ پداچہ پئسا گهرايا - اهي وقت سڀ سک منتظر ٿيا
ته ڏساڄي ڌ سڪور و چاڙا ڪن - وڏي پٽ مان ڏ اکيٿي
ڏاراض آهن - اهي مهل گيان ساگر سري گورو رامداس سائ
مڪد م آئي ڏاڍيل ۽ پداچہ پئسا هٿ ۾ کڻي سري ارجن
صاحب کي لائق جاڻي ٿي دفع پردکڻان ڏيئي پيٽا رکي
اٿهڻجي اڳيان مٿو ٽيڪيو ۽ گهڻو ن پرسن ٿيا - ۽ پوء
سواميءَ جي آڳيا پائي پاڻو پيو صاحب خوش ٿي آئيو ۽
جڏهڻجي پيشاني پڙن ڏاکن سان پري پيئي هئي ڏڌهن
مري ارجن صاحب جي مسڪ ٿي پڌهڻجي هٿ سان گورڏا
راج جو ٽلڪ ڏڌو- ازان بعد مهاراجن سڀني کي وچن فرمايو
ته سڪور ۽ جا پيارا سکو ٿو هين سري ارجن صاحب کي
مڌهڻجو روپ ڪري ڏساڄو ۽ جئن موڻکي سمجهو تا ٿئن
هنکي ڪري جاڻجو- اسين هنکي گوروا گاهي تي ٿاپيون

پوءِ پوءِ به ڪوٺيءَ ۾ ٿي پيتي ۽ روشني ڪون ٿي سگهيس
مٿين ڳالهه ۽ ان بيان ڪرڻ لاءِ واٽ ٿي ڄاڻي ٺهڪري پيا جي
سيوا به ان ڪيا - هو وڏو اهڪاري هوندو هو ۽ ڪنهن
وڃن ۾ مصيبت ۾ هو باقي ڏين جي جوڙ جڪ ۾ ڏاڍو
خبردار هو ۽ حڪمت جي وهنوارن ۾ پڻ بلڪل سياڻو هو پر
گوربائي واٽ جو ڪرو ڪرڻ ۾ محسوس ڪندو هو سو جڏهن
وقت ستڪورن جي حضور ۾ ڪوماڻو ويٺو هو ته ٺهڪي مهل
سوامين بائي صاحب کي چيو ته توهان سري ناٿ جو ڪهڙو
پيارو آهين سري گورو انگد صاحب ۽ سري گورو امرداس
ساهه پڻ تو ڏنا هوا سو توهان ويچاري پڌايو ته سري ارجن
ڏاڍي گوربا جي بار ڪڍڻ جهڙو ڪيو آهي يا نه ۽ جيڪڏهن
نوڪري وٺي ته پاڻ ڪان پوءِ مان ههڪي گادي ٿي ڏيان-
گوربا لائق پيو ڪوئي ڪون آهي ۽ پڌايو ته من جهڙا ڪڻ
ڪنهن ڀڳي ۾ ٻه آهن پا- ۽ اهو ڪم مان تنهنجي صلاح سان
ڪرڻ ٿو گهران تنهنڪري جيڪي تنهنجي الله ۾ مرضي سو
مونکي چئو ڏي - بائي بڏي صاحب مٿ جو ڙڪ جهڙو
دين دَيال شيوڪ جي وست آهي جنهن اهو جڏهن
(پرڇائي وڌ الوا سمن سيلغا آڌ ڪ ڪڻ مجن سونپي مهجو
لائق آهي ي ڪڻ سپ ڏودان. سري ارجن صاحب ۾ ڏنا
آهن ۽ تو مان جهڙو پاڪو پيو ڪير هوندو ۽ من جهڙو پيو
شيوڪ ڪون ملندو جهڙي طرح هي توهانجي حڪم ۾ رهيو
آهي - ۽ من توهانجي پريز ۾ وياڪل رهي ڏکر سهي سگها

کي سروکيو ته ڄاڻي ايڏو ڇل ڏاري اڪيڻي - اهو ڪپڙ
ٻڌڻو آهي انهن سان جي الهڪيو (ڳوري معوارا) مڃن
پڻو به ميڏانهن موڙانهن ماڃي ته انهي سان ٻين پانڇ ڪاڇي
۽ ننهنڊڃي من ۾ ايڏو به نسڃو ڪون هو ۽ هڏڪي ۽ ٻار
جهڙو ڪري ڳي جاڻي - ايڏو ٻڌي سڀني سڀا حيرت
پڃي ويٺي ۽ آهي به ڏنڊ ين، آگر پون ڏيڻي چوط لڳا ڏ
من هي ڇا ڪيو - ۽ ٻرڳيڇند پڌهنڃو ڇل ٻڌ ۽ ڳيل ڏ مي
لڃي ڳي ڪڇ ڪين ٻوليو ۽ ڪڏ هيٺ ڪري ويٺو ۽
۽ سڀني جا ڪوڙا وچن ويٺي سڻاءِ - ۽ جڏهن ڪو ڪڇ ڏيڪاري
ڏيکي ڪري ته هي هيرو آهي ۽ انڃي ٻريڪيا ڏڏ من ڳٺي
جوڏ من هيرو آڻي انڃي پيتا ڪڇي ڏٺن جڏ من سري ارجن
صاحب سڃو هيرو ٻرکيو ويو ڏڏ من ٻرڳيڇند ڪاڇ ظاهر ڳيو
۽ ٻوسر ط لڳو - ٻوءِ سري ڪورو رامداس صاحب آهي ڇڏيون
پڌهنڃي هٿين ڪولي ڪڍي ٻريت سان ٻڙهط ۽ آنهه درشن
جي ٻاڇا ۽ پورن ٻر پرسان تمام عمده پون ٻڌيليون مصراعون
ٻڙهي بلڪل پرسن ڳيا ۽ اهي ٻائي صاحب کي هٿ ۾ ڏيڻي
فرمايائون ته ڳوهين ٻڙهي ڏسو ته ڪڏهن آهن ڇو جو ڳوهين
سڀني سکورن جي ٻاڻي جو آشير جا ڳڏه ڙ آهيو. ڏڏ من
ٻائي ٻڌي صاحب اهي ڇڏيون جدهه ڏٺون ٻڌايل شبد هو
سڀني کي ٻڙهي سڻايو جو ٻڌي سڀ سڀا خوش ڳي ۽
سڀني سري ارجن صاحب کي ڏنيواد ڏنو.

ٻرڳيڇند ٻاءِ جي وڏ ياڻي ٻڌي دکي ڏاڍو ڳي ڳيو ۽

۽ ڇڏيون مهر ڪيتان آهون - مهاراڄ فرمايو ته جوڙ ۽ موڙاهه
۽ پنهنجي مت سان مدمان ڪاغذ ڪيدي ڏي - لهو
هي ڪري پرليڇد سڀني سپا ۽ ٻاڻي واڻ ۽ مت ڪيسي ۽
ونهي سب ڪاغذ ڪيدي ٻاهر ڪيا هي سعڪورن وٽي
پنهنجي اڳيان رکيا ۽ انهن ڪاغذن مان ٻئي ڇڏيون
ترت ڪيدي ورتئون هي ڏسي سيٺي سپاسدان کي ڏاڍو
اهڙچ لکيو ۽ اهي ٻئي ڇڏيون مهاراڄ پنهنجي مت ۽ مٽي
ڪٽي سيٺي کي ڏيکاري ڇڏيو ۽ ڪٿن ٻاني گورمکو چا ٿا
ٻاليون - ڏسو هي وڏو غريب لسڪريٽ ڦر ڦدد کان رهت
مهان نمرتاوان آهي جو ٻيڙي ۽ پنهنجي مت کان ڪيسڪ
ڪين لٿو نمسڪري هي گورو ڪل ۽ لائق ٻڌ رو ڪجي
ٿو - اسان هيڪي مڪجي اولاد سميت ليائڻ ٿا ڪريون ۽
مڪجي ٻائڻ موجب اوچو ٻڌ هيڪي ملٺڻي ڪولهي - هن
کي ڪت ۽ هي لعنتاڻون ٿي ملٺون هو ٻر مڪجو وس بر
ڪولهي اهڙو ٻڌ ٿي ڪو ۽ موس جو هيڪي سهانتا ڪري
ها ۽ جيڪو مڪجو سمعان ٻڌا ليدد و سو گو رسڪن هي سکي
ڪمائيندو ۽ لڏهن مڪجو سمڪت سان ميل ليدد و ۽ ۽
آهي ۽ ٻاهرمکي رمددا ۽ هڙطرح راڄا جڄالي پنهنجي ٻڌن
کي (هن سدس و ڇن ۽ مڪجو) راڄ ٻاڻڪ ڪان ٻاهر ڪيو
اهڙطرح سري سمکورن پنهنجي ٻڌ سان ظاهر ظهو ر
هلت ڪئي - اهي وهن ٻڌي آهر معوان ٻاهي ٻڌي صاحب
پرليڇدڪي ڇيو ۽ لنهنجي مت ڪٿن وٺي جو ٻيا گوروڻ

مگر ڪنول ڏاڍو پئي نهاريو ۽ ڪن پرڀيچند جي شوخي
ڏاڍو پئي ڏٺو - انوقت سواميءَ ورتي به سيٺ جي روبرو
هنڪي چيو ته اڄاڻ به تون منهنجي چوڻ کي سمجهه ۽
جتي چڙهيون لڪائي رکيون مانجي اڱڻ ڪيئي ڏي ته
تنهنجو ڪم ڪري جيترو به تون بڪواس ڪندين ۽ جيڪو هن ته
ڏيندين ته تو کي فائدو ڪو ته ڏيندو - ۽ نا حق گهاليهه ضد ۾
ٿو وڃين ۽ ڏوري حاصلات جي لاءِ وڏو لاڀ ٿو وڃائين -
۽ اهڙو ڪم تون بنا ويچار جو ٿو ڪرين - اها گفتگو سڀئي
سپا ويٺي پئي ، ليڪن هن مهان مورک ايتري چوڻ تي
به ڪو ڏيان نه ڏنو ۽ ورتي به اوندي ورندي ڏنائين ته
چڙهيون مان موتي ڪهڙي وڏيائي ملڻي آهي يا انهنجي
ساڻيٺ ڪان ڪو راڄ ملڻو هو يا انهنڪان ڪا دولت
وستو ملڻي هتي جا جي مون لڪائي رکيون آهن - جنهنڪي
سري ڪورو مهاراڄ ورهين ڪيئيو ته وڏيائي تنهنجي پاڳ ۾
ڏي ڪاهي سو نالائق تون راڄ ڪٿان ڪمائيندين ۽ دولت
وست به پاڳن بنا هٿ ته ايندي آهي پوءِ پائي ڏيئي
صاحب آڏ ڪ سيٺي سڪرن جي ڏسندي سڪورن آهو جامون
منهنجي اڳيان ڏٺو ته هي جامون ڏس ته تنهنجي ڪڇي جو
آهي يا نه - پرڀيچند اهو ڏسي چيو ته هائو هي منهنجو
آهي ڪنهن ڪهران آندو ڏو ڏسجي - صاحب فرمايو ته هاڻي
چنهنجن هٿن سان جامي جي کيسي مان چڙهيون ڪيئي
ڏي - پرڀيچند چوڻ لڳو مون هنهر ته وڏيون آهن خبر نه آهي

پڙي گهر ڏاڍهن ويو- ٻڌي وري ٻه سوامين ڀت کي
سمجهايو ته جڏهن ڇٽين ۾ ڪو به ڪوٺي ته ٻيا ٻه ٽڪو
ڪيڏي ڏيکارين ۽ سڌين سڌي ڳالهه ۾ ڏنگو ٿو ڏيکارين،
ياد ڪري ڏس جتي رکيون هجي، اهائي هوڏ ته ڪر ۽
ڪيڏي آڻي ڏي- مگر ٻاوي-هاڻ ٻه ٻل جنهنجي ٻه ٽويل
پرليڪي سکڻ رن جو ڇوڙ بلڪل نه سمجهيو- ٽي دفعو وري
وري ڇپائونس ٻه ٽو ڏيڻي پيرا انڪاري ٿيو ۽ ڇوڻ هتاياڻ
۽ آخر ۾ ڪاوڙ جي ٻولڙ لڳو ته سمجهو ڇوڙ ڏيڻ سڀ
ڪوڙ ڪري سمجهو آهي ٻه مولڪي ڏيڻ جي ڇوڙن جو
قسم آهي جيڪڏهن مون ڏٺو هجي ڇٽي ڏٺي هوندي-
افسوس! من پنهنجي پيرا ڪري ڪي سوگهه (سڀ جو جاڻڻهار)
ته جاڻو ۽ ٻڌي وڏي مها ڪان اڻ واقف رهيو- پلا جڏهن
ڪي ڪمبخت اهي ڪٿي ڏٺي کي اوچو ٻه ڪنهن پراڻي ڳتي-

هوڏاهن داس ٻه ليڇپرد جي گهر پنهنجي پيغام وچ
ڏڍ ۽ هنجي اسعدي (ڪرمان) کي اوڙي خبر بلڪل نه
هٿي ڪنهن ٻاهي کي اشارو ڪيو جنهن جاهون ڪٿي آڻي
هنکي ڏنو- سڪ اهو جاهون ونڙي سيڙهي پنهنجي ڪڙي
۾ اڪاڻي ڪٿي آيو جتي ڪنهنکي سڪ ٻه ڪار پيڻي ۽
آسع آڻي مهاراڻين جي اڳيان رکيائين- الوقت سکڻرن
پنهنجي ڀت مهاديو کي اٿي سڏايو ۽ پيو ٻڙ سنجهو ديوان
ڪيو ليو ۽ ايڪ سپاهي سڪ (جنهنجو ڀت بلڪل ڊول هو ۽
ورڪار وهت هوا) اهي حاضر ٿيا- ڪن خوري سکڻ زن جي

ڏوهاڻيءَجو وڏو پٽ وڃي موڪلي پاڻ وهاري پاڻ گهر لنگهي
ويو ۽ وري پاڻ اچي موڪلي ڇڏيائين ته سري سڪورن جي
ڏي- هاڻي ڏون موٽي لاهور وڃ ۽ مهاڄي سڪر آندو جي
خبر ڏيائي وڃي لاهور ۾ پڌائين ۽ موڪلي ڏوهاڻيءَجو درشن
ڪرڻ ۾ نه ڏنائين ۽ پاهران ئي روانو ڪري ڇڏيائين ۽ ٻي
واڌاري سڀ موڪلي ڪاٺي- پر ڳيتي جي اڳري ڪو ڏاڏي
پڌي سڪورن جو ارادو ڏيو ته مهاڄو ڪوڙ پڌرو ڪاڄي-
ڏهڪري سڀيا ۾ پڇڙ لڳا ته پر ڏيو ڪٿي آهي ۽ ڪڙي
سڪر ڪي حڪم ڏنائين ته مڪي سڏي اچ- آئي ڪن چيو ته
ڪر ٿي ويو لڳ مهڙائي ۽ اشنان ڪري- صاحبن فرمايو
ته جلد وڃي اُنان وٺي اچوس- سڪر آڪيا پائي اوڏاهين ويو
ته اشنان وٺي ڪياءِ ۽ ڪيترا شيوڪ اکيان بيٺا هٿس جن
سان ڪلي ڳالهايائين پئي ۽ هڻ شيوا پئي ڪئي ۽ پاڻي پئي
هٿان پاڻائونس- ڪڏهن سر پر پئي مهڙيس ۽ ڪو اڳا هٿ
۾ جهليو اکيان بيٺو هوس- ڪڏهن هٿ اکيءَ اڳيان پئي رکيس
ڪڏهن پر ڏٺ جا وچن پولي پئي وٺ رانس الهيطرح آدمي
چوڌاري مهاڄو سنمان ڪري رهيا هوا ۽ هو چڱ سان انيڪ
پرڪارين خوشيون ڪندو رهيو ۽ اهي ڏيکهن هوا گرمي جي
چوماسي جا جهڙڪري اشنان جون فرحتون پئي وٺائين.
ايڏري ۾ سڪر اکيان هٿ جوڙي وڃي چيس ته ساءِ ڏوهاڻيءَ
سري سڪورن سڏايو آهي جلدي سڀا ۾ هلي سيدي ڪي
درشن ڏيو- ايڏرو پڌي هن ڪپڙا پهريا ۽ ڪپٽ ۾ پر پئين

موڪلي ڏيندي - لاهور ۾ رهي ٿو، وقت گذريو ڏيندي
جيئوٽيڪ ست سڪت جو مثل آهي ۽ گهٽ ٿي موڪلڻ جو
لاءِ ۾ هي ڇٽي لئي ڪٿي لکيئي؟ لکڻ جو ڇو آهين
۽ ٿيندڪالسوار هي ڇٽي لکيئي ڪري، الڪ آئس وڏي تي
جو باقي ۾ هي ڪيڏاهن ويا ۽ هي هي آهن ۾ ڪجهه شهر
والڪر ڦيل جتن ڪو ايڪاڪرت ڪي پالي رڇيد و آهي،
ليڪن اکيون ۾ مصراعون ۽ موٽڻ جو ضرور ڪو ڪارڻ هوندو
سو اسانکي ٻڌاء - جڏهن سڪن جي مدد سڪون اهيطرح
سيهي جي رد ۽ ڪجهه لڳڻ سري ارجن صاحب هٿ
ٻڌي ڇوٽ لڳا ۽ ڪرامات اوهان صاحبن جي اکيان ڇوٽ
ٻڌي لئو سگهي ٿي جو اوهين ڪهڙي ڪهڙي جي جا اظهار آهيو ۽
ڪي ۾ اوهانکان الڪل ڪيڏي - آهين هوندي ۾ اوهان
صاحبن جي آڳيا پائي جتن حقيقت آهي تنهن عرض رکاٽو
۽ ۾ ڇٽيون، هن ڪان اکي موڪليون موٽ ڪري شهر
جي مصرع الڪيل هئي (زباني ڇٽي ٻڌايا) ۽ تي مصرع اها
آهي جا سائيجن جي هٿ ۾ آهي گڏهڪري الهي ليون
الڪ الڪو الڪ جو ٻاهي سائيجن لکيو آهي - سڪون
فرمايو اسادت ڪر اهڙي ڇٽي ڪا ۾ اٿي - ڪڏهن سان
لکي موڪلي هئي ۽ الڪان ڪڏهن ولي الڪائي ڇڏي
مزالميدار ڪان وات ۾ ڪري هئي ۽ لڏ ڪار.
مالميدار سڪ اهو وقت آيو حاضر هئڻ جو جو آئي ڇوٽ
مهاراج موڻ پٺ آءِ هئي ها موڪلان

CITY HIGH SCHOOL
KARACHI. NO. 120

آغاز داستان

حصہ ھفتم

آنند ڪده سري ارجن صاحب پنهنجا سان ملاقات ڪري
جو ويچار ڪندا ۽ پريم جي ڪري اکين مان ڳوڙها وهائيندا
کيٽن ڏينهن جا وڇوڙ ۽ آخر گهري غنيمت جاڻي ۽ پاڻ
پيڙي صاحب سميت آئي اچي لٿا جنهن هنڌ سري گرو
رامداس صاحب سنها ليڪڙي ٻڌايا هوا - ۽ پرڏيهي سورج
روپ پنهنجا گرو کي ڏسي سندن مک ڪنول گل وانگر ٽڙڻ
لڳو ۽ پنهنجين پٽن اکين جي ڳوڙها جي ڇنڊ
سيڪري ۽ ليکائي سکوڻي اچي ويٺو پنهنجا ۽ ڏڪڙ ويٺي
صاحبن جي چرن ڪملن کي پٽي ايهري قدر اکين مان پاڻي
وهائڻ جو چٽڪ جل سان چرن ڌوئي رهيا هوا - ۽ هينئڙائين
سوڍي ڪل پئو ڪرڻ پنهنجي سپاڙ پٽ کي ٽريم مکهن
ڏسي پڻهي ڪان وڏي مٺي ڪيئو ۽ هيڪي پنهنجين
چاڙي سان لائي ڏاڍهس ڀاري ٻاڪل خوش ٿيا - ۽ گهڻي
ڪ مان مسڪ چمي پٽي ٿيوڏنس ۽ فرمايائون ته
ڏکيوڙ ڏوان سوڍي ڪل جي وڏڙي رکيندين ، تون سپاڙ
آهين - تو مان سڀڪي ٿيندو ، تون گرو ڏا جي بار کڻڻ
جهڙو پلوان ٿيندين ۽ پلي پرڪار مهان ڌيرجوان ٿيندين
۽ انوقت سري ارجن صاحب جي موڪليل چٺي جا کين
ملي هٿ کهرائي ورتي پڙهي چاڙي ڏاڙهي ۽ فرمائڻ ته پٽ
چندماڪر هاڻ ويو آهين ته فقط گهر ڌانهن هڪڙي چٺي

دوء گرگر ہکو کر سالهین - میري ہیری جکہ ہراهین
هر راہ گو رو کر ہو را - ہ ریاہ کرامت رو را
سوو ڈري آس - سو هوء راس - سیهون کا کرء سدارا
۵ - هرکرشن کرہا گوڈاري - سنکت کي ہنج سدواری
ست وچن گورو کا کیما - دهلي ور جا سر ہ یدا
گو ر تیغ بہاد ر هوري - جس چار ہدارن چیری
هدہ ڈرو میت - سر دین چیت - او کیشر ہیا متیارا
۶ - کلمکي ڈر سکہو سجانا - گو بعد سنکر گو ر و مہانا
رچ ہنتہ خالصا ہاري - هر گور کي فتح آچاری
سب لیو لرک کا چیدا - لج لرک پیانا کیما
گوڑکرلت ڈاپ - کیتي دہو ہاپ - کہرکہویا مکل چارا
۷ - گو رو گو بعد داس کیاني - ست روپ سدت سکداني
سوامي سدهوکداس آداسي - سنتن کي دوس ہیاسي
هوي سدت گور سکراسي - ہوي ہورن سعہ ہرکاشي
هو ہوي سرن - کتي جهر مرن - ہاري امر او پچ ہدہارا
۸ - سر سوتي ہد داتا دیوي - و دیا لد سنعن سیوي
مر ہو رمتو رت مائي - و و اون کو ر کتا سہائي
کرٹ آکر او کرٹ تاسي - برهر و ہپ لیر و ایداسي
هن هیٹو آہ - ہریو چون ڈاہ - تر و کہن لہاد کارا

٩٣ سري امرتسر درٻار جو ڦرسڪر
٩٧ ڳاڙهو ڪوٽ ڏيکاري ٿو ڪيشور جو لڪڙ ٻاهر پش
١١٦ ڪوڙهي جو ڦرسڪر
١٣١ سکرو ڪر سر جو ڦرسڪر
١٣٥ سري امرت سر درٻار جو ڦرسڪر
١٣٩ ڀائي پڪعو جو ڦرسڪر
١٥٠ ڀائي محمد جو ڦرسڪر
١٦٣ ٺڪورو ارجن صاحب جو ڪووڏه وال ڏاڏهن وچڙ
١٦٦ ڀوڙي سوناري جو ڦرسڪر
١٧٠ سري امرتسر جو ڦرسڪر
١٧٢ ڀائي ڀهلو سڪر جو ڦرسڪر
١٨١ ڀائي ٻڳو جو ڦرسڪر
١٨٨ گنگارام برهمڻ جو ڦرسڪر
١٩٨ گورو جن جو مسندن کي سراپ ڏيڻ
[illegible] ور وشن پکوان جو ڦرکهت گيڻ
[illegible] ٺدو درٻار جو ڦرسڪر

فهرست

ڇا باٻت

سري ارجن صاحب جو پيءُ سان ملڻ
پرٿيچند جو ڪپٽ ظاهر ٿيڻ
سري ارجن صاحب جو گور گادي تي وهڻ
پرٿيچند جو پيءُ سان جهيڳڙو
سري گورو رامداس صاحب جو پرلوڪ پڌارڻ
پرٿيچند جو پيءُ جي چالاڪي تي ڪاوڙ وال ۾ اچڻ
پرٿيچند جي پرچا ٿيڻ ۽ ... سان ملڻ
سري گورو ارجن صاحب جو اوج
سري گورو ارجن صاحب جو گورو جي چڪ ۾ اچڻ
۽ ڀائي گورداس جو آگري مان موٽڻ
پرٿيچند ۽ مهاديو جو زور وٺڻ ۽ گورداس ڀائي جو
سکو ر و ارجن صاحب وٽ اچڻ
ڀائي گورداس جو پرٿيچند ۽ مهاديو ... ۽
انهيءَ ڪار بند ڪرائڻ
پرٿيچند ۽ مهاديو جو ...
پرٿيچند جي پٽ ...
ڀائي ڪلياڻ جو ...
پهاڙي مها راجا جو ڀائي ... صاحب ڪو روپ ...
وٽ اچڻ
پهاڙي راجا جو گورو جي ... گورو ارجن ...
راجا جو سک ٿيڻ ... ۽ روان جو جنم
خزانو موڪلڻ ... ري راجا وٽ وڃڻ